

АРНАЛДУР ИНДРИДАСОН

ПОРЕДИЦАТА ЗА ЕРЛЕНДУР И КОЛЕГИТЕ МУ

ГРОБНА ТИШИНА



ИСЛАНДСКИ
БЕСТСЕЛЪР

НАГРАДА
СТЪКЛЕН КЛЮЧ
НАГРАДА
ЗЛАТЕН КИНЖАЛ
НАГРАДА
НА СП. „ЕЛ“

Clibri
съвременни
трилъри

АРНАЛДУР ИНДРИДАСОН ГРОБНА ТИШИНА

Превод: Айгир Сверисон

chitanka.info

При изкопни работи на строителен обект е открит скелет на неизвестно лице, заровено на това място вероятно преди няколко десетилетия. Чий е скелетът? На мъж или на жена, на жертва или на убиец? Кой и кога е бил погребан? Дали става дума за обикновено убийство или за дълго отлагано възмездие? Или може би някой просто се е изгубил и е замръзнал в исландския сняг? Случаят е възложен на екип, ръководен от полицейския инспектор Ерлендур. Опирайки се на малкото улики, с които разполага, Ерлендур, заедно с колегите си Сигурдур Оли и Елинборг, се заема да издири хората, живели по тези места през Втората световна война. Полицаяте попадат на не една драматична история. Любов, предателства и разбити сърца, гняв, насилие и страх, семейна лоялност и семеен срам постепенно изплуват от сенките на времето и макар миналото да тъне в гробна тишина, след упорито разследване и множество обрати истината излиза наяве.

Исландският писател Арналдур Индридасон (р. 1961 г.) е завършил история и е работил като журналист и филмов критик, преди да започне да пише криминални трилъри (до днес 14 на брой, много от които бестселъри, някои филмирани, повечето преведени на 24 езика) с главни действащи лица полицаите Ерлендур, Сигурдур Оли и Елинборг. Сравняват го с Хенинг Манкел и Карин Фосум, но оригиналността му е във всяко съмнение и майсторското му перо му е спечелило много награди: за „Гробна тишина“ получава Наградата за черен скандинавски роман „Стъклен ключ“, британската награда „Златен кинжал“, Голямата награда на читателките на френското списание „Ел“. Удостоен е и за други книги от поредицата с наградата „Мистерия на критиката“, с наградата „Черното сърце“, с шведската награда за криминален роман... общо 12 исландски и международни награди.

Очаквайте следващия роман от поредицата за Ерлендур и колегите му „Гласът“ (3 награди).

1

Това беше човешка кост. Разбра го веднага щом я взе от детето, което седеше на пода и я дъвчеше.

Рожденият ден беше достигнал пиковия си момент, глъчката бе невъобразима. Разносвачът на пици дойде и си тръгна, а момчетата започнаха да се тъпчат с пица, наливах се с газирани напитки, като през цялото време се оригнаха един през друг. После изведнъж скочиха от масата, сякаш по даден сигнал, и наново започнаха да тичат наоколо, някои въоръжени с картечници, други — с пищови, а малките държаха в ръце колички или гумени динозаври. Не можа да схване в какво точно се състоеше играта. Възприемаше я само като влудяващ шум.

Майката на рожденика бе започнала да приготвя пуканки в микровълновата фурна. Каза му, че смятала да поуспокои момчетата, като пусне телевизора и някоя касетка на видеото. Ако туй не оправело нещата, тя щяла сама да ги изхвърли навън. За трети път честваха осмия рожден ден на момчето и нервите й се бяха опънали до краен предел. Трето по ред празненство за рожден ден! Първо, семейството отиде да хапне в убийствено скъп ресторант за хамбургери, където свиреше побъркваща рок музика. После тя организира празненство за роднините и приятелите, което приличаше на честване на първо причастие. А днес на момчето му беше разрешено да покани съученици и приятели от квартала.

Тя отвори микровълновата фурна, извади от нея надутия пакет с пуканки, сложи друг на негово място и си помисли, че следващия път трябва да бъде по-простичко. Само един рожден ден и толкова. Както когато тя беше малка.

Ситуацията изобщо не се подобряваше от това, че младият човек не обелваше и дума. Опита се да поприказва с него, но се отказа, присъствието му до нея в стаята я напрягаше. Впрочем едва ли можеше да се води какъвто и да било разговор, момчетата вдигаха такава врява, че й се отщяваше. А и той не й беше предложил да

помогне по никакъв начин, седеше си само, гледаше пред себе си и мълчеше. „Явно е ужасно срамежлив“, помисли си тя.

Никога преди не го бе виждала. Беше вероятно някъде към двайсет и пет годишен и бе брат на едно от приятелчетата на сина ѝ на празненството. Трябваше да има почти двайсет години разлика между братята. Младежът беше много слаб, държеше се сдържано, здрависа се с нея на вратата, дълги пръсти, лепкава длан. Бе дошъл с намерение да прибере брат си, но малкият категорично отказа да си тръгва, още повече че веселбата беше достигнала фазата „пълен напред“. Дватама с домакинята решиха той да влезе и да поостане малко.

— Няма да продължи още дълго — каза тя.

Той ѝ обясни, че родителите им, които живеели в къща малко по-надолу по улицата, били в чужбина и трябвало, докато ги няма, да гледа брат си; иначе живеел под наем в центъра. Притеснено пристъпяше в преддверието от крак на крак. Малкият му брат отново изчезна в тълпата на празнуващите.

После младият мъж седна на дивана и се загледа в едногодишната сестричка на рожденика, която пълзеше по пода пред вратата на една от детските стаи. Беше облечена в бяла дантелена рокличка, с панделка в косата и си чуруликеше нещо. Той се чудеше как да си отмъсти на братчето си. Беше му неудобно да седи така в този непознат дом. Питаше се дали пък не трябва да предложи някаква помощ. Жената му бе казала, че таткото ще работи до късно. Младежът поклати глава и направи опит да се усмихне. Поблагодари и отказа предложената му пица и газирана напитка.

Забеляза, че момиченцето стиска здраво някаква играчка, която в един момент започна да дъвче, като цялото се олигави. Изглеждаше, като да си чеше венците, и той помисли, че вероятно зъбите ѝ са започнали да покарват.

Момиченцето се приближи до него с играчката си в ръце. Младежът се зачуди каква ли може да е тя. Детето седна на дупето си, като трудно запазваше равновесие, и го загледа с отворена уста. Лигите му се точеха надолу по гърдичките. Пъхна отново играчката в устата си, захапа я, после продължи да лази към него. Протегна се напред, започна да прави гримаси и да хихика, тъй че играчката падна от устата му. С известно усилие отново я намери, взе си я и дойде съвсем

близо до младия мъж, повдигна се към подлакътника на дивана и застана до него, малко нестабилно, но доволно от себе си.

Той взе странната играчка от детето и я заоглежда. Момиченцето го погледна така, сякаш не можеше да повярва на очите си, и започна да реве с всички сили. На гостенина не му трябваше дълго време, за да разбере, че държи човешка кост, десетсантиметрово парче от ребро. Костта беше жълто-бяла на цвят, овална, а мястото на счупването беше изгладено, така че ръбчетата му вече не бяха остри. Отгоре ѝ имаше малки кафяви петънца като от земна пръст.

Предположи, че държи предната част на ребро от възрастен човек.

Майката чу, че детето плаче с цяло гърло, надникна в стаята и го видя да стои при непознатия до дивана. Остави купата с пуканките и отиде при дъщеря си, вдигна я на ръце и погледна надолу към мъжа, който, изглежда, не обръщаше никакво внимание на ревящото момиченце, нито пък на нея самата.

— Какво става? — попита тя, изпълнена с безпокойство, като се опитваше да успокои детето си.

Говореше високо, мъчейки се да надвика врявата, която вдигаха момчетата.

Мъжът я погледна, бавно се изправи на крака и протегна костта към майката.

— Откъде е взела това? — попита.

— Кое? — отвърна тя.

— Костта — каза той. — Откъде е взела тази кост?

— Каква кост? — повторно попита жената.

Писъците на детето поутихнаха — когато видя костта отново, то се пресегна да я вземе с разкривени от съсредоточаването очи. Стисна костта в ръчичка и започна да я оглежда.

— Мисля, че това е кост — каза мъжът.

Детето я пъкна отново в устата си и се успокои напълно.

— За каква кост говориш? — каза майката.

— За тази, която тя гризе — посочи той детето. — Мисля, че това е човешка кост.

Майката погледна към момиченцето, което доволно дъвчеше костта.

— Това не съм го виждала преди. Какво искаш да кажеш с „човешка кост“?

— Мисля, че това е част от ребро на човек — каза той. — Уча медицина — добави, сякаш да се оправдае. — Сега съм пета година.

— Ребро? Що за простотия е това? Ти ли донесе туй нещо?

— Аз? Не. Не знаеш ли откъде се е появила костта? — попита той.

Майката погледна детето, изведнъж рязко измъкна костта от устата му и я хвърли на пода. Момиченцето отново се разрева. Мъжът вдигна реброто от пода и го разгледа по-обстойно.

— Може би брат й ще знае...

Майката впи в него невярващи очи, после погледна ревящата си дъщеря, после костта, след това през прозореца, откъдето се виждаха няколко недостроени къщи, после — отново костта, непознатия мъж и най-накрая — сина си, който излетя от една от детските стаи.

— Тоти — извика тя, но момчето не й обърна никакво внимание.

Тя се гмурна в тълпата от деца и с известно усилие измъкна оттам своя Тоти, след което го накара да застане пред студента по медицина.

— Твое ли е това нещо? — попита тя момчето, а мъжът му подаде костта.

— Намерих си го — отвърна хлапакът, който не искаше да пропусне и един миг от веселбата за рождения си ден.

— Къде? — попита отново майка му.

Остави малката на пода и момиченцето втренчи в нея очи, колебаейки се дали да не ревне отново.

— Ми навън — отговори момчето. — Това е хубав камък. Даже си го измих.

Хлапакът дишаше задъхано. Капчица пот се спускаше по бузата му.

— Къде навън? — попита майка му. — Кога? Какви си ги вършил?

Момчето погледна майка си. Не беше сигурно дали не е направило някоя беля и сега се чудеше каква ли би могло да бъде.

— Мисля, че беше вчера. Там, в изкопа на края. Станало ли е нещо?

Майка му и непознатият мъж се спогледаха.

— Можеш ли да ми кажеш къде точно го намери? — попита тя.

— Ох, сега е рожденият ми ден! — измрънка той.

— Ела — каза майка му, — покажи ни къде го откри.

Тя вдигна детето от пода и побутна момчето пред себе си в посока към външната врата. Мъжът тръгна плътно зад тях.

Като видяха, че майката се кара на рожденика, момчетата се умълчаха. А когато тя го забута пред себе си със сурово изражение на лицето и малката му сестра в ръце, те се спогледаха и крадешком ги последваха.

Бяха в новия квартал до пътя за езерото Рейнисватн^[1]. В „Тузалдаркверви“^[2]. Кварталът беше построен по склоновете на хълма в местността Гравархолт, а най-отгоре тържествено се извисяваха водните резервоари на Рейкявик, кафяво боядисани чудовища, които стърчаха подобно на някаква крепост над новите постройки. Улиците бяха прокарани по хълма от двете страни на резервоарите, покрай тях изникваха една след друга нови къщи, някои дори имаха и градинки с новоположени торфени чимове и малки дръвчета, които щяха да израснат и да осигурят сянка на собствениците си.

Цялото войнство тръгна след рожденика с бързи крачки на изток по горната улица, която минаваше най-близо до резервоарите. Там, навътре в полето, се нижеха новопостроени еднофамилни къщи, а в далечината на север и изток започваха вилните зони на жителите на Рейкявик. Както във всеки район в строеж, децата се чувстваха прекрасно тук около недовършените къщи — катереха се по скелетата и играеха на криеница в сенките на стените или се пързалиха по склоновете на изкопаните за основи ями и цамбуркаха във водата, която се събираше в тях.

Именно към един такъв ров поведе рожденикът Тоти непознатия мъж, майка си и цялата весела компания от празненството и посочи мястото, където бе намерил този странен бял камък, толкова лек и гладък, че бе решил да си го запази и го бе пхнал в джоба си. Прекрасно помнеше къде бе открил ценната вещ и пръв скочи в рова. Без никакво колебание отиде до мястото, където камъкът бе лежал в сухата пръст. Майка му нареди на момчетата да стоят настрана и слезе в рова с помощта на непознатия мъж. Щом се приближиха, Тоти взе костта от нея и я положи на земята.

— Ето така стоеше — каза момчето, което все още си мислеше, че костта бе просто един интересен камък.

Беше петък, късният следобед, и никой не работеше на строежа. Бяха изградили две от стените на основите за къщата. Земните пластове се виждаха там, където още нямаше стени. Младият човек се приближи до страната на рова, където момчето каза, че е намерило костта, и внимателно започна да оглежда. Поразрови пръстта с пръсти и с ужас видя да се появява кост от горната част на ръка, заровена дълбоко в земята.

Майката погледна младежа, видя, че той се взира в нещо, проследи погледа му и съзря костта. Приблужи се и ѝ се стори, че разпознава челюст с един или два зъба на нея.

Изплаши се, отново погледна младежа, след това дъщеря си и неволно започна да трие устата ѝ.

* * *

Не разбра какво става, преди да почувства болката в слепоочието си. Той я удари с юмрук в главата без никакво предупреждение, толкова изненадващо, че тя изобщо не осъзна какво ѝ се случва. Или може би не можеше да повярва, че я е ударил. Това беше първият удар и през следващите години щеше да се пита дали животът ѝ нямаше да бъде друг, ако още тогава си бе тръгнала.

Ако той би ѝ позволил това.

Не можеше да разбере защо я удари така изведнъж и го гледаше, потресена. Никога дотогава не я бяха удряли. Случи се три месеца след сватбата.

— Ти удари ли ме? — каза тя и сложи ръка върху слепоочието си.

— Да не мислиш, че не видях как го гледаш? — просъска той.

— Него? Кого...? Да нямаш предвид Снори? Гледала съм Снори?

— Да не мислиш, че не видях? Че не видях как го гледаше като разгонена!

Не познаваше тази му страна. И никога не го бе чувала да използва такива думи. „Като разгонена“! За какво говореше той? Беше разменила със Снори няколко думи на вратата на приземното жилище,

за да му благодари, че ѝ е върнал някаква дреболия, която бе забравила на излизане от работа. Не го покани да влезе, защото мъжът ѝ целия ден беше в лошо настроение и бе казал, че не желае да го вижда. Снори пусна някаква шега по адрес на търговеца, при когото тя работеше като прислужница, засмяха се и се сбогуваха.

— Та това беше Снори! — каза тя. — Защо правиш така? Защо си толкова сърдит цял ден?

— Да не би да ми противоречиш? — попита той и отново се приближи към нея. — Видях те през прозореца. Видях как се фръцкаш около него. Като курве!

— Не, не можеш...

Той я удари още веднъж с юмрук в лицето и тя се просна върху шкафа за чинии в кухнята. Всичко се случи толкова бързо, че тя нямаше време да вдигне ръце, за да предпази лицето си.

— Не ме лъжи! — изрева той. — Видях те как го гледаше. Видях те как му се натискаше! Видях го със собствените си очи! Мръсна путко!

Още една дума, която го чуваше да употребява за пръв път.

— Боже мой! — изпъшка тя. Горната ѝ устна се беше сцепила и устата ѝ кървеше, вкусът на кръв се смесваше със солта от сълзите, които се стичаха по лицето ѝ. — Защо го правиш? Какво съм сторила?

Той се наведе над нея, изглеждаше така, сякаш бе решил да продължава да я бие. От зачервеното му лице се излъчваше някакво безумие. Скръцна със зъби и тропна с единия си крак по пода, преди да се обърне и да излезе с бързи крачки от приземието. Тя остана да стои там, неспособна да разбере какво се бе случило.

Често след това си мислеше за тези мигове и дали нещо би се променило, ако се бе опитала да реагира веднага на насилието, ако се бе опитала да го напусне, да си тръгне и да не се връща никога, вместо да намира причини да упреква самата себе си. Трябва да бе направила нещо, след като той се отнесе с нея по този начин. Нещо, за което тя може би не си даваше сметка, но той го виждаше, и тя можеше да поприказва с него за това, когато той се върнеше и обещаеше, че това няма да се повтори и че всичко ще бъде както преди.

Никога не го бе виждала да се държи по този начин, нито спрямо нея, нито с някого друг. Той беше спокоен човек, по-сериозен от останалите. Дори малко темерут. Това бе едно от качествата, които тя

хареса у него, когато се запознаха. Той беше работник в Кьоус^[3] при брата на търговеца, за когото тя работеше. Доставяше му различни стоки за бита. Така и се запознаха преди около година и половина. Двамата бяха на една възраст и той разправяше, че щял да напусне работа и вероятно да се залови с риболов. В това имало много пари. Искаше да си купи собствена къща, да си бъде сам на себе си господар. Да си наемен работник, било потискащо, било старомодно и зле платено.

Тя му беше казала, че работата при търговеца ѝ е досадна. Той бил скъперник, задявал трите работнички, а и жена му — дъртата зла вещица, много ги гонела. Каза му още, че нямала някакво специално намерение или цел, към която да се стреми; никога не била обмисляла бъдещето си. Още от пелени не познавала друго, освен немотия и борба за насъщния. Общо взето, такъв бил животът ѝ.

Той все по-често си намираще някаква работа при търговеца и стана постоянен гостенин в кухнята при нея. Не мина много време и тя му разказа за детето си, но той отвърна, че знаел за детето ѝ, добави още, че бил поразпитал за нея. Тогава за първи път стана ясно, че проявява интерес към нея и иска да се опознаят по-добре. Тя му каза, че детето ѝ скоро щяло да навърши три години, и излезе, за да доведе дъщеря си, която си играеше зад къщата с децата на търговеца.

Като се върна, той я попита защо толкова се била разбързала да има деца и се усмихна, уж че туй беше само добронамерена шега от негова страна. По-късно използваше това, което без никаква милост наричаше „нейна разпуснатост“, за да я пречупи. Никога не наричаше дъщеря ѝ по име, използваше само прякори — казваше ѝ „копеле“ или „саката отрепка“.

Тя изобщо не се беше „разбързала“. Разказа му за бащата на детето ѝ, който се бил удавил в Котлафьордур^[4]. Бил едва на двайсет и две, когато попаднали на буря и четирима от екипажа се удавили. Точно тогава тя разбрала, че е бременна. Не били женени, тъй че тя едва ли можела да се нарича „вдовица“. Имали намерение да се оженят, но той загинал и тя останала с незаконородено дете.

Той седеше в кухнята и я слушаше. Тя забеляза, че момиченцето ѝ не иска да стои при него. Обикновено детето не се боеше от хора, но сега се държеше здраво за полата на майка си и не посмя да се пусне, когато той го извика да отиде при него. Той измъкна близалка от джоба

си и му я подаде, но то се уви още по-плътно в полата на майка си и се разплака — искаше да отиде отново при децата навън. А близалката беше любимото му лакомство.

Два месеца по-късно той ѝ направи предложение. Не беше никак романтично, не както беше чела по книгите. Бяха излизали няколко пъти вечер — разхождаха се в града или отиваха на кино да гледат Чаплин. Тя се смееше от сърце на „Хлапето“. По неговото лице не се мяркаше дори усмивка. Една вечер бяха излезли от киното и тя чакаше с него кораба за Кьоус, където той имаше някаква работа, когато я попита дали пък не трябвало да се оженият. Придърпа я към себе си.

— Искам да се оженим — рече.

Тя бе толкова поразена, че не си даде сметка в момента — чак по-късно, когато всичко бе свършило, ѝ стана ясно — че това не беше предложение, че той не я попита дали тя го желае.

„Искам да се оженим.“

Беше обмисляла възможността за брак. В крайна сметка връзката им бе стигнала до този етап. На малкото ѝ момиченце липсваше семейство. Самата тя искаше да има свое семейство. Да роди още деца. Не бяха много мъжете, проявили някакъв интерес към нея. Може би не беше кой знае колко добра партия — нисичка, по-скоро пълна, с грубовато лице, зъбите ѝ бяха леко изпъкнали напред, имаше малки отрудени ръце, които никога не стояха бездейни. Може би никога нямаше да получи по-добро предложение.

— Какво ще кажеш? — попита той.

Тя кимна с глава. Той я целуна, после се прегърнаха. Скоро след това направиха сватба в църквата в Мосфетл^[5]. Церемонията беше скромна, освен тях двамата присъстваха неколцина негови приятели от Кьоус и две нейни приятелки от Рейкявик. След като ги венча, свещеникът ги покани на кафе. Тя го бе попитала за семейството му, но той не каза много за него, нямал братя и сестри, баща му бил починал, когато бил още малко дете, а майка му нямала средства да го гледа и го била дала за осиновяване. Пребивавал на различни места, докато се установил като работник в Кьоус. Той не попита за нейното семейство, изглежда, че не го интересуваше, изглежда, че миналото въобще не го интересуваше. Тя все пак му каза, че съдбите им били много подобни — и тя не знаела кои били родителите ѝ. Била приемно дете и

отраснала при различни семейства в Рейкявик, докато не постъпила на работа при търговеца. Той поклати глава.

— Ще започнем всичко отначало — каза. — Ще забравим миналото!

Наеха си малко приземно жилище на „Линдартата“^[6], което се състоеше от стая и кухня. Тоалетната беше на двора. Тя напусна работата при търговеца. Той каза, че тя не трябвало повече да работи. Той щял да се грижи за нея. Самият той като за начало си намери работа на пристанището, докато се освободеше място на някоя риболовна лодка. Мечтаеше да излезе в морето.

Сега тя стоеше до кухненската маса и се държеше за корема. Все още не му бе казала, но беше убедена, че е бременна. Както и можеше да се очаква. Бяха си говорили, че ще си родят дете, но въпреки това тя не бе сигурна какво мисли той, беше твърде потаен. Ако се родеше момче, тя вече знаеше как ще го кръсти. Тя искаше момче. Щеше да се казва Симон.

Беше слушала за мъже, които бият жените си. За жени, които търпят насилие от съпрузите си. Беше чувала такива истории. Не можеше да повярва, че той е един от тези мъже. Не можеше да повярва, че е способен да направи нещо подобно. Трябва да е било случайно, казваше си. „Помислил си е, че се занасям със Снори — реши тя. — Трябва да внимавам това да не се повтаря.“

Избърса лицето си и подсмръкна. Как само бе избухнал! Беше излязъл, но трябваше скоро да се върне и да я помоли за извинение. Не може да се държи така с нея! Не може! Не трябва! Объркана, тя влезе в спалнята, за да успокои дъщеря си. Момичето се казваше Микелина. Сутринта се беше събудила с температура и почти целия ден след това спа, все още спеше. Взе я на ръце и усети, че изгаря от температурата. Седна с детето в скута и започна да напява тихичко, все още зашеметена от боя.

*Седнала е в своето креватче,
обула си е късото чорапче,
къдрици руси има
дъщеричката любима.*

Детето дишаше учестено. Малкият му гръден кош се повдигаше и снижаваше, носът му издаваше леко свистене. Личицето му беше огненочервено. Майката се опита да го разбуди, но детето не реагираше. Тя силно изпищя.

Дъщеря ѝ беше много болна.

[1] Езеро, в което може целогодишно да се лови риба срещу заплащане, намира се източно от Рейкявик, в местността Гравархолт. — Б.пр. ↑

[2] Един от най-новите квартали на Големия Рейкявик. Застрояването започва през 2000 г. и всичките му улици носят имена от времето на приемането на християнството в Исландия през 1000 година. Първата част на думата, *þúsaldar-* (тузалдар-), е родителен падеж от *þúsöld* (тузълд), което означава „хилядолетие“, т.е. името на квартала е „Кварталът на хилядолетието“. — Б.пр. ↑

[3] Местност, североизточно от Рейкявик, част от града Мосфелсбайр. — Б.пр. ↑

[4] Фиорд или залив, в южната част на който е разположен Рейкявик. Същото име имат и други два фиорда в Западна Исландия и в Северна Исландия, както и един фиорд във Фарьорските острови. — Б.пр. ↑

[5] Местност на 12 км източно от Рейкявик. Името означава „Планината с мъховете“ и от 1987 г. има статута на самостоятелен град с името Мосфелсбайр. — Б.пр. ↑

[6] Неволяма улица в стария Рейкявик, близо до пристанището на града. — Б.пр. ↑

2

Съобщението за откритите кости в „Тузалдаркверви“ бе прието от Елинборг. Бе останала последна в офиса и тъкмо си тръгваше, когато телефонът иззвъня. За момент се поколеба, погледна часовника, след това отново телефона. Беше поканила гости вкъщи за вечерта и цял ден си бе мислила за маринованото пиле тандури^[7]. Изпъшка и вдигна телефона.

Елинборг беше на неопределена възраст, някъде между четиресетте и петдесетте, едро сложена, без да е дебела, и голяма любителка на добрата храна. Беше разведена и имаше четири деца, едно от които приемно, но то вече се бе изнесло от къщи. Бе се омъжила повторно за един автомонтър, който я обичаше като че ли най-вече заради уменията ѝ да приготвя вкусна храна, и живееше с него и трите си деца в малка еднофамилна къща в „Граварвогур“^[8]. Имаше диплома за геолог, но никога не беше упражнявала специалността си. Започна да работи в полицията на Рейкявик по заместване за през лятото, временно, но хареса полицейската работа и остана. Беше една от малкото жени сред разследващите полицаи.

* * *

Сигурдур Оли правеше страхотен секс със своята приятелка Бергтора, когато пейджърът му започна да пиука. Беше закачен на колана на панталона му, а той се валяше на пода в кухнята — оттам се разнасяше непоносимото пиукане. Оли знаеше, че то няма да спре, докато не се измъкне от леглото и не отиде да изключи пейджъра. Беше излязъл рано от работа. Бергтора се бе прибрала преди него и го посрещна с гореща страстна целувка. След едното идва и другото, та той заряза панталона си в кухнята, издърпа кабела на телефона и изключи мобилния. Но беше забравил пейджъра.

Сигурдур Оли изпъшка тежко и погледна нагоре към Бергтора, която седеше върху му разкрячена. Беше потен и зачервен. По изражението ѝ разбра, че все още не е готова да го пусне. И наистина, тя притвори очи, легна върху него и започна бавно и равномерно да върти таза си, докато оргазмът ѝ премина и всеки мускул на тялото ѝ се отпусна.

Самият Сигурдур Оли трябваше да изчака по-добри времена, в неговия живот пейджърът имаше предимство.

Измъкна се изпод Бергтора, която безсилно отпусна глава върху възглавницата.

* * *

Ерлендур седеше в ресторант „Скулакафи“ и ядеше осолено месо. Понякога се хранеше там, защото „Скулакафи“ беше единственото място в Рейкявик, където се предлагаше исландска традиционна храна, каквато Ерлендур би си приготвил сам, ако решеше да се отдаде на досадно готвене. Обзавеждането също му харесваше — стените бяха облицовани с кафяви занемарени плоскости, имаше стари кухненски столове, някои с разкъсана изкуствена дамаска, изпод която се показваше дунапренът, линолеумът на пода се бе прокъсал от обуцата на шофьори на камиони и такситата, на кранисти, занаятчии и работници. Ерлендур седеше сам на една странична маса, навел лице над тлъстото осолено месо с варени картофи, зелен грах и бяла ряпа, заляна с подсладен сос.

Обедните клиенти се бяха разотишли отдавна, но готвачът се съгласи да приготви месото и да обслужи клиента. Ерлендур си отрязва голямо парче мръвка, сложи отгоре му картоф и ряпа и намаза цялото това великолепиe с млечен сос. След което то изчезна в гладната му паст.

Тъкмо отново бе заредил вилицата и бе зинал срещу ѝ, когато зазвъня мобилният телефон, който лежеше до чинията. Ерлендур спря движението на вилицата във въздуха и за миг се загледа в телефона. Погледна препълнената вилица, после пак телефона и накрая остави със съжаление прибора за хранене.

— Абе защо не ме оставяте на мира? — попита той, още преди Сигурдур Оли да каже каквото и да било.

— Намерени са кости в „Тузалдаркверви“ — рече Сигурдур Оли. — С Елинборг пътуваме натам.

— Какви кости?

— Не знам. Елинборг ми се обади и пътувам нататък. Вече предупредих техническия отдел.

— Ама аз ям бе — сподели с мек глас Ерлендур.

Сигурдур Оли замалко да каже какво пък той беше правил, но се овладя навреме.

— Ще се видим горе — каза. — Това е по пътя към Рейнисватн, под водните резервоари от северната страна. Не е далеч от шосе „Запад“.

— Какво е „тузьолд“^[9]?

— Моля? — не разбра Сигурдур Оли, все още ядосан, че не го бяха оставили да си свърши работата с Бергтора.

— Не са ли хиляда века? Или един век е хиляда години? Що за век е това? Не се ли състоеше векът от сто години? Какво всъщност означава тази дума? „Тузюлд“?

— Господи! — изстена Сигурдур Оли и затвори телефона.

След три четвърти час Ерлендур се появи със старата си дванайсетгодишна японска миникола в улицата в Гравархолт и я спря пред изкопа. Полицаяте вече бяха дошли на мястото и го бяха оградили с жълта лента. Ерлендур се провря под нея. Елинборг и Сигурдур Оли бяха слезли в ямата и стояха до стената от пръст. С тях беше и младият студент по медицина, който се бе обадил, за да съобщи за костите. Майката от празненството за рождения ден бе събрала момчетата и ги бе върнала в къщата. Областният лекар на Рейкявик, пълен човек около петдесетте, закрета надолу по една от трите стълби, които бяха спуснати в изкопа. Ерлендур го последва.

Медиите се бяха заинтересували от намерените кости и край рова се бяха насъбрали множество репортери и вестникари. Както и съседни. Някои от последните вече живееха в квартала, други, които работеха по недостроените си къщи, стояха с чукове и кози крака в ръце, учудени от суматохата. Беше краят на април, мек и прекрасен пролетен ден.

Експертите от техническия отдел работеха, като внимателно разравяха пръстта на стената. Събираха я с малки лопатки и я слагаха в пликове. Горната част на скелета вече се бе показала. Виждаха се ръка, част от гръдния кош и долната страна на челюст.

— Това ли е тузалдаровият човек? — попита Ерлендур и се приближи до стената на рова.

Елинборг погледна Сигурдур Оли, който стоеше зад Ерлендур, посочи главата си с показалец и го завъртя в кръг.

— Вече се обадох в Националния музей — каза Сигурдур Оли и се зачеса по главата, когато Ерлендур му хвърли бърз поглед. — Казаха, че ще пратят археолог. Той вероятно ще може да ни каже какво е това.

— Не трябва ли да извикаме и геолог? — попита Елинборг. — Да се произнесе за вида почва. За положението на костите в почвата. За земните пластове.

— Ти не можеш ли да ни помогнеш? — попита Сигурдур Оли. — Нали си учила точно това!

— Нищо не помня — отвърна Елинборг. — Знам само, че това, кафявото, е почва.

— А онзи не е на никакви два метра под земята — каза Ерлендур. — А на метър, най-много метър и половина. Погребан набързо. И както виждам, това са остатъци от тяло. Не е престоял много дълго тук. Това не е никакъв заселник, никакъв Инголвур^[10].

— Инголвур? — попита Сигурдур Оли.

— Артнарсон — допълни Ерлендур за разяснение.

— Защо мислиш, че това е той? — попита областният лекар.

— Не, не мисля, че това е той — отвърна Ерлендур.

— Имам предвид — продължи лекарят, — че това може да е тя. Защо мислиш, че костите са на мъж?

— Добре де, нека е жена — каза Ерлендур и сви рамене. — Все ми е едно. Можеш ли да ни кажеш нещо за тези кости?

— Нищо не се вижда — рече докторът. — Най-добре да говорим, когато ги изровите от земята.

— Поне кажи мъж или жена? На каква възраст?

— Невъзможно е да се каже.

Висок мъж, облечен в исландски вълнен пуловер и джинси, обилно брадясал, с огромна уста и два жълти зъба, стърчащи над

сивата брада, се приближи до тях и каза, че бил археологът. Погледа малко действията на експертите и настоятелно помоли да прекратят тази безсмислица. Двамата мъже с лопатките се поколебаха. Бяха облечени в бели комбинезони, с гумени ръкавици и носеха предпазни очила. Ерлендур си помисли, че в този вид можеха като нищо да бъдат работници от някоя атомна централа. Те го погледнаха, очаквайки разпореждането му.

— Трябва да се разкопава отгоре, над него, за бога! — каза мъжът със слонските бивни и вдигна ръце към небето като за молитва. — Да не смятате да го изчоплите с тия лопатки! Кой всъщност ръководи нещата тук?

Ерлендур пристъпи напред.

— Тези кости не са археологическа находка — каза Слонските бивни и подаде ръка. — Скарпхедин се казвам, здравей, но по-добре е да се отнасяме с тях като с такава. Разбираш ли?^[11]

— Изобщо не знам за какво говориш — отвърна Ерлендур.

— Костите не са лежали в пръстта повече от шейсет, седемдесет години. Дори може би по-малко. Върху тях все още има дрехи.

— Дрехи ли?

— Да, ето — каза Слонските бивни и посочи с дебелия си пръст. — И по всяка вероятност има и на други места.

— Аз си мислех, че това е плът — каза Ерлендур смутено.

— Най-разумното, което можете да направите сега, за да не повредим уликите, е да оставите моя екип да изкопае скелета по нашите методи. Експертите ви може да помагат. Трябва да оградим района отгоре и да копаем надолу към скелета. Спрете това чоплене на пръстта тук. Ние нямаме навика да си затриваме уликите. Дори само начинът, по който лежат костите, може да ни разкаже много неща. А онова, което ще намерим наоколо, може да ни даде някаква насока.

— Какво мислиш, че е станало тук? — попита Ерлендур.

— Не знам — отвърна Скарпхедин. — Прекалено рано е да гадаем. Трябва първо да изкопаем костите и да се надяваме, че ще открием нещо, което да ни е от полза.

— Дали пък не е някой останал навън и измръзнал до смърт например? И пръстта го е затрупала?

— Никой не потъва толкова дълбоко в земята — каза Скарпхедин.

— Значи, това е гроб.

— Така изглежда — отвърна Скарпхедин авторитетно. — По всичко личи. Да смятам ли тогава, че ние ще го копаем?

Ерлендур кимна.

Скарпхедин се отправи с големи крачки към стълбата и излезе от рова. Ерлендур го последва. Застанаха над скелета и археологът разясни как най-добре би било да се подходи към изравянето. Ерлендур хареса този човек, както и всичко казано от него. Скоро Скарпхедин вдигна мобилния си телефон и започна да звъни на хората от екипа си. През последното десетилетие той беше направил някои от най-значителните археологически открития и си разбираше от работата. Ерлендур реши да му се довери напълно.

Началникът на техническия отдел обаче беше на друго мнение. Вдигна голяма врява, задето разкопаването ще бъде възложено на археолозите, които си нямали понятие от разследване на престъпления. Най-бързо щяло да стане, ако се изкопае скелетът директно от стената, което щяло да осигури и достатъчно пространство, за да се огледат и положението на костите, и уликите, ако въобще има такива. Ерлендур слуша известно време жалването му, но беше взел решение Скарпхедин и неговите хора да се заемат с разкопаването на костите, макар и това да отнемеше повече време.

— Костите са лежали тук половин век. Няколко дена повече или по-малко са без значение — каза и с това въпросът беше приключен.

Ерлендур огледа строящите се нови постройки наоколо. Погледна нагоре към боядисаните в кафяво водни резервоари и натам, където знаеше, че се намира езерото Рейнисватн, после се обърна и се взря в ливадите отвъд новозастроената територия.

Четири храста, стърчащи над тревата на около трийсет метра разстояние, приковаха вниманието му. Тръгна към тях, стори му се, че са касисови храсти. Растяха един до друг в права линия на изток и докато поглаждаше кривите им голи клони, той се запита кой ли би могъл да ги засади тук, наред полето в ничия земя.

[7] „Пиле тандури“ е популярно индийско блюдо с пенджабски произход, представлява мариновано пиле, изпечено в пещ тандур — вид азиатска глинена печка. — Б.пр. ↑

[8] Най-големият новозастроен квартал на Рейкявик, намира се в посока изток към Мосфелсбайр. Изграждането на квартала започва през 1980 г. и в голямата си част е завършен в началото на 90-те години. Кварталът има 14 подрайона. Името „Граварвогур“ произлиза от някогашно стопанство, което се е казвало Gröf (Грьов, „гроб, могила“) и означава „Заливчето при могилата“. — Б.пр. ↑

[9] Съставна дума от „туз“ — „хиляда“, и „йолд“ — „век“. За „Тузалдаркверви“ — „Квартал на хилядолетието“, виж бел. 2. — Б.пр. ↑

[10] Инголвур Артнарсон е викинг, норвежки принц, първият заселник в Исландия. Вследствие на междуособици е обявен „извън закона“ в Норвегия и около 864 г. заедно с млечния си брат се заселва в Исландия на място, наречено от него „Пушещия залив“ — днешния град Рейкявик. — Б.пр. ↑

[11] В исландския език учтивата форма не се използва нито в разговорната, нито в официалната реч. — Б.пр. ↑

3

Археолозите пристигнаха, облечени в грейки и топли гащеризони, въоръжени със своите лъжици и лопатки, оградиха доста голямо пространство около изкопа над скелета и по времето за вечеря вече бяха започнали внимателно да отстраняват растителността от земята. Все още беше светло като посред бял ден, слънцето нямаше да залезе преди десет вечерта^[12]. Бяха четирима мъже и две жени, работеха спокойно, без да бързат, внимателно преглеждаха всяка лопата пръст. Следи по земята от онзи, който бе направил гроба, явно нямаше — времето и изкопните работи ги бяха заличили.

Елинборг откри един геолог в катедрата по геология към университета, който прояви голямо желание да окаже съдействие на полицията и заряза каквото вършеше в момента, за да се яви при изкопа буквално половин час след като Елинборг разговаря с него. Беше на около четиресет, чернокос, слаб и с необичайно нисък и плътен глас, защитил докторат в Париж. Елинборг го заведе до стената от пръст в изкопа. Полицайте бяха разпънали платнище над стената, така че тя вече не се виждаше от преминаващите покрай мястото. Елинборг посочи на геолога къде да мине под платнището.

Голяма флуоресцентна лампа осветяваше околното пространство и хвърляше мъгляви сенки върху скелета в пръстта. Геологът не си даваше много зор. Огледа стената на ямата, взе шепа пръст и я разтроши. Сравни земния пласт около скелета с този над него и с този под него, провери и степента на уплътняване на пръстта около костите. Гордо каза, че веднъж вече бил викан по повод на убийство и бил помолен да изследва буца пръст, която била намерена на местопрестъплението, така че неговата помощ била от съществено значение. След това сподели, че били правени научни изследвания по криминология и геология, и значи, съществувало нещо като съдебна геология, ако Елинборг го разбра добре.

Тя слушаше дърдоренето му, докато накрая загуби търпение.
— Колко дълго е престоял в пръстта? — попита тя.

— Трудно е да се каже — отвърна геологът и зае поза на учен. — Няма да е било дълго.

— Колко дълго време е „недълго“ в геологията? — попита Елинборг. — Хиляда години? Десет?

Геологът я погледна.

— Трудно е да се каже — повтори той.

— С други думи, трудно е да се каже каквото и да било?

Геологът отново погледна Елинборг и се усмихна.

— Извинявай! Бях се замислил. Какво искаш да знаеш?

— Колко време?

— А?

— Е лежал той тук — изпъшка Елинборг.

— Бих предположил някъде между петдесет и седемдесет години. Трябва да направя някои по-подробни изследвания, но това е първото, които ми хрумва. Плътноста на почвата... Във всички случаи е изключено това да се окаже заселник или някоя езическа могила.

— Това го знаем — каза Елинборг, — има остатъци от дрехи...

— Зелената линия тук — продължи геологът и посочи зеленикавия пласт почва най-отдолу в стената на изкопа, — това е глина от ледниковата епоха. Тези линии, които се появяват периодично — добави той и посочи по-нагоре в почвата, — са пластове от вулканична пепел. Тази най-горе е от края на петнайсети век. Това е най-плътният вулканичен пласт в областта на Рейкявик от времето след „поемането на земята“^[13]. А тук са по-стари слоеве, от изригванията на Хекла^[14] и Катла^[15]. Тук пък вече сме се върнали много хиляди години назад във времето. Разстоянието до ниския твърд пласт е малко, както виждаш ето тук — каза той и посочи към голямата скала в изкопа. — Това е Рейкявикският долерит^[16], който обхваща цялата местност около града.

— В сравнение с цялата тая история гробът е бил изкопан преди една милионна от секундата.

Археолозите приключиха работа към девет и половина и Скарпхедин събщи на Ерлендур, че ще се върнат отново рано на другия ден. Не бяха открили нищо интересно в пръстта, тъкмо започваха да свалят растителния пласт. По телевизията даваха Ерлендур и хората му на дъното на изкопа, а един от каналите показва

как репортерът се опитва да вземе интервю от Ерлендур, но полицаят го спира с жест и се отдалечава.

Кварталът отново потъна в тишина. Ударите от чук бяха замлъкнали. Хората, които работеха по недовършените си къщи, си бяха тръгнали. Живеещите в квартала се приготвяха за сън. Детските крясъци вече не се чуваха. Една патрулна кола с двама полицаи остана да пази мястото през нощта. Елинборг и Сигурдур Оли се прибраха по домовете си. Експертите на полицията, които помагаша на археолозите, също се разотидоха. Ерлендур беше разговарял с майката на Тоти и със самия Тоти за костите, които момчето бе намерило. То беше много развълнувано от оказаното му внимание.

— Ама че късмет! — изпъшка майка му. — Синът ми да намери човешки скелет в земята!

— Това е най-готиният ми рожден ден! — каза Тоти на Ерлендур. — Ever!^[17]

Младият студент по медицина също се бе прибрал вкъщи заедно с малкия си брат. Ерлендур и Сигурдур Оли бяха приказвали с него набързо по повод намирането на костите. Той им обясни как е наблюдавал детето в къщата на рождения ден и не обърнал веднага внимание на костта, която то дъвчело. Но после погледнал по-внимателно и се оказало, че това било част от ребро.

— Как разбра, че това е човешка кост? — попита Ерлендур. — Можеше да бъде от овца например.

— Ами да, не беше ли по-вероятно да е от овца? — попита Сигурдур Оли, типично градско момче, което не знаеше нищо за исландските домашни животни.

— И дума не можеше да става — отвърна студентът по медицина. — Правил съм аутопсии, изобщо нямах никакво съмнение.

— Можеш ли да ни кажеш колко време костите са престояли в земята? — попита Ерлендур.

Знаеше, че ще получи становище от геолога, когото Елинборг извика, от археолога и от съдебния лекар, но му се стори добре да чуе и мнението на студента.

— Разгледах костите в пръстта и според степента на разлагане вероятно говорим за около седемдесет години. Не много повече. Но не съм специалист.

— Не си, точно така — каза Ерлендур. — Археологът предположи също толкова, а и той не е специалист.

Обърна се към Сигурдур Оли.

— Трябва да проверим сводките за изчезнали от това време, може би от хиляда деветстотин и трийсета или четиресета година. Дори и от по-рано. Да видим какво ще намерим!

Ерлендур стоеше до изкопа, облян от лъчите на вечерното слънце, и гледаше на север към Мосфелсбайр, Котлафьордур и Ешия^[18]. Виждаше колите по шосе „Запад“ под Улварсфетл^[19], които пътуваха към Рейкявик. Чу шум от автомобил, който се приближаваше към изкопа. От превозното средство излезе пълен мъж на възрастта на Ерлендур, около петдесетте, облечен в късо синьо яке и с фуражка на главата. Новодошлият тръшна вратата на колата и погледна към Ерлендур и полицейския автомобил, после към безпорядъка около изкопа и накрая към палатката, която скриваше скелета.

— Ти да не си от данъчните? — попита той грубиянски и тръгна към Ерлендур.

— Данъчните? — изненада се Ерлендур.

— Човек няма мира от вас — каза човекът. — Призовка ли носиш, или...

— Ти ли си собственикът на този парцел? — попита Ерлендур.

— Кой си ти? Каква е тази палатка? Какво става тук?

Ерлендур обясни на човека, който се представи като Йон, какво се бе случило. Стана ясно, че този Йон е строителен предприемач и собственик на земята. Почти бил фалирал и данъчните често му дишали във врата. От известно време работата по изкопа била прекратена, но той редовно идвал да проверява дали не са нанесени някакви повреди по кофража от проклетите деца в новия квартал, които като хлебарки пълзели из строежите. Той не бил гледал новините и не бил чул за откриването на скелета. Мъжът хвърляше невярващи погледи към изкопа, докато Ерлендур му обясняваше какво са направили от полицията и археолозите.

— Не знам за такова нещо, а и работниците със сигурност не са видели кости. Това да не е някой древен гроб? — попита Йон.

— Все още не знаем — каза Ерлендур, който не искаше да разкрива повече подробности. — Знаеш ли нещо за земята на изток? — попита и посочи към касисовите храсти.

— Знам единствено, че тази земя става за застрояване. Не мислех, че ще доживея да видя Рейкявик да се разшири чак до тук.

— Може би градът се разраства прекалено много — каза Ерлендур. — Знаеш ли дали в Исландия расте касис в диво състояние?

— Касис? Нямам никаква идея. Никога не съм чувал.

Поговориха още малко, преди Йон да пожелае „довиждане“ и да отпътува с колата си. Ерлендур остана с впечатлението, че събеседникът му е на път да загуби земята, притискан от кредиторите си, освен ако не успееше да получи нов заем.

Ерлендур реши да се прибира вкъщи. Вечерното слънце оцвети западния небосвод в красива руменина, която се разстла над морето и над земята. Беше започнало да застудява.

Ерлендур се приближи до мястото на изкопните работи и се завзира в тъмната земя, подритвайки с крак пръстта. После закрачи бавно из района, без да е сигурен защо се шляе така. Нищо не го чакаше вкъщи, мислеше си. Нямахше семейство, което да го посрещне, нямахше жена, да му каже как е минал денят ѝ. Нямахше деца, които да му разказват как върви училището. Само един вехт телевизор, кресло, скъсан килим на пода, опаковки от бърза храна в кухнята и стени, покрити с книги, които той четеше в самотата си. Повечето от тях бяха за изчезнали хора в Исландия, за патилата на пътници в някогашната пустош или за смъртни случаи в планините.

Изведнъж усети, че се спъва в нещо. В някакво камъче в почвата. Подритна го лекичко няколко пъти, но то не помръдна. Наведе се и внимателно започна да разравя с ръце пръстта. Скарпхедин му беше казал, че нищо не бива да се мести, докато археолозите не са дошли. Ерлендур колебливо дръпна камъчето, но не успя да го извади от земята.

Започна да рови по-надълбоко. Ръцете му се бяха окаляли напълно, когато стигна до второ също такава камъче, а после до трето, четвърто и пето. Застана на колене и започна да хвърля пръст на всички страни. Нещото започна да се очертава все по-ясно. Скоро Ерлендур разпозна ръка. Пет пръста и длан — кости, стърчащи от земята. Бавно се изправи.

Петте пръста стояха разперени, сякаш този, който лежеше долу, се беше протегнал да хване нещо или да се защити, или може би да моли за пощада. Ерлендур стоеше като ударен от гръм. Костите се

протягаха към него от пръстта като някакъв мълчалив зов за помощ и в хладината на вечерта по тялото му пробяга тръпка.

„Жив“, помисли си той. Погледна над храстите касис и извика:
— Нима си бил жив?

В същия миг извън мобилният му. Отне му известно време да изплува от мислите си във вечерната тишина и да осъзнае, че телефонът му звъни. Бръкна в джоба на палтото си и извади апарата. Първоначално не чуваше нищо, освен шум и пращане.

— Помогни ми! — каза глас, който той разпозна веднага. — Плийз!^[20]

И връзката се разпадна.

[12] Това е периодът, в който денят нараства, докато настъпят „белите нощи“ (почти през целия юни слънцето е над хоризонта в Исландия). — Б.пр. ↑

[13] С това понятие се определя периодът от 874 г. (заселването на Инголвур Артнарсон в Исландия) до 930 г., когато е основан Алтингът — Народното събрание в Исландия, и с това се слага началото на държавността. Алтингът е най-старият работещ парламент в света. — Б.пр. ↑

[14] Хекла е най-големият действащ и до днес вулкан в Исландия. Името означава „наметало, расо“ и се свързва със снежната шапка на планината, която се задържа целогодишно. Вулканът е висок 1491 м и има регистрирани над 18 големи изригвания през последното хилядолетие. Честотата на изригване е на около 50 години и най-дългата като време ерупция е продължила над 2 години. В средата на ХХ в. изригването на Хекла е било толкова мощно, че се образувал стълб от вулканична пепел, висок 30 километра. През средните векове Хекла добива митична слава в Европа — смятало се, че това били дверите на Ада, а в шума от недрата на вулкана чували стонове на прокълнатите души. — Б.пр. ↑

[15] Един от големите действащи вулкани в Исландия, намиращ се под ледника Мирдалсйокутл. Двайсет големи изригвания са документирани между 930 г. и 1918 г. с интензитет 4–6 степен (максималната степен е 8). — Б.пр. ↑

[16] Твърда скала с вулканичен произход, подобна на базалт, но съдържа кристали, което показва, че е изстивала по-бавно от базалта.

Образувала се е през терциерната епоха, преди около 60 милиона години. — Б.пр. ↑

[17] (Който съм имал) изобщо, откакто се помня! (От англ.). — Б.пр. ↑

[18] Планина от вулканичен произход, на около 10 км северно от Рейкявик. Най-високият ѝ връх е 914 м надморска височина. — Б.пр. ↑

[19] Субгляциално възвишение, което се намира между Рейкявик и Мосфелсбайр в югозападната част на Исландия, с височина 295 метра. — Б.пр. ↑

[20] Please! (англ.) — „моля!“. — Б.пр. ↑

4

Телефонът му показваше номерата на входящите обаждания, но този път на малкия екран пишеше *anonum*. Беше Ева Линд. Дъщеря му. Ерлендур втрещено се взираше в телефонния апарат с изписана на лицето му болка, сякаш беше някакъв шип, пробол дланта му. Не върна обаждането. Ева Линд имаше номера на телефона му, а и последното, което помнеше, когато разговаряха миналия път, бе, че тя му се обади, за да му каже, че не желае да го вижда повече. Тогава се бе вцепенил, не знаеше какво да прави и зачака повторно обаждане, което така и не дойде.

Ерлендур скочи на крака и тръгна към колата си.

Не беше чувал Ева Линд през последните два месеца. Само по себе си в това нямаше нищо неестествено. Дъщеря му живееше живота си, без той да има възможност да се меси много в него. Тя приближаваше трийсетте. И се дрогираше. При последната им среща се скараха за пореден път. Беше в неговия апартамент, тя изхвърча от вратата с думите, че баща ѝ бил отвратителен.

Ерлендур имаше и син, Синдри Снайр, който рядко общуваше с баща си. Той и Ева Линд бяха малки, когато Ерлендур се изнесе от къщи и ги остави на майка им. Съпругата му никога не му го прости и след развода не му позволи да се вижда с децата. Той я остави да решава сама, за което все повече съжеляваше. Децата му го потърсиха сами, когато поотраснаха.

Прохладният пролетен здрач се бе спуснал над Рейкявик, когато той подкара колата си от „Тузалдаркверви“ към шосе „Запад“ и от там към града. Увери се, че телефонът му е включен, и го остави на предната седалка. Ерлендур не знаеше много за личния живот на дъщеря си и нямаше дори и най-малка идея къде да започне да я търси, докато не се сети за приземното жилище във Вогар^[21], където Ева Линд бе живяла преди около година.

Първо реши да провери дали не е отишла в неговия апартамент. Обиколи блока на бегом, после се втурна във входа. Ева Линд имаше

ключ от жилището му. Когато се качи в апартамента, я извика по име, но тя не беше там. Помисли дали да се обади на майка ѝ, но се отказа. Та те не си бяха говорили почти две десетилетия. Взе телефона и се обади на сина си. Знаеше, че братът и сестрата поддържат връзка, макар и не много често. Взе номера на мобилния на Синдри от „Услуги“. Оказа се, че Синдри е на работа някъде в провинцията и нямаше представа какво се е случило със сестра му.

Ерлендур се колебаеше.

— По дяволите! — изпъшка той.

Отново се обади на „Услуги“ и взе номера на бившата си жена.

— Ерлендур е — каза той, когато тя вдигна телефона. — Мисля, че Ева Линд е попаднала в някаква беда. Знаеш ли къде може да е?

Телефонът мълчеше.

— Тя ми се обади да търси помощ, но връзката се разпадна и не знам къде е. Мисля, че нещо ѝ се е случило.

Бившата му жена не отговаряше.

— Халдора?

— Обаждаш ми се след двайсет години?

Той усети студената омраза в гласа ѝ, все още жива след всичките тия години, и разбра, че беше направил грешка.

— Ева Линд се нуждае от помощ, а аз не знам къде е — продължи той.

— Помощ?

— Мисля, че нещо ѝ се е случило.

— Моя ли е вината?

— Вината? Не. Това не е...

— Да не мислиш, че аз не се нуждаех от помощ? Сама с две деца. Теб те нямаше да ми помогнеш.

— Хал...

— И сега децата ти са напълно пропаднали. И двете. Разбра ли какво е това, което стори? Което ни причини? Което причини на мен и децата ти?

— Но ти отказа да ми разрешиш да се виж...

— Да не мислиш, че на мен не ми се е налагало да я спасявам милион пъти? Да не мислиш, че не се е налагало да бъда вечно на нейно разположение? Къде беше ти тогава?

— Халдора, аз...

— Проклет негодник! — избухна тя и тресна слушалката.

Ерлендур се наруга, задето ѝ се беше обадил. Седна в колата си и подкара към Вогар. Спря пред запуснат блок с няколко приземни апартамента, наполовина построени в земята. Позвъни на звънец, който висеше от касата на вратата на един от апартаментите. Не чу да се звъни вътре и почука на вратата. Нетърпеливо чакаше да чуе стъпки и вратата да се отвори, но нищо не се случи. Хвана дръжката. Вратата не бе заключена и Ерлендур предпазливо влезе. Първо попадна в малко преддверие и чу слаб детски плач, който идеше някъде от вътрешността на жилището. Щом приближи стаята, го блъсна силна миризма на урина и изпражнения.

На пода в стаята седеше момиченце на около годинка, напълно изтощено от рев. Хълцукаше сърцераздирателно, беше по голо дупе и носеше единствено мръсна фланелка. Подът беше покрит с тенекиени кутии бира, шишета от водка, опаковки от готова храна и разни млечни продукти. Последните се бяха вкиснали и вонята на кисело се смесваше с тази на изпражненията на детето. Нищо друго нямаше в стаята, освен прокъсан диван, на който лежеше гола жена с гръб към Ерлендур. Момиченцето не му обърна никакво внимание, докато той пристъпяше в посока към дивана. Хвана китката на жената и напипа пулс. По ръката ѝ имаше следи от игли.

До дневната имаше кухня и от другата страна още едно малко помещение, където Ерлендур намери одеяло, с което покри голата жена на дивана. Вдигна детето от пода и го занесе в банята. Изми го внимателно с топла вода и го зави в кърпа. Детето престана да плаче. Мястото между крачетата му беше силно възпалено от урината. Ерлендур видя, че детето е гладно, но нямаше нищо годно за ядене, освен шоколада, който той носеше в джоба на палтото си. Отчупи едно парченце и го подаде на момиченцето, докато му говореше успокоително. Забеляза, че по ръчичките и гръбчето на детето има рани. Намръщи се.

Видя малка детска кошарка, изхвърли от нея бирените кутии и опаковки от хамбургери и внимателно положи детето в леглото. Кипеше от гняв, когато се върна в дневната. Не знаеше дали безформеното нещо на дивана беше майката на детето, пък и не го интересуваше. Вдигна жената на крака, придържеше я, докато я водеше към банята, където я остави на пода под душа. Започна да я

облива с леденостудена вода. Жената беше като мъртва в ръцете му, но когато студената вода я заля, се събуди, започна да се гърчи, да се задъхва и да пищи, като се опитваше да се предпази от ледената струя.

Ерлендур я полива доста време, преди да затвори крана на душа, наметна я с одеялото и я поведе към стаята, където я остави да седне на дивана. Тя вече беше дошла на себе си, но бе объркана и гледаше Ерлендур с тъп поглед. Огледа се наоколо, сякаш търсеше нещо. Изведнъж се досети какво.

— Къде е Пертла? — попита, треперейки под одеялото.

— Пертла? — отвърна Ерлендур с гняв. — Това да не е кутре?

— Къде е момиченцето ми? — повтори жената.

Беше към трийсетгодишна, с късо подстригана коса и с разтекъл се по лицето ѝ грим. Горната ѝ устна бе подута, имаше голяма цицина на челото, а дясното ѝ око бе посинено.

— Нямах никакво право да питаш за нея — каза Ерлендур.

— К'во?

— Да си гасиш цигарите върху детето!

— А? Не. Кой...? Кой си ти?

— Или това е онзи, който те бие?

— Да ме бие? К'во? Кой си ти?

— Смятам да взема Пертла от теб — каза Ерлендур. — И мисля да откроя човека, който ѝ е причинил това. Тъй че ти трябва да ми кажеш две неща.

— Да ми я вземеш?

— Тук живееше едно момиче преди няколко месеца, може би година. Знаеш ли нещо за нея? Казва се Ева Линд. Слабичка, с черна коса...

— Пертла е непослушна. Реве. Непрестанно.

— Аха, горката ти...

— И той полудя.

— Да започнем с Ева Линд. Познаваш ли я?

— Не ми я вземай! Плийз!

— Знаеш ли къде е Ева Линд?

— Ева се изнесе преди няколко месеца.

— Знаеш ли накъде?

— Не. Тя ходеше с Бати.

— Бати?

— Той е охрана в заведение. Ще се оплача във вестниците, ако ми я вземеш. А? Ще се оплача във вестниците.

— Къде е охрана?

Каза му. Ерлендур се изправи и позвъни първо за линейка, а после на дежурния в Комисията за защита на детето в Рейкявик и разясни накратко положението.

— А сега и другото — продължи Ерлендур, докато чакаше линейката. — Къде е това животно, което те бие?

— Остави го на мира! — отвърна тя.

— За да може да продължава тъй и занапред. Това ли искаш?

— Не.

— Тогава, къде е той?

— Само че...

— Да. Какво? Какво „само че“?

— Ако мислиш да го прибереш...

— Да.

— Ако мислиш да го прибереш, трябва да го убиеш, иначе той ще убие мен — каза тя и се усмихна студено на Ерлендур.

* * *

Бати беше мускулест охранител и имаше особено малка глава. Работеше в стриптийз клуб, който се казваше „Граф Росо“ и се намиреше в центъра на Рейкявик. Нямаше го при вратата, когато Ерлендур пристигна. Друга една планина от мускули с подобно телосложение му показва къде може да бъде намерен Бати.

— Пази шоуто горе — каза охранителят, а Ерлендур не успя да го разбере веднага.^[22]

Само стоеше и гледаше главата на човека.

— Частното шоу — каза пазачът. — Частен танц бе! — добави и примирено завъртя очи.

Ерлендур влезе в заведението. В салона червени лампи хвърляха приглушена светлина върху бара, върху няколкото маси със столове и неколцината типове, които гледаха как едно момиче се тресе на метален пилон върху повдигнат подиум под монотонния ритъм на поп музика. Момичето погледна Ерлендур и затанцува пред него, сякаш

той беше някакъв щедър клиент, сваляйки от себе си оскъдния си сутиен. Ерлендур й хвърли толкова изпълнен със състрадание поглед, че тя се смути, стъпи накриво, но успя да запази равновесие. Отдалечи се от него, поклащайки се, след като пусна небрежно сутиена си на земята в опит да запази достойнство.

Той се огледа, опита се да отгатне къде можеше да се дават частните представления и видя тъмен коридор точно срещу дансинга. Тръгна нататък. Коридорът беше боядисан в черно. В края му имаше стълба, която водеше надолу към мазето. Ерлендур не виждаше добре и опипом започна да пристъпва надолу по стъпалата, докато стигна до друг боядисан в черно коридор. Една самотна червена крушка висеше от тавана. В края на коридора стоеше мускулест грамадан със скръстени на гърдите ръчища и втренчено гледаше към Ерлендур. Към коридора гледаха шест стаи, по три от всяка страна. В една от стаите някой свиреше на цигулка тъжна музика.

Планината от мускули се приближи до Ерлендур.

— Ти ли си Бати? — попита Ерлендур.

— Къде е момичето? — запита на свой ред планината, чиято малка глава приличаше по-скоро на цицка или на някакъв цирей върху дебелия врат.

— Тъкмо щях да те питам същото — учудено отвърна Ерлендур.

— Мен? Не, аз не осигурявам момичета. Трябва да се качиш горе да си вземеш някоя и тогава да слезеш тук.

— А, такава била работата — каза Ерлендур, след като разбра грешката си. — Търся Ева Линд.

— Ева? Тя спря отдавна. Бил ли си с нея?

Ерлендур се втренчи в човека.

— Спряла е отдавна! Какво имаш предвид?

— Ами от време на време идваше тук. Откъде я познаваш?

Една врата се отвори в коридора и някакъв младеж излезе отвътре, закопчавайки джюкяна си. Ерлендур забеляза в стаята младо момиче да се навежда, за да си вземе дрехите от пода. Младежът се промъкна между тях, потупа Бати по рамото и изчезна нагоре по стълбата. Момичето в стаята погледна Ерлендур и тръшна вратата.

— Тук долу ли имаш предвид? — изненадан попита Ерлендур.
— Ева Линд е идвала тук долу?

— А, отдавна. Ей там има една, много прилича на нея — рече Бати ентузиазирано, все едно че беше продавач на коли, и посочи към една от вратите. — Студентка по медицина от Латвия. А момичето с цигулката, чу ли я? Учи в някакво известно училище в Полша. Те всичките идват тук. Припечелват по някоя кинта и пак отиват да учат.

— Знаеш ли къде мога да намеря Ева Линд?

— Никога не казваме къде живеят момичетата — отвърна Бати и лицето му придоби характерното изражение на светия.

— Нямам желание да узнавам къде живеят момичетата — уморено каза Ерлендур. Внимаваше да не изгуби самоконтрол, знаеше, че трябва да бъде предпазлив, внимателно да събере информация, въпреки че най-много му се искаше да откърти цирея от дебелия врат. — Мисля, че Ева Линд има проблеми. Помоли ме да ѝ помогна — каза той толкова спокойно, колкото му беше възможно.

— И кой си ти, баща ѝ ли? — попита Бати насмешливо и се изхили.

Ерлендур го погледна, запита се по какъв начин се сграбчва една толкова малка глава. Бати усети, че е попаднал право в целта, случайно, както обикновено, и усмивката замръзна на лицето му. Бавно отстъпи крачка назад.

— Ти ченгето ли си? — попита той и Ерлендур кимна с глава.

— Това място е напълно законно.

— Изобщо не ме интересува. Знаеш ли нещо за Ева Линд?

— Да не е изчезнала?

— Не знам — отвърна Ерлендур. — За мен е изчезнала. Обади ми се одеде и помоли за помощ, но не знам къде да я открия. Казаха ми, че ти я познаваш.

— Известно време ходихме с нея, тя не ти ли каза това?

Ерлендур поклати глава.

— Невъзможно е човек да ходи с нея. Тя е напълно сбъркана.

— Можеш ли да ми кажеш къде е?

— Отдавна не съм я виждал. Тя те мрази, нали знаеш?

— Когато ходеше с нея, кой ѝ осигуряваше наркотика?

— Имаш предвид кой ѝ беше дилърът?

— Дилърът, да.

— Смяташ да го закопчаеш?

— Не смятам да закопчавам никого. Трябва да намеря Ева Линд. Можеш ли да ми помогнеш, или не?

Бати се замисли. Не беше длъжен да помага на този човек, нито пък на Ева Линд. А и тя можеше да върви по дяволите, ако питаха него. Но имаше нещо в изражението на това ченге, което му подсказваше, че е по-добре да му е съюзник, отколкото враг.

— Не знам нищо за Ева — каза. — Говори с Атли.

— Атли?

— Не му казвай, че аз съм те пратил!

[21] Малка община, източно от Рейкявик в посока към Кеплавик, където се намира международното летище на страната. — Б.пр. ↑

[22] Чуждицата show (шоу) в исландския език звучи по същия начин както думата „море“ (sjó). — Б.пр. ↑

5

Ерлендур подкара автомобила си към най-старата част на града, долу към пристанището. Мислеше за Ева Линд и за Рейкявик. Не беше кореняк рейкявикчанин и не се възприемаше за такъв, макар и по-голямата част от живота си да бе прекарал в столицата и да бе станал свидетел на нейното разширение през заливи и планини, пропорционално на обезлюдяването другаде из страната. Съвременният град бѣкаше от хора, които не искаха повече да живеят в провинцията или по рибарските селища, или пък не можеха да живеят повече там и прииждаха към града, за да започнат нов живот, но изгубваха корените си и оставаха без минало и със съмнително бъдеще. Ерлендур така и не хареса живота в този град. Чувстваше се като чужденец.

Атли беше около двайсетгодишен, кокалест, с рижа коса и червендалесто лице, целият в лунички. Предните му зѣби липсваха, лицето му беше изпито, изглеждаше болнав и кашляше лошо. Той бе там, където и Бати предположи — седеше в „Кафе Ойстурстрайти“, сам на масата, с празна чаша от бира пред себе си. Приличаше на заспал, главата му висеше надолу, ръцете му бяха скръстени на гърдите. Носеше мръсно зимно яке с кожена яка. Бати го беше описал добре. Ерлендур седна на масата.

— Ти ли си Атли? — попита той, но не получи отговор.

Огледа се, мястото беше мрачно, тук-там имаше хора по масите. От високоговорителя се разнасяше скръбна песен за погубена любов, изпълнявана от някакъв жалък кѣнтри певец. Барманът, човек на средна възраст, седеше от вътрешната страна на бара върху висок стол и четеше „Ледените хора“^[23].

Ерлендур повтори въпроса си и побутна човека по рамото. Той се събуди и тъпо погледна нагоре.

— Още една бира? — попита Ерлендур и пробва да установи колко широко може да се усмихне.

Получи се само гримаса.

— К'ъв си ти бе? — попита Атли.

Продължаваше да гледа тъпо. Дори не направи опит да прикрие идиотското си изражение.

— Търся Ева Линд. Аз съм баща ѝ и бързам. Тя ми се обади и помоли за помощ.

— Ти ли си ченгето? — попита Атли.

— Да, аз съм ченгето — отвърна Ерлендур.

Атли се понадигна и се огледа плахо наоколо.

— Защо питаш мен?

— Знам, че познаваш Ева Линд.

— Откъде знаеш?

— Знаеш ли къде е?

— Ще почерпиш ли по бира?

Ерлендур го гледаше и се чудеше дали точно това е правилният метод, който може да приложи, но реши да остави нещата така, нямаше много време. Стана и с твърди стъпки се отправи към бара. Барманът му хвърли неприветлив поглед над „Ледените хора“, остави книгата и неохотно стана от стола. Ерлендур помоли за голяма бира. Бъркаше се за портмонето, когато забеляза, че Атли е изчезнал. Огледа се бързо и видя, че външната врата се затваря. Остави бармана с пълната чаша бира, изтича навън и видя Атли да бяга с все сили към „Гръотаторп“^[24].

Атли не тичаше всъщност кой знае колко бързо, нито пък издържа да бяга дълго време. Озърна се и видя, че Ерлендур го следва, опита се да ускори бягането, но бе останал напълно без сили. Ерлендур бързо го настигна и така го блъсна, че Атли се просна с хленч на земята. Две шишенца с хапчета изпаднаха от джобовете му и Ерлендур ги вдигна. Като че ли бяха екстази. Съблече якето на Атли, при което се чу подрънкване и на други шишенца. Пребърка джобовете на палтото и се оказа, че с това, което държеше в ръцете си, можеше да оборудва един доста представителен аптечен шкаф.

— Те... ще... ме убият — запъхтяно проплака Атли и стана от земята.

Наоколо нямаше много минавачи. Едно семейство на средна възраст на другия тротоар се бяха спрели да видят какво става, но побързаха да се махнат, щом Ерлендур започна да вади шишенце след шишенце.

— Все ми е едно — каза Ерлендур.

— Не ми ги вземай. Нямах представа какви са те...

— Кои?

— Това е последният ми шанс — изпъшка Атли и от носа му потече сопол.

— Изобщо не ми пука за твоя шанс. Кога видя Ева Линд за последно?

Атли подсмръкна силно и внезапно загледа съсредоточено Ерлендур, сякаш бе видял възможност за измъкване.

— Окей.

— Какво?

— Ако ти кажа за Ева, ще ми дадеш ли нещата? — попита.

Ерлендур се замисли.

— Ако знаеш нещо за Ева Линд, ще ти ги дам. Но ако ме лъжеш, ще се върна и ще те ползвам като трамплин за скачане.

— Окей, окей. Ева дойде днес при мен. Ако я видиш, да знаеш, че ми дължи много пари. Отказах да ѝ давам повече. Не снабдявам бременни момичета.

— Естествено! — каза Ерлендур. — Ти си имаш принципи.

— Дойде при мен с вирнатия си корем да ми реве, започна нещо да чупи стойки, като отказах да ѝ дам, и след това си тръгна.

— Знаеш ли накъде?

— Нямам идея.

— Къде живее?

— Тя е едно курве без пари. А аз трябва да намеря пари, разбираш ли, иначе ще ме убият.

— Знаеш ли къде живее тя?

— Живее? Тя само се скита. Скита се насам-натам и крънка. Мисли си, че може да го получи безплатно. — Атли изпръхтя презрително. — Все едно че някой ще ѝ даде ей така. Ще ѝ направи подарък.

Заради липсващите предни зъби Атли леко фъфлеше. Приличаше на голямо дете, което се опитва да се държи като мъж.

Носът му отново протече.

— Къде може да е отишла? — попита Ерлендур.

Атли погледна полицая и подсмръкна.

— Ще ми върнеш ли нещата?

— Къде е тя?

— Ще си получа ли нещата обратно, ако ти кажа?

— Къде е?

— Ще си ги получа ли?

— Ако не ме лъжеш. Къде е тя?

— С нея имаше едно момиче.

— Кое?

— Знам къде живее.

Ерлендур пристъпи към него.

— Ще си получиш всичко обратно. Кое е това момиче?

— Казва се Рака. Живее тук наблизо, на „Тригвагата“. Най-горе в голямата сграда срещу кея.

Атли колебливо протегна ръка.

— Окей? Ти обеща. Върни ми нещата. Обеща.

— Няма начин да ти върна тия боклуци, тъпако — каза Ерлендур. — Ама никакъв! И ако имах повече време, щях да те закарам на „Квервисгата“^[25] и да те натикам в някоя килия. Тъй че все пак печелиш нещо от всичко това.

— Не, те ще ме убият! Недей! Върни ми нещата, плийз! Върни ми ги!

Но Ерлендур вече си бе тръгнал. Остави го да подсмърча, облегат на стената на къщата, да проклина и да си блъска главата в стената в безсилна ярост. Ерлендур дълго време чуваше проклятията, които за негово най-голямо учудване бяха адресирани към самия Атли.

— Проклет идиот, глупак си ти, глупак, глупак, скапан глупак...

Обърна се и видя как Атли си удря яка плесница.

* * *

Малко момче, може би на четири години, облечено само в долнището на пижама, с боси крака и мръсна коса, отвори вратата и се загледа в Ерлендур. Той се наведе към детето, но щом протегна ръка, за да го погали по бузата, то се дръпна. Ерлендур го попита дали майка му си е вкъщи. Не получи отговор, детето само го наблюдаваше с изучаващ поглед.

— Ева Линд при теб ли е, приятел? — попита той момченцето.

Ерлендур имаше усещането, че времето му е на привършване. Около два часа бяха минали от обаждането на Ева Линд. Опитваше да отблъсне мисълта, че ѝ се е притекъл на помощ твърде късно. Мъчеше се да си представи в каква каша се е забъркала дъщеря му, но скоро престана да се самоизмъчва и се съсредоточи в търсенето. Знаеше с кого е била при Атли надвечер. Знаеше, че се приближава към нея.

Момчето нищо не отговори. Побягна назад и изчезна в апартамента. Ерлендур го последва, но го изгуби от поглед. В жилището цареше непрогледен мрак и Ерлендур заопипва стените, за да намери ключа на лампата. Напипа няколко, които обаче не работеха, и продължи пипнешком, докато не влезе в малка стая. Тук имаше здрава крушка, която висеше самотно от тавана. Върху голата замазка на пода бяха разпръснати мръсни дюшеци и на един от тях лежеше момиче в изтъркани джинси и червена фланелка без ръкави. Беше малко по-млада от Ева Линд. От едната ѝ страна лежеше отворена метална кутия с две спринцовки. Тънък маркуч се валяше на пода. От двете ѝ страни върху дюшеци спяха двама мъже.

Ерлендур приклекна до момичето и лекичко я побутна. Нямаше никаква реакция. Подхвана я под главата и я повдигна. Плесна я по бузата и тя промърмори нещо. Стана, изправи я на крака и се опита да я накара да походи. Тя като че ли започна да идва на себе си. Отвори очи. Ерлендур видя в мрака кухненски стол и я сложи да седне. Тя го погледна и главата ѝ падна върху гърдите. Той я удари лекичко по лицето и тя отново се съвзе.

— Къде е Ева Линд? — попита Ерлендур.

— Ева — измърмори момичето.

— Днес си била с нея. Къде отиде тя?

— Ева...

Главата ѝ отново се свлече върху гърдите. Ерлендур видя малкото момче да стои на вратата. В едната си ръка държеше кукла, а в другата празно шише с биберон. Протегна го към Ерлендур. След това пъкна биберона в устата си и Ерлендур го чу как засмуква въздух. Полицаят се взираше в детето, скърцайки със зъби. Извади мобилния си и се обади за помощ.

Скоро пристигна лекар с линейка, както бе поискал Ерлендур.

— Трябва да те помоля да ѝ сложиш една инжекция — каза Ерлендур.

— Инжекция? — не разбра лекарят.

— Мисля, че това е хероин. Имаш ли налоксон или нарканти^[26]?
В чантата?

— Да, аз...

— Трябва да говоря с нея. Веднага. Дъщеря ми е в опасност, а тя знае къде е.

Лекарят погледна момичето, после Ерлендур и кимна. Ерлендур бе сложил момичето да легне отново на дюшека. Отне ѝ известно време да се съвземе. Парамедиците стояха до нея с носилка в ръце. Детето се криеше някъде из помещението, а двамата мъже лежаха като нокаутирани върху другите дюшеци.

Ерлендур коленичи до момичето, което лека-полека идваше в съзнание. Когато съвсем се съвзе, погледна към него, към лекаря и санитарите с носилката.

— Какво става? — попита тихо, сякаш говореше на себе си.

— Знаеш ли нещо за Ева Линд? — каза Ерлендур.

— За Ева?

— Тя е била с теб тази вечер. Мисля, че може да е в беда. Знаеш ли къде е отишла?

— Нещо не е наред с Ева ли? — попита тя и се огледа наоколо.

— Къде е Кити?

— Оттатък в стаята има едно малко момченце — отвърна Ерлендур. — Чака те. Кажи ми къде мога да намеря Ева Линд?

— Кой си ти?

— Нейният баща.

— Ченгето?

— Да.

— Тя не те понася.

— Знам това. Знаеш ли къде е?

— Получи болки. Казах ѝ да отиде в болница. Мислеше да ходи натам.

— Болки ли?

— Получи силни болки в корема.

— Откъде щеше да тръгне? Оттук ли?

— Бяхме на станция „Хлемур“^[27].

— На „Хлемур“?

— Мислеше да отиде в „Ланси“^[28].

Ерлендур се изправи и взе номера на Националната болница от лекаря. Позвъни и се оказа, че през последните часове в болницата не е регистрирана жена, на име Ева Линд. Нито жена на нейната възраст е идвала там. Помоли да го свържат с родилното отделение и се опита да опише дъщеря си по най-добрия начин, по който можеше, но дежурната сестра не я разпозна.

Ерлендур изтича до колата и подкара като хала към „Хлемур“. Там нямаше жив човек. Станцията на автобусите беше затворена за през нощта. Остави колата и закрачи бързо нагоре към „Снорабройт“. Премина по цялата улица покрай къщите в квартал „Нордурмири“, като оглеждаше дворовете за дъщеря си. Наближавайки Националната болница, започна да я вика по име, но не получи отговор. Накрая я откри да лежи, потънала в собствената си кръв, на някаква полянка между ниските дървета, на петдесет метра от стария родилен дом. Не му беше отнело дълго време да я намери. Но все пак беше твърде късно. Тревата под нея бе оцветена от кръвта ѝ, панталонът ѝ беше пропит с кръв.

Ерлендур коленичи до дъщеря си, отправи поглед към родилния дом и се видя как влиза през вратата на родилното с Халдора през оня дъждовен ден преди толкова години, когато Ева Линд дойде на света. Нима щеше да умре на същото място?

Ерлендур погали челото ѝ, не знаеше дали трябва да я мести.

Помисли си, че е може би в седмия месец.

* * *

Беше се опитвала да избяга, но отдавна вече не подновяваше опитите. Два пъти го напуска. И двата пъти, докато живееха в приземното жилище на „Линдаргата“. Измина година, откакто той я удари за пръв път, преди отново да загуби самоконтрол, както той наричаше това по времето, когато с него все още можеше да се разговаря по повод насието, което упражняваше над нея. Тя не смяташе, че той губи самоконтрол. Струваше ѝ се, че има най-голям самоконтрол точно в моментите, в които се опитваше да избие от нея и последните остатъци живот и я заливаше с мръсни думи. Дори когато

стигаше върха на яростта си, той запазваше самообладание и беше напълно убеден в това, което правеше. Винаги.

С течение на времето тя осъзна, че трябва да постъпва по същия начин, ако иска да го победи.

Първият ѝ опит за бягство бе предварително обречен на неуспех. Не се беше подготвила, не проучи различните варианти, нямаше представа накъде да върви и изведнъж се озова на улицата през една февруарска нощ с две деца — Симон, който я държеше за ръка, и Микелина, която носеше на гърба си. Не знаеше къде да отиде. Знаеше само, че трябва да е надалеч от приземието.

Бе говорила със свещеника си, който ѝ каза, че една добра жена не трябва напуска мъжа си. За Бог семейството било свещено и хората трябвало да го пазят дори ако се наложило да понасят някои несгоди.

— Помисли за децата — каза ѝ пасторът.

— За децата мисля — отвърна му тя, а отецът се усмихна добродушно.

Не опита да търси помощ от полицията. На два пъти съседите го бяха направили. Първия път полицаите дойдоха в дома им колкото да потушат семейната кавга и да си тръгнат. Тя стоеше пред тях с подуто око и разцепена устна, а те им говореха да го карат по-полека. Хората нямали мира и покой от тях. Втория път, беше две години по-късно, полицаите сериозно си поговориха с него. Изведоха го навън. Тогава тя извика след тях, че той ѝ се е нахвърлил и искал да я убие, и това не било за първи път. Те я попитаха дали не е пила. Тя не разбра въпроса. „Дали си пила“, повториха те. Тя отрече. Никога не беше пила алкохол. Полицаите му казаха нещо отвън при вратата. После се разделиха с ръкостискане.

Щом те си тръгнаха, той я погали по бузата с бръснача си.

Същата нощ го изчака да заспи дълбоко, сложи Микелина на гърба си и побутна малкия Симон безшумно пред себе си в посока навън и нагоре по стълбите към входа. Беше направила двуколка за Микелина от скелета на голяма детска количка, която бе намерила на сметището, но той я бе потрошил в яростния си изблик същата вечер, сякаш усещаше, че тя има намерение да го напусне, и искаше по този начин да ѝ попречи да го направи.

Бягството ѝ не бе подготвено. Потърси помощ при Армията на спасението, където ѝ позволиха да пренощува. Нямаше роднини нито в

Рейкявик, нито някъде другаде. Когато се събуди на сутринта и видя, че ги няма, мъжът ѝ хукна да ги търси. Щура се из целия град по риза в студа и накрая ги видя да излизат от Армията на спасението. Тя го забеляза едва когато издърпа момчето и взе момичето от ръцете ѝ. През целия път назад към дома вървя, без дума да обели. Не поглеждаше ни наляво, ни надясно, нито веднъж не се обърна назад. Децата бяха твърде изплашени, за да оказват някаква съпротива. Тя видя как Микелина протяга към нея ръце и се заля в безмълвен плач.

Какво си бе въобразявала?

Забърза след тях.

След втория опит той заплаши, че ще убие децата ѝ, и тя никога повече не се опита да бяга. Този път беше по-добре подготвена. Представяше си, че може да започне нов живот. Да се премести в някое рибарско селище на север, да наеме стая или малко жилище, да работи на пристанището в рибната фабрика и да се погрижи нищо да не ѝ липсва. Този път си даде време за подготовка. Реши да се премести в Сиглуфьордур^[29]. Там имаше достатъчно работа след тежките години на криза, постоянно прииждаха външни хора и тя нямаше да бие много на очи, въпреки че беше сама с две деца. Първоначално би могла да живее в рибарска хижа, докато успее да си уреди стая.

Пътуването с автобус щеше да струва скъпо за нея и децата, а той ревниво къташе всяка крона, която припечелваше с работата си на пристанището. Известно време тя събираше пари, докато реши, че има вече достатъчно за пътуването. Взе дрехи за децата, така че да се поберат в една малка пътна чанта, няколко лични вещи и количката, която поправи и която Микелина все още можеше да ползва. Тръгна от къщи с бързи крачки към автогарата, като се оглеждаше уплашено, сякаш очакваше да го види на следващия ъгъл на улицата.

Той се прибра по обяд, както винаги, и веднага разбра, че го е напуснала. Тя знаеше, че яденето трябва да е винаги готово, когато той се прибере, и никога не си бе позволявала да закъснее с него. Забеляза, че количката ѝ няма. Гардеробът стоеше отворен, пътната чанта липсваше. Втурна се към сградата на Армията на спасението, спомняйки си предния ѝ опит за бягство, и когато му казаха, че не е идвала тук, започна да буйства. Не ѝ повярва и се втурна в сградата, провери всички стаи, плюс мазето. Не ѝ намери и се нахвърли върху

управителя на сградата, капитан от армията, събори го на земята и го заплаши, че ще го убие, ако не му каже веднага къде са те.

Накрая разбра, че не са идвали да търсят помощ в Армията на спасението, и хукна да я търси из града. Като побеснял обикаляше магазините и гостилниците, но никъде не можа да я открие. Яростта и отчаянието му нарастваха все повече с напредването на деня. Когато се прибра къщи, не бе на себе си от злоба. Обърна всичко с главата надолу в жилището им с надеждата да намери нещо, което да му подсказва накъде е отишла, след това се втурна към домовете на двете ѝ приятелки от времето, когато още работеше за търговеца. Нахлу в къщите им, взе да я вика по име, нея и децата, след туй изчезна без дума за извинение.

Рейсът им пристигна в Сиглуфьордур в два часа през нощта, бяха пътували почти целия ден без прекъсване. Спираха на три места, където пътниците да се поразтъпчат, да хапнат приготвената за път храна или да си купят нещо от лавките. Тя беше взела хляб и мляко в бутилка, но огладняха отново, когато стигнаха в Хаганесвик във Фльоут^[30], където ги чакаше ферибот, за да ги превози до Сиглуфьордур. И ето че стоеше на площадката за автомобили на пристана с двете си деца в студената нощ! Откри рибарските общежития и управителят я насочи към стая, в която имаше едно легло. Даде ѝ допълнително дюшек за пода и две одеяла. Тук спаха в първата нощ на свободата си. Двете деца заспаха в мига, в който легнаха на дюшека, а тя се взираше в мрака от леглото и не можеше да спре да трепери. Накрая не издържа и избухна в плач.

Той я намери няколко дни по-късно. Едничката възможност, която му хрумна, бе, че са напуснали града. И вероятно това е станало с автобус. Отиде на автогарата и започна да разпитва. Накрая разбра, че жена му и децата са взели междуградския рейс до Сиглуфьордур. Говори с шофьора, който много добре си спомняше жената с двете деца, особено сакалото момиче. Той взе следващия автобус на север и пристигна в Сиглуфьордур малко след полунощ. Обиколи рибарските къщички и накрая я откри спяща в стаичката, след като събуди управителя на общежитието и той му посочи къде да я търси. Обясни на управителя, че била дошла преди него в града, но вероятно нямало да се застояват дълго.

Промъкна се в бунгалото. Приглушена светлина влизаше от улицата през малкото прозорче. Прекрачи спящите деца на дюшека върху пода и се надвеси над нея, докато лицата им почти се докоснаха. Побутна я. Тя спеше непробудно и той я бутна втори път по-силно. Тя отвори очи. Той се усмихна, когато видя неприкрития ужас в очите ѝ. Тя понечи да извика, но той запуши устата ѝ с ръка.

— Наистина ли си мислеше, че ще ти се получи? — просъска той заплашително.

Тя гледаше към него с изцъклени очи.

— Наистина ли си мислеше, че това е толкоз лесно?

Тя бавно поклати глава.

— Знаеш ли какво най-много ми се ще да направя сега? — изсъска той през стиснатите си зъби. — Иска ми се да закарам момчето ти тука горе в планината, да я убия и да я заровя в земята, тъй че никой да не я намери. После ще кажа, че тя ще да е пропъзляла към морето, бедничката. И знаеш ли какво? Ще го направя. Ще го направя веднага. Ако гъкнеш, ще пречукам и момчето. Ще кажа, че е отишъл след нея в морето.

Тя нададе тих вой и завъртя широко отворените си очи към децата. Той се усмихна. Дръпна си ръката от устата ѝ.

— Никога повече няма да правя така — изпъшка тя. — Никога. Никога няма да направя това пак. Извинявай! Извинявай! Не знам какво съм си мислела. Извинявай. Аз съм сбъркана. Знам го. Луда съм. Не си го изкарвай на децата. Бий мен. Пребий ме. Колкото искаш и колкото можеш повече. Бий ме колкото можеш по-здро. Ако искаш, можем да излезем навън.

Отчаянието ѝ го изпълни с отвращение.

— Ти искаш това — каза. — Искаш го. И затова ще направим, както го искаш.

Той понечи да се протегне към Микелина, която спеше до Симон, но тя сграбчи ръката му, обезумяла от ужас.

— Виж! — извика тя и започна да се бие в лицето. — Гледай! — Тя сграбчи косите си. — Гледай!

Изправи се в леглото и се метна назад към желязната табла на кревата. И дали го искаше, или не, но се нокаутира и се свлече в безсъзнание пред него.

Автобусът потегляше обратно на юг веднага на следващата сутрин. Тя няколко дни беше осолявала селда и имаше да взема малко пари. Беше работила на площадката, откъдето можеше да гледа децата си, докато си играят наоколо или когато оставаха в бунгалото. Той отиде с нея и обясни на бригадирата, че трябвало да заминат обратно в Рейкявик, били получили новини, които променили плановете им, и тя имала да взема някакви пари. Бригадирът написа нещо на лист хартия и ги насочи към канцеларията. Погледна я, докато ѝ подаваше листа. Остана с впечатлението, че тя иска да каже нещо. Погрешно прие страха ѝ за свенливост.

— Всичко наред ли е? — попита бригадирът.

— Всичко ѝ е в пълен ред — рече той и наперено се отдалечи заедно с нея.

Когато пристигнаха отново в приземното жилище в Рейкявик, той дори не я докосна. Тя стоеше облечена в бедняшкото си палто, с пътната чанта в ръка и очакваше побоя, но както никога досега, нищо подобно не се случи. Ударът, който тя си беше нанесла сама и от който бе загубила съзнание, бе объркал мъжа ѝ. Не искаше да търси помощ, започна сам да я обгрижва с намерението да я свести и откакто се бяха оженили, това беше първият път, когато ѝ оказваше някакво внимание. Когато тя дойде на себе си, той ѝ каза, че трябвало да разбере едно нещо: никога няма да го напусне. По-скоро щял да убие нея и децата. Тя била неговата жена и така щяло да бъде завинаги.

Завинаги.

Тя никога повече не се опита да избяга.

* * *

Годините минаваха. Плановете му да стане моряк се провалиха само след три рейда. Страдаше от морска болест и не можеше да свикне с нея. Не можа да преодолее и страха си от морето. Боеше се, че гемията ще потъне, боеше се, че ще падне в морето, боеше се от лошото време. При последния рейд ги застигна силна буря. Струваше му се, че всеки момент ще се обърнат, и през цялото време седя в столовата на кораба и плака, убеден, че последният му час е настъпил. След този случай никога повече не се върна в морето.

На жена си сякаш не бе способен да предложи нежност. В най-добрия случай демонстрираше незаинтересуваност. Първите две години от брака им като че ли изпитваше известно съжаление, след като я набиеше или я засипеше с обиди, които я докарваха до сълзи. Но с течение на времето престана да показва каквито и да било угризения, все едно че това, което ѝ причиняваше, не беше нещо неестествено и не съсипваше съвместния им живот, а бе правилно и необходимо. Понякога тя си мислеше и вероятно той го знаеше дълбоко в себе си, че насилието, което упражняваше върху нея, показва повече от всичко друго неговата слабост. Колкото повече я биеше, толкова по-окаян и нещастен се чувстваше. Обвиняваше обаче нея за това. Крещеше ѝ, че тя била виновна, задето така се отнася с нея. Тя била тази, която го предизвиквала, тъй като не можела да прави нещата така, както той искал.

Нямаха много приятели и никакви общи. Тя се изолира от всички скоро след като заживяха заедно. В редките случаи, когато срещаше старите си приятелки, никога не говореше за тормоза, на който я подлагаше мъжът ѝ, и с времето изгуби връзка с тях. Срамуваше се. Срамуваше се да бъде бита за щяло и за нещяло, срамуваше се заради подутите си очи, заради разцепените устни и синините по цялото тяло. Срамуваше се заради живота си, заради извращения си отвратителен живот, който другите не биха могли да разберат. Искаше да скрие всичко това, искаше да се скрие в затвора, който той бе построил за нея. Да се заключи в него и да хвърли ключа, така че никой да не може да го намери. Трябваше да приеме издевателствата му. Явно такава бе съдбата ѝ, неизбежна и непоправима.

Децата бяха всичко за нея. Те се превърнаха в нейни приятели и душеприказчици, всъщност тя живееше заради тях, особено заради Микелина, но и за Симон, щом поотрасна, както и за последното момче, което получи името Томас. Сама избра имената им. Той ги споменава само когато се оплакваше от тях — колко много ядели и колко шум вдигали през нощта. Децата страдаха, когато той я изтезаваше, и ѝ носеха безценна утеха, когато тя се нуждаеше от такава.

Той успя да ѝ избие и малкото самоуважение, което имаше. Тя беше сдържана по природа, стеснителна, винаги готова да угоди на всички, да помогне и послужи, беше дори прекалено покорна.

Притеснено се усмихваше, ако някой я заприказваше, и трябваше да направи усилие, за да не изглежда твърде срамежлива. Той възприемаше това като проява на малодушие и черпеше енергия от издевателствата си над нея. Накрая не остана нищо от личността ѝ. Цялото ѝ съществуване се въртеше около него. Трябваше да задоволява капризите му. Да му слугува. Престана да се грижи за себе си, както правеше преди. Престана да се поддържа и да мисли за външния си вид. Под очите ѝ се появиха торбички, кожата на лицето ѝ увисна и посивя. Раменете ѝ се свлякоха, главата ѝ клюмна на гърдите ѝ, сякаш се боеше да вдигне очи нагоре. Изгубила блясък и цвят, някога гъстата ѝ красива коса сега бе винаги мръсна и разчорлена. Подстригваше я сама с кухненската ножица, когато ѝ се стореше, че е станала прекалено дълга.

Или когато на него му се стореше.

„Отвратителна мърла“, така я наричаше.

[23] „Сага за ледените хора“ е поредица от 47 романа на норвежко-шведската фентъзи писателка Маргрит Сандемо, която започва да ги пише през 1980 година. Поредицата разказва за проклетие, което следва рода на Ледените хора от XVI в. до наши дни. Романите добиват такава популярност в Исландия, че започват да се кръщават деца с имената на герои от сагата, каквито не са били ползвани дотогава в страната. — Б.пр. ↑

[24] Най-старият квартал в Рейкявик. Буквално означава „Каменното село“ и името идва от стара ферма „Грьоти“ (скала, камък), която се е намирала на това място. Кварталът е възникнал преди въвеждането на изискванията за градска архитектура в Рейкявик, поради което улиците и постройките в него са нестандартни. — Б.пр. ↑

[25] Тази улица е един от основните входи към центъра на града. На нея се намира Главното полицейско управление, т.нар. Полицейска станция 5, в Рейкявик. То обслужва града на запад от улица „Снорабройт“ и целия квартал „Селтярнарнес“. В Полицейска станция 5 се помещават още Разследващата полиция, Техническият отдел на полицията и Пътната полиция. — Б.пр. ↑

[26] Животоспасяващи медикаменти за спиране на ефектите на опиоиди. — Б.пр. ↑

[27] Площад срещу Главното полицейско управление на Квервисгата в Рейкявик. Мястото е централният пункт за смяна на градските автобуси в столицата. Името означава „похлупак, люк“ и се свързва с изградения от водоснабдителното дружество в Рейкявик басейн за поене на коне още през XIX век. В началото на миналия век при „Хлемур“ е изградена газостанция. „Хлемур“ е със славата на място, където скитниците са се приютявали от дъжда и вятъра, а през 80-те години на XX в. е неофициалното средище и сборен пункт на исландските пънкари. — Б.пр. ↑

[28] Разговорно наименование на Националната болница в Рейкявик. — Б.пр. ↑

[29] Град, намиращ се в едноименния фиорд в Централна Северна Исландия. Основният поминък е риболов. — Б.пр. ↑

[30] Селище в Северна Исландия, във фиорда Скагафьордур. — Б.пр. ↑

6

Археолозите продължиха разкопките рано сутринта на следващия ден след откриването на костите. Полицаите, които бяха дежурили през нощта, им показаха къде Ерлендур бе изчовъркал ръката от земята. Скарпхедин доста се разлюти, като видя как Ерлендур беше разровил пръстта. „Проклети аматьори“, чуваше се да мърмори в брадата си чак до следобеда. В неговото съзнание разкопките бяха един вид свещенодействие — земните пластове трябваше внимателно да се отгръщат един след друг, докато цялата история на онова, което лежеше отдолу, не се изяснеше и тайните му не се разкриеха. Всяка дреболия имаше значение, всяка бучка пръст можеше да съхранява важно доказателство и некадърниците можеха да съсипят изключително важни сведения.

Докато разпореждаше на хората си какво да правят, той изля цялото това сърдито назидателно слово върху Елинборг и Сигурдур Оли, които нямаха никаква вина. Заради свръхпрецизните методи на археолозите работата вървеше много бавно. Над района надлъж и нашир бяха опънати ленти, за да се отделят различните участъци по определен ред. Най-важно беше при разравянето да не се променя положението на скелета и археолозите се погрижиха ръката да не се размести, докато я откопаваха и докато преглеждаха щателно всяка бучка пръст.

— Защо ръката стои изправена нагоре? — попита Елинборг, като спря Скарпхедин, който тъкмо профучаваше покрай нея.

— Невъзможно е да се каже — каза Скарпхедин. — В най-лошия случай този, който лежи тук, е бил все още жив, когато са го заравяли, и се е опитвал да окаже някаква съпротива. Опитвал се е да се изрови.

— Жив! — изпъшка Елинборг. — Да се изрови?

— Не е задължително да е станало така. Не е изключено ръката да е била в това положение, когато трупът е бил положен в земята. Прекалено рано е да се твърди каквото и да било. И не ми се пречкай сега.

Сигурдур Оли и Елинборг се учудиха, че Ерлендур го няма при разкопките. Той определено беше непредсказуем и от него можеше да се очаква всичко, но те знаеха, че случаите с изчезнали хора от миналото и настоящето му бяха слабост, и скелетът в земята можеше да се окаже ключът към някое старо дело, което Ерлендур с радост би изровил от пожълтелите доклади. Щом премина обед, Елинборг започна да му звъни на домашния и мобилния телефон, но без успех.

Около два часа следобед мобилният на Елинборг звънна.

— Горе ли си? — попита дрезгав глас.

Тя веднага го разпозна.

— Къде си?

— Ще се забавя малко. При изкопа ли си?

— Да.

— Виждаш ли храстите? Мисля, че са касис. На около трийсетина метра на изток от изкопа са, почти по права линия, и леко на юг.

— Касис? — Елинборг присви очи, докато се оглеждаше за храстите. — Да — каза тя, — виждам ги.

— Засадени са били там някога, трябва да е било отдавна.

— Да.

— Разбери защо! Дали някой е живял там, дали в миналото там не е имало къща. Отиди до архитектурния отдел на общината и намери чертежи и скици на района, дори въздушни снимки, ако имат. Може би ще трябва да преровиш документите от началото на века докъм хиляда деветстотин и шейсета година поне. Дори за по-дълъг период.

— Мислиш, че е имало къща тук, в това каменисто поле ли? — попита Елинборг и се огледа наоколо.

Дори не се опита да прикрие съмнението си.

— Мисля, че трябва да проверим това. Какво прави Сигурдур Оли?

— Рови се в документи за изчезнали хора от времето след войната, просто така, за да започнем с нещо. Чакаше те. Каза, че ти изпитваш особена радост от подобно кълване в стари документи.

— Преди малко говорих със Скарпхедин и той каза, че си спомня за някаква база там, южно от Гравархолт, през войната. Където сега е игрището за голф.

— База ли?

— Английска или американска база. Военна база. Казармени бараки. Не си спомни как се е казвала. Трябва да провериш и това също. Виж дали англичаните са докладвали за изчезнали хора от базата. Или американците, които са ги заместили^[31].

— Англичани? Американци? През войната? Чакай, къде да търся това нещо? — попита Елинборг смаяно. — Кога американците са заместили англичаните?

— През четиресет и първа година. Може да е било някаква продоволствена база, поне така мисли Скарпхедин. А след това идва и въпросът за летните вили по каменистото поле там наоколо. Дали не е докладвано изчезване на човек във връзка с тях, пък било то и само някакви слухове или подозрения. Трябва да говорим с хората, които живеят в съседство.

— Твърде много работа заради едни стари кокали — каза Елинборг кисело и ритна камъчетата в прахта край изкопа. — Ти с какво се занимаваш? — попита тя така, сякаш го обвиняваше в нещо.

— С нищо приятно — отвърна Ерлендур и прекъсна разговора.

* * *

Ерлендур влезе отново в интензивното отделение, облечен в тънък зелен хартиен халат и с предпазна маска на устата. Ева Линд лежеше в голямо легло в една от стаите. Към нея бяха прикачени всякакви уреди и апарати, каквито Ерлендур не беше виждал и нямаше и най-малка представа за какво служат. На устата и носа ѝ имаше кислородна маска. Той стоеше до леглото при таблата откъм краката и гледаше дъщеря си. Тя все още беше в безсъзнание. Върху лицето ѝ бе изписан покой, какъвто Ерлендур не бе виждал преди. Някакво непознато му спокойствие. Така както лежеше, чертите на лицето ѝ бяха станали като че ли по-отчетливи, веждите ѝ — по-извити, скулите ѝ опъваха кожата, а очите сякаш бяха потънали в очните кухини.

Ерлендур позвъни на „спешна помощ“, когато не успя да свести дъщеря си там, пред стария родилен дом. Напипа слаб пулс и я покри с палтото си. Опита всичко, което можеше, за да ѝ помогне, но не посмя да я помести. Още преди напълно да осъзнае случващото се, пристигна същата линейка, която бе дошла и на „Тригвагата“, със същия лекар.

Ева Линд внимателно бе положена на носилка и вкарана в колата. После линейката с пълна скорост измина късото разстояние до болницата.

Веднага подложиха Ева Линд на операция, която продължи почти цялата нощ. Ерлендур крачеше из малката чакалня до операционната и се чудеше дали да не позвъни на Халдора. Не му се искаше да ѝ се обажда. Накрая намери решение, разбуди Синдри Снайр и му разказа за сестра му. Помоли го да се свърже с Халдора, за да може тя да дойде в болницата. Разговорът им не продължи дълго. Синдри нямаше да се прибира в града скоро, а да пътува заради Ева Линд не виждаше причина. Връзката прекъсна.

Ерлендур стоеше под табелка, на която пишеше, че пушенето е строго забранено, и пушеше цигара от цигара. Докато един лекар от операционната не мина покрай него и буквално го заля с укори, че нарушава забраната. Мобилният му извънтя в мига, когато докторът отмина. Беше Синдри със съобщение от Халдора — на Ерлендур щяло да му се отрази добре да постои един път и той на пост.

Призори лекарят, извършил операцията на Ева Линд, дойде да поговори с Ерлендур. Положението не беше добро. Не бяха успели да спасят бебето, а и животът на самата Ева беше в опасност.

— Състоянието ѝ е много тежко — каза лекарят, висок, фино сложен мъж около четиресетте.

— Да — отвърна Ерлендур.

— Продължително недोхранване и злоупотреба с наркотици. Много малка вероятност имаше детето да се роди здраво, така че... макар и да е лошо да се говори така...

— Разбирам — каза Ерлендур.

— Обмисляла ли е аборт? В случаи като този...

— Тя искаше да роди детето — прекъсна го Ерлендур. — Мислеше, че то ще ѝ помогне, а и аз я окуражих. Опитва се да спре с наркотиците. Някаква малка част от Ева иска да се откъсне от този ад, малка част, която излиза на светло и желае да спре тая лудост. Но обикновено съвсем друга Ева решава нещата. По-жестока и безмилостна. Ева, която аз изобщо не разбирам. Някаква Ева, която желае това опустошение, този пъкъл.

Ерлендур осъзна, че говори на човек, когото изобщо не познава, и млъкна.

— Мога да си представя колко трудно е за родителите да преживяват такова нещо — каза лекарят.

— Какво се е случило?

— Разкъсване на плацентата. Масивни вътрешни кръвоизливи при разкъсването на зародишната ципа, всичко това в комбинация с въздействието на наркотици, още не знаем какви, не сме получили всички резултати от анализа. Загубила е много кръв и не успяхме да я върнем в съзнание. Това не е непременно фатално, но тя е невероятно изтощена.

И двамата млъкнаха.

— Успя ли да се свържеш с твоите хора? — попита лекарят. — За да може да бъдат с теб или...

— Няма „мои хора“ — отвърна Ерлендур. — Разведени сме. С майка ѝ. Но се погрижих тя да разбере за случилото се. Също и братът на Ева. Той е по работа в провинцията. Не знам дали майка ѝ ще дойде насам. Изглежда, че вече е получила своята доза притеснения. Било ѝ е много трудно през цялото това време.

— Разбирам.

— Съмнявам се. Аз самият не мога да го разбера — каза Ерлендур и извади няколко малки найлонови торбички и шишенца с хапчета от джоба на палтото си.

Показа ги на доктора.

— Може би тя е взела нещо от това — каза.

Лекарят взе дрогата и я разгледа.

— Екстази?

— Така изглежда.

— Това обяснява нещата. Открихме в кръвта ѝ всевъзможни вещества.

Ерлендур сякаш се колебаеше за нещо. Помълчаха за известно време, после докторът попита:

— Знаеш ли кой е бащата?

— Не.

— Мислиш ли, че тя знае?

Ерлендур погледна лекаря и сви рамене. Отново млъкнаха.

— Ще умре ли? — попита Ерлендур след известно време.

— Не знам — каза докторът. — Да се надяваме на най-доброто.

Ерлендур все още не се решаваше да зададе въпроса. Бореше се с него, колкото и да бе ужасяващ, без да стигне до някакво заключение. Не беше сигурен дали иска да направи това. Накрая реши: каквото — такава.

— Мога ли да го видя? — попита той.

— Какво? Искаш да кажеш...?

— Мога ли да видя детето?

Лекарят погледна Ерлендур без учудване, единствено с разбиране. Кимна утвърдително и каза на Ерлендур да го последва. Минаха през един коридор и стигнаха до малка стая. Вътре нямаше никого. Докторът натисна някакъв бутон и флуоресцентните лампи на тавана заляха помещението с бяло-синя светлина. После се приближи до една метална маса и повдигна малкия чаршаф, който покриваше безжизненото трупче на бебе.

Ерлендур погледна детето и погали с пръст бузката му. Беше момиченце.

— Дъщеря ми ще излезе ли от комата, можеш ли поне това да ми кажеш?

— Не знам — каза лекарят. — Невъзможно е да се каже. Тя трябва сама да го поиска. Всичко зависи от нея самата.

— Горкото момиче — каза Ерлендур.

— Казано е, че времето лекува всички рани — продължи лекарят, като видя, че Ерлендур е на път да рухне. — Това важи за тялото не по-малко, отколкото за душата.

— Времето — отвърна Ерлендур и покри детето с чаршафа, — времето не лекува никакви рани.

[31] В началото на 40-те години под натиска на Великобритания и САЩ в Исландия се установява военна база, за да се пресече надмощието на Хитлер в Атлантика и да се осигури бъдещото отваряне на Втория фронт от страна на Съюзниците в Нормандия. В Исландия са били прехвърлени първоначално 60 000 английски войници, които са били повече от цялото годно мъжко население в Исландия. Този период е известен под името „Положението“, когато са въведени изключително сурови полицейски правила за поведението на жените, срещащи се с военните. Независимо от това исландците са питаели огромен интерес към чужденците и в този период е имало бум

на извънбрачни деца. След около година в Исландия англичаните са заменени от американски войски. Това обаче е и времето, когато исландците започват да печелят пари, обслужвайки военните от Великобритания и САЩ, и много хора смятат, че именно войната е извадила страната от бедността. — Б.пр. ↑

Стоя при дъщеря си докъм шест часа вечерта. Халдора така и не се появи. Синдри Снайр не намери причина да дойде в града. Други нямаше. Състоянието на Ева Линд оставаше непроменено. Ерлендур не беше ял, нито спал от предния ден насам и бе напълно изтощен. През целия ден говореше по телефона с Елинборг и Сигурдур Оли. Накрая им определи среща в кабинета си. Погали дъщеря си по бузата и я целуна по челото, преди да тръгне.

Нищо не каза на колегите си за случилото се, когато седна срещу тях по-късно през деня. Сигурдур Оли и Елинборг вече бяха научили от клюките в полицията какво бе сполетяло дъщеря му, но не посмяха да го разпитват за подробности.

— Все още ровят надолу към скелета — каза Елинборг. — Върви страшно бавно. Имам чувството, че са започнали да използват клечки за зъби. Ръката, която ти откри, все още стърчи от земята, стигнали са малко под китката. Областният лекар я разгледа и каза, че не може да каже нищо със сигурност, освен че принадлежи на човек и че той е бил с по-скоро малки ръце. Няма голяма полза от него. Археолозите не откриха нищо в почвата, което да подсказва какво се е случило или кой лежи в земята. Те предполагат, че ще стигнат до скелета утре следобед или вечерта, но това не означава, че ще получим задоволителни отговори и ще разберем кой е погребан там. Трябва да търсим отговорите другаде.

— Прочухах броя на изчезналите в Рейкявик и околността — каза Сигурдур Оли. — Има някъде около петдесетина неразкрити случая от четиресетте и петдесетте години и този може да се окаже един от тях. Вече направих списък и съм ги подредил по пол и възраст. Чакам само резултатите от съдебния лекар за костите.

— Имаш предвид, че някой от района там горе е изчезнал ли? — попита Ерлендур.

— Не и според адресите, които са дадени в докладите — отговори Сигурдур Оли, — но все още не съм прегледал всичките.

Някои изобщо не са ми известни. Щом изровим скелета и получим доклада на патолога за възраст, размер и пол, със сигурност ще можем да смалим групата, дори значително. Мисля обаче, че е бил човек от Рейкявик. Струва ми се логично.

— Къде е патологът? — попита Ерлендур. — Онзи единственият, с когото разполагаме.

— В отпуск е — отвърна Елинборг. — В Испания.

— Провери ли дали е имало къща там при храстите? — попита я Ерлендур.

— Каква къща? — каза Сигурдур Оли.

— Не, не съм стигнала до това — отговори Елинборг и се обърна към Сигурдур Оли. — Ерлендур смята, че е имало къща в полето откъм северната страна на хълма. Мисли, че английските и американските военни са имали база там в камънаците от южната страна. И иска да говорим с всички собственици на вили в района от Рейнисватн насам, с бабите им също и освен това да ида на медиум, за да си поговоря с Чърчил.

— Тъй де, като за начало — каза Ерлендур. — Какви теории имате за тези кости?

— Това всъщност убийство ли е? — започна Сигурдур Оли. — Извършено преди половин век, че и повече. Потънало в земята. И никой нищо не знае.

— Той, или тя — поправи се Елинборг, — това лице очевидно е било погребано там с цел да се прикрие престъпление. Мисля, че това се разбира от само себе си.

— Не е вярно, че никой нищо не знае — каза Ерлендур. — Винаги има някой, който знае.

— Знаем, че ребрата са счупени — продължи Елинборг. — Това трябва да говори за борба.

— Тъй ли? — подхвърли Сигурдур Оли.

— Не е ли така? — попита Елинборг.

— Не може ли престоят в земята да е причинил това? — попита Сигурдур Оли. — Тежестта на пръстта. Дори температурните промени. Студ и жегата на смени. Говорих с геолога, когото ти намери, и той каза нещо подобно.

— Заравянето на човек в земята трябва да е било придружено с борба. От само себе си се разбира, нали така? — Елинборг погледна

към Ерлендур и видя, че той беше на друго мнение. — Не е ли така?

— Ако това е убийство — каза Ерлендур, излизайки от унеса, в който бе изпаднал.

— Ако това е убийство ли? — учуди се Сигурдур Оли.

— Нищо не знаем — отвърна Ерлендур. — Това може да е стара семейна гробна могила. Може хората да не са имали средства за нормално погребение. Може някой дъртак да е хвърлил топа и да е бил заровен там и всички да са били в течение. Може трупът да е зарит там преди сто години. А може и преди петдесет. Това, което ни липсва, е информация, която да ни даде насока. И тогава можем да престанем да говорим наизуст.

— Не е ли задължително хората да се погребват в осветена земя? — попита Сигурдур Оли.

— Мисля, че може да бъдеш погребан, където си поискаш, стига някой да пожелае да те има в ливадата си.

— А ръката, дето стърчи от земята? — каза Елинборг. — Тя не е ли свидетелство за насилие?

— Да — рече Ерлендур, — мисля, че там се е случило нещо, което е останало в тайна през всичките тези години. Някой е бил погребан там и не е трябвало да бъде намерен, но ето че Рейкявик го пипна за яката и нашата работа е да разберем какво се е случило.

— Ако той, нека говорим за него като за „той“ — каза Сигурдур Оли, — ако тузалдаровият човек е бил убит преди толкова години, не е ли сигурно, че убиецът му е умрял от старост? А ако не е умрял, тогава ще е твърде стар и на прага на смъртта. Безсмислено е да го издирваме, за да си понесе наказанието. По всяка вероятност всички замесени са мъртви и дори да се доберем някога до нещо, дори да разберем какво се е случило, ще ни липсват свидетели. Така че...

— Накъде биеш?

— Не е ли това основателна причина да помислим дали да влагаме толкова усилия в разследване? Имам предвид, струва ли си?

— И какво, да забравим всичко ли? — попита Ерлендур.

Сигурдур Оли сви рамене, все едно че на него лично му беше напълно безразлично.

— Убийството си е убийство — каза Ерлендур, — няма значение колко години са минали. Ако тук става въпрос за убийство, трябва да разберем какво се е случило, кой е бил убит и защо, и кой е убиецът.

Мисля, че трябва да подходим към това както към всяко друго разследване. Да съберем информация. Да говорим с хората. И да се надяваме, че така ще се препънем в решението на задачата.

Ерлендур се изправи.

— Длъжни сме да изровим нещо — каза той. — Да говорим със собствениците на вилите и техните баби!

Погледна към Елинборг.

— Да открием дали е имало къща там! Да покажем малко заинтересуваност!

Той се сбогува с тях разсеяно и тръгна към коридора. Елинборг и Сигурдур Оли се спогледаха. Сигурдур Оли кимна в посока към вратата. Елинборг стана и тръгна след Ерлендур към коридора.

— Ерлендур — каза тя и го спря.

— Да, какво има?

— Как е Ева Линд? — попита Елинборг колебливо.

Ерлендур я погледна, но си замълча.

— Разбрахме за нея тук, в управлението. Как е била намерена. Ужасно е. Ако има нещо, което можем да направим за теб, аз или Сигурдур Оли, не трябва да се колебаеш да ни кажеш.

— Нищо не може да се направи — отвърна Ерлендур уморено. — Тя лежи там в стаята и никой нищо не може да направи. — Поколеба се. — Преминах през нейния свят, докато я търсех. Някои неща от него познавах, защото ми се е налагало и преди да я търся по тия места, по тези улици и къщи, но винаги се изненадвам, като видя какъв живот живее, как постъпва със самата себе си, как издевателства над себе си. Видях хората, с които се обкръжава, хората, към които се обръща за милост и съжаление и за които дори работи по начин, който не може да се опише.

Ерлендур замълча.

— Но не това е най-лошото — продължи той след малко. — Не бордеите, дребните престъпници или наркочилърите. Вярно е това, което майка ѝ казва. — Ерлендур погледна Елинборг. — Най-лошото съм аз, защото аз бях този, който извърши предателство.

* * *

Когато се прибра в жилището си, Ерлендур седна в креслото, изтощен от умора. Вече бе звънял в болницата да пита за състоянието на Ева Линд, но му казаха, че няма промяна. Щели да му се обадят веднага, ако има някакво развитие. Той поблагодари и затвори. След това остана да седи в креслото и се загледа пред себе си, дълбоко умислен. Мислеше за Ева Линд, как лежи в интензивното отделение, мислеше за бившата си жена и за омразата, която все още владееше живота ѝ, за сина си, с когото никога не приказваше, освен ако нещо лошо не почукаше на вратата.

През мислите си усети дълбоката тишина, която изпълваше неговия живот. Усети всичката самота около себе си. Усети тежестта на безцветните си дни, усети я като някаква неразкъсваема верига, която се увиваше около него, пристягаше го и го задушаваше.

Когато сънят започна да го поваля, мислите му блуждаеха към детството, там, където след тъмните зимни месеци отново идеше светлина и животът беше безметежен, лишен от страх и вина. Не се случваше често, но понякога успяваше да надзърне в спокойствието на отминалите дни, само за един миг, в който се чувстваше добре.

Ако успееше да се абстрахира от онова, което бе изгубил.

Беше дълбоко заспал, когато го стресна звънът на телефона. Звънеше вече от известно време — първо мобилният в джоба на палтото му, после домашният върху старото бюро, което бе една от малкото мебели в стаята.

— Прав беше — каза Елинборг в телефона, когато той най-сетне отговори. — О, извинявай, да не би да те събудих? — попита. — Часът е едва десет — добави тя с извинителен тон.

— Какво? Кой е бил прав? — попита Ерлендур, все още сънен.

— Имало е къща в парцела. При храстите.

— Храстите ли?

— При касиса. При храстите. Там в Гравархолт. Била е построена през четиресетте и съборена през осемдесета. Помолих хората от градоустройството да се свържат с мен веднага щом открият нещо. Цяла вечер са търсили и са го открили. Току-що ми се обадиха.

— Що за къща е било това? — попита Ерлендур уморено. — Жилищна сграда, конюшня, кучешка колиба, лятна вила, обор, сеновал, барака?

— Къща — каза Елинборг, — нещо като вила.

- Какво?
- Вила!
- От кое време?
- От преди четиресета година.
- Кой е собственикът?
- Казвал се е Бенямин. Кнудсен. Търговец.
- Казвал се е?
- Починал е. Преди много години.

8

Повечето собственици на парцели в северната част на Гравархолт бяха заети с пролетните си работи, когато Сигурдур Оли подкара колата си покрай каменистото поле с надеждата да намери проходим път. Елинборг пътуваше с него. Някои от жителите подкастрияха дръвчета и храсти, други се бяха посветили на пролетното чистене, трети уплътняваха и укрепваха оградите си, а един-двама пък бяха оседлали коне и се готвеха да излязат да поюздат.

Слънцето беше в зенита си, денят бе тих и прекрасен. Сигурдур Оли и Елинборг бяха приказвали с неколцина стопани, без да научат нищо особено, и бавно се придвижваха към следващата къща в полето. Изобщо не бързаха в това хубаво време. Наслаждаваха се на възможността да излязат от града и да походят малко на слънце, да си поприказват със собствениците на вили, които пък се чудеха на това посещение от страна на полицията толкова рано през деня. Някои бяха чули новините за намирането на скелета в каменистото поле. Други бяха в пълно неведение.

— Дали ще оцелее, или...? — попита Сигурдур Оли, когато за пореден път се качиха в колата и подкараха към следващата вила.

Бяха започнали да говорят за Ева Линд още на излизане от града и темата се връщаше отново и отново с периодични прекъсвания.

— Не знам — каза Елинборг. — Мисля, че никой не знае. Горкото момиче — изпъшка тя тежко и добави: — И горкият Ерлендур.

— Тя е наркоманка — продължи Сигурдур Оли със сериозно изражение. — Бременна е, но хойка, сякаш животът ѝ зависи от това, и накрая убива детето си. Не мога да изпитвам съчувствие към такива хора. Въобще не мога да съчувствам на такива хора. Не го разбирам това и никога няма да мога да го разбера.

— Ама теб никой не те и кара да им съчувстваш — каза Елинборг.

— Тъй ли! Никога не съм чул да се говори за тях по друг начин, освен че имали проблеми. Това, което съм научил от подобни... — Той

замълча. — Не мога да съжалявам такива хора! — повтори отново. — Това са отрепки. Нищо друго. Отрепки.

Елинборг изпъшка.

— Как се чувстваш, като си толкова съвършен? Винаги добре облечен, избръснат и сресан, с американска диплома, с неизгризани нокти и никакви грижи, освен да имаш пари за хубави дрехи? Никога ли не се уморяваш от това? Никога ли не се уморяваш от самия себе си?

— Ноуп^[32] — каза Сигурдур Оли.

— Трудно ли е да се прояви малко разбиране към тия хора?

— Те са отрепки и ти добре го знаеш. Макар и тя да е дъщеря на стария, това не я прави по-добра. Тя е като всички други като нея на улицата, които се дрогират и използват приютите и рехабилитационните центрове единствено като временна спирка, преди отново да започнат разпътния си живот, защото това е единственото, което отрепките искат. Да се шляят и да се друсат.

— Как върви при вас с Бергтора? — попита Елинборг, загубила всякаква надежда да промени мнението му за каквото и да било.

— Отлично — каза Сигурдур Оли уморено и се спря пред поредната къща.

Бергтора буквално не го оставяше на мира. Постоянно искаше да се чукаат, вечер, сутрин и посред бял ден, във всички пози, за които човек можеше да се сети, и навсякъде из жилището — в кухнята, в стаята, дори в тясното помещение за пране, легнали или прави. В началото това го радваше, но впоследствие бе започнал да усеща признаци на умора и да изпитва съмнения относно нейните истински намерения. Не че бяха правили вял и скучен секс когато и да било, изобщо не, но тя никога преди не бе имала такова силно желание и толкова много хъс за любов. Двамата не бяха говорили сериозно за деца, въпреки че трябваше вече да са започнали да го правят. Достатъчно дълго време бяха живели заедно. Той знаеше, че Бергтора използва хапчета, но все си мислеше, че ще се опита да го върже чрез някое дете. Макар изобщо да нямаше нужда да го връзва чрез каквото и да било, защото той я обичаше по свой начин и не желаше да живее с друга. „Но жените са непредсказуеми“, мислеше си той. Човек никога не знае какво ще му дойде до главата.

— Странно е, че от статистиката нямат имената на онези, които са живели в къщата, ако въобще някой е живял в нея — каза Елинборг и слезе от колата.

— В регистрите от този период е пълна каша. Огромен брой хора са се преселили в Рейкявик през годините на войната и след тях. Мнозина са се водили, че живеят и на двете места, преди да се устроят окончателно. А освен това, изглежда, са затрили част от списъците с жителите. Имат някакъв проблем с документацията. Човекът, с когото говорих, каза, че не може да ги намери толкова бързо.

— Може пък и никой да не е живял там.

— Не би трябвало да са живели дълго време в тая пустош. Може да са били регистрирани на друго място. Може да са се установили в полето за няколко години само, че дори и за месеци, докато е имало недостиг на жилища в Рейкявик през войната, и да са се пренесли във военните бараки след нея. Простолудието от бараките. Как ти се струва тази теория?

— Пасва като ръкавица.

Собственикът на вилата ги посрещна на прага. Беше възрастен човек, слаб, със сковани движения, с рядка бяла коса, носеше тънка светлосиня риза, през която ясно се виждаше потникът му. Беше обут в сив бархетен панталон и нови спортни обувки. Покани ги да влязат и като видя, че вътре е пълно с какви ли не боклуци, Елинборг се зачуди дали човекът живее тук целогодишно. Попита го.

— Всъщност може да се каже — отговори мъжът и седна в едно кресло, а на тях им посочи столовете, които стояха в средата на стаята. — Започнах да строя преди около четиресет години и дойдох тук със старата ми ладичка преди пет, струва ми се. Или може да бяха шест години. Всичко ми се слива. Нямам намерение да живея повече в Рейкявик. Отвратителен град и...

— Имало ли е къща тук, в полето, може би вила, подобна на твоята, но не непременно използвана като такава? — попита Сигурдур Оли, който ни най-малко не се интересуваше от мнението на човека за столичния град. — Имам предвид, преди четиресет години, когато си започнал да строиш?

— Вила, но не съвсем вила...?

— Имало е една, от тази страна на Гравархолт — допълни Елинборг, — строена е по някое време преди войната.

Тя погледна през прозореца на стаята.

— Трябва да си я виждал оттук.

— Спомням си за къща там, беше небоядисана и недовършена. Отдавна я няма. По всяка вероятност имаше някакъв проблем с тази къща, трябвало е да има. Сравнително голяма, по-голяма от моята, но напълно запусната. Едвам стоеше изправена. Врати нямаше, прозорците изпотрошени. Понякога ходех натам, когато все още имах желание да ловя риба в Рейнисватн. Отдавна престанах да ходя за риба.

— Никой ли не е живял в къщата? — попита Сигурдур Оли.

— Не, нямаше никой в къщата тогава. Никой не можеше да живее там, почти се бе срутила.

— Така, значи, никой не е живял там, поне ти не знаеш — каза Елинборг. — А дали си спомняш за някого от тази къща?

— Защо питате за тая къща?

— Открихме човешки кости там в склона на хълма — каза Сигурдур Оли. — Не си ли гледал новините?

— Човешки кости? Не. На хората от къщата ли?

— Не знаем. Не знаем все още каква е историята на къщата, нито на онези, които са живели в нея — отвърна Елинборг. — Знаем кой е бил собственикът, но той е починал преди много време и все още не сме открили кой е бил регистриран, че живее там. Спомняш ли си нещо за военните бараки от другата страна на хълма? От южната страна. Продоволствена база или нещо подобно?

— Бараки имаше из цялата провинция — отговори старият човек. — И от англичаните останали, и от американците. Не си спомням нищо особено за тях, пък и това е било преди моето идване тук. Значително по-рано. Би трябвало да говорите с Роберт.

— Кой е Роберт? — попита Елинборг.

— Той е един от първите, които построиха вили тук, на тази земя. Ако не е умрял вече. Разбрах, че е отишъл в старчески дом. Роберт Сигурдсон. Ще го намерите, ако е жив.

* * *

Нямаше звънец на входа, тъй че Ерлендур трябваше да удари по масивната дъбова врата с длан, надявайки се, че чуването ще се чуе вътре в къщата. Собственикът ѝ Бенямин Кнудсен, търговец на едро от Рейкявик, беше починал в началото на седемдесетте. Наследили го неговите брат и сестра, които се нанесли в къщата след кончината му и живели в нея до смъртта си. И двамата не били семейни, но сестрата имала извънбрачно дете, момиче. Това момиче сега беше лекарка, неомъжена жена, доколкото Ерлендур успя да разбере. Живееше на първия етаж и даваше втория под наем. Ерлендур говори с нея по телефона. Определиха си среща на обяд.

Състоянието на Ева Линд беше все същото. Отиде да я види преди работа и дълго седя при нея, гледа уредите, отчитащи признаците на живот, маркучите, които влизаха в устата и вените ѝ. Тя не можеше да диша самостоятелно и беше включена на апаратно дишане. При движението си нагоре-надолу помпата издаваше съскащ звук. Уредът, който отчиташе сърдечния ритъм, показваше стабилна линия. На излизане от реанимацията Ерлендур поговори с лекаря, който му каза, че в състоянието на Ева Линд няма промяна. Ерлендур попита дали има нещо, което може да направи, докторът отговори, че макар дъщеря му да е в кома, добре е да ѝ приказва колкото се може повече. Да ѝ даде възможност да чува гласа му. Това често помагало и на роднините на болния. Помагало им да преодолеят шока. Ева Линд още не си била отишла и той трябвало да се отнася с нея като с жив човек.

Тежката дъбова врата най-после се отвори и жена на около шейсет години му подаде ръка и се представи. Елза. Беше слаба, с дружелюбно изражение, леко гримирана, с къса, тъмно боядисана коса, сресана на една страна. Бе облечена в джинси и бяла риза, не носеше пръстени, гривни или огърлици. Покани го в стаята си, посочи му къде да седне, беше спокойна и уверена в себе си жена.

— И що за кости мислите, че са това? — попита тя, след като той я уведоми за целта на посещението си.

— Не знаем, но една от теориите е, че са свързани с вилата, която е била там в съседство, къщата на твоя родственик Бенямин. Много време ли е прекарвал той там?

— Мисля, че никога не е ходил в къщата — отвърна тя тихо. — Беше трагична история. Майка ми винаги разказваше колко красив и

умен бил той, как забогатял, но загубил годеницата си. Един ден тя изчезнала. Просто ей така. Била е бременна.

Ерлендур се замисли за своята дъщеря.

— Той изпаднал в депресия. Малко или никак не се занимавал с магазина си и със собствеността си и всичко започнало да се разпада, докато не му останало нищо, освен тази къща тук. Умрял, така да се каже, в разцвета на силите си.

— Как е изчезнала тя? Годеницата му?

— Разправяха, че се хвърлила в морето — отвърна Елза. — Или поне това съм чувала за нея.

— Тя имала ли е депресия?

— Никога не се е говорило такова нещо за нея.

— И не са я намерили?

— Не, тя...

Елза млъкна по средата на изречението. Сякаш изведнъж бе разбрала какво всъщност има предвид той. Втренчи невярващи очи в него, като че ли бе огорчена, разочарована и сърдита, всичко в едно. Цялата се зачерви.

— Не ти вярвам!

— Какво? — каза Ерлендур, виждайки как тя внезапно се промени и се наежи срещу него.

— Мислиш, че това е тя. Че това са нейните кости!

— Изобщо нищо не мисля. За пръв път чувам за тази жена. Нямаме никаква идея кой е заровен там горе. Прекалено рано е да се каже каквото и да било за това кой може или не може да лежи там.

— Какъв е този интерес към нея? Какво знаеш, което аз не знам?

— Съвсем нищо — каза изненадано Ерлендур. — Не ти ли мина през ума това, когато ти казах за намирането на костите? Твоят родственик е имал къща там в местността. Годеницата му е изчезнала. Ние намираме кости. Не е трудно да се свържат нещата.

— Ти да не би да не си на себе си! Да не искаш да кажеш...

— Нищо не искам да кажа.

— ... че той я е убил? Че Бенямин е убил своята годеница и я е заровил там, без да каже никому нищо през всичките тия години, докато умре, един съсипан за цял живот човек?

Елза бе станала права и ходеше из стаята.

— Ама чакай, нищо не съм казал — изпъшка Ерлендур. Помисли си, че е могъл да прояви малко повече проницателност и такт. — Абсолютно нищо — допълни.

— Мислиш ли, че това е тя? Костите, които сте намерили? Това тя ли е?

— Със сигурност не — каза Ерлендур, без да има никакви основания за това.

Просто искаше на всяка цена да успокои жената. Явно бе подходил невнимателно към нея, дал ѝ бе да разбере нещо, което нямаше основания да предполага, и сега съжаляваше за това.

— Знаеш ли нещо за вилата? — каза той, за да смени темата. — Дали някой е живял в нея преди петдесет или шейсет години? По време на войната или малко след това. Не могат да открият това в архивите.

— Господи, да не бях чувала подобно нещо! — изпъшка Елза. — Какво? Какво каза?

— Може той да е давал вилата под наем — каза Ерлендур в скоропоговорка. — Твоят родственик. По време на войната и след нея е имало тежка жилищна криза в Рейкявик. Наемите са били високи. Хрумва ми, че той може да е пуснал някого да живее там срещу нищожен наем. Дори да е продал мястото. Знаеш ли нещо за това?

— Да, мисля, че се говореше за такова нещо, че той е давал къщата под наем, но не знам на кого, ако за това питаш. Извинявай за сцената! Това беше толкова... Какви са тези кости? Цял скелет, мъж, жена, дете?

Беше се поуспокоила. Бе възвърнала самообладанието си. Седна отново и го погледна с питащи очи.

— Изглежда, че е цял скелет, но все още не сме достигнали до него — каза Ерлендур. — Твоят роднина имал ли е някакви документи за бизнеса или за имотите си? Нещо, което да не е още изхвърлено?

— Мазето долу е пълно с негови боклуци. Всевъзможни бумаги и кутии, които сърце не ми дава да изхвърля, нито пък имам сили да подреждам. Бюрото му е долу, има и няколко негови шкафа. Скоро ще имам време да ги прегледам.

Тя каза това с някакво съжаление и Ерлендур си помисли, че вероятно не е доволна от ролята си в живота — самотен обитател на огромна наследствена къща от старите времена. Огледа се и му се

стори, че целият ѝ живот е сякаш по някакъв начин наследство от старите времена.

— Мислиш ли, че ние...?

— Заповядай. Можеш да разглеждаш колкото искаш — каза тя и се усмихна разсеяно.

— Мисля си... — рече Ерлендур и се изправи. — Знаеш ли защо Бенямин е давал лятната къща под наем? От пари ли е имал нужда? Не изглежда да е имал особена нужда от пари. С такава къща тук. С търговски бизнес. Казваш, че накрая всичко е изгубил, но през войната трябва да е спечелил достатъчно, за да се издържа, при това доста добре.

— Не, не мисля, че е имал нужда от пари.

— Защо тогава?

— Мисля, че някой го е помолил за това. Когато през войната хората са започнали да прииждат от цялата страна към Рейкявик. Като че ли е проявил съчувствие към някого.

— Значи, изобщо не е задължително да е вземал наем за мястото?

— Нищо не знам за това. Не мога да повярвам, че ти мислиш, че Бенямин е...

Тя спря в средата на изречението, все едно че не се осмеляваше да изкаже гласно онова, което си мислеше.

— Аз нищо не мисля — каза Ерлендур и се опита да се усмихне. — Твърде рано е да се мисли нещо.

— Не го вярвам.

— Каж ми друго!

— Да.

— Тя има ли живи роднини?

— Кой?

— Годеницата на Бенямин. Има ли някой, с когото човек може да говори?

— За какво? Какво искаш да постигнеш с такъв разговор? Той никога не би могъл да ѝ стори нещо лошо.

— Разбирам. Но тъй или иначе, имаме кости, а тези кости са били на някого и няма да изчезнат. Трябва да проуча всички възможности.

— Тя имаше сестра, която е все още жива, доколкото знам. Казва се Баура.

— Кога е изчезнало онова момиче?

— Било е през четиресета година — каза Елза. — Казваха ми, че се случило през един прекрасен пролетен ден.

[\[32\]](#) Норе (англ.) — не. — Б.пр. ↑

9

Роберт Сигурдсон все още беше жив, но това бе „живот назаем“, помисли си Сигурдур Оли. Седеше срещу стария човек в стаята му заедно с Елинборг и си мислеше, докато се взираше в безцветното лице на Роберт, че не иска да доживява до деветдесет. Ужаси се. Старецът беше без зъби, устните му бяха безкръвни, бузите му изпити и хлътнали. Косите му, изгубили цвят, стърчаха във всички посоки върху мъртвешки бледата му глава. Беше свързан с кислородна бутилка, която стоеше на подвижна поставка до него. Всеки път когато искаше да каже нещо, човекът сваляше с трепереща ръка кислородната маска и изричаше две или три думи, преди отново да си я сложи на устата.

Роберт отдавна беше продал мястото си, след което то било препродадено два пъти, докато накрая къщата била съборена и на мястото ѝ изградили нова. Сигурдур Оли и Елинборг бяха разбудили собствениците на новата вила и чува същата история, макар и малко неясна и несвързана.

Докато слизаха от хълма към града, се обадиха в управлението с молба да издирят стареца. Установи се, че той лежи в Националната болница във Фосвогур и че току-що е навършил деветдесет.

Елинборг, която говори от името и на двамата с персонала от болницата, разясни и на Роберт докъде са стигнали нещата, докато той седеше почти парализиран в инвалиден стол и на големи глътки вдишваше кислород от бутилката. Заклет пушач. Изглеждаше, че е с всичкия си, въпреки окаяното си физическо състояние, и кимаше с глава в знак на това, че разбира всяка дума и се ориентира в задачата на полицаите. Медицинската сестра, която ги заведе при стареца и сега стоеше зад инвалидния стол, им даде знак, че не трябва дълго да се застояват при него и да го уморяват. Възрастният човек свали кислородната си маска с трепереща ръка.

— Спомням си... — каза той с нисък хриплив глас, отново си сложи маската и вдиша кислород, после я свали от устата си — ...

къщата, но...

Маската пак се лепна на устата му.

Сигурдур Оли погледна Елинборг, след това часовника на ръката си, като въобще не направи опит да прикрие нетърпението си.

— Не искаш ли... — започна тя, но кислородната маска отново беше свалена.

— ... не помня нищо, освен... — вметна Роберт, измъчен от усилието да диша.

Маската отново се качи на лицето му.

— Не искаш ли да отидеш до столовата да си вземеш нещо за ядене? — каза Елинборг на Сигурдур Оли, който погледна още веднъж часовника си, стария човек и накрая Елинборг.

Изпъшка, стана и излезе от стаята.

Маската се смъкна надолу.

— ... едно семейство, което живееше там.

Маската се качи нагоре. Елинборг почака малко, за да види дали старецът ще продължи, но Роберт мълчеше. Тя се зачуди как да формулира въпросите си, та той да ѝ отговаря само с „да“ или „не“ и да кима с глава, за да не му се налага да говори. Обясни му, че иска да опита този начин на разговор, и той кимна. „Съвсем си е наред с главата“, помисли си тя.

— Имал си къща там по време на войната?

Роберт кимна.

— Това семейство по същото време ли е живяло в къщата?

Роберт кимна.

— Спомняш ли си имената на онези, които са живели в къщата по това време?

Роберт поклати отрицателно глава.

— Голямо семейство ли са били?

Роберт поклати глава.

— Семейство с две, три деца или повече?

Роберт вдигна три мъртвешки бели пръста.

— Семейство с три деца. Срецахте ли се с тези хора? Общували ли сте, познавал ли си ги?

Елинборг забрави правилото за „да“ и „не“ и Роберт свали маската.

— Не ги познавах.

Маската отново закри лицето му. Медицинската сестра взе да става неспокойна зад инвалидния стол и се вторачи в Елинборг, сякаш за да ѝ даде да разбере, че трябва начаса да прекрати всичко това и че самата тя е напълно готова да се намеси. Роберт свали маската.

— ... умря.

— Кой? Кой умря?

Елинборг се приведе към него и го зачака да си свали маската. Което той направи с трепереща ръка.

— Нещастното...

Елинборг виждаше колко му е трудно да говори, но се насили да го накара да продължи. Втренчи се в него и го зачака да проговори.

Маската се свлече надолу.

— ... хранениче.

Роберт изпусна маската от ръката си, очите му се затвориха и главата му падна върху гърдите.

— Толкоз! — грубо каза медицинската сестра. — Ето че му видя сметката!

Тя грабна кислородната маска и с ненужна рязкост я постави на лицето на Роберт, който седеше с отпусната глава. Старите му очи бяха затворени, сякаш бе заспал. „А може би е умрял“, помисли си Елинборг. Изправи се и последва сестрата, която буташе стола на Роберт към леглото му. Сестрата вдигна стареца от стола като наръч сено и го положи в леглото.

— Да не искаш да умориш бедничкия старец с тия глупости? — каза сестрата, яко женище около петдесетте, с кок на главата.

Носеше бял халат, бял панталон и бяло сабо. Гледаше свирепо Елинборг.

— Изобщо не трябваше да позволявам това! — промърмори сама на себе си укорително. — Едва ли ще преживее деня! — каза тя високо, адресирайки думите си към Елинборг, без изобщо да прикрива обвинителния си тон.

— Извинявай! — рече Елинборг, без да ѝ е ясно защо точно се извинява. — Мислим, че той може да ни помогне по случая със старите кости. Надявам се, че не му е много зле!

Роберт внезапно отвори очи. Огледа се, сякаш искаше да се ориентира къде се намира, и свали кислородната маска от устата си въпреки протестите на медицинската сестра.

— Идваше често — каза той задъхано, — ... после. Зелена... жена... при храстите...

— При храстите ли? — попита Елинборг. Замисли се за момент. — Да нямаш предвид касиса?

Сестрата беше сложила отново маската на устата на Роберт, но на Елинборг ѝ се стори, че той кимна.

— Кой ходеше там? Ти ли? Спомняш ли си касисовите храсти? Ходил ли си там? Ти ли си ходил при храстите?

Роберт поклати бавно глава.

— Излез и го остави на мира! — заповяда женицето на Елинборг, която се бе надвесила над Роберт, макар и не толкова много, че да разсърди още повече сестрата.

— Можеш ли да ми разкажеш за това? — попита Елинборг. — Познаваш ли този, дето е идвал? Кой е ходил при касисовите храсти?

Роберт отново беше затворил очи.

— После? — продължи Елинборг. — Какво искаш да кажеш с това „после“?

Роберт отвори очи и вдигна старите си мършави ръце в знак, че иска да получи лист хартия и молив. Медицинската сестра тръсна глава и му каза да си почива, всичко това му било повече от достатъчно. Той сграбчи ръката ѝ и я погледна умоляващо.

— И дума да не става! — отсече сестрата. Обърна се към Елинборг. — А ти, айде, ако обичаш, да си ходиш!

— Не трябва ли да го оставим той сам да реши? Ами ако умре през нощта...

— Да го оставим? Ние? Кой ние? Да не би ти да си работила тук трийсет години, да си се грижила за болните? — разфуча се сестрата. — Я се разкарай, преди да съм извикала някого да те изхвърли!

Елинборг сведе поглед към Роберт, който пак беше затворил очи и изглеждаше заспал. Погледна сестрата и тръгна към вратата с голяма неохота. Медицинската сестра я последва и затвори вратата в мига когато Елинборг се озова в коридора, обмисляйки възможността да извика Сигурдур Оли и двамата да поспорят с женицето, да ѝ обяснят колко важно е Роберт да им каже онова, което има да им казва. Отказа се от идеята. Сигурдур Оли несъмнено би разярил жената още повече.

Елинборг тръгна по коридора и видя в столовата Сигурдур Оли да си подслажда живота с един банан с по-скоро намусено изражение

на лицето. Понечи да влезе при него, но се отказа. Огледа се и забеляза в края на коридора малка ниша, може би ъгъл за телевизор, пред която стърчеше голямо дърво, засадено в огромна саксия и стигащо до тавана. Промъкна се в нишата зад дървото и зачака, наблюдавайки вратата на стаята на Роберт, подобно на лъвица, скрита във висока тръстика.

Не се наложи да чака дълго сестрата да излезе от стаята на Роберт и да се понесе по коридора, после през столовата към другото крило на сградата. Сигурдур Оли си дъвчеше банана и не обърна никакво внимание на жената, нито пък тя на него.

Елинборг тихо се измъкна от скривалището си зад дървото и се насочи към стаята на Роберт. Той спеше в леглото си с маската на устата точно както го бе оставила, когато я бяха изгонили от помещението. Завесите на прозореца бяха спуснати, но бледа светлина от малка лампа до леглото разпръскваше мрака. Елинборг се приближи до стареца, за миг се поколеба и се огледа, преди да събере достатъчно кураж, за да го побутне.

Роберт не помръдна. Тя опита отново, но старецът лежеше като умрял. Елинборг си помисли, че може и да е изпаднал в дълбок сън, не непременно в кома, и загриза ноктите на ръцете си, докато обмисляше дали да го разтърси по-силно, или просто да изчезне от тук и да забрави всичко това. Той не ѝ бе казал много. Единствено че някой се беше размотавал около храстите в каменистото поле. Зелена жена.

Готвеше се да си тръгне, когато Роберт отвори внезапно очи и се втренчи в нея. Елинборг не бе сигурна, че я е разпознал, но той кимна с глава и тя видя, че се усмихва под кислородната маска. Направи отново жест, че иска да получи лист хартия и молив. Тя потърси по джобовете на палтото си за тефтерче и химикалка. Сложи му ги в ръцете и той започна да изписва с трепереща ръка големи печатни букви. Отне му доста дълго време. Елинборг постоянно се слушваше и със страх поглеждаше към вратата, очаквайки медицинската сестра да се появи и да я засипе с проклетия. Искаше ѝ се да каже на Роберт да побърза, но не посмя да притиска повече човека, на когото може би му оставаше още съвсем малко живот.

Накрая безкръвните ръце на стареца се отпуснаха на одеялото, тефтерчето и химикалката изпаднаха от пръстите му, очите на възрастния човек се притвориха. Елинборг взе тефтерчето и тъкмо да

прочете написаното, когато апаратът, който измерваше сърдечния ритъм на болния, започна да пиука. Звукът проряза тишината на стаята и Елинборг така се стресна, че подскочи на място. За миг погледна надолу към Роберт, напълно объркана, несигурна какво да предприеме, после хукна навън от стаята, в коридора, към столовата, където Сигурдур Оли седеше и приключваше с банана си. Някъде проехтя звънец.

— Научи ли нещо от стареца? — попита Сигурдур Оли, когато Елинборг седна до него, останала без дъх. — Какво? Нещо не е наред ли? — добави той, като видя, че е запъхтяна.

— Напротив, всичко е наред — каза Елинборг.

Група лекари, медицински сестри и санитарии влетяха в столовата и от там побягнаха в коридора към стаята на Роберт. Скоро се появи човек в бял халат, който буташе пред себе си някакъв уред. Елинборг предположи, че е дефибрилатор. Човекът също отиде към коридора. Сигурдур Оли наблюдаваше как тълпата от хора изчезва зад ъгъла.

— По дяволите, каква беля си сторила? — каза той и се обърна към Елинборг.

— Аз? — изпъшка Елинборг. — Абсолютно никаква. Какво искаш да кажеш?

— Защо си толкова изпотена? — попита Сигурдур Оли.

— Не съм изпотена.

— Какво стана? Защо всички търчат нагоре-надолу? И ти едва си поемаш дъх.

— Нямам никаква представа.

— Успя ли да научиш нещо от него?

— Ох, опитай се да проявиш малко уважение към тия хора — отвърна Елинборг и неспокойно се огледа.

— Какво разбра от него?

— Още не знам — каза Елинборг. — Хайде да тръгваме!

Станаха, излязоха от столовата, после от болницата, седнаха в колата и Сигурдур Оли веднага я подкара.

— Та значи, какво каза той? — попита Сигурдур Оли нетърпеливо.

— Написа ми го в тефтерчето — отвърна Елинборг и изпъшка. — Горкият човек!

— В тефтерчето?

Тя извади книжлето от джоба си, разлисти го, докато открие мястото, където Роберт беше писал. Там стоеше една-единствена дума, разкривена от ръката на умиращия човек, почти неразбираема. Трябваше ѝ известно време, за да разбере написаното, да бъде сигурна, че го е разчала, макар и да не разбра значението му. Дълго гледа последната дума на Роберт в този живот:

НЕДЪГАВА

* * *

Тази вечер имаше картофи. Сториха му се недобре сварени. Или поне тя си помисли това. Можеше да бъдат и преварени, разварени, сурови, необелени или лошо обелени, ненарязани на половинки, със или без сос, печени, недопечени, на пюре, твърде гъсто или прекалено рядко, можеше да са много сладки или недостатъчно сладки...

Никога не можеше да отгатне какво няма да му хареса.

Това бе и най-силното му оръжие. Побоищата идваха винаги без предупреждение, когато тя най-малко очакваше, когато всичко изглеждаше наред, а не когато усещаше или виждаше по изражението му, че нещо може да се случи. Беше гениален в това, да я държи в напрежение, така че никога да не се чувства в безопасност. Тя стоеше като на тръни в негово присъствие, готова да направи всичко, което му се приискаше. Да сготви яденето в точното време. Дрехите му да са приготвени сутрин. Да накара момчетата да мируват. Да държи Микелина далеч от него. Да му угажда по всякакъв начин дори когато знае, че ще е напразно.

Отдавна бе престанала да се надява, че нещата ще се оправят. Неговият дом бе нейният затвор.

Щом приключи с вечерята, той взе чинията си и мълчаливо, както обикновено, я сложи в мивката. После се обърна, сякаш имаше намерение да излезе от кухнята, но застана зад жена си, която все още не бе станала от стола. Тя не посмя да вдигне глава. Гледаше момчетата си, които седяха на масата и вечеряха. Всеки мускул по

тялото ѝ се напрегна. Може би той щеше да излезе, без да я докосне. Момчетата я погледнаха и бавно оставиха вилиците си на масата.

В кухнята се възцари мъртвешка тишина.

Внезапно той хвана главата ѝ и я удари в чинията пред нея, така че лицето се разтроши на парчета. После я сграбчи за косата и я дръпна назад, столът под нея изпраця и тя се просна на пода. Той събори посудата от масата и изрита стола в стената. Тя усети, че ѝ се завива свят. Все едно че цялата кухня бе започнала да се върти около нея. Понечи да се изправи на крака, макар и да знаеше от опит, че е по-добре да лежи, без да мърда, но някакъв дявол се събуди у нея, който искаше да го предизвика.

— Стой мирна долу, краво такава! — извика ѝ той, а когато тя се изправи на колене, се надвесил над нея и изкрещя: — Искаш да станеш ли?

Сграбчи я за косата, удари лицето ѝ в стената и я зарита в бедрата, докато мускулите ѝ отказаха да я държат. Тя изстена и се свлече отново на пода. От носа ѝ шурна кръв, ушите ѝ зажужаха. Едва чуваше виковите му.

— А сега се опитай да станеш, мръсна путко! — изкрещя той.

Този път тя остана да лежи на пода, прикри с ръце главата си и зачака шутовете да продължат да се стоварват върху ѝ. Той вдигна крак и с всички сили го заби в едната ѝ страна. Прималя ѝ от болка. Той се наведе, повдигна лицето ѝ и се изхрани в него, преди да го удари отново в пода.

— Гадна мърлява путка! — просъска той. Обърна се и огледа кухнята. След побоя наоколо цареше див безпорядък. — Виждаш ли как се грижиш за чистотата и реда, проклетнице? — извика той. — Веднага да почистиш или ще те убия!

Бавно отстъпи от нея, опита се да я заплюе отново, но устата му беше пресъхнала.

— Проклетата нещастница! — каза. — За нищо не ставаш! Не можеш ли едно нещо да свършиш както трябва, проклетата непотребна курво? Ще вземеш ли най-накрая да разбереш? Ще разбереш ли някога?

Беше му все едно дали ѝ личи, че е малтретирана. Знаеше, че никой няма да се намеси, никой няма да му се бърка в работата. Много рядко се случваше някой да ги посети там горе на каменистия хълм.

Единични вили можеха да се видят тук-таме в равното поле под тях, но малцина идваха към хълма, въпреки че пътят между Граварвогур и Гравархолт не беше далеч. А и нямаше никой, който да има някаква работа със собствениците на вилата.

Къщата, в която живееха, се намираше в един голям парцел. Беше я наел от човек от Рейкявик, който беше започнал да строи вила, но бе загубил интерес към нея. Договориха се да плаща скромен наем и да довърши започнатата постройка. Отначало той вложи много усърдие в работата по строежа и почти завърши дома, но стана ясно, че собственикът изобщо не се интересува дали се работи по къщата, или не. Тогава спря да работи и постройката започна лека-полека да се руши. Това беше дървена къща, от едната страна имаше стая и кухня с печка на въглища за готвене, а от другата — две стаи с малки въглищни печки за отопление. Разделяше ги коридор. От кладенеца близо до къщата носеха вода, по две ведра всяка сутрин, които слагаха на масата в кухнята.

Бяха се преместили тук горе преди около година. След като се появиа британците, хората започнаха да се стичат към Рейкявик в търсене на работа. Тогава загубиха приземното си жилище в града. Не можеха повече да си го позволят. Наемите бяха станали високи след наплива от хора, желаещи да работят за британците, цените се увеличаваха неконтролируемо. Когато се нанесе със семейството си в недостроената вила в Гравархолт, започна да си търси подходяща работа. Намери си такава като превозвач на въглища в околията на Рейкявик. Всяка сутрин слизаше до разклонението за Гравархолт, където камионът за въглища го вземаше и вечер го връщаше. Понякога тя си мислеше, че са се преместили от Рейкявик единствено за да не се чуват писъците ѝ, когато започнеш да я бие.

Едно от първите неща, които направи след пренасянето им в каменистото поле, бе да си намери касисови храсти, тъй като мястото ѝ се струваше прекалено пусто. Засади храстите от южната страна на къщата. Те трябваше да очертават границата на бъдещата градина. Искаше да засади и други дръвчета, но на него му се стори, че тя само си пилее времето, и ѝ забрани да се занимава с тази работа.

Сега лежеше неподвижно на пода и чакаше той да се успокои или да излезе навън да се види с приятелите си. Понякога мъжът ѝ ходеше в Рейкявик и преспиваше там през нощта, без да ѝ дава

каквито и да било обяснения. Лицето ѝ пламтеше, усети и пронизваща болка в гърдите, също както преди две години, когато ѝ бе счупил едно ребро. Знаеше, че не беше заради картофите. Не беше и заради петното, което той видя на новоизпраната си риза. Не и заради роклята, дето си беше ушила, а на него му се стори курвенска и я разкъса на парчета. Не беше и заради плача на децата, за който той обвиняваше нея.

„Отвратителна майка! Накарай ги да млъкнат или ще ги избия!“

Знаеше, че е напълно способен на това, знаеше, че като нищо може да го стори.

Двете момчета изскочиха от кухнята веднага щом го видяха да се нахвърля върху майка им, но Микелина остана, както винаги. Тя трудно можеше да се движи без чужда помощ. Лежеше на миндера в кухнята, където спеше и прекарваше целия ден, защото това бе мястото, където най-лесно можеше да бъде наглеждана. Обикновено не помръдваше, когато той влизаше, а когато започнеше да изтезва майка ѝ, само придърпваше със здравата си ръка одеялото над главата си, сякаш искаше да изчезне.

Не видя какво се случи. Не искаше да вижда това. Чуваше виковете му през завивката си, чуваше стенанията на майка си. Когато чу как майка ѝ се удари в стената и се свлече на пода, се стресна, сви се на кълбо под одеялото и започна тихичко да си припява:

*Седнала е в своето креватче,
обула си е късото чорапче,
къдрици руси има
дъщеричката любима.*

Когато спря да пее, в кухнята беше настъпила тишина. Измина дълго време, преди да се осмели да махне одеялото от главата си. Изключително предпазливо погледна с едно око изпод завивката. Не го видя. Погледна към коридора — външната врата беше отворена. Сигурно бе излязъл. Надигна се и видя майка си да лежи на пода. Отметна одеялото от себе си и изпъзля от леглото. С мъка се придвижи по пода под кухненската маса в посока към майка си, която все още лежеше свита на кълбо и не помръдваше.

Микелина легна плътно до майка си. Бе много слаба и безсилна, трудно ѝ бе да пълзи по твърдия под. Но трябваше да се движи, поне така мислеха братята и майка ѝ. Не и той. Той често бе заплашвал да убие слабоумната. Да удуши нещастницата в нейното отвратително легло! Сакатата!

Майка ѝ не помръдна. Усети, когато Микелина допълзя зад гърба ѝ и я погали по главата. Болката в гръдния кош не намаляваше и от носа ѝ още течеше кръв. Не знаеше дали не бе припаднала. Мислеше си, че той все още е в кухнята, но щом Микелина се бе раздвижила, нямаше как да е така — нищо друго не ужасяваше Микелина повече от нейния доведен баща.

Протегна се внимателно и изпъшка от болка, хвана се за страната, където той я бе изритал. Сигурно ѝ беше счупил някое ребро. Преобърна се по гръб и погледна Микелина. Момичето бе плакало и върху лицето му беше изписан ужас. Стресна се, когато видя кръвта по лицето на майка си, и отново заплака.

— Всичко е наред, Микелина — простена майка ѝ. — Всичко ще се оправи.

С мъка стана на крака, като се подпираше на кухненската маса.

— Ще преживеем и това.

Опипа се отстриани и усети как болката я пронизва като нож.

— Къде са момчетата? — попита и погледна към лежащата на пода Микелина.

Момичето посочи вратата и издаде звук, който изразяваше умората и уплахата ѝ. Майка ѝ винаги се държеше с нея като с напълно нормално дете. Доведеният ѝ баща я наричаше единствено „малоумна“ или с още по-лоши имена. На тригодишна възраст Микелина бе получила възпаление на мозъчната ципа и едва оживя. Много дни лежа между живота и смъртта при монахините от Ландакотшпитали^[33]. На майка ѝ не разрешиха да остане при нея, колкото и да плачеше и да се молеше. Микелина оживя, но вече не можеше да движи дясната страна на тялото си — крака, ръката и лицевите мускули. Цялата изглеждаше изкривена, едното ѝ око бе полузатворено, а устата ѝ бе замръзнала в гримаса, трудно задържаше слюнките си.

Момчетата знаеха, че не могат да защитят майка си, по-малкият бе на осем години, по-големият — на дванайсет. Познаваха яростта на баща си, когато се нахвърлеше върху майка им, грозните думи, които

използваше, когато се готвеше да я пребие, лудостта му, когато започнеше да ѝ крещи. Затова побягнаха, по-големият, Симон, сграбчваше брат си и го тикаше пред себе си като някое уплашено домашно животинче, ужасен до смърт от възможността баща им да прехвърли злобата си върху тях.

Някой ден щеше да може да вземе и Микелина със себе си.

И някой ден щеше да може да защити майка си.

Братята побягнаха навън от къщата, към касисовите храсти. Беше есен, храстите бяха покрити с гъсти тъмнозелени листа. Плодчетата бяха станали огненочервени, пращяха от сок и се пукаха в ръцете, когато ги беряха и ги слагаха в кутиите, които майка им даваше.

Сега момчетата се хвърлиха зад храстите и се заслушаха в ругатните и псувните на баща си, в трясъка на строшената посуда и виковете на майка си. Малкият запуши уши с ръце, а Симон гледаше през кухненския прозорец, който хвърляше в здрача отровнажълта светлина, и се насилваше да слуша писъците, които се разнасяха отвътре.

Вече бе престанал да запушва ушите си. Трябваше да слуша, ако искаше да направи онова, което трябваше да направи.

[33] Болницата „Св. Йосиф“ в Ландакот. В края на XIX в. в Рейкявик възниква огромна нужда от болница. Кметството на града е готово да вложи пари в изграждането на болнично заведение, но Алтингът (Парламентът) отказва. През 1901 г. сестрите от католическата църква „Св. Йосиф“ в Ландакот, в западната част на Рейкявик, предлагат да изградят и ръководят модерна болница. Предложението е прието с радост от Алтинга, макар и той да не отпуска нито средства, нито паричен заем за това, защото мнозина не искат да имат работа с монахините заради католическата им вяра. Болницата „Св. Йосиф“ бива построена с дарения от Европа през 1902 година. Дотогава сестрите в Ландакот използват своя параклис като болнична сграда. До 1930 г., когато се построява Националната болница, „Св. Йосиф“ в Ландакот е използвана като общодържавно и университетско болнично заведение. — Б.пр. ↑

10

Не беше преувеличено онова, което Елза бе казала за мазето в къщата на Бенямин. То бе препълнено с всякакви вещи и боклуци и за миг идеята да намери нещо тук се стори на Ерлендур неосъществима. Обмисли възможността да повика Елинборг и Сигурдур Оли, но реши да изчака. Мазето беше около деветдесет квадратни метра и бе разделено на няколко помещения без врати и прозорци. В тях имаше кашони, много кашони, някои надписани, повечето — не. Имаше картонени кутии от бутилки или цигари, дървени сандъци с всякакви размери, а боклуците в тях бяха от всевъзможен произход. Имаше също така стари шкафове, куфари, пътни чанти и всякакви други неща, трупани с времето — ръждясало колело, косачки, старо барбекю.

— Можеш да се ровиш тук колкото искаш — каза Елза, след като го заведе долу. — Ако има нещо, с което мога да помогна, само ме извикай!

Тя почти съжали този начумерен полицаи, който от време на време като че ли витаеше някъде другаде. Бе нескопосано облечен, със захабена плетена жилетка под старото палто с износени кръпки на ръкавите при лактите. От цялото му същество лъхаше някаква тъга, която тя усещаше, докато разговаряха, особено като го погледнеше в очите.

Ерлендур се усмихна вяло и поблагодари. Два часа по-късно бе започнал да изнамира интересуващите го документи на търговеца Бенямин Кнудсен. Не му беше лесно да се оправи в мазето, където цареше пълен хаос. Стари и нови вещи бяха натрупани на едно място и трябваше да ги мести и подрежда, преди да ги огледа. Струваше му се, че колкото по-навътре си проправя път, толкова повече боклуците, в които се ровеше, ставаха все по-стари. Искаше му се да изпие едно кафе, искаше му се да запали цигара. Замисли се дали да не си измоли от Елза, или да си даде почивка и да излезе, за да намери някое кафене.

Ева Линд не му излизаше от ума. Мобилният телефон беше у него и постоянно се ослушваше за позвъняване от болницата. Съвестта

го гризеше, че не е до нея. Може би трябваше да си вземе няколко дни отпуск, за да седи до дъщеря си и да ѝ говори, както докторът му беше казал да прави. Да бъде до нея, а не да я зарязва сама, в безсъзнание, в интензивното, без семейство, без да има кой да ѝ каже няколко утешителни приказки, лишена от всичко. Но си знаеше, че не може да стои бездеен и да чака до леглото ѝ. Работата му беше утеха. Нуждаеше се от нея, за да се разсее. Да спре да се притеснява, че може да се случи най-лошото. Немислимото.

Опита се да се съсредоточи, докато работеше в мазето. Отвори старото бюро и намери фактури на името на магазина на Кнудсен. Бяха написани на ръка и му бе трудно да ги разчете, но като че ли ставаше въпрос за доставени стоки. Имаше и други подобни документи в чекмеджетата на бюрото и Ерлендур реши, че Бенямин Кнудсен е търгувал с хранителни стоки. На фактурите беше написано „кафе и захар“, както и някакви цифри.

Нямаше нищо свързано с работа по вилата, разположена някъде извън Рейкявик, там където сега се издигаше кварталът „Тузалдаркверви“.

Желанието за цигара най-накрая надделя и Ерлендур намери врата в мазето, която водеше към добре поддържана градина. Цветята тъкмо бяха започнали да се съвземат след зимата, но Ерлендур не им обърна особено внимание, бе зает жадно да всмуква дима от цигарата, след което да го издухва навън. Набързо изпуши две цигари. Телефонът в джоба на палтото му извънтя в мига когато възнамеряваше да се обърне и да влезе обратно в мазето. Отговори. Беше Елинборг.

— Как е Ева Линд? — попита тя.

— В безсъзнание — отвърна кратко Ерлендур. Не му беше до празни приказки. — Нещо ново? — на свой ред попита той.

— Разговарях със стареца, с Роберт. Имал е място и къща там в полето. Не съм много сигурна какво искаше да каже, но той си спомни за някой, който се мотаел около твоите храсти.

— Храсти ли?

— При костите.

— При касисовите храсти? Кой е бил?

— А после мисля, че умря.

Ерлендур чу как Сигурдур Оли се хили някъде зад гърба ѝ.

— Този при храстите ли?

— Не бе, Роберт — каза Елинборг. — Тъй че няма да научим нищо повече от него.

— А кой е бил онзи при храстите?

— Не е ясно — отвърна Елинборг. — Бил е някой, който по-късно е идвал често. Всъщност това е единственото, което успях да науча от него. Започна да говори нещо, каза „зелена жена“ и туй то, свърши се.

— Зелена жена ли?

— Да. Зелена.

— Идвал по-късно и често — повтори Ерлендур. — По-късно от кога? Какво е искал да каже?

— Както ти казвам, всичко беше много несвързано. Мисля, че това може да е било... мисля, че тя може да е била...

Елинборг се поколеба.

— Да е била? — попита Ерлендур.

— Недъгава.

— Недъгава ли?

— Това беше единственото описание, което старецът даде за тази личност. Не можеше вече да говори и написа една-единствена дума, „недъгава“. После заспа, но си мисля, че нещо му се случи, защото цял лекарски екип отиде при него на бегом и...

Гласът на Елинборг заглъхна. Ерлендур се замисли над думите й.

— Излиза, че някаква жена е идвала често при касисовите храсти някое време след това.

— Може да е било в годините след войната — вметна Елинборг.

— А той спомни ли си за обитателите на оная къща?

— Някакво семейство — отговори Елинборг. — С три деца. Нищо повече не научих от него.

— Тъй, значи, там са живели хора?

— Така изглежда.

— И тя е била недъгава. Какво означава да си недъгав? Този Роберт на колко години е?

— Той е... беше, не знам... минал деветдесетте.

— Невъзможно е да узнаем какво точно е имал предвид с тази дума — каза Ерлендур, сякаш сам на себе си. — Недъгава жена при

касисовите храсти. Живее ли някой във вилата на Роберт? Има ли я още?

Елинборг му отговори, че двамата със Сигурдур Оли са разговаряли със сегашните собственици по-рано през деня, но за никаква жена не станало дума. Ерлендур им каза да говорят отново с хората и да питат специално дали не са забелязвали някой да се върти около касиса и дали това не е било жена. Също така да се опитат да издирят роднини на Роберт, ако имал такива, и да разберат дали той не е говорил нещо за семейството от каменистото поле. После Ерлендур каза, че смятал да се порови още малко в мазето, след което щял да ходи при дъщеря си.

Продължи да преглежда нещата на търговеца Бенямин и като огледа мазето, си помисли, че доста дни ще са му необходими, за да прерови всичкия този боклук. Промуши се отново до бюрото на Бенямин и установи, че в него има само документи и фактури, отнасящи се до магазина „Кнудсен“. Ерлендур не си го спомняше този магазин, но изглеждаше, че се е намирал на „Квервисгата“.

Два часа по-късно, след като пи кафе с Елза и изпуши още две цигари в градинката, стигна до боядисан в сиво куфар на пода в мазето. Куфарът беше заключен, но ключът си стоеше в ключалката. Наложил се да поразчисти, за да успее да го завърти и да отвори капака. Най-отгоре имаше документи и пликосе, захванати с ластик, но никакви сметки. Няколко снимки се подаваха измежду писмата, едни поставени в рамка, други — не. Ерлендур ги разгледа. Нямаше представа кои бяха хората на тези снимки, но успя да разбере, че имаше и на самия Бенямин. На една от тях се виждаше висок красив мъж, започнал да понапълнява, застанал пред магазин. Поводът за снимката беше ясен — слагаха рекламна табела над вратата на магазина. МАГАЗИН „КНУДСЕН“.

Ерлендур разгледа и другите снимки и видя същия човек на някои от тях. На едни бе сниман с млада жена и двамата стояха усмихнати пред камерата. Всички фотоси бяха направени навън, под открито небе. Слънцето се виждаше на всеки от тях.

Ерлендур остави снимките настрана и взе пакета с писмата. Бяха любовните писма, които Бенямин бе писал на бъдещата си жена. Казвала се е Солвейх. Някои от тях бяха само кратки бележки и обяснения в любов, други — по-подробни описания на ежедневни

случки и събития. Всички бяха написани с много обич. Изглеждаше, че са подредени според времето на написване, и Ерлендур с неохота прочете едно от тях. Имаше чувството, че нахлува в някакъв свят храм, и изпитваше угризения. Все едно се бе промъкнал до прозореца на хората и скришом ги наблюдаваше.

Сърце мое,
Ужасно ми липсваш, любима моя. Мисля за теб през целия ден и броя минутите, докато те чакам да се върнеш. Животът без теб е като мразовита зима, толкова безцветен, празен и мъртъв. Като си помисля само, че ще отсъстваш цели две седмици! Не знам, честно казано, как ще понеса това!

Твой любящ

Бенямин К.

Ерлендур сложи писмото обратно в плика и извади друго, от по-надолу в купчинката, то беше много по-подробно и разказваше за намеренията на бъдещия търговец по повод отварянето на магазина на „Квервисгата“. Правеше си големи планове за бъдещето. Чел бил, че в Америка магазините на едро в градовете предлагали всевъзможни стоки, от дрехи до храни, и хората сами си вземали от лавиците онова, което искали да си купят. Слагали го в колички и ги бутали пред себе си.

* * *

Надвечер отиде в болницата, искаше да поседи при Ева Линд. Преди това позвъни на Скарпхедин, който му каза, че разкопаването в каменистото поле вървяло добре, но не искал да гадае кога щели да стигнат до костите. Не били открили все още нищо в пръстта, което да ги насочи към евентуалната причина за кончината на тузалдаровия човек.

Ерлендур позвъни и на лекаря на Ева Линд, преди да тръгне, за да научи, че състоянието ѝ е непроменено. Щом пристигна в интензивното отделение, видя, че до леглото на дъщеря му седи жена, облечена в кафяво палто. Почти бе влязъл в стаята, когато осъзна кой беше това. Замръзна на място и спря, отстъпи бавно назад и застана в коридора, наблюдавайки жената отдалеч.

Беше с гръб към него, но той знаеше добре коя е. Жената беше на неговата възраст, леко понапълняла, седеше приведена напред. Беше облечена в светъл виолетов анцуг под кафявото палто, поднасяше от време на време кърпичка към носа си и говореше на Ева Линд с тих глас. Той не чуваше какво ѝ приказва. Забеляза, че е с боядисана коса, но изглежда, бе минало доста време от последното ѝ боядисване, защото се виждаха побелели коренчета там, където косата се разделяше на път. Неволно пресметна наум на колко години е станала жената. Лесно беше. Тя беше с три години по-възрастна от него.

Не беше я виждал толкова отблизо цели двайсет години. Не и след като си тръгна и я изостави с две деца. Тя не се омъжи повторно, нито пък той, но беше живяла на семейни начала с различни мъже. Ева Линд му разказваше за тях, когато поотрасна и започна да го посещава. Отначало момичето бе настроено подозрително спрямо него, но впоследствие двамата бяха постигнали някакво разбирателство и той се опитваше да направи за нея всичко, каквото можеше. Същото се отнасяше и за момчето, което обаче се оказа много по-отчуждено от него. Нямахше почти никакъв контакт със сина си. И почти не беше разговарял с жената, която сега седеше при дъщеря им, през всичките тия двайсет години.

Ерлендур гледаше бившата си съпруга и отстъпваше все по-назад в коридора. Питаше се дали не трябва да влезе в стаята при нея, но не събра кураж. Очакваше неприятности и проблеми и не желаше да му правят сцени на това място. Не желаше да му правят сцени на което и да е място. Въобще не ги искаше в живота си, ако можеше да ги избегне. Двамата изобщо не бяха изяснили отношенията си и това бе едно от нещата, за които Ева Линд му бе казала, че са я наранили най-много.

Как той си е тръгнал без обяснения.

Ерлендур се обърна и с тихи стъпки тръгна по коридора. Замисли се за любовните писма в мазето на Бенямин К. Вече не си

спомняше и въпросът остана без отговор, когато се прибра вкъщи, седна тежко в креслото си и се остави на съня да го изтрие от съзнанието му.

Някога била ли е Халдора неговото сърце?

Бе решено Ерлендур, Сигурдур Оли и Елинборг сами да водят разследването по „костния случай“, както го бяха нарекли медиите. Управлението на полицията нямаше възможност да задели повече служители за този случай, а и той не фигурираше в списъка на приоритетите. Едно разследване по обширно дело за наркотици беше най-важното в момента и ангажираше цялото време и хора на управлението, което не можеше да осигури нито един човек повече за „историческото проучване“, както го нарече Хроулвур, началникът им. Дори не беше ясно дали става дума за престъпление.

Ерлендур намина към болницата рано на следващата сутрин, преди да отиде на работа. Около два часа седя до дъщеря си. Състоянието ѝ си беше все същото. Никъде не видя майка ѝ. Дълго седя и мълчаливо наблюдава отслабналото ѝ изпито лице. Мислеше за миналото. Опитваше се да си спомни миговете, прекарани с нея, когато беше малка. Когато се разделиха с Халдора, Ева Линд беше на три годинки. Припомни си как тя спеше между тях в съпружеското легло. Отказваше да спи в своето, макар и то да беше в спалнята им. Имаха малко жилище — спалня, стая и кухня. Ева Линд се покатерваше на семейното легло и се сгушваше между тях.

Спомни си как тя стоеше на вратата в дома му, вече тийнейджърка, най-последно издирила баща си. Халдора винаги му бе отказвала да се вижда с децата. Когато се опитваше да се срещне с тях, тя го заливаше с проклетия и обвинения, а на него му се струваше, че всяка нейна дума е от вярна по-вярна. Лека-полека престана да ходи у тях. Оттогава не бе виждал Ева Линд — до момента когато се появи на прага му. Тогава лицето ѝ му се видя познато. Имаше чертите на неговата рода.

„Няма ли да ме поканиш да вляза?“ — бе попитала, след като той дълго се бе взирал в нея.

Носеше черно кожено яке и протрити джинси. Черно червило на устните. Лакирани в черно нокти. Пушеше и издухваше дима през

ноздрите си.

Все още имаше нещо юношеско в лицето ѝ, почти недокоснато.

Поколеба се. Чувстваше се неподготвен. Покани я да влезе, разбира се.

„Мама полудя, като ѝ казах, че смятам да се виждам с теб — каза тя, мина покрай него в облак дим и се тръшна в креслото му. — Каза, че си бил нещастник. Винаги това ни е казвала. На нас със Синдри. «Гаден, долен нещастник е този ваш баща.» И след това: «вие сте същите като него, гадни, долни нещастници».“

Ева Линд се засмя. Огледа се за пепелник, за да загаси цигарата си, но той взе фасата и го загаси вместо нея.

„Защо...“ — започна, но не успя да довърши въпроса си.

„Исках само да те видя — каза тя. — Исках само да видя как, по дяволите, изглеждаш.“

„И как изглеждам?“ — попита той.

„Като нещастник“ — отвърна тя.

„Значи, не сме толкова различни“ — каза той.

Тя го изгледа продължително, стори му се, че се усмихва.

* * *

Когато Ерлендур пристигна в офиса, Елинборг и Сигурдур Оли му казаха, че не са успели да научат нищо от разговора си с настоящите собственици на вилата на Роберт. Както последните се бяха изразили, те не били забелязвали никаква недъгава жена никъде из каменистото поле. Съпругата на Роберт била покойница от около десетина години. Имали са две деца. Синът починал горе-долу по същото време като майка си, бил някъде към шейсетте, но дъщерята, сега към седемдесетгодишна, очаквала посещението на Елинборг.

— А с Роберт какво става, можем ли да научим нещо повече от него? — попита Ерлендур.

— Роберт почина снощи — отвърна Елинборг. В гласа ѝ и се долавяха нотки на угризение. — Преситен от живот. Сериозно. Мисля, че самият той смяташе, че му стига. Боже мой, не бих искала да изсъхна така в някоя болница.

— И написа кратка бележка в малко тефтерче тъкмо преди да умре — намеси се Сигурдур Оли. — „Тя ме утрепа.“

— Много смешно — каза Елинборг. — Ама хич не ми е до смях!

— Няма да ти се наложи да го виждаш повече за днес — рече Ерлендур и посочи с глава към Сигурдур Оли. — Мисля да го изпратя в мазето на Бенямин да изрови нещо свързано с делото.

— Какво всъщност очакваш да намериш там? — попита Сигурдур Оли и усмивката му стана кисела.

— Ако е дал под наем вилата си, няма начин да не е записал нещо. Трябват ни имената на хората, които са живели там. От статистиката явно няма да ги намерят. Научим ли имената, ще можем да проверим съобщенията за безследно изчезнали и дали някой от тези хора е все още жив. Освен това ни трябват сведения за пол и възраст, когато най-после изровят костите.

— Роберт говореше за три деца — каза Елинборг. — Все някое от тях трябва да е живо.

— Значи, това е, което имаме — продължи Ерлендур, — и то не е много: във вила в Гравархолт е живяло петчленно семейство, мъж, жена и три деца. По някое време около войната. Това са единствените хора, за които знаем, че са живели в къщата, но може да е имало и други. На пръв поглед изглежда, че не са били регистрирани. Докато не узнаем нещо повече, можем да смятаме, че някой от тях или някой, свързан с тях, лежи в земята. И друг един, свързан с тях, т.е. жената, за която Роберт си е спомнил, е ходил там горе...

— Често и след това, и е била недъгава — довърши Елинборг. — А не може ли „недъгава“ да означава, че е била куца?

— Нямаше ли тогава да напише „куца“? — намеси се Сигурдур Оли.

— Какво е станало с къщата? — продължи Елинборг. — Там няма никакви следи от нея.

— Това може би ще разбереш в мазето или от племенницата на Бенямин — каза Ерлендур на Сигурдур Оли. — Съвсем забравих да я попитам за къщата.

— Просто трябва да разберем имената на онези хора и да ги потърсим в списъка на безследно изчезналите от онова време, и сме готови. Не е ли очевидно? — каза Сигурдур Оли.

— Ами не непременно — отвърна Ерлендур.

— Какво имаш предвид?

— Говориш само за онези изчезнали, които са регистрирани при нас.

— Че за какви други изчезнали трябва да говоря?

— За тези, които не са регистрирани. Не е сигурно, че всички съобщават за хората, изчезнали от живота им. Някои се преселват в провинцията и повече никой не ги вижда. Някой заминава да живее в чужбина и повече никой не го вижда. Друг пък бяга от страната и с времето го забравят. А после идва ред и на онези, които замръзват навън в лошо време. Ако имаме списък на хора, умрели по пътищата в този район, трябва да прегледаме и него.

— Мисля, че всички сме на едно мнение за това, тук не става въпрос за подобен случай — каза Сигурдур Оли така, сякаш той беше ръководителят, с което започна да лази по нервите на Ерлендур. — Изключено е този човек, дето лежи там, който и да е той, да е загинал навън в лошо време. Някой го е заровил на онова място. Зад това стои умисъл.

— Точно това имам предвид — отвърна Ерлендур, който беше чел доста истории за трудностите и несгодите по планинските пътища. — Човек тръгва на път през пустошта^[34]. Посред зима е и времето е лошо. Опитват се да го разубедят, но той не слуша никого, мисли си, че ще успее. Най-странното в историите за загиналите на път е, че те не слушат съветите на другите. Сякаш нещо ги влече към смъртта. Говори се, че са обречени. Все едно че искат да предизвикат съдбата. Както и да е. Та този човек си мисли, че ще се измъкне. Обаче бурята го застига и е много по-лоша от това, което той си е представял. Загубва ориентация. Обърква се. Накрая снегът го затрупва и той измръзва до смърт. И вече се е озовал далеч от пътя, по който е смятал да поеме. Затова никой не открива тялото. Затова го отписват.

Елинборг и Сигурдур Оли се спогледаха, не бяха сигурни какво точно иска да каже Ерлендур.

— Това е типичното безследно изчезване по исландски, което можем да обясним и което разбираме, защото живеем в тази страна и знаем как времето се променя. Знаем, че историята на този човек се повтаря периодично, без някой да сложи въпросителен знак зад нея. Така е в Исландия, казват си хората и клатят глави. Естествено, това се е случвало много по-често в старите времена, когато хората са

пътували предимно пеша. По тези случаи са написани цели поредици от книги, има и други, освен мен, които се интересуват от тази тема. Всъщност начинът, по който са пътували хората, не се е променил много допреди последните шейсет-седемдесет години. Народът е изчезвал и макар, разбира се, да няма единно мнение по въпроса, съществувало е някакво определено разбиране за съдбата на изчезналите. Никога не се е мислело, че има причина да се гледа на тия случаи като на полицейски въпрос или на криминално престъпление.

— Какво искаш да кажеш? — попита Сигурдур Оли.

— Каква бе тази реч? — попита Елинборг.

— Ами какво, ако някой от тези мъже или жени никога не е тръгвал на път през пустошта?

— Какво тогава? — попита отново Елинборг.

— Да речем, че хората от семейството са казали, че еди-кой си е тръгнал през пустошта или е имал намерение да ходи до друго населено място, или че е мислел да хвърля мрежа в езерото, и повече ни се е чул, ни се е видял. Организират търсене, но не го намират и го отписват.

— Тоест всички от семейството са в заговор да убият този човек? — скептично попита Сигурдур Оли, който се съмняваше в теорията на Ерлендур.

— Че защо не? — каза Ерлендур.

— И човекът е намушкан, пребит, застрелян и заровен в градината — добави Елинборг.

— Докато Рейкявик се разрасне дотолкова, че да не му е вече спокойно в гроба.

Сигурдур Оли и Елинборг се спогледаха, след което впиха очи в Ерлендур.

— Бенямин е имал жена, която е изчезнала по загадъчен начин — каза Ерлендур. — Горедолу по времето, когато на парцела е имало къща. Говорело се е, че се била хвърлила в морето, и след това Бенямин вече не бил същият човек. Изглежда, е възнамерявал да революционизира методите на търговия в Рейкявик, но бил съсипан, когато жена му изчезнала, и с времето процъфтяващият му бизнес западнал.

— Но според новата ти теория тя не е изчезнала — вметна Сигурдур Оли.

— Напротив, изчезнала е.

— Ама той я е убил.

— Някак си не си го представям това — каза Ерлендур. — Прочетох някои негови писма до нея и ми се струва, че не би могъл да ѝ стори каквото и да било.

— Значи, тогава е ревност — каза Елинборг, която беше експерт по любовните романи. — Убил я е от ревност. Изглежда, че я е обичал истински. Заровил я е там горе и никога повече не е отишъл на мястото. И точка, край!

— Мисля си — продължи Ерлендур, — не е ли подобна реакция прекалено пресилена? Млад човек така да се тръшне, пък дори и любимата му да е умряла? Дори и да е извършила самоубийство? Доколкото разбрах, Бенямин е бил напълно съсипан, след като тя изчезнала. Може ли да има нещо повече зад тази история?

— А дали е запазил кичур от косите ѝ? — подхвърли Елинборг и Ерлендур реши, че тя все още си мисли за някой любовен роман. — Може би в рамка от картина или в някой медальон — добави тя. — Ако наистина я е обичал толкова много!

— Кичур? — зяпна Сигурдур Оли.

— Тоя винаги загрява бавно — каза Ерлендур, който бе разбрал какво има предвид Елинборг.

— Какъв кичур? — попита Сигурдур Оли.

— Ако не друго, така ще можем да я елиминираме.

— Коя? — възкликна Сигурдур Оли. Гледаше ту единия, ту другия, но поне беше престанал да зяпа. — Да не говорите за ДНК тест?

— А и жената от каменистото поле — промълви Елинборг. — Би било интересно да я открием.

— Зелената жена — сякаш на себе си бързо изрече Ерлендур.

— Ерлендур — каза Сигурдур Оли.

— Да.

— Тя, естествено, не може да е била зелена.

— Сигурдур Оли.

— Да.

— Да не мислиш, че съм идиот.

В този момент телефонът върху бюрото на Ерлендур иззвъня. Беше Скарпхедин, археологът.

— Всичко се нарежда — каза той, — ще стигнем до костите след около два дни.

— Два дни! — изненадано повиши глас Ерлендур.

— Горедолу толкова. Все още не сме открили нищо, което да може да се нарече оръжие. Може би ти се струва, че ненужно дълго време се ровим, но аз мисля, че трябва да направим нещата като хората. Не искаш ли да дойдеш и да погледнеш сам?

— Да, тъкмо тръгнах към вас — каза Ерлендур.

— Ще вземеш ли пътом малко сладки? — попита Скарпхедин и Ерлендур за миг си представи жълтите бивни.

— Сладки ли? — избухна той.

— Виенски сладки — каза Скарпхедин.

Ерлендур му тръшна телефона. Каза на Елинборг да го придружи до Гравархолт, а на Сигурдур Оли да отива в мазето на Бенямин и да се опита да открие нещичко за вилата, която търговецът започнал да строи, но престанал да се интересува от нея, когато животът му се сринал.

На път към Гравархолт Ерлендур все още мислеше за безследно изчезнали и за хора, изгубили се в буря. Припомни си историите за изчезването на Йон Ойстман. Той замръзнал до смърт, вероятно в Бльондугил, през 1780 година. Конят му бил намерен с прерязано гърло, а от Йон не било намерено нищо друго, освен едната му ръка.

Тя била в синя плетена ръкавица^[35].

* * *

Бащата на Симон беше чудовището от всичките му кошмари.

Така беше, откакто се помнеше. Боеше се от това чудовище повече от всичко друго в живота си и когато то налагаше майка му, Симон не искаше нищо друго, освен да може да ѝ помогне. Представяше си неизбежната битка, все едно четеше приключенски роман, в който рицарят пронизва огнедишация дракон, но в кошмарите си Симон никога не излизаше победител.

Чудовището в кошмарите на Симон се казваше Гримур^[36]. То никога не беше „татко“ или „баща“, единствено Гримур.

Симон беше буден, когато Гримур ги бе надушил и издирил в бунгалото в Сиглуфьордур, чу го как просъсква в ухото на майка им, че ще убие Микелина в планината. Видя ужаса у майка си, видя как тя изведнъж сякаш изгуби контрол, с всички сили се хвърли назад върху таблата на леглото и припадна. Това като че ли разколеба Гримур. Симон го гледаше как свестява майка му, като ѝ удря плесници, една след друга. Долови киселата воня, която се разнасяше от Гримур, и от страх се сви още по-надолу в дюшека, молейки Исус да го прибере при себе си на небето.

Не чу какво друго съскаше Гримур в ухото на майка му. Чуваше единствено стоновете ѝ. Потиснати, като у ранено животно, те се смесваха с псувните на Гримур. Много леко повдигна клепачи и през цепчицата видя Микелина да го гледа в мрака втренчено, с изцъклени от неописуем ужас очи.

Симон бе престанал да се моли на своя Бог, бе престанал да говори с „най-добрия си брат“, Исус, въпреки че майка му бе казала никога да не губи вяра в него. Симон не споделяше мнението на майка си, но спря да говори с нея за това, защото виждаше по изражението на лицето ѝ, че не ѝ харесва онова, което той казва. Той знаеше, че никой, и най-малкото Бог, не би помогнал на майка му да тръшне Гримур на земята. Знаеше, че Бог е всесилният и всемъдрият създател на небето и земята, че той е създал Гримур, както и всички останали, че той поддържа живота в чудовището и го оставя да се нахвърля върху майка му, да я влачи за косата по пода на кухнята, да храчи върху нея. А понякога Гримур се нахвърляше и върху Микелина, проклетата малоумна, биеше я и издевателстваше над нея. Друг път пък правеше това със Симон, риташе го и го удряше с такава сила, че веднъж му изби зъб от горната челюст и всичко се опръска с кръв.

Исус, най-добрият брат. На дечицата приятел драг.

Гримур грешеше, като мислеше Микелина за малоумна. Симон смяташе, че тя е по-умна от всички тях, взети заедно. Но тя не казваше и дума. Симон бе убеден, че тя може да говори, ала не иска. Сигурен беше, че е избрала мълчанието, защото се страхува от Гримур също като него, дори повече от него. Понякога Гримур разправяше, че трябвало да я хвърлят на бунището заедно с раздрънканата ѝ количка, щото била безполезна нещастница и му било дошло до гуша да я гледа как му яде храната, без да върши нищо в дома, освен да бъде в тежест.

Казваше още, че тя ги правела за посмешище, цялото семейство и него самия, защото била идиот.

Гримур нарочно говореше високо и ясно, така че Микелина да чува всичко, и щом майка ѝ започнеше да прави някакви безсилни опити да я предпази от злословието му, ѝ се присмиваше. Микелина смяташе, че всичко е наред, дори и когато той се развилняваше заради нея, стига майка ѝ да не трябваше да страда. Симон виждаше това в очите ѝ, когато тя го погледнеше. Двамата бяха здраво свързани и връзката им беше много по-силна от тази между Микелина и малкия Томас, който беше потаен и особен.

Майка им знаеше, че Микелина не е бавноразвиваща се. Тя често правеше с нея упражнения, но само ако Гримур не можеше да ги види. Раздвижваше стъпалата ѝ. Повдигаше парализираната ѝ ръка, която стоеше извита навътре и скована, мажеше неподвижната ѝ страна с масло, което приготвяше сама от билките в полето. Дори си мислеше, че Микелина ще може да проходи някой ден, и придържайки я, я разхождаше в кухнята, като постоянно ѝ вдъхваше кураж и я караше да се движи.

Винаги говореше с Микелина, сякаш тя бе напълно здрава, и бе казала на Симон и Томас да правят същото. Искаше Микелина да участва във всичко, което правеха заедно, когато Гримур го нямаше вкъщи. Разбираха се напълно, Микелина и майка им. Братята също я разбираха, разбираха всяко нейно движение или промяна в изражението на лицето ѝ. Не се нуждаеха от думи. От своя страна Микелина разбираше думите, но никога не ги използваше. Майка ѝ я беше научила да чете и единственото, което ѝ доставяше по-голямо удоволствие от това, да бъде навън на слънце, бе да чете или някой да ѝ чете.

Един ден през лятото, след като британците бяха дошли в каменистото поле, Микелина изрече първите си думи. Симон внасяше сестра си в къщата, беше стояла навън в слънчевия ден. Смяташе да я сложи да легне на леглото в кухнята, че бе започнало да се свечерява и да захладнява. Микелина беше необичайно жива, мърдаше си ушите, отваряше широко уста, вадеше езика си навън, щастлива от това, че е била на слънце. Внезапно издаде звук, който накара майка ѝ да изпусне чинията в умивалника и да я счупи. За миг забравила за ужаса, който

иначе би я обзел заради несръчността ѝ, тя рязко се обърна и се втренчи в Микелина.

— ЕМААЕМАААА — повтори Микелина.

— Микелина! — изхлипа майка ѝ.

— ЕМААЕМАААА — извика Микелина и завъртя глава, изпълнена с дива радост от подвига си.

Майка ѝ се приближи до нея, изглеждаше така, сякаш не вярваше на ушите си, и се вгледа в дъщеря си. На Симон му се стори, че в очите ѝ има сълзи.

— Мааемаааа — каза Микелина.

Майка ѝ я взе от ръцете на Симон и я положи внимателно на леглото ѝ в кухнята. Погали я по главата. Симон никога не бе виждал майка си да плаче. Каквото и да ѝ правеше Гримур, тя никога не плачеше. Крецеше от болка, викаше за помощ, молеше го да престане, или посрещаше насието с мълчание, но никога не плачеше. Симон си помисли, че вероятно ѝ е лошо, и я прегърна, но тя му каза да не се тревожи. Това било най-доброто, което можело да ѝ се случи в живота. Симон разбра, че тя плаче заради Микелина, не само заради това, което я бе сполетяло в миналото, но и заради онова, което бе постигнала, и то бе направило майка му по-щастлива от когато и да било друг път. От който и да било момент, когато си беше позволявала да бъде щастлива.

Изминаха две години и Микелина постоянно увеличаваше речниковия си запас. Вече можеше да съставя цели изречения, цялата почервеняла от усилието, като плезеше език и конвулсивно люшкеше глава, докато човек добиеше чувството, че главата ѝ ще се откачи от болното ѝ тяло. Гримур не разбра, че Микелина може да говори. Тя отказваше да каже каквото и да било в негово присъствие, а майка им пазеше в тайна от него способността ѝ да говори, защото не искаше да привлича вниманието му към Микелина, дори и ако ставаше дума за неин успех. Правеха се, че нищо не се е случило. Всичко си беше непроменено, както преди. Симон чу няколко пъти майка си колебливо да говори с Гримур за Микелина, дали не трябвало да провери за някаква помощ за нея. Можела да се движи повече, с годините укрепвала и като че ли би могла да учи. Момичето можело да чете, била се научила да пише със здравата ръка.

— Тя е идиот — бе казал Гримур. — Не си и помисляй, че е нещо друго, освен идиот. И престани да ми говориш за нея.

И тя престана да му говори, защото правеше всичко, което Гримур ѝ казваше да прави. Микелина никога не получи друга помощ, освен тази, която ѝ оказваше майка ѝ. И тази, която Симон и Томас ѝ оказваха, като я изнасяха навън на слънце и си играеха с нея.

Симон избягваше Гримур, доколкото можеше, но се случваше да бъде принуден да го придружава. Щом Симон поотрасна, Гримур видя повече полза от него и го вземаше със себе си в пътуванията си до Рейкявик, за да носи провизии горе в каменистото поле. Пътуването към града отнемаше около два часа — да слязат до Граварвогур, после по моста над Етлидааур^[37] покрай Сундин и Лойгарнес^[38]. Понякога поемаха по пътя нагоре към Хауалейти и надолу към Согамири^[39]. Симон вървеше след Гримур, на четири или пет малки крачки разстояние. Гримур никога не му говореше, нито му обръщаше внимание, преди да го натовари като магаре и поведе обратно към къщи. Обратният път отнемаше три или четири часа — зависеше от това, колко багаж Симон трябваше да носи. Понякога Гримур оставаше в града и не се връщаше в каменистото поле дни наред.

Тогава в къщата настъпваше истинска радост.

В пътуванията до Рейкявик Симон видя у Гримур нещо, което не можа веднага да асимилира, а и никога не разбра напълно. Вкъщи Гримур бе мълчалив, избухлив и склонен към насилие. Не понасяше да му се говори. А когато самият той приказваше, използваше отвратителен език и унижаваше децата си и майка им. Караше всички да му прислужват и горко на онзи, който не се впишеше в картинката! В отношенията си с всички други обаче чудовището сякаш сменяше кожата си и почти се превръщаше в човек. При първите си пътувания Симон мислеше, че Гримур ще се държи така, както винаги се държеше вкъщи — ще говори грубости на хората или ще раздава юмруци. Очакваше това с боязън, но нищо подобно не се случи. Тъкмо обратното. Гримур сякаш искаше да бъде мил с всички и да им угоди. Бъбреше дружелюбно с търговеца и се покланяше, когато влизаха хора в магазина, говореше на всички с уважение и се усмихваше. Поздравяваше с ръкостискане. Понякога, като срещнеше някой познат, Гримур се смееше високо и звънко, не с онзи сух, странен и хриплив смях, който излизаше от него от време на време, когато съдираше от бой кожата на жена си. Хората сочеха Симон и Гримур слагаше ръка на главата му, казваше, че момчето било негов син, „да, виж колко голям е

станал“. Първия път Симон се дръпна рязко, защото очакваше да бъде ударен, но Гримур го обърна на шега.

Дълго време Симон не можеше да разбере тази непонятна двойственост на Гримур. Не познаваше новото му лице. Не можеше да схване как Гримур може да бъде един въщи и съвсем друг, щом излезеше от дома си. Не му побираше умът как можеше Гримур да угодничи, да се кланя и да се обръща към другите уважително, след като господстваше над целия свят и притежаваше неограничена власт над живота и смъртта. Симон разказа за това на майка си, но тя поклати уморено глава и му каза само, както винаги, да се пази от Гримур. Да внимава да не го докара до бяс. Всъщност нямаше значение дали Симон, Томас или Микелина подпалваха искрата на гнева му, или нещо, което се бе случило, докато Гримур отсъстваше от къщи, го бе ядосало. Във всички случаи той се нахвърляше върху майка им.

Можеше и месеци да минат между побоищата, дори година, но те никога не преставаха. Понякога интервалът беше по-кратък. Например няколко седмици. Побоищата бяха различно жестоки. Някой път майка им се разминаваше само с един удар, дошъл изневиделица. Друг път Гримур полудяваше от ярост, просваше я на пода и започваше да я ритва.

Не беше само физическото насилие, което тегнеше като някакъв ужасен кошмар върху дома и семейството. Отвратителният му език можеше да действа подобно на удар в лицето. Унизителните реплики към Микелина, тая саката нещастница. Издевателското отношение към Томас, който не можеше да престане да се подмокря нощем. Или когато наричаше Симон проклет мързеливец. И всичкото онова, което майка им трябваше да слуша, а децата се опитваха да не чуват.

На Гримур му беше все едно дали децата гледат как пребива майка им, или я прави на нищо с думи, които пронизваха като малки ножове.

В останалото време Гримур малко се интересуваше от тях, почти никак. Обикновено се държеше, сякаш ги няма. Понякога, макар и рядко, сядаше да играе карти с момчетата, дори веднъж остави Томас да победи. Някоя и друга неделя излизаха всички на разходка до Рейкявик, където той купуваше сладки за децата. Един път дори Микелина бе получила разрешение да ги придружи, като Гримур уреди

и колата, която разнасяше въглища, така че не им се наложи да я носят през целия път от каменистото поле. При тези мимолетни пътувания, между които времето можеше да бъде много дълго, на Симон му се струваше, че баща му почти се превръща в човек. Почти става „баща“.

В малкото случаи, в които Симон виждаше родителя си не като тиранин, му се струваше, че баща му е потаен и труден за разбиране човек. Веднъж седеше на масата в кухнята, пиеше кафе и гледаше как Томас си играе на пода. Погали плота на масата с отворена длан и каза на Симон, който тъкмо се гласеше да се измъкне през кухнята навън, да му сипе още кафе. Докато Симон наливаше в чашата, той каза:

— Като си помисля за това, направо побеснявам.

Симон замръзна на място до него, с каната кафе в ръка.

— Мога направо да полудея — промълви баща му и отново поглади плота на масата.

Симон бавно започна да отстъпва назад и остави каната с кафе на печката.

— Полудявам, като гледам Томас да си играе там на пода — продължи той. — Не бях много по-голям от него.

Симон никога не си беше представял баща си по-млад, отколкото беше, нито пък си бе помислял, че той може да е изглеждал по различен начин. А сега внезапно бе станал дете като Томас и Симон видя баща си със съвсем други очи.

— Вие сте приятели, ти и Томас, нали?

Симон кимна с глава.

— Нали? — повтори той и Симон потвърди.

Баща му продължаваше да седи и да гали плота на масата.

— Ние също бяхме приятели.

И млъкна.

— Имаше една жена — продължи след малко Гримур. — Бях изпратен там. Бях на същата възраст като Томас. Прекарах там дълги години.

Отново млъкна.

— И мъжът й.

Престана да гали плота на масата и сви ръката си в юмрук.

— Проклето животно. Проклето, гадно животно.

Симон отстъпи бавно назад. Но баща му сякаш се поуспокои.

— Аз самият не го разбирам — каза. — Но не мога да се справя с това.

Приключи с кафето, изправи се и отиде в спалнята си. Затвори вратата зад гърба си. Пътьом грабна Томас от пода и го взе със себе си.

* * *

С годините Симон усети някаква промяна у майка си. Беше пораснал, съзрял и чувството му за отговорност бе нараснало. Това не беше толкова внезапна промяна, както при Гримур, който се променяше изведнъж и почти заприличваше на човек. Напротив, промяната у майка му беше бавна, някак прикрита и продължаваща дълго време, години, и той разбра значението ѝ с онзи усет, който не всекиму е дадено да има. Все по-ясно му ставаше, че тази промяна е опасна за майка му, може би не чак толкова, колкото Гримур, и че по някакъв неизбежен начин той трябваше да вземе нещата в свои ръце, преди да се е оказало прекалено късно. Микелина беше болна. Томас бе твърде малък. Само той можеше да помогне на майка си.

На Симон му беше трудно да разбере тази промяна, както и какво тя предвещаваше, но я усещаше с все по-голяма сила. Беше по времето, когато Микелина произнесе първата си дума. Напредъкът на Микелина радваше майка им неимоверно много и за известно време вялостта ѝ напълно изчезна. Усмиваше се и прегръщаше Микелина и двете момчета. През следващите седмици и месеци упражняваше Микелина да говори и бе щастлива от всеки неин успех.

Но не мина дълго време и майка им отново изпадна в предишното си състояние, сякаш мъглата, която се бе отдръпнала от нея за малко, отново я обгърна, но още по-плътно от преди. Понякога седеше в края на леглото в спалнята и гледаше с часове пред себе си в нищото, след като бе изчистила малката къща така, че и прашилка не можеше да се види. Гледаше пред себе си в мълчаливата пустота с полузатворени очи, безкрайно тъжна, толкова самотна в този свят. Веднъж, след като Гримур я беше ударил в лицето и излязъл, фучейки, навън, Симон се приближи към нея и видя, че тя държи големия кухненски нож в една ръка, а другата бе обърнала с дланта нагоре и бавно прекарваше острието на ножа през китката си. Щом усети, че я

гледа, леко се усмихна с едното ъгълче на устата и остави ножа обратно в чекмеджето.

— Какво правиш с този нож? — попита Симон.

— Проверявам дали е остър. Той иска ножовете да са наточени.

— Той е съвсем различен в града — каза Симон. — Там той не е лош.

— Знам това.

— Там той е радостен и се усмихва.

— Да.

— Защо той не е такъв и у дома? С нас?

— Не знам.

— Защо той е толкова лош тук, вкъщи?

— Не знам. Не се чувства добре.

— Бих искал той да е различен. Бих искал да умре.

Майка му го погледна.

— Не така. Не говори като него. Не трябва да мислиш подобни неща. Ти не си като него и никога няма да бъдеш. Нито ти, нито Томас. Никога. Чуваш ли? Забранявам ти да мислиш подобни неща. Да не си посмял!

Симон вдигна поглед към майка си.

— Разкажи ми за таткото на Микелина! — каза той.

Беше я чувал понякога да говори за него, когато тя приказваше на Микелина, и си представяше какъв би бил нейният свят, ако той не бе загинал. Представяше си, че той самият е син на този човек, представяше си живота на семейство, в което бащата не е чудовище, а приятел и другар, който обича децата си.

— Той умря — каза майка му и в гласа ѝ се доловиха обвинителни нотки. — Толкова по въпроса!

— Но той е бил различен — продължи Симон. — Ти би била различна.

— Ако не беше загинал? Ако Микелина не се бе разболяла? Ако не бях срещнала баща ти? Каква полза да се мисли за това?

— Защо той е толкова лош?

Много пъти я беше питал това, понякога тя отговаряше, друг път просто замълчаваше, все едно че дълги години бе търсила отговора на този въпрос, без да може дори да се приближи до него. Втренчено се загледа в една точка, сякаш Симон бе изчезнал, сякаш говореше сама

на себе си, тъжна и уморена, сякаш нищо от това, което казваше, нямаше вече никакво значение.

— Не знам. Знам само, че ние не сме виновни за това. Не е заради нас. Има нещо вътре в него. Отначало обвинявах себе си. Все търсех нещо, което съм направила грешно и съм го разгневила, като се опитвах да променя това нещо. Но никога не разбрах какво е то и независимо какво правех, нямаше никакво значение. Отдавна престанах да се самообвинявам и не искам ти, Томас или Микелина да си мислите, че имате вина за неговото държание. Дори и да се разбеснее и да ви закрещи. Ние нямаме вина.

Тя погледна Симон.

— Малкото власт, която той има в тоя свят, е над нас и той няма намерение да я изпусне. Никога не ще я изпусне.

Симон се загледа в чекмеджето, в което стоеше кухненският нож.

— Нищо ли не можем да направим тогава?

— Нищо.

— Какво мислеше да правиш с ножа?

— Казах ти. Проверяха дали е остър. Той ги иска добре наточени.

Симон прости на майка си лъжата, защото знаеше, че тя, както винаги, се опитва да го предпази, че се старее ужасният живот в семейството да оказва колкото се може по-малко влияние върху неговия.

Когато се прибра същата вечер, до уши мръсен от риенето на въглища, Гримур бе необичайно весел. Започна да разказва на майка им нещо, което бил чул в Рейкявик. Седна на стола в кухнята и си поиска кафе. Каза й, че била станала обект на разговор. Гримур не разбрал защо, но разносвачите на въглища били започнали да говорят за нея и твърдели, че тя била една от тях. Едно от децата на „края на света“, които се пръкнали в газостанцията.

Тя обърна гръб на Гримур и не каза нищо, започна да приготвя кафето. Симон седеше на масата в кухнята. Томас и Микелина бяха навън.

— В газостанцията!

Гримур се разсмя с грозен, хриплив смях. Понякога кашляше чернилка от въглищния прах, беше черен покрай очите, устата и ушите.

— В оргия по случай „края на света“ в проклетата газостанция!
— изкрещя той.

— Това не е вярно — каза тя тихо и Симон изтръпна, защото досега майка му не бе противоречала на нищо, което Гримур казваше, не и така, че да я чуе.

Впи очи в майка си и по гърба му потече студена пот.

— Шибали са се и са пили цяла нощ, щото са си мислели, че идва свършекът на света. И така си се появила ти, жалка нещастнице.

— Това е лъжа — каза тя по-решително от преди, но не вдигна поглед от това, което правеше при мивката.

Продължаваше да стои с гръб към Гримур, главата ѝ се наведе надолу към гърдите, а малките ѝ рамене се повдигнаха, сякаш искаше да се скрие между тях.

Гримур престана да се смее.

— Лъжец ли ме наричаш?

— Не — отвърна тя, — но това не е вярно. Това е недоразумение.

Гримур се изправи на крака.

— Това е недоразумение — имитира той гласа ѝ.

— Знам кога е била построена газостанцията. Аз съм се родила преди това.

— Ама ми казаха също и друго нещичко. Казаха ми, че майка ти била курва, а баща ти бил пропилил се голтак и са те изхвърлили в кофа за боклук, когато си се родила.

Чекмеджето при мивката стоеше отворено и тя гледаше в него. Симон видя, че гледа големия кухненски нож. Майка му вдигна поглед към Симон, после сведе очи надолу към ножа и Симон за първи път осъзна, че тя бе напълно в състояние да го използва.

[34] Земите в Централна Исландия са незаселени и са наречени със събирателното име „пустош“. Тези територии имат разнообразен характер — някои са блата и мочурища, други са пустини с вулканичен пясък, а трети са високи плата и планини или ледници. — Б.пр. ↑

[35] През 1760 г. в Исландия плъзва епидемия от краста по овцете вследствие на внасянето в страната на английски елени. Епидемията е овладяна през 1778–1779 г. чрез унищожаване на болните животни, като са били изклани повече от 60% от овцете в Исландия. През пролетта на 1780 г. съдържателят на манастира в

Рейнищадур в Скагафьордур (Централна Северна Исландия) изпраща двамата си синове (Бяртни и Ейнар) заедно с управителя си Йон Ойстман да купуват овце от всички краища на страната. В крайна сметка през късната есен на същата година от Южна Исландия тръгват общо 5 души със 180 глави овце и 16 коня по маршрута, минаващ през високопланинското плато Кьолюр, за да се приберат у дома на север. Излязла страховита буря, която траяла няколко дни. През пролетта на следващата година някакъв пътник се натъкнал в едно ждрело на палатка, в която имало 4 трупа — на двамата братя от Рейнищадур и на двама пастири. От Йон Ойстман нямало и следа. Наоколо навсякъде имало умрял добитък. Пътникът съобщил в близката ферма за откритието си. Организирили група, която да пренесе трупите на братята в родното им място, но когато отишли при палатката, телата били изчезнали. След почти 66 години скелетите на братята били намерени в близко дърво, затрупани с камъни. Трупът на Йон Ойстман никога не бил открит, освен една ръка, която била в ръкавица с неговия знак. Конят му бил намерен с прерязано гърло, като преди това са му били отрязани юздите и седлото. Само кучето му се появило полуживо в някаква ферма в края на 18-километровата клисура Бьондугил. Тъй като братята от Рейнищадур вероятно са предчувствали гибелта си, преди да поемат на път, по-малкият, Ейнар, раздал вещите си, а по-големият, Бяртни, рецитирал стихчета, в които казвал, че ще загинат. В рода на хората от Рейнищадур до ден днешен мъжете не ги кръщават с името Бяртни, не яздят рижи или светлочервеникави коне и не се обличат в зелено. Този, който наруши този обичай, го чака бърза гибел. — Б.пр. ↑

[36] Едно от имената на Один в митологията. Произлиза от думата *gríma* (грима) — „маска“, и се свързва с преобразяванията на Один, докато странства. Метафоричното значение на „грима“ е „нощ“, а Гримур е и името на чудовищен дракон. — Б.пр. ↑

[37] Две неголеми реки, които текат в източния край на Рейкявик и се вливат в езерото Етлидаватн. — Б.пр. ↑

[38] Местности, североизточно от Стария Рейкявик, срещу острова Видей, понастоящем са квартали на Рейкявик, които продължават да се разрастват. — Б.пр. ↑

[39] Местности, североизточно от Стария Рейкявик, срещу острова Видей, понастоящем са квартали на Рейкявик, които

продължават да се разрастват. Сега квартали на Рейкявик. — Б.пр. [↑](#)

Скарпхедин беше наредил да вдигнат голяма бяла палатка над мястото на разкопките и когато в слънчевия пролетен ден Ерлендур влезе в нея, видя, че работата напредва изключително бавно. Бяха прорязали на стената на изкопа участък от около десет квадратни метра, но скелетът стоеше извън границата на тая площ. Ръката все така продължаваше да си стърчи нагоре. Двама души клечаха с четчици и шпаклички в ръце и човъркаха нещо в пръстта, която събираха в малки лопатки.

— Това не е ли вече прекалено внимателно? — попита Ерлендур, когато Скарпхедин се приближи към него и го поздрави. — Така никога няма да свършите.

— Никога не е прекалено внимателно, когато става въпрос за такива разкопки — отвърна Скарпхедин важно, също както и преди, горд с успеха на своите методи. — Ти би трябвало най-добре да си даваш сметка за това — добави той.

— Да не би да използваш това тук като някакво опитно поле?

— Опитно поле ли?

— За археолози. Това да не ти е курсът, на който преподаваш в университета?

— Не! Чуй ме сега, Ерлендур! Ние работим прецизно. Няма друг начин.

— Може би пък няма закъде да бързаме — каза Ерлендур.

— То ще си покаже — рече Скарпхедин и прокара език по бивнеподобните си зъби.

— Разбрах, че съдебният лекар е на почивка в Испания — продължи Ерлендур. — Ще се върне след няколко дни. Не е спешно все още, имаме достатъчно време.

— Кой би могъл да лежи там? — попита Елинборг.

— Още не можем да преценим дали е мъж, или жена, тяло на млад или възрастен човек — отвърна Скарпхедин. — Може би не е и

наша работа да определяме това. Но според мен вече няма никакво съмнение, че става въпрос за убийство.

— Може ли да се окаже, че е била млада бременна жена? — попита Ерлендур.

— Скоро ще разберем — отговори Скарпхедин.

— Скоро? — каза Ерлендур. — Не и ако продължавате по този начин.

— Търпението е добродетел, Ерлендур — отвърна Скарпхедин. — Добродетел!

Ерлендур тъкмо се канеше да му каже къде може да си завре тая добродетел, когато Елинборг го прекъсна.

— Не е непременно задължително убийството да е свързано с това място — каза тя неочаквано.

Беше се съгласила с почти всичко, което предния ден Сигурдур Оли бе казал, когато се беше разпенил по повод на Ерлендур, защото смяташе, че той твърде много се придържа към първоначалната си идея, хрумнала му във връзка със скелета — че този, дето лежал в земята, е живял на полето или в някоя от вилите наоколо. По мнението на Сигурдур Оли било голяма тъпотия да се вторачват в някаква си къща, която някога е била там, и в някакви си хора, които можело или не можело да са живели в нея. Ерлендур беше вече отишъл в болницата, когато Сигурдур Оли изрази категоричното си мнение, и Елинборг реши да чуе какво Ерлендур има да каже по въпроса.

— Може да е бил убит, да речем, в квартал „Вестурбайр“, и след това да е бил пренесен до тук — продължи тя. — Изобщо не е сигурно, че убийството е извършено тук на полето. Със Сигурдур Оли си говорихме за това вчера.

Ерлендур започна да рови надълбоко из джобовете на палтото си, докато накрая напипа запалката и пакета с цигари. Скарпхедин го изгледа укорително.

— Няма да пушиш вътре в палатката! — каза той сърдито.

— Хайде да излезем навън — обърна се Ерлендур към Елинборг, — да не пречим на добродетелта!

Двамата излязоха от палатката и Ерлендур си запали една цигара.

— Разбира се, вие със Сигурдур Оли имате право — каза той. — Изобщо не е сигурно дали убийството, ако е било убийство, щото и това не знаем, та изобщо не е сигурно дали то е било извършено на

това място. Струва ми се — продължи той и издуха плътен облак дим от устата си, — че имаме три версии. Първо, може да е бременната годеница на Бенямин, която изчезнала безследно и всички си мислели, че се е удавила в морето. По някакви причини, може би от ревност, както казваш ти, той е убил момичето и го е заровил край вилата си, след което никога не успял да се съвземе. Второ, това е някой, който е бил убит в Рейкявик, а може и в Кеплавик, а защо не в Акранес, където и да е в съседство на града. Пренесен тук, заровен и забравен от всички. Трето, имаме данни, че тук, на полето, са живели хора, и не е изключено те да са извършили убийство и да са заровили трупа до вратата на къщата си, защото не са можели да го отнесат другаде. Възможно е това да е бил някой пътник или гостенин, може да е бил някой от англичаните, които са дошли тук през войната, или от американците, които пък са ги заместили, а може да е бил някой от семейството. — Ерлендур пусна фасата си на земята и го стъпка. — Лично на мен, като не мога да обясня защо, ми допада последната версия. Версията с годеницата на Бенямин би била най-елементарна, ако можем да свържем костите с момичето. Третата версия вероятно ще ни създаде най-много проблеми, защото тогава говорим за изчезването на човек, и то при положение че е регистрирано такова, в огромен и добре населен район преди сума ти години. В тази версия всичко стои отворено.

— А ако излезе, че там има останки от неродено дете заедно с костите, това не би ли било верният отговор? — попита Елинборг.

— Би било много просто решение, както ти казах. Имаме ли нещо документирано за тая бременност? — каза Ерлендур.

— Какво имаш предвид?

— Знаем ли нещо за тази бременност?

— Да не искаш да кажеш, че Бенямин е излъгал? Че тя не е била бременна?

— Не знам. Може пък и да е ставало въпрос за бременност, но да не е бил той бащата.

— Тя да е кръшкала?

— Предполагания можем да си правим до безкрай. Трябва да получим нещо от тия археолози!

— Какво ли се е случило с този човек? — въздъхна Елинборг и си представи костите в пръстта.

— Може пък да си го е заслужил — каза Ерлендур.

— А?

— Човекът. Или по-скоро, можем да се надяваме. Дано този, с когото са се отнесли така, не е бил някоя невинна жертва.

Ерлендур си мислеше за Ева Линд. Заслужаваше ли тя да лежи в интензивното, по-близо до смъртта, отколкото до живота? Негова ли беше вината за това? Беше ли изобщо виновен някой друг, освен тя самата? Не си ли бе причинила сама всичко това? Не беше ли това нейна лична работа, тази проклета зависимост от наркотиците? Или по някакъв начин и той имаше участие? Ева Линд беше убедена, че е така, и на няколко пъти му го бе казвала. Мислеше, че не е бил справедлив към нея.

„Не е трябвало да ни напускаш никога — беше му изкрещяла веднъж. — Какво ме гледаш с такова презрение! Ти да не си нещо по-добър! Ти си съвсем същият проклет нещастник!“

„Никога не съм гледал на теб с презрение“ — каза той, но това не стигна до ушите ѝ.

„Гледаш ме презрително, все едно съм кучешко лайно — изкрещя тя отново. — Сякаш си по-умен и по-добър от мен. Сякаш си по-добър от нас с мама и Синдри. Тръгва си, моля ви се, като някакъв тежкар и дори не ни поглежда! Все едно си шибаният Господ.“

„Аз опитах...“

„Опитал си, говна! Какво си опитал? Абсолютно нищо. Маmicата му, абсолютно нищо. Избяга надалеч като някакъв гадняр.“

„Никога не съм гледал на теб с презрение — каза той. — Това не е вярно. Не разбирам защо говориш така!“

„Айде бе! Напротив. Затова и избяга. Защото ние сме толкова незначителни. Толкова отвратително незабележими, че не си ни понасял. Питай мама! Тя знае това. Тя казва, че всичко е по твоя вина. Всичко е заради теб. И това, каква съм аз. Как ти се струва това, господин шибан Боже?“

„Не всичко, което майка ти казва, е вярно. Тя е огорчена и сърдита и...“

„Огорчена и сърдита! Само да знаеше колко е тотално огорчена и сърдита! Тя те мрази и в червата, мрази и нас със Синдри, защото не е нейна вината, че ти си тръгна, защото тя е шибаната Дева Мария. НИЕ

бяхме виновни. Аз и Синдри. Схващаш ли това, скапан глупак такъв! Разбираш ли това, тъпак с тъпак...”

— Ерлендур?

— Какво?

— Наред ли е всичко?

— Наред. Напълно.

— Мисля да намина към дъщерята на Роберт. — Елинборг стоеше пред него и размахваше ръка пред лицето му. Той бе като изпаднал в транс. — Ти нямаше ли да ходиш до английското посолство?

— А? — Ерлендур дойде на себе си. — Да, добре — каза той, но мислите му бяха някъде другаде. — Добре, да го направим така. И, Елинборг...

— Да.

— Да извикаме пак областния лекар, да погледне костите, щом ги извадят. Скарпхедин нищо не знае, той и задника си с две ръце не може да намери. Все повече и повече ми напомня на някакво чудовище от приказките на братя Грим.

13

Преди да отиде в английското посолство, Ерлендур се отби във Вогар. Остави колата си недалеч от мястото, където Ева Линд беше живяла преди време и откъдето той бе започнал да я търси. Мислеше си за детето с раните от изгаряния, на което се натъкна в жилището. Знаеше, че то бе отнето от майка му и оставено на грижите на Отдела за защита на детето, знаеше още, че мъжът, с когото тя живееше, е баща на детето. Бързата проверка показва, че за предходната година майката беше попадала два пъти в „Бърза помощ“, единия път била със счупена ръка, другия — с множество наранявания, за които обяснила, че ги е получила в пътен инцидент.

Друга елементарна проверка показва, че мъжът, с когото тя съжителстваше, беше стар познайник на полицията, макар и не заради дела, свързани с насилие. Беше с обвинения за кражба с взлом и продажба на наркотици и чакаше присъда. Веднъж бе лежал в затвора за множество дребни престъпления. Едно от тях било несполучлив опит за обир на магазин.

Ерлендур седя дълго време в колата, наблюдавайки входа на жилището. Удържа да не пуши и тъкмо се канеше да запали колата и да потегли, когато вратата се отвори. Излезе един мъж, обгърнат от облак цигарен дим. Хвърли фаса си в градинката пред къщата. На ръст беше средно висок, мускулист, с дълга черна коса, облечен в черно от главата до петите. Външният вид пасваше с този от полицейския доклад. Когато мъжът изчезна зад ъгъла, Ерлендур тихо подкара колата си и се отдалечи.

* * *

Дъщерята на Роберт посрещна Елинборг на вратата. Елинборг ѝ се беше обадила предварително. Жената се казваше Харпа и беше прикована към инвалиден стол, краката ѝ бяха изключително слаби и

безжизнени, но тялото и ръцете ѝ бяха силни. Елинборг се изненада, когато ѝ отвори тя, но не каза нищо. Жената я покани да влезе. Остави вратата отворена след себе си и Елинборг я затвори, след като пристъпи прага. Жилището беше малко, но удобно, специално обзаведено за своя собственик. Кухнята и тоалетната бяха оборудвани по необходимия начин, стаята също, лавиците за книги бяха разположени на не повече на метър от пода.

— Съболезнования за баща ти! — каза Елинборг някак засрамено и последва Харпа в стаята.

— Благодаря ти! — отвърна жената в инвалидния стол. — Беше твърде възрастен. Надявам се да не остарее толкова. Най-малко искам да попадна в старчески дом и години наред да чакам смъртта си. Направо ми се плаче, като си го помисля.

— Разпитваме за хора, които може да са живели във вилата в Гравархолт, от северната страна — каза Елинборг. — Недалеч от вашето място. Било е по някое време около войната или годините след нея. Говорихме с баща ти точно преди да умре и той ни разказа за семейство, за което знаел, че е живяло в къщата, но за съжаление, не можа да ни каже нищо повече.

Елинборг си представи маската върху лицето на Роберт, трудното му дишане и безкръвните му ръце.

— Май ти говори за намерените кости — каза Харпа и оправи кичур коса, който беше паднал на челото ѝ. — По телевизията.

— Да, открихме скелет там в местността и се опитваме да установим на кого може да е. Ти спомняш ли си това семейство, за което спомена баща ти?

— Бях на седем години, когато войната дойде тук — отвърна Харпа. — Спомням си войниците в Рейкявик. Къщата ни беше на „Лойгарвегур“^[40], но аз нищо не разбирах тогава. Войници имаше и в каменистото поле, от южната страна. Построиха бараки и укрепление. От една дълга цепнатица се подаваше дуло на оръдие. Всичко беше много драматично. Беше ни забранено да отиваме натам, на мен и на брат ми. Спомням си, че навсякъде имаше ограждения. Ограждения с бодлива тел. Не ходехме често натам. Прекарвахме дълго време на вилата, която таткострои, главно през летата. Естествено, имаше и други хора по вилите наоколо, но едва ги познавахме.

— От баща ти разбрах, че в тази къща са живели три деца. Може да са били на твоята възраст. — Елинборг погледна към инвалидния стол. — Ти може да не си била много способна да пътуваш.

— Напротив — каза Харпа и удари по стола си. — Това се случи по-късно. Катастрофа с кола. Бях на около трийсет. Не си спомням за деца там на полето. Спомням си за деца по другите вили, но не и там.

— Има касисови храсти недалеч от мястото, където е била лятната вила и където намерихме костите. Баща ти говореше за жена, която ходела там, по-късно, доколкото разбрах. Ходела често, или поне така ми се стори, че казва, вероятно облечена в зелено. И е била недъгава.

— Недъгава ли?

— Той каза така, по-скоро така написа.

Елинборг извади листчето, на което Роберт беше писал, и го подаде на Харпа.

— Вероятно е било по времето, когато все още сте притежавали вилата — продължи Елинборг. — Разбрах, че сте я продали някъде около хиляда деветстотин и седемдесета.

— Седемдесет и втора — каза Харпа.

— Виждала ли си такава жена?

— Не, нито съм чувала някога баща ми да говори за нея. Съжалявам, че не мога да съм ти от полза, но никога не съм виждала такава жена, не знам нищо за нея и не си спомням за хората от мястото, за което говориш.

— Можеш ли да предположиш какво имаше предвид баща ти с думата „недъгава“?

— Ами това, което означава. Той винаги е казвал това, което мисли, без заобикалки. Беше много точен човек. Добър човек. Добър с мен. След катастрофата. И след като съпругът ми ме напусна. Издържа три години след инцидента и си тръгна.

На Елинборг ѝ се стори, че жената се усмихва, но на лицето ѝ нямаше никаква усмивка.

* * *

Служител на британското посолство посрещна Ерлендур толкова учтиво и с такава вежливост, че Ерлендур замалко не се поклони. Служителят се представи като секретар. Беше много висок и слаб, облечен в безупречен костюм, носеше скърцащи лачени обувки и говореше почти перфектен исландски, за радост на Ерлендур, който не говореше добре английски и малко разбираше от този език. Въздъхна с облекчение, когато му стана ясно, че ако някой ще се държи снобски, то това ще е секретарят.

Офисът на британеца беше също така безупречен като собственика си и Ерлендур се сети за своята кантора, която винаги изглеждаше като след бомбардировка.

— Наричай ме просто Джим — каза секретарят и му предложи да седне. — Голямо удоволствие ми доставя неформалният начин, по който общувате тук, в Исландия — каза Джим.

— Дълго ли си живял тук? — попита Ерлендур и не можа съвсем да разбере защо изведнъж започна да се държи като жена на чаен прием.

— Да, скоро ще станат двацет години — кимна с глава Джим. — Благодаря, че питаш. Пък и така се случи, че Втората световна война ми е слабост. Имам предвид войната тук, в Исландия. Писах магистърска дисертация по въпроса в Лондонското училище по икономика. Когато се обади по повод на казармите, помислих си, че бих могъл да ти помогна.

— Много добре си научил исландски.

— Благодаря. Съпругата ми е исландка.

— И какво за тези казарми? — попита Ерлендур, за да насочи разговора към интересуващата го тема.

— Виж, нямах много време, но това, което открих при нас, в посолството, са доклади за построяването на бараките през войната. Може би трябва да изпратя запитване за повече информация. Ти ще прецениш. Наистина е имало няколко бараки там, където сега се намира игрището за голф в Гравархолт.

Джим взе няколко документа от бюрото и ги разлисти.

— Имало е също така, как го казвате вие това, укрепление? Или оръдейно гнездо? Кула. Далекобойно оръдие. Рота от шестнайсети пехотен полк е обслужвала укреплението, но все още не съм разбрал кои са били разквартирувани в бараките. Изглежда, че там е имало

складова база. Защо е била в каменистото поле, не знам, но по всички земища в района е имало бараки и укрепления, по пътя към долината Мосфетл, в Котлафьордур и в Квалфьордур^[41].

— Мислим, че става въпрос за случай на безследно изчезване от района на каменистото поле, както ти казах по телефона. Знаеш ли дали е имало войници, обявявани за безследно изчезнали?

— Мислиш ли, че има вероятност костите, които сте открили, да са на британски войник?

— Вероятността не е голяма, но смятаме, че човекът, чиито кости намерихме, е бил погребан в земята по време на войната. И ако е имало там британци, би било добре да можем поне тях да изключим.

— Ще проверя това, но не знам колко дълго време се пази подобна информация. По-късно, когато ние сме си тръгнали през четиресет и първа, мисля, че американците са поели базата, както и всичко останало. Повечето от нашите войници са били изтеглени от тук, макар и не всичките.

— Значи, американците са управлявали базата?

— Ще проуча това. Мога да се обадя в американското посолство, да видим какво ще кажат те. Това ще ти спести някое и друго разкарване.

— Вие сте имали тук военна полиция.

— Да, именно. Може би е най-добре да се започне от нея. Ще отнеме няколко дни. Ако не и седмици.

— Имаме достатъчно време — каза Ерлендур и си помисли за Скарпхедин и работата му в каменистото поле.

* * *

На Сигурдур Оли му беше безкрайно досадно да тършува из мазето на Бенямин. Елза го посрещна на вратата, проводи го до мазето и го остави там да се рови в шкафове, чекмеджета и всякакви дупки, без да има и най-малка представа какво всъщност търси. Мислите му постоянно прескачаха към Бергтора, чудеше се дали, като се прибере вкъщи, тя ще го посрещне със същия любовен бяс като през последните няколко седмици. Вече бе решил да я попита директно дали апетитът ѝ към него не е породен от някаква по-специална

причина и дали тази причина не е случайно желанието ѝ за дете. Знаеше обаче, че това ще повдигне и друг въпрос, който бяха обсъждали един-два пъти, без да стигнат до някакво решение, а именно: дали не е дошло вече време да се оженят с всичките му церемонии и ритуали?

Това беше въпросът, който пареше устните му, когато тя го целуваше страстно. Със сигурност му предстоеше да вземе някакво решение, но постоянно отлагаше. Редът на мислите му беше горе-долу такъв: съжителството им вървеше прекрасно; любовта им процъфтяваше; поради що трябваше да се съсипва всичко това със сватба? Всичкият този шум. Ергенското парти. Тържественото минаване през църквата. С всичките гости. Надути презервативи в хотелския апартамент. Бергтора не искаше никакви граждански простотии. Говореше за фойерверки и прекрасни спомени, които да я топлели на старини. Сигурдур Оли беше измърморил нещо. Струваше му се твърде рано да мисли за старостта. Проблемът си остана неразрешен и определено бе негова работа да го изчисти, само дето нямаше никаква идея как, освен че хем не искаше църковна сватба, хем не искаше да оскърби Бергтора.

Прочете някои от любовните писма от Бенямин К. и също като Ерлендур долови неподправена любов и загриженост на човека към жената, която един ден просто се изпарила от улиците на Рейкявик и хората разправяли, че се била хвърлила в морето. „Радост моя. Най-любима. Колко ми липсваш.“

„Всичката тази любов! — мислеше си Сигурдур Оли. — Била ли е толкова силна, че да убие?“

Повечето документи бяха за магазина „Кнудсен“ и Сигурдур Оли вече беше загубил всякаква надежда, че ще открие нещичко, което да им бъде от полза, когато от стар шкаф с документи измъкна лист хартия със следния текст:

Хьоскулдур Тораринсон,
предплата за наем в Гравархолт
8 крони

Подпис: Бенямин Кнудсен

* * *

Ерлендур тъкмо се прибираще от посолството, когато мобилният му телефон иззвъня.

— Открих наемателя — каза Сигурдур Оли. — Мисля.

— А? — отвърна Ерлендур.

— На вилата. В мазето на Бенямин съм. Толкова проклет боклук не бях виждал през живота си. Намерих бележка, на която пише, че някой си Хьоскулдур Тораринсон е платил наем за Гравархолт.

— Хьоскулдур?

— Да. Тораринсон.

— Каква дата има на бележката?

— Няма дата. Няма и година. Бележката е фактура на магазин „Кнудсен“. Текстът е написан на гърба и Бенямин се е подписал отдолу. Освен това намерих и фактури, които може да са за материали за вилата. Всичко е за сметка на магазина, като на тези фактури е отбелязана годината. Хиляда деветстотин трийсет и осма. Може би тогава е започнал да строи вилата или вече е работил по нея.

— Коя година казахме, че годеницата му е изчезнала?

— Чакай, записах си го това някъде.

Ерлендур изчака, докато Сигурдур Оли проверяваше. Той си водеше записки от срещите им, нещо, на което Ерлендур никога не успя да се приучи. Чу как Сигурдур Оли разлиства бележника си, преди да продължи да говори.

— Изчезнала е през четиресета година. През пролетта.

— Тъй че Бенямин е строил вилата до това време, след което я е зарязал и е започнал да я дава под наем.

— И Хьоскулдур е един от наемателите.

— Откри ли нещо повече за този Хьоскулдур?

— Не, не и засега. Не е ли добре да започнем от него? — попита Сигурдур Оли с надеждата, че ще се измъкне от мазето.

— Аз ще се погрижа за него — каза Ерлендур и добави за огорчение на Сигурдур Оли: — Виж дали няма да откриеш нещо повече там в боклука за него или за други! След като има една бележка, може да има и още.

[40] Една от най-старите търговски улици в Рейкявик. Построена е през 1885 година. Името означава „пътят на прането“ и произлиза от факта, че улицата води към горещите извори в Лойгардалур („долината на прането“), където в миналото жените са носели дрехите за пране. — Б.пр. ↑

[41] Фиорд между Акранес и Мосфелсбайр. Дълъг е около 30 и е широк около 5 километра. Името означава „Фиордът на китовете“ и е едно от местата за лов на китове и до днес. От 1998 г. под фиорда е отворен 5760-метров тунел, който спестява 62 км обиколен път между Рейкявик и Боргарнес. — Б.пр. ↑

След като излезе от посолството, Ерлендур дълго седя до леглото на Ева Линд. Чудеше се за какво би могъл да ѝ говори. Нямахте идея какво да ѝ каже. Направи няколко опита, без успех. Откакто докторът спомена, че би било добре да разговаря с нея, той многократно премисляше какво да ѝ каже, но така и не можа да измисли.

Започна да говори за времето, но се отказа. Тръгна да ѝ разправя за Сигурдур Оли, който през последните дни изглеждаше уморен. Но нямахте какво повече да разкаже за колегата си. Опита се да измисли нещо за Елинборг, което да става за тема на разговор, но се отказа и от това. Разказа ѝ за жената на Бенямин Кнудсен, за която се носел слух, че се е хвърлила в морето, и за любовните писма, които беше намерил в мазето на търговеца.

После ѝ каза, че видял майка ѝ да седи до болничното легло.

След това замълча.

„Какво има между вас с мама? — го беше попитала Ева Линд веднъж, когато му дойде на гости. — Защо не си говорите?“

Синдри Снайр също беше дошъл с нея, но скоро си тръгна и двамата с дъщеря му останаха сами в мрака. Беше през декември и по радиото пускаха коледни песни. Ерлендур изключи радиото, но Ева Линд го пусна отново, каза, че искала да го слуша. Беше бременна от няколко месеца и бе чиста от известно време. Както винаги, когато идваше при него, започна да говори за семейството, което никога не била имала. Синдри Снайр не говореше за семейството, не говореше за майка си или сестра си, или за това, което никога не е станало. Беше мълчалив и сдържан, когато Ерлендур се опитваше да го заговори. Не се интересувахе от баща си. В това се състоеше разликата между брата и сестрата. Ева Линд искаше да опознае баща си и не се поколебаваше да му търси отговорност.

„С майка ти ли? — беше попитал Ерлендур. — Не може ли да изключим радиото с тия коледни песнопения?“

Опитваше се да спечели време. Въпросите на Ева Линд за миналото винаги му създаваха проблеми. Не знаеше какво да ѝ отговори за кратко просъществувалия семеен живот, за децата, които му се бяха родили, и защо си беше отишъл. Нямаше отговор за всичките ѝ въпроси и тя щеше да се разсърди. Къс ѝ беше фитилът, щом станеше въпрос за семейството ѝ.

„Не, искам да слушам коледни песни — каза му Ева Линд и Бинг Кросби продължи да пее за бялата Коледа. — Никога, ама никога не съм я чувала да говори добре за теб, а все трябва да е видяла нещо у теб. В началото. Когато сте се запознали. Какво е било това?“

„Питала ли си нея за това?“

„Да.“

„И какво казва?“

„Нищо. Би трябвало в този случай да каже нещо положително за теб, но не ѝ се удава. Не ѝ се удава да измисли нещо хубаво за теб. Какво е било това? Защо вие двамата...“

„Не знам — каза Ерлендур и наистина го мислеше. Опитваше се да бъде ясно разбран. — Не знам защо. Нямаше нищо, което да сме направили или подготвили. Просто се случи.“

„Какво ти се е въртяло тогава в главата?“

Ерлендур не отговори. Мислеше за децата, които никога не опознават родителите си, никога не получават шанс да разберат какви са те всъщност. Идват в живота им, когато той е почти преполовен, и не знаят нищо за тях. Познават ги единствено като баща и майка, властник и защитник. Никога не узнават какви тайни крият тези хора, всеки поотделно и двамата заедно, и резултатът е такъв, че родителите остават също толкова непознати за собствените си деца, колкото и всеки друг, когато те срещнат по пътя на живота си. Мислеше си за това, как родителите могат да държат децата си на разстояние, докато не остане нищо друго, освен заученото вежливо поведение с изкуствена сърдечност, породена повече от общите преживявания, отколкото от истинска любов.

„Какво ти се е въртяло в главата?“

Въпросите на Ева Линд отвориха малка рана, в която тя човъркаше все повече и повече.

„Не знам“ — каза Ерлендур.

Държеше я на дистанция, както винаги бе правил. Тя усети това. Може би тя му говореше така, за да усети именно това. За да получи поредното потвърждение. Да почувства колко далеч от нея е той, колко много не ѝ достига, за да го разбере.

„Трябва да си видял нещо у нея!“

Как можеше тя да го разбере, след като той самият не се разбираше понякога?

„Запознахме се на някаква забава — каза Ерлендур. — Предполагам, че в подобна среща няма никакво бъдеще.“

„И после ти просто си тръгна!“

„Не съм си тръгнал «просто» — отвърна Ерлендур. — Не беше така. Но накрая си тръгнах и с това се свърши. Не знам. Може би няма правилен път. Ако има такъв, то ние не го намерихме.“

„Но нищо не е било свършило“ — каза Ева Линд.

„Не“ — каза Ерлендур.

Слушаше песента на Кросби по радиото, през прозореца се виждаше как едри снежинки мързеливо се стелят по земята. Погледна към дъщеря си. Пръстенчетата, забити през веждите ѝ. Малкото метално топче в носа ѝ. Краката с войнишките обувки, качени на масата. Мръсните тъмни ивици под ноктите. Коремът под черната фланелка, който беше започнал да расте.

„Това никога не свършва“ — каза той.

* * *

Хьоскулдур Тораринсон живееше при дъщеря си, в малко приземно жилище на красива еднофамилна къща в Аурбайр^[42], и от думите му можеше да се разбере, че е доволен от положението си. Беше дребен, пъргав човек с посивяла коса и побеляла брада около малката си уста. Носеше карирана работническа риза и бежов бархетен панталон. Елинборг лесно го бе открила. Не бяха толкова много Хьоскулдууровците в Гражданския регистър, които да са на следпензионна възраст. Тя се обади на повечето, които живееха в страната, и въпросният Хьоскулдур от Аурбайр потвърди, че е бил наемател на Бенямин Кнудсен, горкия нещастник, благословен да е.

Добре си спомнял всичко, макар и да не живял дълго време горе в неговата вила.

Елинборг и Ерлендур седяха в стаята му, домакинът вече им бе налял по чаша кафе и бяха приказвали за времето и пътя. Той им каза, че бил кореняк рейкявикчанин, роден и отраснал в града, и че проклетите консерватори изсмуквали бавно и сигурно живота от пенсионерите, както и от всеки друг нещастник, който не можел да се грижи сам за себе си. Ерлендур реши да спре мрънкането на стареца.

— Защо реши да отидеш горе в каменистото поле? Не е ли малко далеч там за един рейкявикчанин?

— Не знаеш колко си прав! — каза Хьоскулдур и сипа още кафе по чашите. — Само че нямаше какво друго да се направи. Поне не и за мен. По онова време никъде не можеше да се намери жилище в Рейкявик. През войната всяко килерче бе заето. Изведнъж се оказа, че в града селяците могат да припечелват бързи пари, а не да им се плаща в скир^[43] или бренивин^[44]. Хората спяха по палатки, ако нямаше къде другаде. Цените на жилищата се повишиха безобразно, затова се пренесох на полето. Какви са тия кости, дето сте ги намерили?

— Кога се премести на полето? — попита Елинборг.

— Трябва да е било накъде към четиресет и трета или четиресет и четвърта. Мисля, че беше есента. По средата на войната.

— Колко време живя там?

— Живях горе една година. До следващата есен.

— Сам ли беше?

— Аз и жена ми. Ели, благословена да е. Тя е покойница.

— Кога е починала?

— Преди три години. Да не си помисли, че съм я заровил в полето? На такъв ли ти приличам, драга?

— Не открихме регистрирани живеещи в онази къща — каза Елинборг, без да му отговаря на въпроса. — Нито ти, нито друг. Не си съобщил за пребиваването си там.

— Не си спомням вече как беше. Ние никъде не сме се регистрирали. Постоянно си търсехме жилище. Постоянно се намираха някакви, които плащаха по-добре от нас, после подочух за къщата на Бенямин и отидох да говоря с него. Наемателите му си бяха тръгнали току-що и той ме съжали.

— Знаеш ли кои са били наемателите? Тези преди теб.

— Не, но си спомням, че като пристигнахме, всичко беше като за пример. — Хьоскулдур допи кафето си, напълни отново чашата си и отпи. — Направо излизано — продължи той.

— Как така излизано?

— Ами така, спомням си, че Ели много говореше за това. Беше изключително впечатлена. Всичко там беше изтъркано и излъскано, никъде не се виждаше и една пращинка. Все едно че пристигахме в хотел. Не че ние сме били някакви мърльовци, съвсем не. Но за тази къща се бяха грижили изключително добре. Очевидно стопанката отлично си е знаела работата, така каза моята Ели.

— Тъй че никъде не си видял следи от борба или нещо подобно? — попита Ерлендур, който до този момент беше седял мълчалив. — Като например петна от кръв по стените?

Елинборг изгледа Ерлендур. Той да не би да занасяше стареца?

— Кръв? По стените? Не, нямаше кръв.

— И всичко подредено като по конец?

— Като по конец. Наистина.

— Имаше ли храст до къщата, когато ти беше там?

— Имаше няколко храста френско грозде, да. Добре си ги спомням, защото бяха родили много плод тази есен и си направихме сладко.

— Не си ги садил ти? Или Ели, жена ти.

— Не, не сме ги садили ние. Там си бяха, когато се нанесохме.

— Би ли могъл да предположиш чии са костите, които намерихме в земята там? — попита Ерлендур.

— Затова ли дойдохте тук? За да разберете дали аз съм убил човек?

— Мислим, че човешко тяло е било заровено при вилата в годините по време на войната или някъде в този период — каза Ерлендур. — Но не те подозираме в никакво убийство. Ни най-малко. Говорил ли си нещо с Бенямин за хората, които са били преди теб във вилата?

— Всъщност да — отвърна Хьоскулдур. — Споменах как предишните му наематели са се грижили за къщата по някое време, когато плащах наема, и ги похвалих. Той сякаш не прояви никакъв интерес. Изключително сдържан човек. Загубил жена си. Удавила се в морето, както чух.

— Годеница. Не са били женени. Спомняш ли си за англичаните там в района? — попита Ерлендур. — Или за американците, по-късно през войната?

— Гъмжеше от англичани тук, след като дойдоха през четиресета. Построиха бараки от другата страна на полето, сложиха и оръдие, за да защитават Рейкявик от нападение. Това винаги ми е приличало на някакъв виц, но Ели ми казваше да не се шегувам с тези неща. После британците си тръгнаха и американците се нанесоха на тяхно място. Те бяха вече там горе, когато аз отидох. Англичаните си бяха тръгнали отдавна.

— Успя ли да се запознаеш с някого от тях?

— Не. Те се държаха много дистанцирано. Не вонят като британците, така казваше моята Ели. Бяха много по-спретнати и мъжествени. По-изискани. Много по-изискани от тях. Като във филмите. Кларк Гейбъл. Или Кари Грант.

„Кари Грант е англичанин“, помисли си Ерлендур, но не смяташе да поправя многознайкото. Видя, че и Елинборг реши да си замълчи.

— И строяха по-добри бараки — продължи Хьоскулдур непоколебимо. — Много по-добри от тези на британците. Американецът бетонираше основата и не използваше гнило дърво като англичанина. Много по-добро място за живот си създаваше. И с всичко, до което американецът се докоснеше, беше така. Всичко беше много по-добро и по-чисто.

— Знаеш ли кои са дошли след вас, когато вие с Ели сте напуснали вилата? — попита Ерлендур.

— Да, ние ги посрещнахме и им показахме мястото. Работник от фермата в Гувунес^[45] с жена си, двете им деца и куче. Прекрасни хора, но да ме убие не мога да се сетя за имената им.

— А за хората преди теб, онези, които са оставили къщата в толкова прекрасно състояние?

— Нищо повече от това, което Бенямин ми каза, когато започнах да му разправам колко добре са се грижили за къщата и че в тая връзка ние с Ели не мислим да се изложим.

Ерлендур наостри уши. Елинборг се изправи в стола си. Хьоскулдур замълча.

— Да? — обади се Ерлендур.

— Какво ми каза ли? Беше за жена му.

Хьоскулдур отново млъкна и отпи от кафето си. Ерлендур нетърпеливо чакаше човекът да продължи разказа си. Напрежението у Ерлендур не убягна на стареца и той разбра, че полицаят е в ръцете му. Все едно беше сложил кексче на муцуната му и той само чака знак да го глътне, въртейки опашка.

— Да ти кажа, доста странно си беше — рече Хьоскулдур.

Тия полицаи нямаше да си тръгнат с празни ръце от него. Не и от Хьоскулдур. Отново отпи от кафето си, като си даде доста време за глътката.

„Боже — помисли си Елинборг. — Проклетият старец няма ли най-после да изплюе камъчето!“ Вече ѝ бе дошло до гуша от разни старчоци, които или умираха в ръцете ѝ, или се правеха на много важни в старостта и самотата си.

— Той смяташе, че мъжът ѝ посягал.

— Посягал ли ѝ? — повтори Ерлендур.

— Как му казват на това сега? Домашно насилие?

— Биел е жена си? — отново попита Ерлендур.

— Бенямин го каза. Един от онези мръсници, дето бият жените си и децата си. Аз никога не съм вдигал и малкия си пръст срещу моята Ели.

— Каза ли ти имената на онези хора?

— Не. Дори и да ми ги е казал, отдавна съм ги забравил. Но ми каза друго, за което често след това съм си мислел. Каза, че жената на тоя човек била зачената в старата газостанция на „Ройдараурцигур“, там на Хлемур. Или поне това се говорело между хората. Също както говореха за Бенямин, че е убил жена си. Или годеницата си, все едно.

— Бенямин? Газостанция? За какво говориш? — Ерлендур съвсем се обърка. — Хората са говорили, че Бенямин е убил годеницата си ли?

— Някои мислеха това. Навремето. Той самият ми каза.

— Каза ти, че е убил годеницата си?

— Че хората мислели, че ѝ е направил нещо лошо. Не ми е казал, че я е убил. Той никога не би ми казал подобно нещо. Аз не го познавах изобщо. Но беше убеден, че хората подозират него, и си спомням, че ставаше дума за ревност.

— Клюки?

— Разбира се, че бяха клюки. Ние се храним от тях. Храним се от това, да говорим лошо за съседа.

— Чакай, какво беше онова за газостанцията?

— А, това е най-добрата клюка от всички останали. Не сте ли я чували? Хората мислели, че идва краят на света, и мърсували цяла нощ в газостанцията. В оргията били заченати няколко деца и тази жена била едно от тях, поне Бенямин мислеше, че е така. Наричаха ги „децата на края на света“.

Ерлендур погледна Елинборг, после обърна отново очи към Хьоскулдур.

— Ти да не се занасяш нещо с мен?

Хьоскулдур поклати глава.

— Беше заради кометата. Хората мислеха, че ще удари Земята.

— Каква комета бе?

— Как каква! Халеевата — почти извика многознайкото, разочарован от незнанието на Ерлендур. — Халеевата комета! Хората мислеха, че ще се сблъска със Земята и планетата ще погине в адските пламъци!

[42] Район в югоизточната част на Рейкявик, който обхваща 5 квартала, в това число и „Гравархолт“. Известен е с музея си на открито, в който са изложени много исторически къщи от миналото на Рейкявик. — Б.пр. ↑

[43] Продукт от националната кухня на исландците, подобен на извара. — Б.пр. ↑

[44] Национална силна спиртна напитка с кимион. — Б.пр. ↑

[45] Голям нос, източно от Стария Рейкявик, който днес е част от Големия Рейкявик. Мястото е историческо, свързва се с викинга Кетитл Гува от времето на Заселването. — Б.пр. ↑

По-рано през деня Елинборг се бе свързала със сестрата на годеницата на Бенямин, на която каза, че иска да разговаря с нея, след като с Ерлендур приключат посещенията си при Хьоскулдур. Ерлендур кимна и заяви, че мислел да отиде до Националната библиотека, да се поразрови във вестникарските новини за Халеевата комета. Като повечето всезнайковци, Хьоскулдур не знаеше подробности за събитията, чувал бе само слухове, но се правеше на много осведомен. Всъщност само разтягаше локуми, докато на Ерлендур му омръзна да го слуша. Взеха си довиждане с него и се качиха в колата.

— Какво мислиш за това, което Хьоскулдур каза?

— Това с газостанцията е пълна глупост — отвърна Елинборг. — Ще е интересно да видим какво ще откриеш по този въпрос. Това, което каза за клюките обаче, е съвсем вярно. Изпитваме голямо удоволствие да приказваме лошо за хората. Но клюките не доказват, че Бенямин е бил убиец, и ти добре знаеш това.

— Да, ама как беше поговорката? Няма дим без огън?

— Поговорки — измърмори Елинборг. — Ще попитам сестрата на годеницата му за това. Друго ми кажи, как е Ева Линд?

— Все така лежи в леглото, сякаш спи спокоен сън. Докторът каза, че трябвало да ѝ говоря.

— Да ѝ говориш?

— Той мисли, че макар и да е в кома, тя чува гласовете и говоренето било добре за нея.

— И за какво ѝ говориш?

— За нищо все още — каза Ерлендур. — Нямам представа какво да ѝ кажа.

* * *

Сестрата на годеницата на Бенямин беше чувала клюките, но отрече да е имало нещо вярно в тях. Тя се казваше Баура и беше значително по-млада от изчезналата си сестра. Живееше в голяма еднофамилна къща в „Граварвогур“. Омъжена за богат търговец на едро, тя през целия си живот бе живяла в разкош, което си личеше от пищната мебелировка в къщата и от бижутата ѝ, както и от надменното ѝ отношение към непознати, като например към полицайката, дошла в дома ѝ. Елинборг ѝ беше съобщила по телефона причината за посещението си и сега си мислеше, че тази жена не е имала никога през живота си притеснения за пари, винаги е можела да получи каквото пожелае и не е имала нужда да се обгражда с хора, различни от нея самата. Мина ѝ през ума, че това трябва да е бил животът, който е очаквал и сестрата на Баура, ако жената не бе изчезнала безследно.

— Сестра ми беше невероятно хлътнала по Бенямин и това никога не можах да го разбера. За мен той си бе един ужасен досадник. Произхождаше от добър род, в това няма спор. Кнудсен са най-старата фамилия в Рейкявик. Но не беше някой, който да ти вземе ума.

Елинборг се усмихна. Изобщо нямаше идея за какво става дума. Баура забеляза това.

— Мечтател. Никога не слизаше на земята с тия свои грандиозни идеи за търговия, които всъщност до една се осъществиха междуременно, макар и той да не доживя да извлече полза от тях. И съчувстваше на простолудието. Прислужничките не трябвало да му говорят на „ви“. Сега хората отдавна са престанали да използват учтивата форма. Няма повече вежливост. Няма и прислужнички.

Баура изтри несъществуваща прах от масата. Елинборг обърна внимание на двете големи картини в края на гостната, на всяка от които бяха изрисувани Баура и съпругът ѝ. Мъжът изглеждаше по-скоро уморен и някак превит, дори сякаш разсеян. Баура бе изобразена с подкупваща ехидна усмивка на лицето, което излъчваше някаква сила, и Елинборг си помисли, че в това семейство жената е удържала победата. Испита състрадание към човека от картината.

— Ако мислиш, че той е убил сестра ми, си на грешен път — каза Баура. — Костите, които сте намерили при вилата му, не са нейните.

— Защо си толкова сигурна?

— Просто знам. Бенямин не би могъл да стори зло дори на муха. Такъв си беше. Страшен женчо. Мечтател, както ти казах. То и му пролича, когато тя изчезна. Разпадна се. Престана да се грижи за търговията. Престана да излиза сред хора. Престана с всичко. Никога не успя да се вземе в ръце. Мама му върна любовните писма, които бе изпращал на сестра ми. Беше прочела няколко, каза, че били прекрасни.

— Бяхте ли близки със сестра ти?

— Не, не мога да кажа това. Не. Аз бях много по-малка. Откакто имам спомени за нея, тя винаги е била вече жена. Майка казваше, че приличала на баща ни. Ексцентрична и с труден характер. Депресивна. Той направи същото.

Баура сякаш беше изтървала последното изречение.

— Същото?

— Да — отвърна Баура раздражено. — Същото. Самоуби се. — Каза това, сякаш не я засягаше. — Но не изчезна като нея. Тъкмо обратното. Обеси се във всекидневната. На куката на големия полилей. Пред очите на всички. Толкова го беше грижа за семейството му.

— Сигурно ви е било много тежко — каза Елинборг, колкото да каже нещо.

Баура я гледаше укорително, сякаш я обвиняваше, задето трябваше да си припомня всичко това.

— Най-тежко беше за нея. За сестра ми. Те бяха много близки. Такова нещо слага отпечатък върху хората. Горкото момиче.

За миг в гласа ѝ се доловиха нотки на състрадание.

— Това беше ли...?

— Това беше няколко години преди тя самата да изчезне — каза Баура и внезапно Елинборг усети, че жената насреща ѝ крие нещо.

Разказът ѝ беше някак заучен, лишен от всякакви чувства. Но може би тя си бе такава. Нахална, безчувствена, скучна.

— В интерес на истината, Бенямин беше много добър с нея — продължи Баура. — Пишеше ѝ любовни писма, такива неща. По онова време беше обичайно за сгодените двойки в Рейкявик да правят дълги разходки. Крайно безинтересно ухажване, тъй да се каже. Срецаха се в хотел „Борг“, който тогава беше мястото за срещи в града. Разменяха си посещения вкъщи, правеха излети и разходки и всичко се разви както при младите хора навсякъде. Той ѝ направи предложение и

мисля, че оставаха не повече от две седмици до сватбата, когато тя изчезна.

— Както разбрах, хората са говорили, че се била хвърлила в морето — каза Елинборг.

— Да, хората дълго предъкваха тази история. Търсиха я из целия Рейкявик. Много народ взе участие в издирването, но от нея нямаше и следа. Майка ми съобщи новината. Сестра ми тръгнала от къщи сутринта, мислела да пазарува и минала през няколко магазина. Те не бяха тогава толкова много като днес. Нищо не си била купила. Срећнала се с Бенямин в неговия магазин, тръгнала си от там и повече не се видяла. Той разказа на полицията и на нас, че се били скарали. Затова и се обвиняваше за случилото се и прие всичко много навътре.

— Защо смятат, че се е хвърлила в морето?

— Някакви хора казаха, че били видели жена да върви в посока към залива, където сега свършва улица „Тригвагата“. Била облечена в палто, което приличало на палтото на сестра ми. Била и с подобен ръст. Това е всичко.

— За какво са се скарали?

— Някаква дреболия. Нещо във връзка със сватбата. С подготовката. Или поне така каза Бенямин.

— Но ти мислиш, че е било нещо друго ли?

— Не знам.

— И смяташ за изключено костите в каменистото поле да са нейните?

— Изключено. Да. Нямам доводи, не мога да го докажа. Но ми се струва абсурдно. Просто не мога да си го представя.

— Знаеш ли нещо за наемателите на Бенямин в Гравархолт? Хората, които са живели там по време на войната? Може би петчленно семейство, мъж и жена с три деца. Можеш ли да ми кажеш нещо?

— Не, но знаех, че там живеят някакви хора през цялата война. Поради кризата за жилища в града.

— Имаш ли нещо от твоята сестра, кичур коса например? Може би в някой медальон?

— Не, но Бенямин имаше неин кичур. Видях как тя го отрязала. Той я беше помолил за нещо, което да му напомня за нея, когато тя замина на двуседмично гостуване на север във Фльоут, у наши роднини.

* * *

Елинборг се обади на Сигурдур Оли веднага след като седна в колата си. Той тъкмо се прибираще от мазето на Бенямин след един дълъг и отегчителен ден, когато тя му каза да си държи очите отворени за къдрица коса от годеницата на Бенямин.

— Вероятно ще да е в красив медальон — каза тя и чу как Сигурдур Оли изпъшка.

— Стига де! — скастри го Елинборг. — Можем да разрешим случая, ако намерим косата. Толкова е просто.

Тя затвори телефона и се готвеше да потегли, когато внезапно я споходи мисъл, която я накара да загаси двигателя. Позамисли се за момент, хапейки долната си устна. След малко взе решение.

Баура доста се изненада, когато отвори вратата и отново видя полицайката.

— Да не забрави нещо? — попита тя.

— Не. Само един въпрос — отвърна Елинборг — и си тръгвам.

— Да, какво има? — нетърпеливо попита Баура.

— Каза, че сестра ти е била с палто в деня, в който е изчезнала.

— Да, и какво?

— Какво палто е било това?

— Какво ли? Най-обикновено, майка ми й го беше дала.

— Имам предвид — каза Елинборг — какво е било на цвят? Знаеш ли?

— Палтото ли?

— Да.

— Защо питаш?

— Просто съм любопитна.

Елинборг не искаше да дава обяснения.

— Не си спомням — каза Баура.

— Не си спомняш, естествено — промърмори Елинборг. — Разбирам. Благодаря и извинявай за безпокойството.

— Но майка ми казваше, че било зелено.

* * *

Много неща се промениха през тези странни времена.

Томас престана да се подмокря. Престана да докарва баща си до бяс и по някакъв начин, който така и си остана необясним за Симон, Гримур започна да обръща повече внимание на по-малкия брат от преди. Симон си мислеше, че може би Гримур се е променил след идването на войниците. А може би Томас се беше променил.

Майка му никога не говореше за газостанцията, заради която Гримур толкова ѝ се подиграваше, че накрая му беше омръзнало. „Малкото копеленце“, казваше и я наричаше „газова глава“, когато говореше за големия резервоар и за това, как мърсували цяла нощ, очаквайки Земята да се разпадне, щото кометата щяла да се удари в нея и да я раздроби на парченца. Симон нищо не разбираше, но виждаше, че майка му приема много присърце казаното от мъжа ѝ. Усещаше, че тя изпитва от думите му същата болка, каквато и когато я пребиваше.

Един ден бяха отишли с Гримур до града. Минаха покрай газостанцията и Гримур, смеейки се, му посочи големия резервоар и каза, че майка му била зачената там вътре. След това продължи да се смее. Газостанцията беше една от най-големите сгради в Рейкявик и будеше у Симон мрачни мисли. Веднъж се престраши да попита майка си за нея и за огромния резервоар, които бяха провокирали любопитството му.

— Не му слушай глупостите — каза му тя. — Би трябвало вече да го познаваш. Не трябва да обръщаш внимание на това, което казва. На нито една дума.

— Но какво се е случило в газостанцията?

— Нищо, за което да знам. Това са негови измислици. Нямам представа къде го е чул това.

— А къде са твоите майка и баща?

Тя млъкна и погледна сина си. През целия си живот се бе борила с този въпрос и ето че синът ѝ най-невинно го бе формулирал, а тя нямаше никаква идея какво да му отговори. Не знаеше кои са родителите ѝ. Като малка бе разпитвала, но нищо не научи. Откакто се помнеше, живееше в семейство от Рейкявик с много деца и щом поотрасна малко, ѝ казаха, че не е ничия сестра, нито нечия дъщеря. Че градските власти плащат за издръжката ѝ. Дълго обмисля тези думи, но тъй и не схвана значението им, не и докато не мина доста време. Един ден бе преместена от това семейство и настанена у по-възрастна

двойка в качеството на нещо като домашна прислужница. Когато навърши пълнолетие, се хвана на работа при търговеца. Това беше целият ѝ живот, преди да се запознае с Гримур. Винаги ѝ бяха липсвали дом и родители, семейство с баби, братя и сестри и в годините, когато се превръщаше от девойка в зряла жена, непрекъснато мислеше какви може да са били майка ѝ и баща ѝ. Нямахме и най-малка представа къде да търси отговорите.

Представяше си, че са загинали в злополука. Това ѝ носеше известно успокоение, защото не можеше и да си помисли, че са я изоставили, нея, собственото си дете. Представяше си, че са я спасили, след което са загинали. Дори, че са пожертвали живота си заради нея. Винаги ги виждаше в такава светлина. Като герои, които са се борили за живота си, а и за нейния живот. Не можеше да си представи родителите си като живи. Това беше немислимо.

Когато се запозна с моряка, бащата на Микелина, успя да го придума да потърсят отговорите заедно. Двамата обикаляха от служба на служба, но никъде не се откри нищо за нея, освен че е сираче; когато била записана в регистрите, за родители не се споменавало. Така и бе вписана — сирак. Свидетелство за раждане не успяха да открият. Заедно с моряка отидоха до многодетното семейство и говориха с приемната ѝ майка за времето, от което бяха първите ѝ спомени, но не научиха нищо. „Плащаха за теб — беше казала жената, — не ни достигаха пари.“ Никога не била питала за произхода на момиченцето.

Отдавна бе престанала да си задава въпроси за родителите си, когато Гримур се прибра и заяви, че знаел кои били майка ѝ и баща ѝ, знаел и как е била зачената. Хилеше се злобно, докато разказваше за оргията в резервоара.

Всички тия мисли преминаха през ума ѝ, докато гледаше Симон, и сякаш се канеше да каже нещо важно, но се отказа, рече му само да престане с безкрайните си въпроси.

В света бушуваше война, бе стигнала и до каменистото поле, където британските войници бяха започнали да строят подобни на самуни къщи, които наричаха „бараки“. Симон не разбираше тази дума. В бараките трябваше да има и друго едно нещо, което също носеше непонятно име — продоволствена база.

Понякога Симон претичваше през полето с Томас да гледа как работят войниците. Бяха докарали талпи, гофрирано желязо, материали за ограждения, рула с бодлива тел, чували с цимент, бетонобъркачки и булдозери, за да изравняват земята под бараките. Изградиха бункер, обърнат към Граварвогур, и един ден докараха огромно оръдие, което се извисяваше на много метри нагоре във въздуха. Наместиха го в бункера така, че огромното му дуло стърчеше през отвора, готово да засипе с огън и жупел врага, т.е. немците, които бяха започнали войната и убиваха всички по пътя си, включително и момчета като тях самите.

Войниците направиха и ограда около бараките, а те бяха всичко на всичко осем, издигнаха я за нула време, сложиха портал и табелки, на които пишеше на исландски, че за външни лица достъпът е строго забранен. До портала поставиха малка кабинка, където през цялото време пазеше войник с пушка. Войниците не обръщаха внимание на момчетата, които гледаха да стоят на безопасно разстояние. При хубаво време, когато слънцето блестеше ярко, Симон и Томас пренасяха сестра си през полето, слагаха я на мъха и ѝ показваха какво правят войниците, показваха ѝ също и голямото оръдие, което стърчеше от укреплението. Микелина лежеше на земята и гледаше, каквото ѝ показваха, но изглеждаше някак замислена и мълчалива. Симон си рече, че тя се страхува от това, което вижда. От войниците и от голямото оръдие.

Военните бяха облечени в тревистозелени дрехи, с колани на кръста и обути в здрави черни обувки, които се завързваха чак до прасците. Понякога носеха каски на главите или пушки и пистолети в кобури на коланите. Ако времето биваше горещо, сваляха куртките си и работеха голи до кръста под слънцето. Случваше се да правят учения, тогава се придвижваха с пълзене, търчаха насам-натам и се хвърляха на земята, като стреляха с пушките си. Вечер от базата се разнасяха глъч и музика. Понякога музиката идеше от уреди и песните имаха някакъв металически звук. Друг път самите войници пееха в нощта песни от своята си страна, за която Симон знаеше, че се казва Британия, а Гримур беше казал, че била империя.

Разказаха на майка си за нещата, които се случваха в каменистото поле, но тя прояви много малък интерес. Въпреки всичко успяха един път да я накарат да отиде с тях. Тя постоя и гледа известно

време лагера на британците, след което се обърна и тръгна към къщи. Спомена нещо за проблеми и опасности и забрани на момчетата да си врат носовете при войниците, защото човек никога не знаел какво можело да стане, когато насреща му има хора с пушки, а тя не искала да им се случи нещо лошо.

Мина време и един ден в продоволствената база дойдоха американци и почти всички британци си тръгнаха. Гримур каза, че ги били изпратили на смърт, а американецът получил възможността да си седи на спокойствие в Исландия и да няма никакви грижи.

Гримур вече не пренасяше въглища, бе започнал да работи за американците в каменистото поле. При тях имаше достатъчно работа и пари. Веднъж, докато се разхождаше из полето, помоли за работа в базата и я получи без никакъв проблем — в склада и в малка столова. След това храната на семейната трапеза значително се промени. Веднъж Гримур донесе червена консерва с малко ключе отстрани. Нави металния похлупак назад с ключето, обърна кутията и от нея върху чинията падна розово парче месо, обвито с прозрачно желе, което се тресеше по странен начин и бе приятно солено.

— Шунка — каза Гримур. — От самите Съединени американски щати.

Никога през живота си Симон не бе ял нещо толкова вкусно.

Отначало не се замисляше как тази нова храна идва на масата им, но забеляза тревожното изражение на лицето на майка си, когато Гримур донесе цял кашон с такива консерви и го скри в къщата. Понякога Гримур носеше в Рейкявик чувал с разни кутии и стоки — Симон не знаеше какви — и когато се връщаше, броеше крони и йорета на масата в кухнята. Тогава биваше обзет от странна радост, каквато Симон преди не бе забелязвал у него. Освен това не беше и толкова зъл с майка им. Дори престана да говори за газостанцията. И от време на време галеше Томас по главата.

Продуктите започнаха направо да се стичат в къщата им: американски цигари, прекрасна храна в консерви и не само това, ами и плодове, и силонови чорапогащници, каквито според майка им всички жени в Рейкявик мечтаели да имат.

Всичко това минаваше през дома им. Веднъж Гримур донесе малка кутия с чудноват аромат. Симон никога не беше помирисвал нещо подобно. Гримур отвори пакета и разреши на всички да опитат,

каза, че това било гума, която американецът преживял понякога като някоя крава. Човек не трябвало да гълта тая гума, а след известно време да я изплюе и да си вземе друго парче. Симон, Томас, дори Микелина, която също бе получила от розовата ароматна гума, дъвчеха усилено, сякаш от това им зависеше животът, плюеха и отново си вземаха друго парченце.

— Това се казва „гъм“^[46] — каза Гримур.

Гримур бързо се научи да се оправя на английски и се сприятели с войниците. Понякога, когато те получеха отпуск, той ги канеше вкъщи на гости и тогава Микелина трябваше да стои в другата стаичка, а момчетата — да бъдат сресани. Майка им обличаше рокля, която винаги трябваше да бъде готова за такъв случай. Войниците идваха, бяха учтиви и поздравяваха с ръкостискане, представяха се и даваха на момчетата разни сладкиши. След това сядаха на масата, разговаряха за нещо и си пийваха. После си вземаха довиждане, качваха се на военен джип и отпрашваха към града. В къщата, в която иначе никой не идваше на гости, отново ставаше тихо.

Най-често обаче войниците отиваха направо в Рейкявик, прибираха се през нощта доволни и пеещи и тогава в каменистото поле се разнасяха викове и крясъци, а един или два пъти сякаш се чува изстрели, макар и не от голямото оръдие, „защото, ако се стреля от него, значи, че проклетите нацисти са дошли в Рейкявик, за да ни избият всички до един“, казваше Гримур. Той често отиваше с войниците в града, забавляваше се заедно с тях и се прибираше у дома, научил някоя от модерните американски песнички. Симон никога не бе чувал Гримур да пее преди това лято.

Веднъж Симон стана свидетел на нещо странно.

Един ден някакъв американски войник мина през полето с въдица в ръка и се спря при езерото Рейнисватн, където хвърли за пьстърва. След това тръгна надолу по каменистото поле на изток към малкото езеро Хавраватн, като си подсвиркуваше през целия път и по-голямата част на деня прекара там. Беше прекрасен летен ден, той ходеше бавно и спокойно покрай езерото, като от време на време мяташе въдицата си. Изглеждаше, че не бърза за никъде, дори можеше да се каже, че просто се наслаждава на живота и на хубавото време. От време на време сядаше край водата и се печеше на слънцето.

Някъде към три часа, изглежда, му омръзна, взе си въдицата и малката риболовна торбичка, в която сложи трите уловени през деня пъстърви, и по същия спокоен начин тръгна от езерото нагоре към полето. Вместо да подмине къщата, той се спря и каза нещо неразбираемо на Симон. Момчето, което бе следило с очи неговата разходка, сега стоеше пред дома си.

— Are your parents in?^[47] — попита войникът и се усмихна към Симон, надничайки в къщата.

Вратата стоеше отворена, както бе винаги когато времето беше хубаво. Томас беше помогнал на Микелина да излезе навън на слънце зад къщата и легеше при нея. Майка им си вършеше вътре домакинската работа.

Симон не разбра войника.

— You don't understand me? — каза войникът. — My name is Dave. I'm American.^[48]

Симон разбра, че войникът се казва Дейв, и кимна. Дейв му показва риболовната си торба, след това я остави на земята и я отвори, извади трите пъстърви и ги положи на земята.

— I want you to have this. You understand? Keep them. They should be great.^[49]

Симон гледаше войника неразбиращо. Дейв се усмихна и белите му зъби проблеснаха. Беше висок и слаб, лицето му бе скулесто, косата му — тъмна, гъста, сресана на една страна.

— Your mother, is she in? — попита той. — Or your father?^[50]

Симон не даде знак, че го разбира. Дейв разкопча горното си джобче и извади малка черна книжка. Разлисти я, докато намери нужната му страница. Приблужи се до Симон и посочи с пръст едно изречение от книжката.

— Can you read?^[51] — попита той.

Симон прочете изречението, което Дейв бе посочил. То беше на исландски и лесно разбираемо, но след него следваше нещо на чужд език, което момчето не разбра. Дейв прочете на глас исландското изречение, толкова внимателно, колкото можеше.

— Az se kazvam Дейв — каза той. — My name is Dave — повтори на английски.

Пак посочи в книжката и я подаде на Симон.

— Az se kazvam... Симон — каза момчето и се усмихна.

Дейв се усмихна още по-широко. Намери друго изречение в книжлето и го показа на Симон.

— Как си, госпожице? — прочете Симон.

— Yes, but not miss, just you^[52] — каза Дейв и се засмя, но Симон не го разбра.

Дейв намери друга дума в книжката си и я показа на Симон.

— Майка — прочете на глас Симон, а Дейв посочи към него и кимна с глава.

— Къде е? — попита той на исландски и Симон разбра, че войникът го пита за майка му.

Момчето му даде знак да го последва и двамата влязоха в къщата, в кухнята, където майка му седеше на масата и кърпеше чорапи. Тя се усмихна, като видя Симон да влиза, но когато съзря следващия го Дейв, усмивката ѝ замръзна на лицето, изпусна чорапа от ръце и скочи на крака така рязко, че столът ѝ се прекатури. Дейв се стресна не по-малко от нея и пристъпи напред, размахвайки ръце.

— Sorry — сконфузи се той. — Please, I'm so sorry. I didn't want to scare you. Please.^[53]

Майката на Симон беше отскочила назад към мивката и втренчено гледаше надолу, сякаш не смееше да вдигне очи.

— Симон, изведи го оттук! — каза тя.

— Please, I will go — продължи Дейв. — It's okay. I'm sorry. I'm going. Please, I...^[54]

— Излез с него навън! — повтори майката на момчето.

Симон не можа веднага да се ориентира в нейната реакция, гледаше ту нея, ту него, и видя, че Дейв тръгна заднешком, излезе от кухнята и отиде на двора.

— Защо ми причиняваш това? — попита тя Симон. — Да идваш тук така с някакъв мъж! Какво трябва да означава това?

— Извинявай — каза Симон. — Мислех, че всичко е наред. Той се казва Дейв.

— Какво искаше този човек?

— Искаше да ни даде рибата си — отвърна Симон. — Дето я е уловил в езерото. Мислех, че няма проблем. Той искаше само да ни даде рибата.

— Боже Господи, толкова се стреснах! Господи, как се стреснах! Никога повече не прави така! Никога! Къде са Микелина и Томас?

— Отзад.

— Всичко наред ли е с тях?

— Наред? Да. Микелина искаше да излезе на слънце.

— Не трябва никога повече да правиш това — повтори тя и излезе да нагледа Микелина. — Чуваш ли? Никога повече!

Тя отиде зад ъгъла на къщата и видя войника да стои до Томас и Микелина, гледайки надолу към момичето в пълно недоумение. Микелина бе изкривила лице в гримаса и протягаше глава срещу слънцето в усилието си да види кой е застанал до тях. Не виждаше лицето му на фона на слънцето, което я заслепяваше. Войникът погледна майка им, после отново сведе очи към Микелина, която се извиваше конвулсивно в тревата до Томас.

— I... — каза Дейв и млъкна. — I didn't know — продължи той. — I'm sorry. Really I am. This is none of my business. I'm sorry.^[55]

Обърна се на пети и се отдалечи с бързи крачки. Останалите гледаха след него, докато не се скри зад височината.

— Всичко наред ли е? — попита майка им и застана на колене до Томас и Микелина.

Сега, когато войникът си беше тръгнал и изглеждаше, че няма да им направи нищо лошо, тя беше много по-спокойна. Вдигна Микелина на ръце, внесе я в къщата и я сложи да легне в леглото ѝ в кухнята. Симон и Томас я последваха.

— Дейв не е лош — каза Симон. — Той е различен.

— Дейв ли се казва? — попита майка му разсеяно. — Дейв — повтори тя. — Не е ли това същото като Давид, ако беше исландец? — каза тя, като че ли сама на себе си.

И тогава се случи онова, което се стори на Симон толкова странно.

Тя се усмихна.

* * *

Томас открай време беше потаен, саможив и необщителен, дори малко нервен, срамежлив и мълчалив. Зимата преди това лято Гримур сякаш бе започнал да вижда у него нещо повече, отколкото у Симон, и това бе събудило интереса му. Той обръщаше повече внимание на

Томас, седеше и разговаряше с него в спалнята, а когато Симон попита брат си за какво толкова са говорили, Томас не отвърна нищо. Но Симон не се предаваше и успя да измъкне от него, че са говорили за Микелина.

— Какво сте приказвали за Микелина? — попита Симон.

— Нищо — отвърна Томас.

— Хайде, хайде, какво говорихте?

— Ами нищо — отвърна Томас, но изглеждаше някак засрамен, все едно че криеше нещо от брат си.

— Кажи ми!

— Не искам. Не искам той да говори с мен. Не го искам!

— Не искаш той да говори с теб? Или не искаш той да ти говори това, което ти говори? Това ли имаш предвид?

— Нищо не искам — каза Томас. — И ти престани да ми говориш!

Така минаваха седмици и месеци, Гримур показваше благоразположението си към по-малкия си син по различни начини. Симон никога не чу за какво си приказваха, но една вечер късно през лятото разбра какво правеха. Гримур се приготвяше да ходи в Рейкявик с продуктите от продоволствената база. Чакаше един войник, който се казваше Майк, да му помогне. Този Майк можеше да осигури джип и имаха намерение да го натоварят с продукти и да ги продадат в града. Майка им приготвяше яденето, което също бе дошло от продоволствената база. Микелина лежеше в леглото си.

Симон забеляза, че Гримур побутва Томас в посока към Микелина и шепне нещо в ухото му. Усмиваше се по същия начин, както правеше, когато унижаваше момчетата със зловни забележки. Майка им не обръщаше внимание на всичко това и Симон не разбра какво всъщност се случва, докато Томас не се приближи към Микелина и насърчаван от Гримур, не каза:

— Кучка!

После се върна при Гримур, който се разсмя и го потупа по главата.

Симон погледна към майка си, която стоеше до мивката. Тя трябва да беше чула, но не се помръдна, първоначално не показва никаква реакция, сякаш искаше да подмине случилото се. Само че той я видя да стиска в ръка малкия нож, с който белеше картофи.

Кокалчетата на юмрука ѝ побеляха, когато стисна дръжката на ножа. Накрая бавно се обърна от умивалника с ножа в ръка и втренчи очи в Гримур.

— Това няма да го правиш! — каза тя с треперещ глас.

Гримур я погледна и ехидната усмивка замръзна на лицето му.

— Аз? — учуди се той. — Да не правя? За какво говориш? Аз не правя нищо. Това е момчето. Това е той, моят Томас.

Майка им направи една крачка към Гримур, все още с вдигнат нож в ръката.

— Остави Томас на мира!

Гримур се изправи.

— Мислиш да правиш нещо с този нож ли?

— Не му причинявай това! — каза майка им и Томас усети, че бе започнала да отстъпва.

Чу спирачките на джипа.

— Пристигна — извика Симон. — Майк дойде.

Гримур погледна през прозореца на кухнята, после отново към майка им. За момент напрежението поспадна. Майка им остави ножа. Майк се появи на прага и Гримур се усмихна.

Когато се прибра през нощта, се нахвърли върху майка им. На сутринта тя куцаше и окото ѝ беше посинено. Децата бяха чули стенанията ѝ. Томас, ужасен, пропълзя в леглото при Симон и замърмори полугласно, сякаш с това би могъл някак си да изтрие стореното.

— ... извинявай, не исках, извинявай, извинявай, извинявай...

[46] Gum (англ.) — дъвка. — Б.пр. ↑

[47] Родителите ти вкъщи ли са? (От англ.) — Б.пр. ↑

[48] Не ме ли разбираш? Името ми е Дейв. Аз съм американец. (От англ.) — Б.пр. ↑

[49] Искам да ти дам това. Разбираш ли? Задръж ги. Би трябвало да са много добри. (От англ.) — Б.пр. ↑

[50] Майка ти вкъщи ли е? Или баща ти? (От англ.) — Б.пр. ↑

[51] Можеш ли да четеш? (От англ.) — Б.пр. ↑

[52] Да, но без мис, само как си. (От англ.) — Б.пр. ↑

[53] Съжалявам. Моля, толкова съжалявам. Не исках да ви уплаша. Моля ви. (От англ.) — Б.пр. ↑

[54] Моля, ще си тръгна. Всичко е наред. Съжалявам. Тръгвам си. Моля ви, аз... (От англ.) — Б.пр. ↑

[55] Аз... Не знаех. Съжалявам. Наистина. Това не е моя работа. Съжалявам. (От англ.) — Б.пр. ↑

Елза посрещна Сигурдур Оли на вратата и го покани да остане за чаша чай. Докато следеше с поглед домакинята из кухнята, той си мислеше за Бергтора. Бяха се скарали сутринта, преди да тръгнат за работа. Той не се поддаде на любовните й щения и взе да мрънка в опит да изрази притесненията си, докато Бергтора не започна сериозно да се нервира.

„Я, почакай — каза тя. — Никога ли няма да се оженим? Това ли ми казваш? Ще живеем в някаква полувръзка, без да има нищо официално помежду ни, и децата ни ще са копелета? Завинаги.“

„Копелета?“

„Да.“

„Ти пак за църквата ли си мислиш?“

„Църква ли?“

„Да не искаш да минеш през църквата с венчален букет и сватбена рокля, и...“

„Маловажно ли ти се струва това?“

„И какви деца?“ — каза Сигурдур Оли, но веднага съжали, като забеляза, че Бергтора стана още по-мрачна.

„Какви деца ли? Нима не искаш да имаш деца?“

„Не, напротив, не, имам предвид, че не сме говорили за това — каза Сигурдур Оли. — Струва ми се, че трябва да го обсъдим. Не можеш ти сама да вземаш решение дали ще имаме деца, или не. Не е справедливо и не го искам. Не сега. Не веднага.“

„Все още има време — отвърна Бергтора. — Да се надяваме. И двамата сме на трийсет и пет. Но не ми остават много години, преди да стане прекалено късно. Винаги когато повдигна този въпрос, ти сменяш темата. Не искаш да говориш за това. Не искаш деца, не искаш да се жениш, не искаш нищо. Нищо не искаш. Заприличваш на глупака Ерлендур.“

„Какво? — изуми се Сигурдур Оли. — Какво беше това?“

Но Бергтора вече бе излязла и го бе оставила сам, с ужасяващи видения за бъдещето.

Елза забеляза, че той витае някъде другаде, докато седи в кухнята ѝ и гледа с празен поглед в чашата си.

— Искаш ли още чай? — попита го тя.

— Не — отвърна Сигурдур Оли. — Благодаря. Тя ме помоли да те питам, имам предвид Елинборг, с която работим заедно по случая, да те питам знаеш ли дали Бенямин, твоят вуйчо, е пазел кичур коса от годеницата си, може би в малък медальон или кутия, или нещо подобно.

Елза се замисли.

— Не — отвърна тя, — не си спомням за никакъв кичур коса, но не знам какво е държал вуйчо ми в мазето.

— Елинборг казва, че трябвало да има подобно нещо. Узнала го е от сестра ѝ. Говорила е с нея вчера и сестрата ѝ е разказала за къдрица, която Бенямин бил получил от годеницата си, когато тя тръгнала да пътува, поне така разбрах.

— Нямам представа за нейна къдрица или каквато и да било къдрица изобщо. Моето семейство не е особено романтично и никога не е било такова.

— В мазето има ли някакви нейни вещи, на годеницата?

— За какво ви е неин кичур коса? — попита Елза, вместо да отговори на въпроса, и погледна изпитателно Сигурдур Оли.

Той се поколеба. Не знаеше какво ѝ е разказал Ерлендур. Но тя му спести затруднението.

— За да можете да докажете, че този, който лежи в каменистото поле, е тя — каза Елза. — Ако можете да намерите нещо от нея. Тогава ще можете да направите ДНК тест и да разберете дали това е тя, и ако е тя, да решите, че вуйчо я е положил там и че той е нейният убиец. Така ли е?

— Просто проверяваме всички възможности — отвърна Сигурдур Оли.

Изобщо не му се искаше да разсърди Елза, както беше вбесил и Бергтора преди има-няма половин час. Този ден не започваше добре. Ама никак не започваше добре!

— Другият полицай дойде, онзи угриженият, и даде да се разбере, че Бенямин имал вина за смъртта на годеницата си. И сега ще

можете да установите това, ако намерите неин кичур коса. Не го разбирам. Да мислите, че Бенямин би могъл да убие тази жена. Защо му е било да го прави? Какви причини е имал за това? Никакви. Абсолютно никакви.

— Не, разбира се, че не — каза Сигурдур Оли, само и само за да я успокои. — Но ние трябва да установим чии са костите и защо са в земята там, и малкото, с което разполагаме, е, че Бенямин е имал там къща, а годеницата му е изчезнала. Теб самата би трябвало да те гризе любопитството. И ти самата трябва да искаш да узнаеш чии са тези кости.

— Не съм много сигурна — каза Елза, която се беше поуспокоила.

— Но мога да продължа да търся в мазето, нали? — попита Сигурдур Оли.

— О, да, разбира се. Едва ли мога да ти забраня.

Той изпи чая си и се отправи към мазето. Мислеше за Бергтора. Той самият не пазеше неин кичур коса в медальон, в крайна сметка не мислеше, че има нужда от нещо, което да му напомня за нея. Дори нямаше нейна снимка в портфейла си, както някои, които носеха фотографии на жените и децата си. Не се почувства добре от тези мисли. Ще трябва да си поговори с Бергтора. Да оправи нещата.

Не искаше да стане като Ерлендур. Ама изобщо.

* * *

Сигурдур Оли се рови във вещите на Бенямин Кнудсен до обяд, когато отскочи до едно заведение за бързо хранене и си купи хамбургер, но едва хапна от него. Зачете се във вестниците над чаша кафе. Върна се в мазето към два часа, ругаейки ината на Ерлендур. Не беше успял да намери нищо, което да осветли изчезването на годеницата на Бенямин или да подсказе кои други, освен Хьоскулдур бяха наемали къщата му през войната. Не беше успял да намери и кичура коса, за който Елинборг бе сигурна, че съществува, след всички изчетени любовни романи. Беше вторият ден, прекаран в мазето от Сигурдур Оли, и той беше на път да зареже всичките тия тъпотии.

Елза го чакаше на вратата и го покани да влезе при нея. Той се помъчи да намери някакво извинение, но не беше достатъчно бърз, за да отклони поканата, без да изглежда като простак, затова последва Елза в стаята ѝ.

— Намери ли нещо долу? — попита го тя.

Сигурдур Оли знаеше, че тя изобщо не е толкова загрижена, колкото искаше да изглежда, че просто иска да изкопчи информация от него. Не му мина през ума, че можеше да е просто самотна, нещо, което Ерлендур бе усетил минути след като бе влязъл в мрачната ѝ къща.

— Във всеки случай не намерих кичур коса — отвърна Сигурдур Оли и отпи от вече изстиналия чай.

Елза явно го беше чакала. Той започна да се пита какво ли имаше тя наум.

— Аха — каза тя. — Женен ли си? Извинявай, това, естествено, не ми влиза в работата.

— А, ти пък, не, не съм женен, но живеем заедно с приятелката ми — каза Сигурдур Оли и се смути.

— А деца имаш ли?

— Не, нямам деца — отвърна Сигурдур Оли. — Все още не.

— Защо не?

— Какво?

— Защо не сте си родили все още деца?

„Абе какво става тук?“, помисли си Сигурдур Оли и отпи от студения чай, за да си спечели малко време.

— Ами стрес, мисля. Винаги е някаква лудница при нас. И двамата сме с отговорна работа и просто нямаме време.

— Нямате време за деца? Какво по-добро имате да вършите? Твоята приятелка, тя какво работи?

— Има дял във фирма за компютри — каза Сигурдур Оли и мислеше да поблагодари за чая, като каже, че трябва да побърза.

Не смяташе да седи и да се оставя да го разпитва за личния му живот някаква стара мома във Вестурбайр, очевидно смахнала се от самотното си съществуване, подобно на всички бабки като нея, които накрая започват да си врат гагите в работата на другите хора.

— Тя добра жена ли е? — попита тя.

— Казва се Бергтора — отвърна той. Беше на ръба да загуби учтивостта си. — И е изключително добра жена. — Усмихна се. — Защо...?

— Аз никога не съм имала семейство — каза Елза. — Никога не съм имала деца. Нито пък съпруг. За съпруга ми е все едно, но ми се иска да бях имала деца. Сега може би щяха да са трийсетгодишни. Да са започнали да карат четиресетте. Понякога си мисля за това. Как са станали възрастни хора. Със свои собствени деца. Не знам всъщност защо се случи така. Изведнъж човек осъзнава, че половината му живот е минал. Аз съм лекарка. Нямах много жени в Медицинския университет, когато започнах да уча. Бях като теб, нямах никакво време. Нямах време за личен живот. Това, което правиш сега, не е твоят живот. Твоят собствен живот. Това е само работа.

— Да, е, да, предполагам...

— Бенямин също не се сдобил със семейство — продължи Елза. — Единственото, което искаше, беше семейство. С тази жена.

Елза се изправи, Сигурдур Оли също стана на крака. Помисли си, че ще си вземат довиждане, но тя отиде до един красив дъбов шкаф с прекрасни стъклени вратички и резбовани чекмеджета, отвори едно от тях и извади малка китайска кутийка. От нея измъкна сребърен медальон на тънка верижка.

— Той пазеше неин кичур — каза тя. — В медальона има и нейна снимка. Казваше се Солвейх — усмихна се Елза тъжно. — Цветето на Бенямин. Не мисля, че тя е тази, която лежи там в полето. Подобна мисъл ми е непоносима. Това би означавало, че Бенямин ѝ е направил нещо лошо. А той не би го сторил. Убедена съм в това. Този кичур ще докаже това.

Тя подаде медальона на Сигурдур Оли. Той седна и внимателно го отвори. Видя вътре малък черен кичур коса и снимка на собственичката му. Не докосна къдрицата, но я обърна да падне върху капачето, за да може да разгледа снимката. Беше на момиче с фино лице, около двајсетте, чернокоса, с красиво извити вежди над големите очи, които гледаха в обектива някак загадъчно. Устата ѝ излъчваше решителност, брадичката беше малка и красива. Годеницата на Бенямин. Солвейх.

— Ще ми простиш колебанията! — каза Елза. — Мислих по въпроса, преценявах нещата и ми се стори, че не би трябвало да

изхвърлям кичура. Каквото и да излезе от разследването.

— Защо премълча за косата?

— Трябваше да премисля нещата.

— Да, но въпреки...

— Едва не получих удар, когато твоят партньор, Ерлендур, нали така се казваше, започна да намеква, че тя е можело да лежи в земята там горе, но после премислих...

Елза сви рамене, сякаш се предаваше.

— Дори и ДНК тестът да излезе положителен — каза Сигурдур Оли, — това няма да означава, че Бенямин е бил убиец. Тестът не може да каже нищо по въпроса. Ако в гроба при каменистото поле лежи годеницата на Бенямин, то за това може да има друга причина, а не че Бенямин я е...

Елза го прекъсна.

— Тя, как му казвате сега на това, тя е скъсала с него. Развалила годежа, такъв е вероятно старият израз. От времето, когато хората са се сгодявали. Същия ден, когато е изчезнала. Бенямин не беше казал никому за това, не и докато не мина много време. Изповядал се е пред майка ми, когато вече лежеше на смъртен одър. Тя ми разказа за това. На никого не съм споменавала досега. И това щеше да си умре с мен, ако не бяхте открили костите. Знаете ли дали са на мъж, или на жена?

— Не, все още не — отвърна Сигурдур Оли. — Той казал ли е защо е развалила годежа? Защо го е напуснала?

Сигурдур Оли усети колебание у Елза. Гледаха се в очите и той знаеше, че тя вече е казала твърде много, за да свири отбой. Почувства, че тя иска да разкаже онова, което знае, сякаш носеше тежък кръст и бе дошло времето да го отхвърли от себе си. Най-накрая, след всичките тези години.

— Детето не беше негово — каза тя.

— Детето не е било от Бенямин ли?

— Не.

— Тоест тя не е била бременна от него?

— Не.

— А от кого тогава?

— Трябва да разбереш, че това са били различни времена — отговори Елза. — Днес жените правят аборти, все едно че пият вода. Бракът няма вече никакво специално значение дори за онези, които

искат да си родят деца. Хората живеят в съжителство. Хората се разделят. Започват отново съжителство с някого друго. Не беше така едно време. Едно време дете, родено извън брачната връзка, беше абсолютно немислимо за жената. Бе нещо срамно и осъждано. Наричаха тези жени „леки момичета“. Без никакво състрадание и милост.

— Давам си сметка за това — каза Сигурдур Оли и се замисли за Бергтора.

Започваше да си обяснява защо Елза се беше интересувала за неговия личен живот.

— Бенямин е бил готов да се ожени за нея — продължи Елза, — или поне така е казал на майка ми по-късно. Солвейх не е искала. Искала да развали годежа и му го казала право в очите. Ей така, без никакво предупреждение.

— Кой е бил бащата на детето?

— Когато разтрогнала годежа, тя помолила Бенямин за прошка. Защото го напускала. Той не ѝ простил. Имал нужда от повече време.

— И тя изчезнала?

— Никой повече не я видял, след като се сбогувала с него. Когато вечерта не се прибрала и започнали да я търсят, Бенямин с голямо усърдие взел участие в търсенето, но изобщо не я намерили.

— А бащата на детето? — отново попита Сигурдур Оли. — Кой е бил той?

— Тя не казала на Бенямин кой е бащата. Тръгнала си, без той да разбере това. Така казал на майка ми. Дори и да е знаел, не го е споделил с нея.

— Кой може да е бил?

— Може да е бил ли? — повтори Елза. — Няма никакво значение кой може да е бил. Единственото, което има значение, е кой е бил.

— Да не искаш да кажеш, че е имал връзка с нейното изчезване?

— А ти как мислиш? — попита Елза.

— Ти или майка ти подозирали ли сте някого?

— Никого. И Бенямин също, поне доколкото аз знам.

— Би ли могъл той да излъже за това?

— Не мога да отговоря. Но мисля, че Бенямин не е лъгал никога през живота си.

— Имам предвид, за да отклони вниманието от себе си.

— Не знам изобщо да е имало някакво внимание към него. А и когато той е разказал на майка ми за всичко това, беше минало доста време от събитието. Направи го точно преди да умре.

— Значи, никога не е преставал да мисли за нея.

— Това казваше майка ми.

Сигурдур Оли се замисли за миг.

— Би ли могъл срамът да я докара до самоубийство?

— Да, определено. Тя не само е изменила на годеника си, който я е обожавал и е имал намерение да се ожени за нея, тя е била бременна и е отказала да назове бащата.

— Елинборг, жената с която работя, е говорила със сестра ѝ. Тя казала на Елинборг, че баща им се е самоубил. Обесил се е. И че Солвейх го преживяла изключително тежко, защото двамата били много близки.

— Солвейх ли го е преживяла тежко?

— Да.

— Странно.

— Защо?

— Той се е самоубил, но едва ли Солвейх го е приела прекалено навътре.

— Какво искаш да кажеш?

— Говореше се, че мъката го е подтикнала към това.

— Мъката?

— Да.

— Какво...?

— Или поне аз останах с такова впечатление.

— Каква мъка?

— Мъката по дъщеря му — отговори Елза. — Той се обесил, след като тя изчезнала.

Най-после Ерлендур имаше за какво да говори на дъщеря си. Бе се ровил дълго време в Националната библиотека, събирайки информация от вестници и списания, които са излизали от печат през 1910-а, годината, в която Халеевата комета е преминала покрай Земята с огнената си опашка от смъртоносен циановодород. Беше получил специално разрешение да разлиства вестниците, вместо да ги гледа на микрофилми. Много му харесваше да се зачита в старите газети и списания, да слуша шумоленето им, да долавя миризмата на пожълтялата хартия, да усеща времето, съхранявано в пукащите се листове, тогава, сега и завинаги.

Свечеряваше се, когато седна до Ева Линд и започна да ѝ разказва за откритите в Гравархолт кости. Каза ѝ за археолозите, които бяха оградили неголям участък над мястото, където лежаха костите, и за Скарпхедин, който имаше подобни на бивни зъби, толкова големи, че не можеше да си затвори устата напълно. Разказа ѝ за касисовите храсти и за това, което Роберт им беше казал за недъгавата жена в зелено. Разказа ѝ и за Бенямин Кнудсен и неговата годеница, която един прекрасен ден изчезнала безследно, и как се отразило нейното изчезване върху младия Бенямин. Спомена още и за Хьоскулдур, който наемал къщата му през годините на войната, и за казаното от Бенямин, че жената, дете живеела на полето, била зачената в газостанцията през нощта, когато хората си мислели, че Земята ще загине.

— Било е в годината, когато Марк Твен е умрял — допълни Ерлендур.

Халеевата комета летяла със застрашителна скорост в посока към Земята, а опашката ѝ била съставена от отровни газове. Дори и кометата да не се сблъскала със Земята, та да я направи на парченца, планетата щяла да бъде изложена на газовете от опашката и те щели да унищожат всичко живо. Онези, които се страхували най-много, смятали, че ще бъдат изпепелени от огън и киселинни облаци. Паниката обхванала целия свят, не само Исландия. В Австрия, в

Триест и Далмация^[56], хората разпродавали собствеността си на безценица, за да могат да изживеят малкото време, което мислели, че им остава, в гуляи и веселби. В Швейцария девическите училища за знатни госпожици били почти празни, защото семействата на деvojките считали, че трябвало да бъдат всички заедно, когато кометата дойде да разпарчетоса Земята. На свещениците било наредено да изнасят сказки по астрономия на разбираем за миряните език, за да намалят страховете на хората.

В Рейкявик много жени се разболели от страх пред идващия край на света. Мнозина вярвали, „напълно сериозно“, както бе формулирано в един от вестниците, че гладът през пролетта на тази година бил причинен от кометата. Старите хора разправяли, че последния път, когато кометата приближавала Земята, годината била също така много тежка.

Значителен брой рейкявикчани мислели през ония години, че бъдещето принадлежи на газа. Газови фенери имало навсякъде из града, макар и това да не било достатъчно за едно нормално улично осветление. Хората също ползвали газени лампи по домовете си. Било решено да се инвестира в модерна газостанция в покрайнините на града, която да задоволява всички нужди от газ на жителите на Рейкявик в бъдеще. Градската управа решила да сключи договор с немско газово дружество и в страната пристигнал инженерът Карл Франке^[57] от Бремен с екип от специалисти, които започнали изграждането на газостанцията на Рейкявик. Тя била въведена в експлоатация през есента на 1910 година.

Самият газов резервоар бил чудовищно голям, 1500 кубични метра обем, наричали го „газовата камбана“, защото бил поставен във вода и се издигал или потъвал в зависимост от количеството газ в него. Рейкявикчани никога не били виждали такова чудо и си организирали екскурзии извън града, за да наблюдават изграждането му.

Резервоарът бил почти напълно готов, когато няколко жители на града се събрали в него през нощта срещу 18 май. Те смятали, че резервоарът е единственото място в страната, което можело да даде някаква надежда за спасение от отровните газове на кометата. Когато се разпространила мълвата, че в резервоара се веселят през нощта, хората започнали да се стичат натам, за да вземат участие в дивата оргия преди свършека на света.

Случилото се в резервоара през тази нощ се разчуло още в следващите няколко дни. Говорело се, че хората били мъртвопияни и се чифтосвали безразборно до сутринта или докато станало ясно, че светът няма да загине нито в сблъсък с Халеевата комета, нито в адския пламък на нейната опашка.

Мнозина смятали, че същата тази нощ в резервоара са били заченати доста деца, и Ерлендур си мислеше, че вероятно едно от тях години след това е срещнало съдбата си в Гравархолт и е било закопано в земята.

— Сградата на управлението на газостанцията все още си стои — каза Ерлендур на Ева Линд, без да знае дали тя го чува, или не. — Иначе всичко друго от нея е изчезнало. Бъдещето се е оказало не в газа, а в електричеството. Газостанцията е била на „Ройдарауршигур“, където сега се намира Хлемур. Тя е изиграла своята положителна роля, макар и да е била временна — в най-лошото и мразовито време бездомниците са ходели там да се топят на газовите горелки, особено през нощта. Там в котелното е било доста оживено в мрака на късия ден.

Ева Линд изобщи не помръдна, докато Ерлендур ѝ говореше. Но той не се и надяваше. Не се надяваше на чудеса.

— Газостанцията е била направена на място, което се е казвало Елзумиарарблехтур^[58] — продължи той и се усмихна на иронията на съдбата. — Парцелът е бил дълги години пустеещ, след като са съборили газостанцията и са махнали резервоара. По-късно са вдигнали голяма сграда върху парцела, която днес приютява полицията на Рейкявик. Там е моят офис. Буквално на същото място, където някога се е намирал резервоарът.

Ерлендур млъкна.

— Ние постоянно чакаме края на света — каза той след известно време. — Независимо дали това ще е комета, или друго нещо. Всички ние имаме наш собствен край на света. Някои го предизвикват. Някои го желаят. Други се мъчат да го избегнат. Повечето се боят от него. Засвидетелстват му уважение. Но не и ти. Ти към нищо не проявяваш уважение. Не се боиш от твоя малък край на света.

Ерлендур отново замълча. Седеше и гледаше дъщеря си. Чудеше се дали има някакъв смисъл да ѝ говори, след като тя като че ли не чува нищо от това, което ѝ казва. Припомни си думите на доктора и се

почувства някак доволен от това, че говори на дъщеря си. Почти никога не беше успявал да разговаря с нея разумно и спокойно. Караниците им бяха сложили отпечатък върху цялото им общуване и не бяха чести случаите, когато двамата сядаха да си побъбрят за удоволствие.

Всъщност те и тогава не разговаряха. Ерлендур се усмихна тъжно. Говореше той, а тя не слушаше.

От тази гледна точка всичко си беше както преди.

А може би не това искаше тя да чуе. Откриване на кости, газостанция, комета и дива оргия. Може би искаше да ѝ разкаже нещо коренно различно. За себе си. За тях.

Ерлендур се изправи на крака, наведе се над Ева Линд, целуна я по челото и излезе от стаята. Беше потънал в тежки мисли и вместо да тръгне надясно по коридора и да излезе от интензивното отделение, пое в обратната посока, без да обърне внимание на грешката си. Премина покрай затъмнени стаи, където други болни лежаха между този свят и ада, свързани към всевъзможни модерни апарати и уреди. Осъзна се чак когато стигна до края на коридора. Мислеше да се обърне, но от най-вътрешната болнична стая излезе нисичка жена и се блъсна в него.

— Извинявай! — каза тя с малко писклив глас.

— Не, ти извинявай! — отвърна той смутено и се огледа. — Нямах намерение да вървя в тази посока. Искях да изляза от отделението.

— Извикаха ме тук — каза жената.

Беше с невероятно рядка коса, възпълна, имаше огромни гърди под виолетовата си фланелка без ръкави. Лицето ѝ беше кръгло и с дружелюбно излъчване. Ерлендур забеляза, че на горната си устна има малки тъмни мустачета. Хвърли поглед в стаята, откъдето бе излязла, вътре на болнично легло лежеше завит възрастен мъж с побеляло изпито лице. До него на стол седеше жена в скъпо кожено палто и от време на време поднасяше кърпичка към устата си с ръка, облечена в ръкавица.

— Все още има хора, които вярват в медиумите — тихо каза жената, сякаш сама на себе си.

— Извинявай, не чух...

— Помолиха ме да дойда тук — повтори жената и леко издърпа Ерлендур встрани от вратата на стаята. — Той умира. Не могат нищо да направят. Жена му седи до леглото му. Тя ме помоли да видя дали ще успея да вляза във връзка с него. Той е в кома и казват, че нищо не може да се направи, но той просто отказва да умре. Сякаш не желае да се сбогува. Тя ме помоли да го намеря, но не мога да го открия.

— Да го откриеш ли? — попита Ерлендур.

— В отвъдното.

— Отвъдното... Ти да не си медиум?

— Тя не разбира, че той умира. Преди няколко дни излязъл и следващото, което чула, било от полицията — за катастрофа на шосе „Запад“. Смятал да ходи до Боргарфьордур. Някакъв камион му препречил пътя. Докторите казват, че няма надежда. В мозъчна смърт е.

Тя вдигна очи към Ерлендур, който я гледаше неразбиращо.

— Тя ми е приятелка.

Ерлендур нямаше представа за какво говореше тази жена и защо му приказваше подобни неща в мрачния коридор, шепнейки, сякаш двамата участваха в някаква конспирация. Никога преди не беше виждал жената. Пожела й „довиждане“, по-скоро рязко, и смяташе да си тръгне, когато тя го сграбчи за ръката.

— Чакай! — каза тя.

— Какво?

— Чакай!

— Извинявай, но това не ми влиза в...

— Има някакво момче във вилицата — каза нисичката жена.

Ерлендур не чу добре.

— Има някакво малко момче във вилицата — повтори тя.

Ерлендур я гледаше, сякаш ударен от гръм. Дръпна си ръката, все едно че жената го бе порязала.

— Какви ги приказваш? — попита той, зашеметен.

— Познаваш ли го?

Тя погледна нагоре към Ерлендур.

— Изобщо нямам идея накъде биеш — гневно каза Ерлендур, обърна се и закрочи по коридора в посока към светлините над изходната врата.

— Няма от какво да се боиш — извика жената подире му. — Той го е приел. Той се е примирил с онова, което е станало. Случилото се не е по ничия вина.

Ерлендур се закова на място, обърна се бавно и втренчи очи в нисичката жена в другия край на коридора. Не можеше да разбере настойчивостта ѝ.

— Кое е това момче? — попита жената. — Защо е с теб?

— Няма никакво момче — каза грубо той. — Не знам какво имаш предвид. Изобщо не те познавам и не знам за какво момче говориш. Остави ме на мира, ей! — изкрещя той.

Обърна се отново и излезе от интензивното.

— Остави ме на мира! — пак изсъска през зъби.

[56] Град Триест (Италия) и областта Далмация (Хърватия) са се намирали на територията на Австро-унгарската империя до разпадането ѝ през 1918 г. — Б.пр. ↑

[57] Виден немски индустриалец (1843–1931), който създава през 1892 г. фирма за газове, водни и електрически инсталации и съоръжения в Бремен. До 1921 г. Карл Франке образува дружества в редица градове на Германия, известни с името „Франке Верке“, които се реструктурират в Командитно дружество с акции. В Бремен има улица на негово име. — Б.пр. ↑

[58] Букв.: петното (мястото) на блатото на Елза. — Б.пр. ↑

Оказа се, че Едуард Хънтър е бил офицер в американската армия в Исландия по време на войната и един от малкото, които не са напуснали страната, след като Втората световна свършила. Джим, секретарят от британското посолство, го откри без особени трудности чрез американското посолство. Джим издирваше войници от дислоцираните тук навремето английски и американски войски, а според информацията от британското външно министерство малко от тях бяха все още живи. Повечето от англичаните, пребивавали в Исландия, бяха загинали в Африка, Италия или на Западния фронт при десанта в Нормандия през 1944 година. От американците, служили в Исландия, малцина бяха попаднали в тази битка, повечето изкарали военната си служба на острова до края на войната. Неколцина от тях останали в страната със своите исландски съпруги и с времето придобили исландско гражданство. Между тях беше и Едуард Хънтър.

Джим се обади на Ерлендур рано сутринта.

— Говорих с американското посолство и те ме насочиха към този Хънтър. Искан да ти спестя разкарването и приказвах с него лично. Надявам се това да не е проблем.

— Благодаря ти — каза в просъница Ерлендур.

— Хънтър живее в Копавогур.

— От войната насам ли?

— За съжаление, това не знам.

— Но тъй да се каже, все още живее в страната — каза Ерлендур, като търкаше очите си.

Не можа да спи добре през нощта, само придрямваше и сънуваше кошмари. Думите на жената с рядката коса от интензивното отделение не му излизаха от главата. Той не вярваше, че медиумите могат да бъдат посредници за връзка с отвъдния свят, и не мислеше, че те виждат нещо, което другите не виждат. Дори напротив, смяташе ги до един за измамници, които прекрасно умеят да измъкват информация от хората, да анализират поведението им, дори облеклото им, и на тази

база да изграждат някакво познание за събеседниците си. То може наполовина да е вярно и наполовина да е съвсем погрешно. Въпрос на вероятност. Веднъж в офиса Ерлендур се беше изказал по темата с най-обидни думи, като за някаква дяволска тъпотия, за голямо разочарование на Елинборг. Тя вярваше в медиуми и в живота след смъртта и поради някаква причина бе решила, че Ерлендур е отворен за такива неща. Може би защото той беше от провинцията. Голяма грешка. Той не беше отворен за нищо свръхестествено. Но имаше нещо в жената от болницата и в казаното от нея, за което Ерлендур не можеше да престане да мисли и което не му даваше да заспи.

— Да, той е живял тук през цялото време — каза Джим и започна да се извинява, ако го бил събудил, нямал намерение да стори това, мислел си, че всички исландци стават рано през пролетта, той самият тъй правел, тази постоянна пролетна светлина не щадяла никого.

— Чакай малко, за исландка ли е женен?

— Вече говорих с него — каза Джим, като че ли не беше чул въпроса. — Очаква те. Полковник Хънтър е служил за известно време във военната полиция тук, в Рейкявик, и си спомня за някакъв, как го казвате вие това, зловещ случай. Готов е да ти разкаже за това. В продоволствената база в полето там горе. Това ли е думата, „зловещ“?

Джим беше казал на Ерлендур при първото му посещение в посолството, че имал особен интерес към исландския език, и се старал да използва различни думи, не само най-употребяваните.

— Прекрасна дума — отвърна Ерлендур, опитвайки се да покаже малко заинтересуваност. — Какъв точно?

— Той ще ти разкаже. А аз продължавам да търся информация за войници, умрели или изчезнали тук. Трябва да попиташ полковник Хънтър също и за това.

Сбогуваха се и Ерлендур се затътри към кухнята да си направи кафе. Все още го гнетяха тежки мисли. Дали можеше един медиум да каже от коя страна на битието са хората, които лежат между живота и смъртта? Той нямаше никаква вяра в подобни неща, но си мислеше, че ако може да се даде на хора, преживели загуба на любим човек, някакво успокоение, то той не би се възпротивил. Нямаше никакво значение откъде иде успокоението.

Врялото кафе опари езика му, щом сръбна от него. Избягваше да мисли за онова, което не му даваше мира през нощта и на сутринта. Някак успя да задържи тези мисли далеч от себе си.

Донякъде.

* * *

Едуард Хънтър, бивш полковник от американската армия, приличаше повече на исландец, отколкото на американец, тъй както посрещна Ерлендур и Елинборг на прага на еднофамилната си къща в закопчана жилетка от исландска вълна и с рехава побеляла брада. Косата му бе рошава, външният вид — леко гаменски, но бе дружелюбен и любезен. Поздрави ги с ръкостискане и ги помоли да го наричат Ед. С това напомни на Ерлендур за Джим. Каза им, че съпругата му била в САЩ на гости при сестра му. Той самият все по-рядко пътувал на Запад.

На път към дома на Хънтър Елинборг разказа за наученото от Баура за годишницата на Бенямин и за това, че била облечена в зелено палто, когато изчезнала. Елинборг смяташе, че това има голямо значение, но Ерлендур прекъсна разговора, казвайки по-скоро грубо, че не вярвал в призраци. Елинборг усети, че не му се ще да говорят повече по този въпрос.

Ед ги покани в просторна стая, в която Ерлендур, оглеждайки се наоколо, не видя да е останало много от живота на войника. На стената висяха две мрачни картини с исландски пейзаж, имаше няколко исландски глинени статуетки и семейни снимки в рамки. Нищо, което Ерлендур би свързал с военната служба или с войната.

Ед ги очакваше и вече бе приготвил кафе, чай и нещо за почерпка. След учтиво бърбрене за туй-онуй, което досади и на тримата, старият войник събра кураж и попита с какво може да им бъде от помощ. Говореше почти безупречен исландски, ясно и кратко, като че ли военната дисциплина отдавна бе изтрила от речника му всичко ненужно и излишно.

— Джим от британското посолство ни каза, че си служил тук по време на войната, между другото и във военната полиция, както и че си

имал работа по някакви дела, свързани с продоволствената база, онази, която се е намирала там, дето сега е игрището за голф в „Граварвогур“.

— Да, сега редовно играя там голф — отвърна Хънтър. — Гледах по новините за костите, които сте открили в полето, и Джим ми каза, че сте обмисляли и това, дали може да е било някой от нашите войници от времето на войната, британец или американец.

— Случило ли се е нещо в тази продоволствена база? — попита Ерлендур.

— Крадяха — каза Хънтър. — Случва се в повечето подобни бази. Предполагам, вие бихте нарекли това „присвояване“. Група войници крадяха продоволствия и ги продаваха на рейкявикчани. Започнали на дребно, но станали с времето все по-уверени и започнали да крадат все повече и повече, докато накрая всичко това се превърнало в крупно предприятие. Началникът на базата също беше замесен. Всички получиха присъди и изчезнаха от тук. Добре си спомням случая. Бях си водил дневник и му хвърлих един поглед, след като Джим говори с мен. Всичко си припомних за това дело по кражба. Обадох се и на мой приятел от онова време, Фил, той ми беше началник. Заедно си го припомнихме.

— Как открихте кражбите? — попита Елинборг.

— Алчността ги провали. Кражба като тази, в такива размери е трудно да скриеш, пък и тръгнаха слухове, че там се случва нещо неестествено.

— Що за хора са били това?

Ерлендур извади цигарите си и Хънтър кимна с глава в знак, че му е все едно дали полицаят ще пуши. Елинборг обаче погледна Ерлендур укорително.

— Обикновени войници. Повечето. Началникът на продоволствената база беше с най-високия чин. Имаше и поне един исландец. Човек, който живееше в другия край на полето.

— Спомняш ли си името му?

— Не. Живееше със семейството си в небоядисана къща, подобна на колиба. Доста от продуктите открихме в нея. От продоволствената база. Записал съм в тефтера си, че имаше три деца, едно от които сакато, момиче. Другите бяха момчета, две. Майка им...

Хънтър замълча.

— Какво за майка им? — попита Елинборг. — Искаше да кажеш нещо за майката.

— Мисля, че тя бял ден не беше виждала.

Хънтър млъкна отново. Вгълби се в себе си, сякаш се опитваше мислено да се пренесе в ония стари времена, когато беше разследвал кражбата и бе попаднал в един исландски дом в каменистото поле на жена, за която той бе сигурен, че търпи насилие. И не случайно, епизодично — добре се виждаше, че е живяла в условия на продължително и системно насилие, физическо и психическо.

Той дори не я бил забелязал, когато отишъл в къщата заедно с други четирима военни полицаи. Веднага видял сакатото момиче, което лежало в опърпано легло в кухнята. Видял и двете момчета, които стояли едно до друго при леглото, без да помръдват, и гледали уплашено как военните нахлуват в дома им. Видял и мъжа да скача от стола си при кухненската маса. Полицаяте не били предупредили за идването си и очевидно той изобщо не ги очаквал. Те умеели да преценяват хората и да познават дали биха създавали проблеми. Дали представлявали някаква заплаха. С този човек сякаш всичко било наред.

И после съзрял жената. Било ранна пролет и в къщата било сумрачно. Трябвало им известно време да привикнат с тъмнината в дома. Жената сякаш се криела там, дето му се сторило, че имало коридор към друга стая. Първоначално Хънтър си помислил, че там бил някой друг от крадците, който искал да се измъкне. Бързо тръгнал по коридорчето, като пътьом извадил пистолета си от кобура на кръста. Изкрещял нещо и насочил оръжието си към тъмнината. Сакатото момиче започнало да пици. Двете момчета едновременно скочили, викайки нещо, което той не разбрал. И от мрака излязла тази жена, която той нямало да забрави, докато е жив.

Веднага разбрал причината, поради която се криела. Била жестоко пребита, горната ѝ устна била подута, а едното ѝ око било така отекло, че не можела да го отвори. Ужасена, го изгледала с другото си око и се привела някак несъзнателно надолу. Все едно си мислела, че той ще започне да я удря. Носела парцалива рокля, била с голи крака, обута в къси чорапи и вехти обувки. Косата ѝ била мръсна и висяла на сплъстени кичури. Сторило му се, че куца. Не бил виждал друго по-нещастно човешко същество през живота си.

Гледал я как се опитва да успокои момчетата си и разбрал, че не външния си вид се опитвала да прикрие.

Мъчела се да скрие срама си.

Децата замлъкнали. По-голямото момче се притиснало към майка си. Полковникът се обърнал и погледнал мъжа ѝ, сложил пистолета си в кобура, отишъл при него и му шибнал такава плесница, че проехтяла като гръм.

— Та тъй се получи — каза Хънтър, след като беше разказал историята си. — Не можах да се овладеея. Не знам как стана. Не знам какво се случи с мен. Това беше необяснимо. Бях обучаван, разбирате ли, обучаван да се сблъскам с какво ли не. Трениран да запазвам спокойствие, независимо какво се случва. Беше изключително важно никога да не губиш контрол, можете да си представите — войната и всичко това. Но когато видях тази жена... когато видях какво е трябвало да понесе, и очевидно не за пръв път, когато видях живота ѝ в ръцете на този човек, нещо се пречупи в мен. Нещо излезе извън контрол.

Хънтър млъкна.

— Преди да започне войната, служих две години в полицията на Балтимор. Тогава това не се наричаше „домашно насилие“, но си беше също толкова грозна работа. Така че се бях сблъскал с проблема и преди. Винаги ме е отвращавало това нещо. Веднага разбрах за какво ставаше въпрос при тия хора, още повече че човекът беше крал от нас... но беше съден по вашите закони. — Ед сякаш искаше да се отръска от спомена за жената от каменистото поле. — Мисля, че не получи сериозна присъда. Преди да минат и няколко месеца, той се прибра вкъщи да бие нещастната жена.

— Тоест казваш, че там е имало сериозно домашно насилие — каза Ерлендур.

— От най-лошия вид. Истинска мъка бе да гледаш тази жена — отвърна Хънтър. — Чиста мъка! Както ти казах, веднага разбрах какво се случваше. Опитах се да говоря с нея, но тя не разбираше и дума английски. Казах на исландската полиция за нея, но те отговориха, че не можели да направят кой знае какво. В това отношение нещата не са се променили много, както разбрах.

— Не си ли спомняш имената на тези хора? — попита Елинборг. — Не си ли ги записал в тефтерчето си?

— Не, но би трябвало да ги има в нашите доклади. За разследването на кражбата. Освен това той беше работил в продоволствената база. Със сигурност съществуват някакви списъци на работниците. На исландските работници. А може и да е минало твърде дълго време.

— Добре, а войниците? — попита Ерлендур. — Тези, които вашият съд е осъдил.

— Те лежаха известно време във военния арест. Продоволствената кражба се смята за много сериозно престъпление. После бяха изпратени на фронта, на първа линия. То си беше като смъртна присъда.

— И всички ли ги заловихте?

— Това вече не знам. Кражбите бяха преустановени. Положението в продоволствената база се нормализира. Проблемът беше разрешен.

— Значи, не мислиш, че нещо от всичко това би могло да се свърже с костите?

— Не мога да кажа.

— А спомняш ли си за някакво безследно изчезване сред вашите редици или тези на британците?

— Имаш предвид дезертъори ли?

— Не, някое неизяснено изчезване. Във връзка с костите. Кой би могъл да е това? Дали може да се окаже американски войник от базата там?

— И идея си нямам. Никаква идея.

Още доста време си говориха с Хънтър. Изглеждаше, че му е приятно да разговаря с тях. Да си припомня отдавна миналите времена, въоръжен с безценния си бележник. Скоро стана дума за военните години в Исландия и за ефекта от присъствието на армията в страната, докато Ерлендур не осъзна, че не може да си позволи да бърби повече. Изправи се, Елинборг също стана. Учтиво поблагодариха за отделеното време.

Хънтър ги изпрати до вратата.

— Как въобще открихте кражбата? — попита Ерлендур от прага.

— Открихме? — повтори Хънтър.

— Как попаднахте на следите ѝ?

— А, да, разбрах. Телефонно обаждане. Някой беше позвънил в централата на полицията и съобщил за значителна кражба от продоволствената база.

— Кой?

— Боя се, че не разбрахме. Никога не разбрахме кой се бе обадил.

* * *

Симон стоеше до майка си и зашеметен, гледаше как военният се извързва от тях с изражение на изненада и ярост, преминава през кухнята, удря Гримур в лицето без никакво предупреждение и го просва на пода.

Тримата войници на вратата стояха, без да помръдват, докато нападателят на Гримур се бе навел над него и крещеше нещо, което никой от семейството не разбра. Симон не можеше да повярва на очите си. Томас не откъсваше поглед от двамата мъже, Микелина, ужасена, се взираше в лежащия на пода Гримур. Симон погледна към майка си и видя сълзи в очите ѝ.

Гримур се оказа неподготвен за случващото се. Когато чуха двата джипа да се приближават до къщата, майка им побърза да влезе в коридора, за да не може никой да я види. Такава, с посинено око и сцепена устна. Гримур дори не стана от масата, като че ли изобщо не се притесняваше от това, че вече се знаеше какво е вършил с крадците от продоволствената база. Той очакваше приятелите си от базата с товар, който да скрият в къщата му. Смятаха да ходят вечерта в града, за да продадат някаква част от откраднатото. Междувременно Гримур беше спечелил достатъчно пари и бе започнал да говори, че ще се махне от каменистото поле, че ще си купи жилище, дори че ще си купи кола, но всичко това приказваше само когато беше в изключително добро настроение.

Войниците го отведоха. Сложиха го да седне в единия от джиповете и го откараха. Този, който ги водеше, човекът, който цапардоса Гримур и с такава лекота го свали на пода, просто се бе приближил към него и го бе ударил, без да се замисля колко силен е

Гримур. После каза нещо на майка им, преди да се сбогува, но не като войник, а с ръкостискане, и се качи в другия джип.

Скоро в малката къщичка отново настана тишина. Майка им все още стоеше в коридора, сякаш не можеше да дойде на себе си след неочакваното посещение. Бавно се поглаждаше по насиненото око и гледаше втренчено в празното. Никога не бяха виждали Гримур да лежи на пода. Никога не бяха виждали някой да креци на Гримур. Никога не го бяха виждали толкова безпомощен. Изобщо не можеха да разберат какво се бе случило, как се бе случило такова нещо, защо Гримур не се нахвърли върху войниците и не ги преби до безсъзнание. Момчетата се спогледаха, след това се обърнаха към майка си. Изведнъж се чу някакъв странен звук откъм Микелина, която седеше наполовина изправена в леглото си. После страният звук се чу отново. Беше хихикане, после кикот, който сестра им се опитваше да сподави. Но не успя и избухна в смях. Симон се усмихна и също започна да се смее. Томас се зарази от тях и не след дълго тримата вече се смееха неконтролируемо, до сълзи. Смахът им отекна в къщата, разнесе се над полето и се смеси с пролетната мекота навън.

След около два часа пристигна военен камион и отнесе от къщата консервите, които Гримур и другарите му бяха скрили там. Момчетата последваха камиона и тичаха след него през каменистото поле, докато той не влезе в базата, където започнаха да го разтоварват.

Симон не разбра какво точно се случи, не беше сигурен, че и майка му знаеше, но Гримур беше осъден на затвор и не се прибра въпреки следващите няколко месеца. Отначало нищо не се промени в дома им. Сякаш не осъзнаваха, че Гримур го няма вече. И няма да го има поне за известно време. Майка им вършеше обичайната си домакинска работа и не се поколеба да използва получените чрез кражбите на Гримур пари, за да изхранва семейството си. По-късно си намери работа в стопанството на Гувунес, което се намираше на половин час пеша от дома им.

Момчетата изнасяха Микелина на слънце, когато времето беше хубаво. Понякога я вземаха със себе си, когато ходеха до Рейнисватн да ловят пъстърва. Ако хванеха достатъчно, майка им я изпичаше на тиган и си устройваха истинско угощение. Така изминаха няколко седмици. Хватката, в която Гримур ги държеше дори и когато го нямаше, лека-полека се отпусна. По-лесно се събуждаха сутрин, денят

протичаше безгрижно, а вечерите преминаваха в спокойствие, каквото те не познаваха, но което беше толкова приятно, че будуваха до късно, разговаряха и играеха, докато капнеха от умора.

Отсъствието на Гримур се отрази най-много на майка им. Един ден, когато най-после осъзна, че той няма да се прибере скоро, тя се зае с почистване на семейното легло. Изнесе дюшека на двора, за да го проветри, изтупа го от прахта и нечистотиите. После изнесе и завивките, изтупа и тях, смени бельото с ново, изми децата едно след друго със зелен сапун и гореща вода в едно голямо корито, което постави на пода в кухнята, и най-накрая изми и себе си — косата и лицето, по което все още се виждаха следите от ударите на Гримур, после и цялото тяло, внимателно и щателно. Колебливо взе огледало и се огледа. Опипа се по окото и устната. Беше отслабнала, лицето ѝ изглеждаше по-сурово, зъбите — леко изпъкнали напред, очите ѝ бяха хлътнали, а носът, който един път бе чупен, имаше почти незабележима гърбица.

Към полунощ взе Микелина, Симон и Томас при себе си в леглото и четиримата спаха в него. От тогава насетне децата спяха при майка си в голямото легло, Микелина — от дясната страна, двете момчета — при нея, в лявата половина. Чувстваха се истински блажени.

Тя никога не посети Гримур в затвора. Докато отсъстваше, не споменаваха дори името му.

Една сутрин, скоро след като бяха прибрали Гримур, войникът Дейв се появи със своята риболовна пръчка, мина покрай къщата, кимна на Симон, който стоеше отпред, и продължи към Хавраватн. Симон го последва отдалеч, легна на известно разстояние и започна да следи действията му. Дейв прекара целия ден на езерото в спокойно безделничене, както и предния път. Изглеждаше, че не го интересува много дали ще хване риба, или не. Все пак улови три пъстърви.

Появи се отново на полето, когато се свечеряваше. Щом стигна до къщата, спря с трите риби в ръка. Като че ли се колебаеше, поне така се стори на Симон, който се бе прибрал вкъщи и наблюдаваше войника от прозореца на кухнята, като внимаваше Дейв да не го види. Най-накрая войникът взе решение и се отправи към вратата на къщата. Почука.

Симон беше казал на майка си, че е видял войника, онзи, който им беше дал пъстървата. Тя бе излязла да погледне дали не се задава, после беше влязла в къщата и си бе поправила косата пред огледалото. Сякаш знаеше, че той ще намине към тях, като тръгне обратно към бараките в базата. И бе готова да го посрещне, когато дойдеше.

Отвори вратата и Дейв се усмихна, каза нещо неразбираемо и ѝ подаде рибите. Тя ги пое и го покани да влезе. Той колебливо пристъпи прага и застана в кухнята, неловко му беше, приличаше на зле разположен в обстановката предмет. Кимна с глава към момчетата и Микелина, която започна да протяга глава, все едно че искаше по-добре да огледа и прецени този войник, дете бе дошъл от толкова далеч в тяхната кухня, облечен в странната си униформа, с нелепа шапка на главата, подобна на обърната с главата надолу лодка, за която внезапно се сети, че не я е махнал при влизането си в къщата, та смутено побърза да я свали. Той не беше висок, но не беше и нисък, със сигурност беше минал трийсетте, слаб, с красиви ръце, които усукваха „преобърнатата лодка“, сякаш я изстискаха след пране.

Поканиха го на масата, той седна. Момчетата също седнаха до него, а майка им започна да приготвя кафе, истинско кафе от продоволствената база, кафе, което Гримур беше откраднал, но войниците не бяха намерили. Дейв знаеше, че Симон се казва Симон. Разбра и че Томас се казва Томас. Това бяха имена, чието произнасяне не му създаваше никакви проблеми. Но Микелина^[59] му звучеше странно и той повтори името няколко пъти по смешен начин, който развесели всички в семейството. Каза, че името му било Дейвид Уелч, бил от Щатите, от място, което се наричало Бруклин. Каза още, че бил обикновен войник.

— A private^[60] — поясни, но другите само го гледаха.

Домакините му изобщо нямаха представа за какво им говори.

Сръбна от кафето, изглеждаше, че много му харесва. Майка им седна на края на масата срещу него.

— I understand your husband is in jail — каза той. — For stealing.
[61]

Не последва никаква реакция.

Погледна момчетата и извади от горното си джобче бележка. Повъртя я между пръстите се, сякаш не беше сигурен какво точно

трябва да направи. След малко плъзна бележката по плота на масата към майка им. Тя взе бележката, разгъна я и прочете написаното в нея. Изненадано погледна мъжа, отново сведе поглед към бележката, все едно че недоумяваше какво да стори с нея. Сгъна листчето и го сложи в джоба на престилката си.

Томас успя някак си да обясни на Дейв, че иска той пак да каже „Микелина“, и когато войникът го направи, всички започнаха отново да се смеят. Микелина изкриви лице в искрена радост.

* * *

През цялото това лято Дейвид Уелч редовно идваше в къщата на каменистото поле. Сприятели се с децата и тяхната майка. Ловеше риба в двете езера и даваше на семейството всичко, което успяваше да хване. Даваше им и различни дреболии от базата, които им влизаха в употреба. Играеше си с децата, които много го харесваха, и винаги носеше малката си книжка, за да може да се разбира с тях на исландски. Едно от най-големите им забавления беше, когато той се опитваше да говори на исландски. Сериозният израз на лицето му не съответстваше по никакъв начин на онова, което казваше, или на начина, по който го казваше. Исландският му беше като на тригодишно дете.

Но той учеше бързо и за тях беше все по-лесно да го разбират, както и за него да разбира какво му казват те. Момчетата му показаха къде са най-добрите места за риболов и гордо го придружаваха из полето и около езерата. Учиха английски думички от него, както и текстове на модните американски песнички, които бяха чували да се пеят в базата.

Дейв изгради много специална връзка с Микелина. Не мина много време и той напълно я спечели на своя страна. Започна да я изнася навън, ако времето беше хубаво. Опитваше се да разбере за какво я бива. Вършеше, каквото майка им винаги бе вършила — раздвижваше ръцете и краката ѝ, подкрепяше я при ходене и ѝ помагаше да прави всевъзможни упражнения. Един ден доведе със себе си лекар от военната част, за да я види. Докторът извърши щателен преглед и я накара да направи различни упражнения. Светна с

малко фенерче в очите и гърлото ѝ, раздвижи главата ѝ в кръг и опипа врата и гръбнака ѝ. Бе донесъл кутия с кубчета с различна големина и форма, и Микелина трябваше да ги подреди в пасващите за тях дупки. Това ѝ отне само миг. Казаха на лекаря, че се е разболяла на тригодишна възраст, че чувала всичко, което ѝ се говори, но почти не приказвала. Казаха му още, че може да чете, а майка ѝ я учела да пише. Докторът кимна доволно, давайки си вид, че е разбрал чутото. След прегледа дълго разговаря с Дейв и щом си тръгна, Дейв им обясни, че Микелина била съвсем нормално развита умствено. За семейството това не беше нещо ново. С течение на времето, чрез правилни упражнения и много търпелива работа, допълни Дейв, Микелина би могла да ходи без чужда помощ.

— Да ходи!

Майка им бавно приседна на кухненския стол.

— Дори да говори нормално — добави Дейв. — Вероятно. Тя никога ли преди не е ходила на лекар?

— Не го разбирам това — изпъшка тя.

— She's okay — каза Дейв. — Just give her time.^[62]

Тя обаче не го слушаше.

— Той е ужасен човек — изведнъж каза тя, а децата наостриха уши, защото никога не я бяха чували да говори по този начин за Гримур.

— Ужасен човек — продължи тя. — Проклетата малка душица, която не заслужава да живее. Не знам защо такива като него се раждат изобщо. Защо има такива хора. Не го разбирам това. Защо им се позволява да се държат, както си искат? Как стават такива? Кое го прави такъв звяр? Защо му е позволено да се държи година след година като животно, да се нахвърля върху децата си и да ги унижава, а мен да ме пребива, така че да ми се иска да умра и да започвам да измислям начини да...

Тя въздъхна тежко и седна при Микелина.

— Срамно е да бъдеш жертва на такъв човек и да се затвориш в самотата си, да отказваш на всички да влязат в твоя мизерен свят, в който не желаш да пускаш никого, най-малко децата си. Стоиш си там, събираш сили за следващия побой, който идва без предупреждение, а той е толкоз изпълнен с омраза, че човек не може да го разбере. Целият живот се превръща в очакване на поредната

атака, кога ще дойде тя, колко лоша ще бъде, каква ли би могла да бъде причината за нея, как можеш да я избегнеш... Колкото повече му угаждам, толкова повече го отвращавам. Колкото повече раболепие и страх проявявам, толкова повече ме мрази той. И ако му отвърна с някакво упорство, му давам повод да избие и последните остатъци живот от мен. Няма начин да постъпя правилно. Никакъв. Докато човек не започне да си мисли само за едно — всичко това да свърши, независимо по какъв начин. Само да се свърши.

В къщата се възцари гробна тишина. Микелина лежеше неподвижно в леглото си, момчетата бавно се приближиха до майка си. Слушаха всяка нейна дума в пълно изумление. Никога досега тя не бе открехвала вратичката, зад която криеше своята мъка. Беше живяла толкова дълго в нея, че бе забравила за всичко останало.

— Всичко ще се оправи — продума Дейв.

— Аз ще ти помогна — каза Симон абсолютно сериозно.

Тя го погледна. — Знам това — отвърна майка му. — Винаги съм знаела това, бедничкият ми Симон.

* * *

Дните се низеха. Дейв прекарваше цялото си свободно време в полето със семейството и все повече и по-често с майка им, било в къщата или в разходки около Рейнисватн и до Хавраватн. На момчетата им се искаше да бъдат повече време с него, но той бе престанал да ходи с тях на риба, отделяше вече по-малко време и за Микелина. Но не му се сърдеха. Бяха забелязали някаква промяна у майка си, която свързваха с Дейв, и се радваха за нея.

Почти половин година след като Гримур беше отведен от военната полиция, в един прекрасен есенен ден Симон видя майка си и Дейв да вървят заедно в посока към дома им. Бяха много близо един до друг и съвсем ясно се виждаше, че се държат за ръце. Щом се приближиха, пуснаха ръцете си и увеличиха разстоянието помежду си. Симон разбра, че не искат да бъдат виждани по този начин от никого.

— Какво смятате да правите с Дейв? — попита Симон майка си една вечер, когато мракът се бе спуснал над полето.

Бяха в кухнята. Томас и Микелина играеха на нещо. Дейв беше прекарал с тях целия ден и се бе върнал в базата си. Този въпрос витаеше във въздуха през цялото лято. Децата бяха обсъждали темата помежду си по повод различни обстоятелства и накрая винаги си представяха, че Дейв встъпва в ролята на техен баща и прогонва Гримур надалеч, така че да не трябва да го виждат никога повече.

— Какво искаш да кажеш с това „правите“? — попита майка му.

— Ами когато той се върне — отвърна Симон и забеляза, че Томас и Микелина бяха престанали да играят и го гледаха.

— Има достатъчно време дотогава, за да мислим за това сега — каза майка им. — Той няма да се върне скоро.

— И все пак какво мислиш да правиш?

Микелина и Томас отклониха погледа си от него и го насочиха към майка си.

Тя погледна Симон, след това другите две деца.

— Той иска да ни помогне — каза.

— Кой? — попита Симон.

— Дейв. Исква да ни помогне.

— Какво ще направи?

Симон се опитваше да разбере какво има предвид майка му. Тя го погледна право в очите.

— Дейв познава хора като него. Знае как човек може да се отърве от тях.

— Какво мисли да прави? — повтори Симон.

— Ти не се тревожи за това — отговори майка му.

— Смята да ни отърве от него ли?

— Да.

— Как?

— Не знам. Казва, че колкото по-малко знаем, толкова по-добре. Дори това не трябваше да ви казвам. Не знам какво възнамерява да прави. Може би ще говори с него. Ще го уплаши някак, та да ни остави на мира. Той казва, че има приятели в армията, които биха могли да му помогнат, ако се наложи.

— Но какво ще стане, ако Дейв си замине? — попита Симон.

— Да си замине?

— Да си тръгне от тук — поясни Симон. — Той няма да бъде тук вечно. Войник е. Войниците постоянно ги изпращат някъде.

Постоянно идват нови войници в бараките. Какво ще стане, когато той замине? Какво ще правим тогава?

Тя погледна сина си.

— Ще намерим изход — каза тя с тих глас. — Тогава ще намерим изход.

[59] При произнасянето на името „Микелина“ в исландския език има аспирация пред съгласния звук „к“ и името звучи като „Михкелина“. — Б.пр. ↑

[60] Редник (от англ.). — Б.пр. ↑

[61] Разбирам, че съпругът ви е в затвора. За кражба. (От англ.)
— Б.пр. ↑

[62] Тя е добре. Само й дай време. — Б.пр. ↑

19

Сигурдур Оли се обади на Ерлендур и му каза, че е говорил с Елза и че според нея трети човек бил замесен в играта, този, от когото забременяла Солвейх, годеницата на Бенямин, но не се знаело кой е бил. Обсъждаха случая известно време. Ерлендур разказа от своя страна на Сигурдур Оли какво е научил от стария войник Едуард Хънтър за кражбите от продоволствената база и как са се развили нещата за стопанина на къщата от каменистото поле, и още, че въпросният стопанин подлагал на системно насилие жена си. Същото бил казал и Хьоскулдур, който бил чувал за това от търговеца Бенямин.

— Всички тия хора отдавна са умрели и погребани — каза Сигурдур Оли уморено. — Изобщо не знам защо се ровим в тази история. То е, като да преследваме призраци. Никога няма да се срещнем с тези хора, за да говорим с тях. Всичко това са само призраци и приказки за духове.

— Да не би да говориш за зелената жена от каменистото поле? — попита Ерлендур.

— Елинборг казва, че старият Роберт бил видял призрака на Солвейх, облечен в зелено палто. Наистина започваме да преследваме призраци.

— А не искаш ли да разбереш кой лежи там с протегната нагоре ръка, сякаш е бил погребан жив?

— Висях два дни в някаква мръсна изба и вече не ми пука за нищо — каза Сигурдур Оли. — Вече изобщо не ми пука за тая проклета тъпотия — допълни той и затвори телефона.

* * *

Елинборг се сбогува с Ерлендур, щом излязоха от дома на Хънтър. Заедно с неколцина други полицаи тя трябваше да съпроводи

до Областния съд на Рейкявик един обвиняем, известен бизнесмен, който беше замесен в голямо дело за наркотици. Медите се интересуваха постоянно от това дело и репортерите се бяха събрали в съда през този ден, когато множество обвиняеми едновременно щяха да бъдат закарани там. Елинборг се опита да се приведе в най-добрия си вид за краткото време, което ѝ оставаше, преди да тръгнат. Все пак можеше да се случи да попадне в камерите на репортерите и да я покажат по телевизията, когато различните канали излъчеха новините си от Областния съд, и трябваше да изглежда прилично, да си сложи поне червило.

— Косата! — изпъшка тя и започна да я реши и нагласява с пръсти.

* * *

Както и предния ден, Ерлендур мислено бе при Ева Линд, която лежеше в реанимацията и едва ли щеше да оживее. Спомняше си последната им кавга, преди два месеца, в неговия апартамент. Тогава все още беше зима, мрачна, студена и с много сняг. Той нямаше намерение да се кара с нея, нямаше намерение да си изпуска нервите. Но тя не отстъпваше. Както обикновено.

„Не можеш да причиняваш това на детето“ — бе казал той, опитвайки се за пореден път да я убеди да скъса с вредните си навици.

Беше изчислил, че е бременна в петия месец. Откакто бе разбрала, че ще става майка, тя беше събрала кураж и след два неуспешни опита изглеждаше, че ще ѝ се удаде да остави наркотиците. Той я подкрепяше, както можеше, но и двамата знаеха, че неговата помощ има много малка тежест. Общуването им беше от такъв характер, че колкото по-малко загриженост показваше той, толкова повече шансове имаше тя да се стегне и да постигне успех. Отношението на Ева Линд към баща ѝ беше двойствено. Тя търсеше неговата компания, но в същото време го обвиняваше за всичко. Винаги бяха на различно мнение и не можеха да постигнат никакъв компромис.

„Ти пък какво разбираш от това? — каза тя. — Какво знаеш за децата? Аз със сигурност мога да си имам дете. И ще си имам, ако ме

оставите на мира.“

Той не беше сигурен какво бе пила дъщеря му — опиати или алкохол, или пък комбинация от двете, но тя не беше на себе си, когато той отвори вратата и я пусна да влезе. Тя по-скоро се свлече, отколкото седна на дивана. Коремът ѝ стърчеше изпод незакопчаното кожено яке, вече се виждаше ясно, че е бременна. Под якето носеше само тънка фланелка. А навън беше не по-малко от минус десет.

„Мисля, че се бяхме...“

„За нищо не се бяхме — прекъсна го тя. — Ти и аз. За нищо не се бяхме. За нищичко.“

„Мисля, че ти беше решила да се погрижиш за детето ти. Да го предпазиш да не му се случи нищо. Да внимаваш тази отрова да не му се отрази. Имаше намерение да спреш с наркотиците, но явно си над тия неща. Явно си над това, да се погрижиш за твоето дете както трябва.“

„Я млъкни!“

„За какво дойде тук?“

„Не знам.“

„Гризе те съвестта, нали? Не е ли така? Съвестта ти не те оставя на мира и ти се струва, че аз трябва да покажа разбиране към слабостта ти. Ето затова си дошла. За да те съжали някой и да си успокоиш съвестта.“

„Да бе, ти си насреща, ако на човек му притрябва съвест, о, свети нещастнико.“

„Беше избрала и име. Спомняш ли си? Ако е момиче.“

„Ти беше избрал име. Не аз. Ти. Както и всичко друго. Ти решаващ всичко. Ако поискаш да си тръгнеш, тръгваш си, през оная работа ти е за мен и за всички останали.“

„Трябваше да се казва Ойдур. Ти искаше така.“

„Да не мислиш, че не знам какво се опитваш да направиш? Да не мислиш, че човек не вижда направо през теб? Толкова те е страх... Знам какво имам в корема. Знам, че това е човек. Личност. Знам това. Няма нужда да ми напомняш. Няма нужда.“

„Хубаво — каза Ерлендур. — Струва ми се, че понякога забравяш това. Забравяш, че вече не си само ти, за която трябва да мислиш. Не си само ти тази, която се дрогира. Дрогираш и себе си, и детето, а детето ще се увреди повече, много повече от теб.“

Замълча, после продължи:

„Може би беше грешка. Да не го махнеш.“

Тя го погледна.

„Върви на майната си!“

„Ева...“

„Мама ми каза. Знам добре какво си искал.“

„Какви ги приказваш?“

„Можеш да я наричаш лъжкиня, но аз знам, че е истина.“

„Какво? За какво говориш?“

„Тя каза, че ти ще отречеш.“

„Ще отрека какво?“

„Че не си ме искал.“

„Какво?“

„Не си ме искал. Когато е забременяла.“

„Какво ти е наговорила майка ти?“

„Не си ме искал.“

„Излъгала те е.“

„Искал си да абортира...“

„Това е лъжа...“

„... и ето че ме съдиш, а аз правя най-доброто, което мога. Винаги си ме съдил.“

„Това не е вярно. И дума да не става! Не знам защо тя ти е наприказвала това, но то не е вярно. Никога не е било! Никога не сме разговаряли за такова нещо.“

„Тя си знаеше, че така ще кажеш. Предупреди ме.“

„Предупредила те е? Кога ти каза това?“

„Когато разбра, че съм бременна. Тогава ми каза, че ти си искал да я пратиш да абортира, и още, че ще го отречеш. Каза, че ти ще кажеш всичко, което каза.“

Ева Линд се изправи и тръгна в посока към вратата.

„Тя лъже, Ева. Повярвай ми. Не знам защо ти е наговорила всичко това. Знам, че ме мрази, но не мислех, че е толкова силно! Тя се опитва да те настрои срещу мен. Би трябвало да го виждаш. Да кажеш подобно нещо, е... е... това е отвратително. Можеш да й го предадеш.“

„Сам й го предай — изкрещя Ева Линд. — Ако смееш!“

„Отвратително е да те кара да слушаш такива неща. Да си измисля нещо подобно, за да разруши връзката ни.“

„На нея повече вярвам.“

„Ева...“

„Млъкни!“

„Ще ти кажа защо това не може да бъде вярно. Защо аз не бих могъл никога...“

„Не ти вярвам!“

„Ева... аз имах...“

„Затваряй си мутрата! Не вярвам на нищо, което казваш.“

„Тогава трябва да се махнеш от тук!“ — каза той.

„Да, именно — отвърна тя, за да го раздразни. — Разкарай ме!“

„Изчезвай!“

„Ти си противен!“ — изкрещя тя и се втурна през вратата навън.

„Ева!“ — извика той след нея, но тя не се обърна.

Нито я видя, нито чу повече, докато телефонът му не иззвъня два месеца по-късно, както стоеше над намерените в каменистото поле кости.

* * *

Ерлендур седеше в колата си, пушеше и си мислеше, че би трябвало да реагира по различен начин, да пречупи гордостта си и да потърси Ева, когато гневът му се поуталожи. Да ѝ каже, че майка ѝ лъже, че той никога не би ѝ предложил да абортира. Не би могъл. Не трябваше да допуска момичето да му изпраща зов за помощ. Тя не беше съзряла достатъчно за такава ситуация, не разбираше положението, до което се беше докарала, и изобщо не си даваше сметка за своите отговорности. Бе някак си сляпа за самата себе си.

Ерлендур се боеше, че когато дойде в съзнание, ще трябва да ѝ съобщи какво се е случило. Ако въобще дойдеше в съзнание. Просто за да върши нещо, той вдигна телефона и набра Скарпхедин.

— Прояви малко търпение — каза археологът — и престани да звъниш непрекъснато! Ще ти кажем, когато стигнем до костите.

Изглежда, Скарпхедин бе поел цялото разследване по делото и от ден на ден ставаше все по-надут и важен.

— И кога ще стане това?

— Не може да се каже — отвърна археологът и Ерлендур си представи жълтите зъби иззад брадата му. — Ще се изясни скоро. Остави ни да си свършим работата на спокойствие.

— Все нещо трябва да можеш да ми кажеш. Мъж ли е? Или жена?

— Търпението побеждава всичкото...

Ерлендур прекъсна разговора. Палеше си нова цигара, когато телефонът звънна. Беше Джим от британското посолство. Едуард Хънтър и американското посолство бяха открили списък с имената на исландските служители в продоволствената база и Джим го бе получил по факса. Той самият не бе успял да открие нищо за исландски работници от времето, когато англичаните са управлявали базата. В американския списък имало девет имена и Джим му ги прочете по телефона. Имената не говореха нищо на Ерлендур и той продиктува на Джим номера на факса в кабинета си с молба да му препрати списъка.

Подкара колата към Вогар и паркира, както предния път, на известно разстояние от приземното жилище, в което бе нахълтал преди няколко дни, търсейки Ева Линд. Чакаше и се питаше какво ли е това, което кара хората да се държат като този човек към жената и детето, но не стигна до никакво заключение, освен че бяха някакви пълни идиоти. Не можеше да определи какво му се иска да направи на този мъж. Не знаеше дали иска въобще да му направи нещо, освен да го следи от колата си. Не можеше да избие от главата си спомена за белезите от изгаряне върху гърба на малкото момиченце. Човекът беше отрекъл да е сторил каквото и да било на детето, а майката потвърди показанията му, тъй че властите не можеха да направят повече от това, да им отнемат детето. Делото на тоя тип беше при прокурора. Може би щеше да бъде обвинен. А може би не.

Ерлендур преценяваше възможностите, с които разполагаше. Не бяха много и нито една не беше благоприятна. Ако садистът се беше прибрал в жилището вечерта, когато той издирваше Ева Линд и завари малкото дете да седи на пода с прогарения по гърба, Ерлендур щеше да се нахвърли върху него. Но бяха минали вече няколко дни и той не можеше ей така безпричинно да го нападне. Не можеше просто да отиде и да го пребие, макар че точно това май му се искаше най-много. Ерлендур знаеше, че не може дори да говори с него. Такива хора не се плашеха лесно. Този щеше само да му се изсмее в лицето.

През двата часа, в които седя в колата си и пуши, Ерлендур не забеляза никакво движение в къщата.

Накрая се отказа от следенето и подкара към болницата. Опитваше се да забрави всичко това, както и многото други неща, които му се бе налагало да забравя с времето.

Когато се прибра от Областния съд, Елинборг се чу със Сигурдур Оли. Той ѝ разказа, че Бенямин по всяка вероятност не е бил бащата на детето, което носела годеницата му Солвейх, и това довело до развалянето на годежа. Разказа ѝ също за това, че бащата на Солвейх се обесил след изчезването на дъщеря си, а не, както Баура им бе казала, преди него.

Преди да отиде до „Граварвогур“, Елинборг се отби до Гражданския регистър и поразрови старите смъртни актове. Никак не ѝ се нравеше да я лъжат, най-малкото претенциозни бабички, които гледаха другите отвисоко.

Баура изслуша разказа за онова, което Елза бе споделила за неизвестния баща на детето на Солвейх. Лицето ѝ остана безизразно, също както и предния ден.

— Чувала ли си тази история преди? — попита Елинборг.

— Че сестра ми е била курва ли? Не, не съм го чувала това преди и не разбирам защо ми разказваш тия неща. След всичките тези години. Не разбирам, наистина. Би трябвало да оставиш сестра ми на мира. Тя не заслужава да бъдат разнасяни клюки за нея. Какво... доказателство има тази... тази Елза за твърденията си?

— Разказа на майка си — отвърна Елинборг.

— Която знае това от Бенямин?

— Да, той е споделил с нея тази история чак когато е бил на смъртно легло.

— Намерихте ли нейна коса в дома му?

— Всъщност да.

— И смятате да я изследвате заедно с костите?

— Така мисля.

— Значи, вие смятате, че той я е убил. Че Бенямин, този смотаняк, е убил годеницата си. Това ми се вижда нелепо. Пълна глупост. Не разбирам как сте могли да си го помислите.

Баура млъкна и се умисли.

— Тази история ще излезе ли във вестниците? — попита тя.

— Това вече не знам — каза Елинборг. — Костите събудиха голям интерес сред журналистите.

— Имам предвид, че сестра ми е била убита?

— Ако стигнем до това заключение. Знаеш ли кой може да е бил бащата на детето ѝ?

— Бенямин ѝ беше единственият.

— Никога ли не се е споменавало за друг? Тя не е ли споделяла с теб за друг?

Баура поклати глава.

— Сестра ми изобщо не беше лека жена.

Елинборг се изкашля.

— Каза, че баща ти се е самоубил няколко години преди сестра ти.

Известно време двете жени се гледаха в очите.

— Най-добре е да си тръгваш — каза Баура и се изправи.

— Не аз започнах да говоря за баща ти. Прегледах смъртния му акт в Гражданския регистър. Гражданският регистър не лъже, за разлика от някои хора.

— Нямам какво повече да ти кажа — отвърна Баура, но вече бе изгубила предишната си арогантност.

— Мисля, че го спомена единствено защото ти се искаше да говориш за него. Вътре, дълбоко в себе си.

— Що за глупости са това! — избухна старата жена. — Да не стана сега и психолог!

— Той е умрял шест месеца след изчезването на сестра ти. В смъртния акт не се споменава за самоубийство. Не се казва нищо за причината на смъртта. Вероятно защото е бил от прекалено знатен род, за да се регистрира като самоубийство. Внезапно починал в дома си, така е записано.

Баура обърна гръб на полицайката.

— Има ли някаква надежда да започнеш да ми говориш истината? — попита Елинборг и също се изправи на крака. — Каква е връзката с баща ти? Защо го спомена? Кой е бил бащата на детето на Солвейх? Той ли е бил?

Никаква реакция. Двете жени стояха в гостната на голямата къща на търговеца на едро и човек можеше почти да пипне тежкото им

мълчание. Елинборг огледа стаята, всичките тия прекрасни предмети в нея, картините, на които бяха изобразени съпрузите, скъпите мебели, черния роял, снимка на Баура с председателя на Прогресивната партия^[63] на видно място. „Каква пищност. И какво мъртвило“, помисли си тя.

— Нима всички семейства нямат по някоя тайна? — каза накрая Баура и отново обърна гръб на събеседничката си.

— Предполагам — отвърна Елинборг.

— Не беше баща ми — продължи Баура неохотно. — Не знам защо те излъгах за неговата смърт. Някак ми се изплъзна от устата. Ако искаш да се правиш на психолог, трябваше да кажеш, че дълбоко в себе си съм искала да ти кажа всичко. Толкова дълго съм мълчала, че когато започна да ми говориш за Солвейх, нещо се отпуши и се разтопи в гърдите ми. Не знам.

— Кой е бил?

— Племенникът му, братовият му син — каза Баура. — Във Фльоут. Случи се на едно от летните гостувания.

— Вие как разбрахте?

— Тя беше съвсем променена, като се върна от там. Мама... Майка ни забеляза веднага, а след като мина известно време, не можеше да се скрие повече.

— Тя каза ли на майка ви какво се е случило?

— Да. Баща ни замина на север. Повече нищо не знам. След като се върна, момчето беше изпратено извън страната. Трябва да се е говорело за това в провинцията. Дядо имаше голямо имение. И двама синове. Баща ми се преселил на юг, основал фирма и станал много богат. Беше последовател на Йонас от Хрипла^[64], направо го обожаваше.

— А какво стана с племенника?

— Нищо. Солвейх каза, че го е направил против волята й. Изнасил я е. Родителите ми не знаеха какво да сторят, не искаха да го дават под съд поради всичкия шум и клюките, които щяха да последват едно такова дело. Момчето се прибра в страната след няколко години и заживя тук, в Рейкявик. Създаде и семейство. Умря преди около двацет години.

— А Солвейх и детето?

— Искаха да пратят Солвейх да направи аборт, но тя отказа. Отказа да махне детето. И един ден просто изчезна.

Баура се обърна към Елинборг.

— Може да се каже, че това лятно гостуване във Фльоут ни съсипа. Съсипа ни като семейство. И със сигурност предопредели целия ми живот. Игра на криеница. Да се запази достойнството на семейството. Не можеше да се говори за това. Не биваше дори да се споменава. Майка ми се погрижи за това. Знам, че е разговаряла с Бенямин. Разяснила му е ситуацията. По този начин смъртта на Солвейх си остана само неин проблем. На Солвейх. Неин личен въпрос, неин избор. Временна загуба на разсъдък. С нас всичко си беше наред. Ние бяхме чисти и безукорни. Тя нещо бе мръднала и отишла да се удави в морето.

Елинборг гледаше възрастната жена и внезапно усети, че изпитва съчувствие към нея, мислейки си за лъжата, в която се бе превърнал животът ѝ.

— Тя сама си го направи — продължи Баура. — Нас това не ни засягаше. Беше си нейна работа.

Елинборг кимна с глава.

— Тя не лежи там в онова поле — каза Баура. — Тя лежи на дъното на морето и лежи там вече повече от шейсет ужасни години.

* * *

Ерлендур влезе в болничната стая и седна до Ева Линд, след като беше приказвал с доктора ѝ, който повтори думите си от преди — състоянието ѝ не е променено, само времето ще покаже какво ще стане оттук насетне. Ерлендур седеше до леглото на дъщеря си и се чудеше за какво да ѝ говори този път, но не може да измисли нищо.

Времето минаваше. Реанимацията беше потънала в тишина и спокойствие. Покрай вратата преминаваше някой и друг лекар или санитар, обут в меки бели обувки, които поскърцваха на линолеума по пода.

Това скърцане.

Ерлендур гледаше дъщеря си и някак несъзнателно започна да ѝ говори с тих глас за едно безследно изчезване, с което той дълго време

си беше блъскал главата и за което, въпреки че бяха минали много години, все още мислеше и все не успяваше да разбере напълно.

Започна да ѝ разказва за младо момче, което заедно с родителите си се преместило в Рейкявик от провинцията, но родното място му липсвало. Бил прекалено млад, за да разбере причините, поради които трябвало да се преселят в града, още повече че тогава това не било град, а по-скоро голямо тържище на брега на морето. По-късно разбрал, че много неща обуславяли това решение.

Новият дом от самото начало му станал чужд. Бил израснал сред животни и водил еднообразен селски живот, изолиран от света през летните прохлади и суровите зими, сред истории за поколенията роднини, които заселили цялата земя наоколо, повечето дребни стопани и бедняци. Тези хора били героите от приказките, които слушал в детството си. Имал чувството, че ги е познавал лично. Историите за ежедневието, който те водели от години и десетилетия, описвали бедствия и трудности или пък били толкова забавни и смешни, че хората дъх не можели да си поемат от смях, превивали се и се държали за коремите, чак се давали в пристъпи на кашлица. Всичко това били истории за хора, с които той живеел или общувал в ежедневието си, или хора, които от поколения наред са населявали тази земя — чичовци и лели, баби и прабаби, дядовци и прадядовци, все роднини далеч назад във времето. Познавал добре героите от разказите, дори онези, които били отдавна умрели и погребани в малкото гробище отатък старата селска църква, докато тя все още била ползвана. Разкази за мъдри баби, които преминавали през ледените реки, за да помогнат при израждането на бебетата; истории за селяни, които извършвали подвизи, за да спасят животните си в свирепи черни бури; истории за работници, които замръзвали навън, на път към кошарите; истории за пияни попове; приказки за страховити чудовища; приказки за живота, който бил част от неговия живот.

Носел ги всичките в душата си, когато се преместил заедно с родителите си в града. Родителите му преустроили в жилище една малка къща извън града, ползвана за баня от британските войници през годините на войната. Друго не можели да си позволят. Градският живот не се отразил добре на баща му и скоро след идването им на юг той починал от сърце. Майка му продала къщичката и купила приземна стая недалеч от пристанището. Започнала да работи в

рибната фабрика. Самият той не знаел с какво да се захване, когато завършил училище. Няма средства да продължи образованието си, а може би и не му се искало много. Постъпил на работа. В строителството. По някое време станал и моряк на риболовен кораб. Видял после обява, търсели хора за работа в полицията.

Не чул повече нито една история, а тези, които знаел, се изличили от паметта му. Неговите хора лека-полека изчезнали, забравени и погребани в опустялата провинция. Чувствал се не на място в града, като отломка от разбита лодка. Искал да се завърне в родното си място, но нямало към какво да се завърне. Знаел, че не е градски човек, сам не знаел какво е всъщност. Никога не го напуснала носталгията по другия живот, усещал, че няма корени, и не се чувствал добре, а и последните връзки с миналото си загубил, когато майка му починала.

Започнал да посещава заведения и барове. Запознал се с една жена в „Глоймбайр“^[65]. И преди се бил запознавал с жени, но това не водело до нищо повече от няколко срещи. Тази била различна, по-настоятелна, сякаш искала да му отнеме водещата роля. Всичко станало толкова набързо, че той не могъл да се ориентира. Тя постоянно му поставяла изисквания, които той трябвало да изпълнява, без много-много да обмисля нещата, и преди да се усети, вече се бил оженил за нея и им се родила дъщеричка. Наели малко жилище. Тя имала големи планове за тях, за бъдещето им. Говорела за повече деца и покупка на жилище с възбуда и нетърпение, все едно че виждала живота си като на длан и нищо, нищичко не можело да хвърли сянка върху му, никога.

Родило им се второ дете. Тя все повече усещала, че той се отчуждава. Когато си дошли вкъщи с момченцето, той не проявил особена радост. Вече бил започнал да намеква, че иска да скъса с всичко това, иска да се махне. Тя усещала заплахата. Попитала го дали има друга замесена, но той просто я гледал, не разбирал въпроса. Никога не се бил замислял. „Трябва да има друга в играта“, казала тя. „Не е това“, отвърнал той, започнал да ѝ обяснява как се чувства, какви мисли му минават през главата, но опитът му не успял, тя просто не искала да чуе. Имала две деца от него и той не можело сериозно да разправя, че иска да я напусне. Да ги напусне. Децата си.

Неговите деца. Ева Линд и Синдри Снайр. Галени имена, които тя им била избрала. Той не усещал връзка с тях. Не усещал ролята си на техен баща, но разбирал отговорността, която имал. Разбирал задължението си спрямо децата и това нямало нищо общо с майка им или съвместния им живот. Казал, че желае да се грижи добре за децата, и искал разводът да бъде по взаимно съгласие. Тя отвърнала, че няма да има взаимно съгласие, вдигнала Ева Линд и здраво я притиснала до себе си. Разбрал тогава, че тя ще опита да използва децата, за да го задържи, и станал още по-убеден, че не може да живее с тази жена. Всичко било една огромна грешка от самото начало и той отдавна трябвало да се задейства. Няма представа какво си бил мислел през цялото това време, но нещата трябвало да приключат час по-скоро.

Опитал се да я убеди да му позволи да взема децата за няколко дни през седмицата или през месеца, но тя категорично отказала, побесняла, казала му, че никога повече нямало да види децата, ако я напуснел. Тя щяла да се погрижи за това.

Тогава той си тръгнал. Изчезнал от живота на малкото двегодишно момиченце, което седяло на повитото си в пелени дупе и с гумена залъгалка в ръце гледало как той излиза през вратата. Малка бяла залъгалка, която проскърцвала, когато детето я захапело.

— Не го направихме както трябва — каза Ерлендур.

Това скърцане.

Отпусна глава. Помисли си, че някой от санитарите е минал покрай вратата на болничната стая.

— Не знам какво се случи с този човек — продължи Ерлендур толкова тихо, че почти не се чуваше.

Погледна дъщеря си в лицето, което бе станало спокойно, по-спокойно не го бе виждал преди. Чертите ѝ бяха някак по-ясни. Премести поглед към уредите, които поддържаха живота ѝ, после отново сведе очи към пода.

Седя така дълго време. После стана, надвеси се над Ева Линд и я целуна по челото.

— Той изчезна и мисля, че все още е изгубен. Дълго време е бил такъв и изобщо не съм сигурен, че ще успее някога да се намери. Ти нямаш вина за това. Това се случи, преди ти да се появиш. Мисля, че той все още търси себе си, но не знам защо, нито какво точно търси. Като че ли никога не ще успее да го намери.

Ерлендур пак погледна към Ева Линд.

— Освен ако не му помогнеш.

Лицето ѝ приличаше на студена маска в светлината на малката лампа на нощното шкафче.

— Знам, че ти го търсиш, знам и че ако някой може да го намери, то това си ти.

Обърна се, за да излезе от стаята, и видя бившата си жена да стои на вратата. Нямаше идея колко време беше стояла там или колко от това, което бе казал на Ева Линд, е чула. Бившата му жена носеше същото кафяво палто върху анцуга си, но беше на обувки с висок ток, което правеше облеклото ѝ нелепо. Ерлендур не се бе виждал с нея лице в лице повече от двайсет години и не можеше да не забележи колко се е състарила за това време, чертите на лицето ѝ бяха загубили остротата си, бузите ѝ бяха напълнели, имаше двойна брадичка.

— Отвратителна лъжа е това, което си казала на Ева Линд за аборта — избухна Ерлендур.

— Остави ме на мира! — отвърна Халдора.

Гласът ѝ също се бе състарил, бе станал хриплив. От прекалено пушене. Прекалено дълго време.

— За какво друго си излъгала децата?

— Махай се! — каза тя и се отдръпна от вратата, за да може той да мине покрай нея.

— Халдора...

— Махай се! — повтори тя. — Просто си върви и ме остави на спокойствие!

— И двамата искахме децата.

— Нима не съжаляваш? — каза тя.

Ерлендур не беше сигурен дали разбира въпроса ѝ.

— Мислиш ли, че те имаха за какво да дойдат на този свят?

— Какво се е случило? — промълви Ерлендур. — Как стана такава?

— Махай се! — каза тя. — Бива те в това. Тръгвай си! Изчезвай! Остави ме на спокойствие с нея!

Ерлендур втренчено я погледна.

— Халдора...

— Махай се, ти казвам — тя понижи глас. — Изчезни надалеч! Веднага! Махай се! Не искам да те виждам. Никога повече не искам да

те виждам!

Ерлендур излезе от стаята и тя затвори вратата след него.

[63] Една от най-големите политически партии в Исландия. Основана е през 1916 година. Това е политическа партия на земеделците, чиято идеология се характеризира с либерализъм, евроскептицизъм и популизъм. — Б.пр. ↑

[64] Йонас Йонсон, известен с името на родното си място и наричан „Йонас от Хрипла“ (1885–1968). Бил е учител и политик и един от най-влиятелните хора на ХХ век в сферата на исландската култура и политика. Първоначално педагог и автор на учебници, той става впоследствие председател на Прогресивната партия. Бил е такъв в продължение на десет години, както и министър на правосъдието от 1927 г. до 1932 година. — Б.пр. ↑

[65] Име на бар, основан през 1961 г. в сградата на Прогресивната партия. От 1987 г. там се помещава Музеят на изкуствата в Рейкявик. Иначе „Глоймбайр“ е голяма торфена селска къща музей от северноирландски тип, в областта на Скагафьордур, Северна Исландия. Този вид торфени къщи се появяват през ХІХ век и се отличават с насочените напред фронтони на всички предни сгради, а задните постройки са разположени под прав ъгъл. „Глоймбайр“ е част от колекцията сгради на Националния исторически музей на Исландия от 1947 година. Имението на хълма при „Глоймбайр“ е от времето на Заселването (около 900 г.). Сградите се различават по възраст; най-новото попълнение е било построено през 1876–1879 г., а най-старата постройка (кухнята, „дългият килер“ и средната баня) се смята, че е запазена от средата на ХVІІІ век. Пасажите, свързващи отделните помещения, са останали непроменени в продължение на много векове. Формата на чифлика, каквато е днес, е подобна на тази на много от големите ферми в Скагафьордур от ХVІІІ и ХІХ век. — Б.пр. ↑

21

Сигурдур Оли приключи с търсенето в мазето тази вечер, без да успее да разбере кои други са наемали къщата в каменистото поле от Бенямин. Беше му обаче все едно. Чувстваше се щастлив, че може да се отърве от мазето. Когато се прибра вкъщи, Бергтора вече го чакаше. Беше купила червено вино, седеше в кухнята и си пийваше. Извади втора чаша и му я подаде.

— Не съм като Ерлендур — каза Сигурдур Оли. — Никога повече не ми казвай нещо толкова ужасно.

— Да, но искаш да си като него — отвърна Бергтора.

Беше приготвила паста и запалила свещи на масата в трапезарията. „Приятна обстановка за екзекуция“, помисли си Сигурдур Оли.

— На всички мъже им се иска да са като него — продължи Бергтора.

— Ох, защо казваш това?

— Да бъдат сами със себе си.

— Това не е вярно. Ти дори не можеш да си представиш какъв скапан живот живее Ерлендур.

— Във всеки случай искам да оправим тази наша връзка.

— Добре, дай да оправим тази наша връзка.

Сигурдур Оли не познаваше по-практична жена от Бергтора. Така че това нямаше да бъде разговор за любовта в живота им.

— Заедно сме вече, колко, три, четири години, и нищо не се случва. Абсолютно нищо. Придобиваш идиотско изражение, когато започна да ти говоря за неща, които звучат като обвързване. Все още сме с отделни финанси. Изглежда, че за сватба в църква и дума не може да става, а за друг вид сватба аз не знам. Не сме се регистрирали и като живеещи на семейни начала. В твоите очи децата са като далечна слънчева система. И човек се пита какво тогава остава?

Нямаше и следа от гняв в думите на Бергтора. Тя се държеше така, поне дотук, като че ли се опитваше единствено да разбере

естеството и посоката на връзката им.

— Ние оставаме — каза Сигурдур Оли. — Ние двамата.

Вече бе извадил един диск и го сложи в уредбата. Превъртя до една песен, която не му излизаше от главата от момента, когато Бергтора започна да го притиска със задълбочаването на връзката им. Мариан Фейтфул^[66] запя за домакинята Луси Джордан, която мечтаела на трийсет и седем години да кара спортна кола из Париж и студеният вятър да развява косите ѝ.

— Достатъчно много сме говорили за това — каза Сигурдур Оли.

— За кое? — попита Бергтора.

— За нашето пътуване.

— Имаш предвид към Франция ли?

— Да.

— Сигурдур...

— Хайде да отидем в Париж и да си наемем спортна кола! — каза Сигурдур Оли.

* * *

Ерлендур не виждаше нищо във виелицата. Бурята го блъскаше, удряше го в лицето; обгръщаха го студ и мрак. Опитваше се да си проправи път напред през стихията, но не можеше да направи и крачка. Обърна гръб на вятъра и остана неподвижен, докато снегът се трупаше около него. Знаеше, че ще умре, и не можеше да направи нищо против това.

Телефонът започна да звъни, звънеше в бурята без прекъсване, докато внезапно тя не утихна, грохотът от виелицата не замлъкна и той се събуди, седнал на стола си в стаята на апартамента си. Телефонът върху бюрото му безмилостно звънеше с постоянно усилващ се шум.

Изправи се сковано, искаше да вдигне, но телефонът спря да звъни. Застана до апарата и зачака нов звън, но той не дойде. Телефонът му беше от старите, нямаше екран, на който да се изписва търсецията го номер, така че той нямаше никаква представа кой можеше да се е обаждал. Помисли си, че сигурно е бил някой телефонен търговец, досадник, която се опитва да му продаде

прахосмукачка с безплатен тостер като бонус. Но все пак му поблагодари мълчаливо, задето го бе измъкнал от виелицата.

Отиде в кухнята. Часът беше осем вечерта. Опита се да ограничи пролетната светлина с пердетата на прозореца, но тя все се провираше оттук-оттам покрай тях и хвърляше прашни лъчи, които осветяваха мрака в жилището. Пролетта и лятото не бяха сезоните на Ерлендур. Имаше прекалено много светлина. Прекалено много лекомислие. Той обичаше тежките и мрачни зими. В кухнята не намери нищо, което да става за ядене, и седна на масата, като подпря глава с ръце.

Все още не можеше да дойде на себе си след съня. Беше се върнал от болницата около шест часа, седна на стола и спа докъм осем. Продължаваше да вижда картината на бурята и как се бе извърнал, за да се прикрие от вятъра, чакайки смъртта си. Често му се бе случвало да сънува същия сън в различни варианти, като тази безкрайна студена буря, която го пронизваше до мозъка на костите, неизменно присъстваше. Знаеше как щеше да продължи сънят, ако телефонът не го бе прекъснал.

Телефонът отново зазвъня. Ерлендур се изкуши да го остави да си звъни. Накрая се отлепи от стола, влезе в стаята и вдигна слушалката.

— Ало, Ерлендур, ти ли си?

— Да — отговори Ерлендур, опитвайки да се стегне.

Веднага позна гласа.

— Джим е, от посолството. Извинявай, че ти звъня така вкъщи.

— Ти ли се обажда одеве?

— Одеве не. Само сега. Говорих с Едуард Хънтър и реших, че трябва веднага да ти позвъня.

— Тъй ли, да не би да има нещо ново?

— Той работи по твоя въпрос, а и на мен ми се искаше да хвърлям по едно око на нещата. Вече е звънял в Америка, прегледал е дневника си, говорил е с някакви хора и смята, че знае кой е проговорил за кражбата от продоволствената база.

— Кой?

— Не ми каза. Помоли само да ти предам това и да ти кажа, че те очаква.

— Тази вечер ли?

— Да, не, по-скоро утре. Може би е по-добре утре сутринта. Мислеше да си ляга. Той си ляга рано.

— Исландец ли е бил? Този, дето е пропял?

— Сам ще ти каже. Лека нощ и извинявай за безпокойството.

Джим затвори телефона, Ерлендур направи същото.

Все още стоеше до апарата, когато той започна да звъни отново. Беше Скарпхедин, който се обаждаше от каменистото поле.

— Утре ще изровим костите — съобщи Скарпхедин без никакво предисловие.

— Време беше — каза Ерлендур. — Ти ли звъня одевете?

— Да, да не би да си влизаше вкъщи?

— Да — излъга Ерлендур. — Откри ли нещо смислено там?

— Не, но исках да ти кажа, че... добър вечер... лека вечер, уфф, дай да ти помогна, тъй... а, да, извинявай, докъде бяхме стигнали?

— Казваше ми, че утре ще изровите костите.

— Да, по някое време надвечер, надявам се. Не сме намерили нищо, което да подсказва как трупът е попаднал в земята на това място. Може би ще открием нещо под костите.

— Значи, ще се видим утре.

— Бъди здрав!

Ерлендур затвори. Все още не се бе разбудил напълно. Мислеше си за Ева Линд и за това, дали нещичко от онова, което ѝ бе разказал, изобщо е стигнало до нея. Мислеше си за Халдора и за омразата, която тя хранеше към него след всичките тези години. За милионен път се опита да си представи какъв ли щеше да е неговият и техният живот, ако не си беше тръгнал. По този въпрос тъй и никога не стигна до някакво заключение.

Взираше се пред себе си, без да гледа нещо конкретно. Няколко вечерни слънчеви лъча се провряха покрай завесите в стаята и прорязаха мрака около него. Погледна пердетата. Бяха плътни, от бархет и стигаха до пода. Дебели, зелени пердета, които трябваше да държат пролетната светлина навън.

„Добър вечер.“

„Лека вечер.“

„Дай да ти помогна...“

Ерлендур се вгледа в тъмнозеления цвят на завесите.

Недъгава.

Зелена.

„Какво правеше Скарпхедин...?“

Ерлендур скочи на крака и грабна телефонната слушалка. Не си спомняше номера на мобилния на Скарпхедин и отчаяно позвъни на „Услуги“. Успя да открие номера, след което се обади на археолога.

— Скарпхедин. Скарпхедин? — изрева той в телефона.

— Какво? Пак ли си ти?

— Кому пожела „лека вечер“ там одева? На кого помагаше?

— А?

— С кого говори преди малко?

— С кого ли? Защо си толкова възбуден?

— Кой е там горе с теб?

— Имаш предвид коя.

— Абе това да не е видео телефон! Не мога да видя кои сте на полето. Чух те да казваш на някого „добър вечер“. Кой е там при теб?

— Не е при мен. Тя отиде някъде. Чакай, стои ей там при храстите.

— При храстите? Имаш предвид касиса? Тя при касисовите храсти ли е?

— Да.

— Как изглежда?

— Тя е... Познаваш ли я? Каква е тази жена? Защо се вълнуваш толкова?

— Как изглежда тя? — повтори Ерлендур, като опитваше да се успокои.

— Я се съвземи!

— Колко е стара?

— Стара ли?

— Само ми кажи на каква възраст мислиш, че е?

— Ами някъде около седемдесетте. Не, може би по-скоро към осемдесетте. Трудно е да се каже.

— Как е облечена?

— Облечена? Тя е в дълго зелено палто, дълго чак до обувките. На ръст е горе-долу като мен. И е куца.

— Куца?

— Да, куца. Но има и нещо друго. Тя е някак си, не знам...

— Какво? Какво! Какво се опитваш да кажеш?

— Не знам как да го опиша... аз... абе, сякаш е недъгава.

Ерлендур захвърли телефонната слушалка и побягна навън в пролетната вечер. Съвсем забрави да каже на Скарпхедин на всяка цена да задържи жената там.

* * *

Вече бяха изминали няколко дни, откакто Дейв им бе гостувал за последно, когато Гримур се завърна вкъщи.

Беше настъпила есен с режещ северен вятър и силни снеговалежи. Каменистото поле беше на голяма надморска височина и там зимата идваше по-рано, отколкото в ниската долина, където Рейкявик вече приемаше облика на град. Симон и Томас вземаха училищния бус към града сутрин и се прибираха привечер. Майка им ходеше всеки ден в стопанството в Гувунес, където работеше. Там тя се грижеше за млечните крави и участваше в земеделската работа. Излизаше преди момчетата, но винаги си бе вкъщи, когато те се прибираха от училище. Микелина оставаше у дома за през деня и самотата много ѝ тежеше. Не можеше място да си намери от радост, щом майка ѝ се прибереше, а когато Симон и Томас се втурваха в къщата и захвърляха в ъгъла учебниците си, щастието ѝ ставаше пълно.

Дейв им беше чест гостенин. Двамата, майка им и Дейв, все по-добре се разбираха и се заседяваха дълго време на кухненската маса, явно желаейки да бъдат оставени на спокойствие от момчетата и Микелина. Случваше се, когато искаха пълно спокойствие, да отиват в спалнята и да заключват вратата.

Понякога Симон виждаше как Дейв гали майка им по бузата или махва паднал кичур коса от лицето ѝ, като го приглажда върху главата ѝ. Или пък я галеше по ръката. Двамата ходеха на дълги разходки покрай Рейнисватн, стигаха дори до долината на Мосфетл и до Хелгуфос^[67]. Тогава си носеха и храна, защото такава пътуване можеше да отнеме и цял ден. Понякога вземаха и децата, Дейв носеше Микелина на гръб без усилие, все едно че беше наръч слама. Той наричаше тези пътувания „пикник“. На Симон и Томас думата им се

струваше смешна, имитираха го и квакаха: „пик-ник, пик-ник“, правейки се на кокошки.

Случваше се на тези пикници или край масата в кухнята, или в спалнята Дейв и майка им да седят много сериозни и да разговарят. Така беше и веднъж, когато Симон влезе в спалнята. Те седяха на края на леглото, Дейв държеше ръката на майка му. Двамата погледнаха към вратата и се усмихнаха на Симон. Той нямаше представа за какво си говорят, но не можеше да е нещо приятно, добре познаваше изражението на майка си, когато не ѝ беше добре.

И после, през един студен есенен ден, всичко приключи.

Гримур се прибра сутринта, когато майка им вече бе поела към стопанството в Гувунес, а Симон и Томас тръгнаха да вземат училищния бус. На полето беше станало студено и те срещнаха Гримур да крачи по разчистената пъртина към къщата, притиснал парцаливото си палто плътно към себе си, за да се предпази от северняка. Дори не ги погледна. Не можаха да видят добре лицето му в есенния сумрак, но Симон си представи изражението му — сурово и студено. Вече от няколко дни момчетата го очакваха. Майка им бе споменала, че щял вече да излиза от затвора и да се върне при тях. Можело да го очакват да се появи по всяко време.

Симон и Томас се загледаха след вървящия към къщата Гримур. После се спогледаха разтревожено. И двамата си мислеха едно и също — Микелина беше сама. Беше се събудила, когато майка им и момчетата станаха от леглата, но после бе заспала отново. Щеше самичка да посрещне Гримур. Симон се опита да си представи реакцията му, когато разбереше, че майка им не си е вкъщи, нито пък момчетата, а единствено Микелина, която бе мразил през целия си живот.

Училищният бус пристигна и на два пъти ги подкани с клаксона да побързат. Шофьорът видя момчетата да стоят в полето, но не можеше да ги чака повече и потегли. Автобусът изчезна надолу по пътя. Момчетата стояха на едно място като вкаменени. Не си казаха и дума, тръгнаха бавно и се запромъкваха към къщата.

Не искаха Микелина да бъде сама у дома.

На Симон му мина през ума да изтича до майка си или да изпрати Томас, но размисли, нямаше защо да ускоряват срещата на родителите му, майка им можеше да изкара този последен ден на

спокойствие. Видяха как Гримур влиза в къщата и затваря вратата след себе си. Втурнаха се на бегом към къщи. Въобще не знаеха какво да очакват. Единственото, за което мислеха в този момент, беше Микелина, спяща в семейното легло, в което тя при никакви обстоятелства не трябваше да се намира.

Внимателно отвориха вратата и се промъкнаха вътре, Симон отпред, Томас — плътно зад него, държейки го за ръката. Влязоха в кухнята и видяха Гримур да стои до мивката. Беше с гръб към тях. Подсмръкна с нос и се изхрачи в умивалника. Бе запалил лампата над кухненската маса и момчетата виждаха само силуета му зад светлината.

— Къде е майка ви? — попита той, все така с гръб към тях.

Симон реши, че в крайна сметка баща им ги беше видял още на пътеката към къщата и ги бе чул да влизат.

— На работа — отвърна Симон.

— На работа? Къде? Къде работи тя? — попита Гримур.

— В млекодобивното стопанство в Гувунес — каза Симон.

— Не знаеше ли, че се прибирам днес?

Гримур се обърна към тях и застана в светлината на лампата. Братята втренчено гледаха как той се появява от мрака пред тях, отново, след цялото това време от пролетта насам, и очите им се окръглиха като паници, когато съзряха лицето му в приглушената светлина, падаща от тавана. Нещо се бе случило с Гримур. Едната му буза беше изгорена, раната достигаше до окото му, което бе наполовина затворено, защото клепачът му се бе сраснал с кожата.

Гримур се усмихна.

— Не намирате ли, че татко е привлекателен?

Братята продължаваха втренчено да гледат обезобразеното му лице.

— Кипват кафе и го лисват в лицето на човека.

Приближи се към момчетата.

— Но не защото искат човекът да си изпее всичко. Те си го знаят, те знаят всичко, защото някой вече им го е казал. Не, не затова заливат те човека с вряло кафе, не затуй обезобразяват лицето му.

Момчетата не разбираха какво ставаше.

— Доведи майка ти — заповяда Гримур, гледайки Томас, който се притискаше в гърба на брат си. — Иди в проклетия краварник и

докарай тая крава.

Симон забеляза с периферното си зрение движение в коридора към стаята, но нямаше да погледне натам, дори от това да зависеше малкият му живот. Микелина бе станала. Вече бе започнала да стъпва на единия си крак и подкрепяйки се на нещо, можеше да се придвижва, но сега не посмя да дойде в кухнята.

— Вън! — изкрещя Гримур. — Веднага!

Томас подскочи. Симон не беше сигурен дали брат му ще намери пътя. Томас беше ходил с майка им до стопанството веднъж през лятото, може би два пъти, а навън беше тъмно и студено, пък и Томас си беше все още дете.

— Аз ще отида — каза Симон.

— Ти никъде няма да ходиш — изсъска Гримур. — Изчезвай! — ревна той на Томас, който отстъпи назад, излезе навън в студа и старателно затвори вратата след себе си.

— Ела, скъпи ми Симон, седни тук до мен — каза Гримур изведнъж, сякаш яростта му се беше изпарила.

Симон с неохота седна на един стол. Отново забеляза движение в коридора към стаята. Надяваше се Микелина да не излезе. В коридорчето имаше малък килер и той си помисли, че тя би могла да се скрие в него, така че Гримур да не я усети.

— Липсваше ли ти твоят стар баща? — попита Гримур и седна срещу момчето.

Симон не сваляше очи от раната на лицето му. Кимна утвърдително.

— Какво правихте тук през лятото? — продължи Гримур.

Симон го гледаше и мълчеше. Не беше сигурен за кое трябва да лъже. Не можеше да разказва за Дейв, за гостуванията му и странните срещи с майка му, за разходките и пикниците. Не биваше да разказва за това, как всички са спали заедно в голямото легло, през цялото време. Не можеше да разкаже и за това, че майка му се беше променила дори на външен вид, откакто отведеха Гримур, и че това беше благодарение на Дейв. Той бе събудил у нея ново желание за живот. Не можеше да му разкаже как тя се разкрасяваше сутрин, как ставаше все по-красива след всеки ден, прекаран с Дейв.

— К'во, нищо ли не правихте? — каза Гримур. — Нищо ли не се случи през цялото лято?

— Ами то... времето беше хубаво — измънка Симон, който не сваляше очи от изгореното лице.

— Хубаво време, Симон. Значи, времето било хубаво! — рече Гримур. — И ти си си играл тук, в полето, и при бараките. Запозна ли се с някого от бараките?

— Не — побърза да отговори Симон. — С никого.

Гримур се усмихна.

— Научил си се да лъжеш през лятото. Направо е невероятно колко бързо човек се учи да лъже! Научи ли се да лъжеш през лятото, Симон?

Долната устна на момчето затрепери. Това беше неволна реакция, върху която той нямаше контрол.

— Само с един — каза, — но не го познавам добре.

— Запозна се с един. Я виж ти! Човек не бива никога да лъже, Симон. Ако човек лъже, както ти правиш, може да си навлече ненужни неприятности, а може и на други да навлече неприятности.

— Да — каза Симон.

Искаше всичко това да е свършило вече. Надяваше се, че Микелина ще се покаже и ще прекрати разговора им, мислеше дори дали да не каже на Гримур, че Микелина е в коридора и че е спала в неговото легло.

— И с кого от бараките се запозна? — попита Гримур, а Симон се почувства така, сякаш потъваше все по-дълбоко в някакво блато.

— Просто с един — каза той.

— Просто с един — повтори Гримур, погали се по бузата и почеса леко с показалец белега си. — И кой е този един? Радвам се, че не са били повече от един.

— Не знам. Ходи от време на време да лови риба в езерото. Дава ни понякога пъстървата, която хваща.

— А добър ли е той с вас, децата?

— Ами не знам — каза Симон, макар да беше сигурен, че Дейв бе най-добрият човек, когото бе виждал някога в живота си.

В сравнение с Гримур Дейв беше като ангел, пратен от небето да спаси майка му. „Къде е Дейв?“, помисли си Симон. Само да дойдеше Дейв! Представи си как Томас върви в студа към Гувунес; сети се за майка си, която все още не знаеше за завръщането на Гримур в

каменистото поле. Помисли си за Микелина, която се криеше отпред в коридора.

— Той често ли идва тук?

— Не, само от време на време.

— Идвал ли е тук, преди да ме опандизят? Когато те опандизят, Симон, това означава, че са те опандизили. Не е задължително да си направил нещо лошо. Ако са те заключили, значи, някои хора са те заключили. И не им отне много време да го направят. Страшно много приказки изприказваха за прецедента. Исландците не можело да крадат от армията. Ужасен проблем! Затова трябваше да ме осъдят бързо и сурово. Тъй че да не вземат други да правят като мен и да започнат също да крадат. Разбираш ли? Всички трябваше да си вземат поука от моите грешки. Но всички крадат. Не съм само аз. Всички го правят и всички печелят от това. Идвал ли е той тук, преди да ме опандизят?

— Кой?

— Този войник. Идвал ли е, преди да ме опандизят? Този единият.

— Преди да си заминеш ти, той ходеше понякога да лови риба в езерото.

— И е давал на майка ти пъстървата, която е хващал?

— Да.

— И много пъстърва ли хващаше?

— Понякога. Но все пак не беше добър рибар. Само пушеше при водата. Ти хващаш много повече риба. Също и с мрежата. Ти ловиш толкова много, като хвърляш мрежата!

— Когато даваше на майка ти пъстървата, застояваше ли се? Влизаше ли вътре да пие кафе? Сядаше ли тук на масата?

— Не — каза Симон, но се замисли дали не лъже за нещо, което си беше очевидна лъжа.

Не можа да прецени. Беше уплашен и не знаеше какво да прави. Устната му трепереше и той я притисна с пръсти. Опитваше се да отговаря така, както си мислеше, че Гримур иска да му отговаря, но все пак по такъв начин, че майка му да не си изпати, ако каже нещо, което Гримур не бива да научава. Симон откриваше нова страна на Гримур. Баща му никога не бе разговарял с него толкова дълго и това го свари неподготвен. Определено бе изпаднал в затруднение. Не знаеше

всъщност какво Гримур не трябва да узнава, смяташе само да предпази майка си колкото можеше.

— Никога ли не е влизал в къщата? — попита Гримур и гласът му се промени, не беше вече мек и чуруликащ, стана твърд и настоятелен.

— Май само два пъти или нещо такова.

— И какво прави той тогава?

— Ами нищо.

— Тъй значи. Пак ли започна да лъжеш? Така ли е? Отново ли започна да ме лъжеш? Идвам си аз, след като са ме унижавали в продължение на месеци, и единственото, което получавам, са лъжи в очите. Искаш ли да ме лъжеш отново?

Тези въпроси действаха като камшик в лицето на Симон.

— Какво прави в затвора? — попита Симон колебливо, със слабата надежда, че разговорът ще се отклони към нещо друго, а не към Дейв и майка му.

Защо не идваше Дейв? Нима не знаеха, че са пуснали Гримур от затвора? Нима не бяха обсъждали този въпрос в странните си тайни срещи, когато той я милваше по ръката и ѝ оправяше косата?

— В затвора? — рече Гримур и гласът му се промени отново, стана тих и мек. — Слушах истории в затвора. Всякакви истории. Можеш да чуеш толкова много в затвора и ти се иска да чуеш още повече, защото никой не ти идва на свиждане и не получаваш никакви вести от къщи, освен онези, които се разнасят из затвора. Защото в затвора постоянно идват хора, пък и човек се сприятелява с надзирателите, които му поразказват туй-онуй. Освен това в затвора човек има доста време, за да си мисли за тия истории.

От коридора се чу поскърцването на дъските на пода. Гримур млъкна, но след малко продължи, все едно нищо не се бе случило.

— Ти, естествено, си толкова млад, чакай малко, на колко години си всъщност, Симон?

— На четиринайсет, скоро ще навърша петнайсет.

— Скоро ще си пълнолетен, тъй че вероятно разбираш за какво ти говоря. Човек чува всякакви истории за исландски момичета, които си лягат с войниците. Сякаш не могат да устоят, като видят човек в униформа, и разправят колко културни и учтиви били войниците, как отваряли вратите пред тях, канели ги на танци, никога не били пияни,

имали цигари, кафе и най-различни джунджурии и били от места, на които жените винаги им се е искало да отидат. А ние, Симон, ние сме груби и недодялани. Ние сме само селянци, които момичетата дори не поглеждат. Ето защо ми се ще да науча нещо повече за този войник, който лови риба в езерото, тъй като ти, Симон, ме разочарова.

Симон гледаше Гримур и сякаш силите напускаха тялото му.

— Вече чух много приказки за тоя войник, дете не го познаваш. Освен, естествено, ако не ме лъжеш. Не е хубаво да лъжеш баща си, щом тук всеки ден идва някакъв войник и ходи на разходки с жена му през цялото лято. И ти нищо не знаеш за това?

Симон мълчеше.

— Нищо ли не знаеш за това? — повтори Гримур.

— Понякога ходеха на разходка — каза Симон и очите му се напълниха със сълзи.

— Видя ли! — възкликна Гримур. — Знаех си, че все още сме приятели. Ти ходеше ли с тях?

Нямаше изгледи разпитът да спре. Гримур изпитателно го гледаше с полузатвореното око на изгореното лице. Симон усещаше, че няма да може да се съпротивлява още дълго.

— Понякога ходехме до езерото, той носеше храна. Такава, каквато ти вземаше от време на време в кутии, дете се отварят с ключе.

— И целуваше ли той майка ти там долу, при езерото?

— Не — каза Симон, щастлив, че не му се налага да лъже.

Никога не беше виждал Дейв и майка му да се целуват.

— Какво правеха? Държаша се за ръце ли? Ти самият какво правеше? Защо си позволил на този човек да ходи на разходки с майка ти при езерото? Не ти ли хрумна, че аз може да имам нещо против? Това никога ли не ти мина през ума?

— Не — каза Симон.

— По време на тия разходки никой не е мислил за мен. Така ли е?

— Да — каза Симон.

Гримур се наведе напред и кървавочервената рана на лицето му се отвори още по-добре на светлината.

— И как се казва този човек, дете краде семействата на другите и си мисли, че това е в реда на нещата, и никой нищо не прави по въпроса?

Симон млъкна отново.

— Този, дето ме заля с кафето, Симон, този, дето ме подреди така в лицето, знаеш ли как се казва?

— Не — каза Симон едва чуто.

— Той не отиде в пандиза, макар че ме нападна и ме изгори. Как ти се струва това? Ще речеш, че са светци, всичките тия войници. Мислиш ли, че са светци?

— Не — отвърна Симон.

— Майка ти понадебеля ли през лятото? — внезапно попита Гримур, сякаш някаква съвсем друга мисъл му бе минала през главата. — Не защото е крава от някой краварник, Симон, а защото е излизала на разходки с войници от бараките. Изглежда ли ти надебеляла?

— Не — каза той.

— На мен обаче това ми се струва много вероятно. Но ще стане ясно след малко. Този човек, който ме заля, знаеш ли как се казва той?

— Не — каза Симон.

— Той имаше някакви съвсем погрешни представи, нямам идея откъде може да ги е получил. Мислеше, че не съм бил добър с майка ти. Че съм й бил сторил нещо лошо. Ти най-добре знаеш как понякога трябваше да я уча на правилни обноски. Този човек знаеше за това, но не го беше разбрал правилно. Нямаше понятие, че жени като майка ти имат нужда да знаят кой е господарят, за кого са омъжени и как трябва да се държат. Той нямаше никакво понятие, че се налага понякога човек да ги поошляпа. Беше много сърдит, когато говори с мен. Разбирам малко английски, защото имах добри приятели от бараките, и разбрах повечето от онова, което войникът каза. Беше ми ужасно сърдит заради майка ти.

Симон не сваляше очи от белега.

— Този човек, Симон, се казваше Дейв. И сега не искам да ме лъжеш — войникът, дето е бил толкова добър към майка ти от пролетта насам, през цялото лято, та чак до късна есен, може ли случайно да се казва Дейв?

Симон трескаво мислеше, без да сваля очи от раната на лицето на баща си.

— Те ще се погрижат за него — каза Гримур.

— Те ще се погрижат за него ли?

Симон не разбра какво имаше предвид Гримур, но не можеше да е нищо хубаво.

— Плъхът в коридора ли е? — каза Гримур и кимна в посока към външната врата.

— А?

Симон не можа да разбере казаното от Гримур.

— Идиотката. Мислиш ли, че ни подслушва?

— Не знам — каза Симон.

Това си беше и истината.

— Той Дейв ли се казва, Симон?

— Може и така да е — внимателно рече Симон.

— Може и така да е? Не си сигурен ли? Как го наричаш, Симон? Когато говориш с него или когато може би той ти се мазни и те гали, как го наричаш ти тогава?

— Той никога не ме е галил...

— Името?

— Дейв — каза Симон.

— Дейв! Благодаря ти, Симон.

Гримур се облегна назад и изчезна от светлината на лампата. Гласът му стана по-тих.

— Аз всъщност чух, че е чукал майка ти.

В този момент вратата се отвори и майка му влезе, водейки Томас след себе си. Със студения вятър, който нахлу вътре, мокрият от пот гръб на Симон се разтресе в тръпки на ужас.

[66] Мариан Евелин Фейтфул (р. 1946) е английска певица, актриса и авторка на песни. По майчина линия е прапрапраплеменничка на австрийския благородник Леополд фон Захер-Мазох, чиято еротична новела „Венера с кожените дрехи“ е повод да се въведе през XIX век понятието „мазохизъм“. — Б.пр. ↑

[67] Хелгугос е неголям водопад в югозападната част на Исландия, недалеч от Рейкявик. Водопадът се образува от Калдаквисл, една от трите реки, които преминават през Мосфелсбайр. Тази река тече на юг от пътя между Мосфелсбайр и Тингветлир, където в миналото са се провеждали ежегодните събрания тинг на исландския парламент — Алтинга (от 930 г.). — Б.пр. ↑

Ерлендур пристигна на каменистото поле петнайсет минути след разговора си със Скарпхедин.

Не носеше мобилния си телефон, иначе щеше да се обади пътъом на археолога и да го помоли да задържи жената, докато пристигне. Това трябваше да е жената, за която старият Роберт им беше казал, че е виждал при касисовите храсти, недъгавата, облечената в зелено жена.

На булевард „Миклабройт“ имаше леко задръстване, Ерлендур се изкачи към район Ауртунсбрека с максимално възможна за автомобила му скорост, след което пое на изток по шосе „Запад“, после направи десен завой по отклонението за каменистото поле. Паркира колата до строителния изкоп, недалеч от мястото, където копаеха археолозите. Скарпхедин тъкмо потегляше с автомобила си, но спря, като забеляза Ерлендур. Полицаят слезе от колата, а археологът свали стъклото откъм шофьорската врата.

— А, ама ти дойде ли? Защо ми затвори така одевете? Случило ли се е нещо? Защо ме гледаш така?

— Жената все още ли е тук? — попита Ерлендур.

— Жената?

Ерлендур погледна към храстите и му се стори, че долавя някакво движение.

— Това тя ли е? — попита той и присви очи. Не се виждаше добре от такова разстояние. — Облечената в зелено жена. Тя там ли е все още?

— Да, все още стои там — отвърна Скарпхедин. — Какво става?

— Ще ти кажа по-късно — каза Ерлендур и тръгна към касисовите храсти.

Те все по-ясно се очертаваха с приближаването му към тях и зелената сянка започна да придобива форма. Той ускори крачка, сякаш се опасяваше, че жената ще изчезне. Тя стоеше при голите храсти,

държеше една клонка в ръка и гледаше в посока към Ешия. Изглеждаше потънала в мисли.

— Добър вечер! — каза Ерлендур, след като се приближи достатъчно близо, за да могат да разговарят.

Жената се обърна. Не го беше усетила да идва.

— Добър вечер! — каза тя.

— Прекрасно време случихме тая вечер — продължи Ерлендур, колкото да каже нещо.

— Пролетта е най-доброто време тук, на каменистото поле — отвърна жената.

Полагаше усилия, за да говори. Главата ѝ правеше някакви странни движения и на Ерлендур му се стори, че ѝ се налага да се съсредоточава при произнасянето на думите. Те сякаш не излизаха от устата ѝ от само себе си. Едната ѝ ръка беше пъхната в ръкава на дългото ѝ палто, изпод което се подаваше изкривен крак. Самата тя бе наклонена наляво, сякаш страдаше от някакъв дефект в гърба. Може би беше на около осемдесет, но изглеждаше в добро здраве. Гъстата ѝ сива коса стигаше до раменете. Лицето ѝ имаше дружелюбно излъчване, примесено като че ли с тъга. Ерлендур забеляза, че главата ѝ непрекъснато се движи, не само докато говори. Бяха някакви леки и неконтролируеми потрепвания, които се появяваха на равномерни интервали от време, сякаш главата ѝ не можеше да остане напълно неподвижна.

— От тук ли си, от каменистото поле? — попита Ерлендур.

— Сега вече градът е стигнал до тук — отвърна тя, без да отговори на въпроса му. — Кой можеше да очаква това!

— Да, този град се е разпъзлял във всички посоки — каза Ерлендур.

— Ти да не разследваш откритите кости? — попита тя внезапно.

— Да — отвърна Ерлендур.

— Видях те по новините. Понякога идвам тук горе, особено като се запролети, като сега. Вечер, когато всичко утихне, тук все още имаме прекрасна пролетна светлина.

— Красиво е наистина — каза Ерлендур. — От тук ли си, или от някоя местност в съседство?

— Аз всъщност исках да те видя — каза жената, като все така не отговаряше на въпросите му. — Мислех да те потърся утре, но имах

късмет, че ти ме намери. Дойде му времето.

— Времето?

— Всичко да излезе наяве.

— Кое всичко?

— Ние живеехме при тези храсти. Къщата отдавна я няма. Не знам какво стана с нея, изгни с годините. Майка ми засади тези касисови храсти и есенно време правеше сладко. Но не беше само заради сладкото. Искаше да направи градина с жив плет, да насади ядливи растения и цветя, красиви цветя, които да гледат на юг към слънцето, искаше да използва къщата като заслон против северняка. Той не ѝ позволи. Както не ѝ позволяваше и нищо друго.

Тя погледна към Ерлендур, главата ѝ продължаваше да потрепва, когато говореше.

— Изнасяха ме тук, щом грейнеше слънце — каза старицата и се усмихна. — Братята ми. Нямах друга по-голяма радост от това, да седя на слънце, и буквално цвърчах от щастие, когато ме извеждаха в градината. После си играехме. Те постоянно изнамираха нови начини да играят с мен, защото аз не можех да се движа много. Заради моята инвалидност, която беше много по-тежка в ония времена. Караха ме да участвам във всичко, което правеха. По това приличаха на майка ни. И двамата.

— По кое?

— По добротата.

— Един стар човек ни каза, че виждал от време на време облечена в зелено жена да идва насам и да се занимава с храстите. Според описанието му ти трябва да си била тази жена. Мислехме, че вероятно е някой от вилата, която е била на това място.

— Значи, знаете за вилата.

— Да, и за някои от наемателите ѝ, но не за всички. Мислим, че през войната тук е живяло петчленно семейство и че бащата ги е подлагал на системно насилие. Ти спомена майка си и двамата си братя и ако ти си третото дете в семейството, това съответства на информацията ни.

— За облечена в зелено жена ли ви е казал? — попита старицата и се усмихна.

— Да. За зелена жена.

— Зеленото е моят цвят. Винаги е бил. Не си се спомням по друг начин.

— Говори се, че хората, които обичат зеленото, са свързани със земята.

— Може и така да е. — Тя се усмихна. — Аз съм страшно много свързана със земята.

— Твоето семейство ли живееше във вилата?

— Да, ние живеехме във вилата.

— А домашното насилие?

Жената погледна Ерлендур в очите.

— Да, имаше домашно насилие.

— Значи, това е било...

— Как се казваш? — прекъсна го жената.

— Ерлендур, казвам се Ерлендур — отговори той.

— Имаш ли семейство, Ерлендур?

— Не, да, т.е. да, имам някакъв вид семейство, мисля.

— Не си ли сигурен? Добре ли се отнасяш с това семейство?

— Ами...

Ерлендур се поколеба. Не очакваше подобни въпроси и не знаеше какво да отговори. Беше ли добър със семейството си? „Едва ли“, помисли си той.

— Май си разведен — каза жената, като огледа изпомачканите дрехи на полицая.

— Всъщност да — каза той. — Искях да те питам... Мисля, че те питах за домашното насилие.

— Колко мека дума за убийството на душата! Колко удобна дума за хора, които нямат представа какво се крие зад нея! Знаеш ли какво е да живееш в постоянен страх, през целия си живот?

Ерлендур мълчеше.

— Да живееш в омраза всеки божи ден и тази омраза да не намалява никога. Няма значение какво правиш, нищо не може да промени това... Накрая не ти остава никаква собствена воля, само чакаш и се надяваш следващият побой да не е толкова страшен, колкото предишния.

Ерлендур не знаеше какво да каже.

— Лека-полека побоищата се превръщат в садизъм, защото единствената власт на света, която насилникът има, е над тази жена,

неговата жена. И властта му е абсолютна, знае, че тя не може да направи нищо. Жената е напълно безпомощна и започва да му угажда за всичко, защото той не заплашва единствено нея, той измъчва не само нея със своята злоба и омраза, той я измъчва и с омразата си към децата ѝ. Дава ѝ да разбере, че ще им стори нещо много лошо, ако тя си помисли да оспорва властта му, да ѝ се съпротивлява. И физическото насилие, болката от побоите, всички счупени кости, синини, рани, счепени устни и подути очи — всичко това е нищо пред мъката, която понася душата. Постоянен, безспирен страх, който никога не изчезва. Първите години, когато все още има желание за живот, тя се опитва да търси помощ, опитва се да избяга, но той я открива и ѝ прошепва в ухото, че смята да убие дъщеря ѝ и да я зарови нейде из планините. Тя знае, че той е напълно способен на това, и се предава. Предава се и оставя собствения си живот в ръцете му.

Жената погледна през полето към Ешия, после в западна посока, където се извисяваше ледникът Снайфелсйокутл^[68].

— И нейният живот се превръща в сянка на неговия — продължи тя. — Съпротивителните ѝ сили изчезват, а с тях изчезва и волята за живот, нейният живот става негов живот. Тя вече не е жива, тя е мъртва, същество от мрака, което се лута в постоянно търсене на избавление. Избавление от побоя и душевните мъчения, и от неговия живот, защото тя собствен живот няма, тя съществува единствено в неговата омраза. Накрая той побеждава. Защото тя е мъртва. Живее, но е мъртва.

Старицата млъкна. Погали с ръка голите клонки на храстите.

— Така продължи, докато не настъпи онази пролет. През войната.

Ерлендур не отронваше и звук.

— Кой ще осъди човек за убийство на душата? Можеш ли да ми кажеш това? По какъв начин може да бъде обвинен човек за убийството на душата, да бъде изправен пред съд и да бъде осъден?

— Не знам — промълви Ерлендур, не беше сигурен, че разбира напълно казаното от жената.

— Стигнахте ли до костите? — попита тя разсеяно.

— Утре ще стигнем — отговори Ерлендур. — Знаеш ли кой е заровен там?

— Но стана ясно, че тя беше като тези храсти — промълви жената глухо.

— Коя?

— Като касисовите храсти. Те не се нуждаят от грижи. Те са невероятно издръжливи, устояват на всякакво време, дори на най-тежките зими, и винаги са все така зелени и прекрасни през лятото. Плодчетата им са все така червени и пълни със сок, все едно че нищо не се е случило, сякаш никога не е имало зима.

— Извинявай, как се казваш? — попита Ерлендур.

— Войникът я събуди отново за живот.

Жената млъкна и се загледа някъде отвъд храстите, като да се бе пренесла на друго място и в друго време.

— Коя си ти? — попита Ерлендур.

— Мама обожаваше зеления цвят. Казваше, че зеленото е цветът на надеждата.

Старицата дойде на себе си.

— Казвам се Микелина — каза тя. И сякаш се поколеба, но допълни: — Той беше чудовище. Неистово, влудено от омраза и злоба чудовище.

[68] Неголям ледник в Западна Исландия, на едноименния полуостров Снайфелснес. Ледникът е висок 1446 м, на площ от 11 кв. километра. Намира се под активен стратовулкан (с дълбочина на вулканичния конус около 200 м), чиято дейност може да се проследи 700 хиляди години назад във времето. Последното му изригване е било преди около 1700 години. — Б.пр. ↑

23

Часът клонеше към десет и на каменистото поле започна да захладява. Ерлендур попита Микелина дали не би искала да влязат в колата му. Или да си поговорят по-обстойно сутринта на следващия ден. Ставало вече късно и...

— Да седнем за малко в колата — каза старата жена и тръгна.

Вървеше бавно и при всяка стъпка с кривия си крак силно се накланяше наляво. Ерлендур вървеше малко пред нея, заведе я до колата и ѝ помогна да се качи. После мина пред автомобила от другата страна. Не разбра как Микелина беше успяла да дойде на каменистото поле, малко вероятно бе да кара превозно средство.

— С такси ли дойде до тук? — попита той, когато седна зад волана.

Запали двигателя. Той още не бе изстинал и съвсем скоро купето се затопли.

— Симон ме докара — каза жената. — Той скоро ще дойде да ме прибере.

— Опитвахме се да съберем информация за хората, които са живели тук, в полето. Предполагам, че това сте били вие, ти и твоето семейство. Някои от историите, които ни разказаха все възрастни хора, естествено, са доста странни. Като тази за газостанцията при Хлемур.

— Той ѝ се подиграваше за газостанцията — отвърна Микелина, — но не мисля, че тя е била зачената там в някаква оргия по повод края на света, както той казваше. Напълно е възможно той самият да е бил заченат там. Мисля си, че по някое време някой му е натривал носа с това, дори са го подигравали. Може би когато е бил дете, а може и по-късно, и той насочи всичко срещу нея.

— Значи, ти мислиш, че баща ти е заченат в газостанцията?

— Той не ми беше баща — каза Микелина. — Моят баща е загинал. Бил е рибар на лодка и майка ми го е обичала. Това беше едничкото ми утешение, когато бях малка. Че онзи тип не ми беше баща. Ужасно ме мразеше. Сакатата. Разболяла съм се на тригодишна

възраст и съм се парализирала. Не можех да говоря. Той мислеше, че съм идиот. Наричаше ме малоумна. Винаги съм била нормална умствено. Винаги. Но тогава не получавах никаква помощ или рехабилитация, нещо, което сега се смята за абсолютно задължително. Не говорех, защото живеех в постоянен ужас от този човек. Не е никаква новост, че деца, които живеят в лоши условия, стават мълчаливи и дори губят способност да говорят. Мисля, че това ми се беше случило. Много по-късно започнах да ходя и да говоря. Започнах и да уча. Завършила съм университета. Имам диплома по психология.

Старата жена замълча.

— Не успях да разбера кои са били неговите родители — продължи след малко тя. — Търсих ги. Искан да разбера какво му се бе случило. Опитах се да изровя нещо за детството му. Бил е работник по стопанствата тук и там, последно в Кьоус по времето, когато са се срещнали с майка ми за първи път. През онази част от детството си, за която се интересувам най-много, е раснал в Мирасисла^[69], в малко стопанство, което се е казвало „Мелюр“. То вече не съществува. Семейството, което е живеело във фермата, е имало три деца, но са приемали за гледане и други срещу заплащане от общината. Не е толкова далеч времето, когато провинциите тук са били пълни с нуждаещи се от издръжка и попечителство. Това семейство е било известно със суровото си отношение към безпризорните. Хората от съседните стопанства са говорили за това. Имало е и съдебен процес, повдигнат срещу семейството от „Мелюр“ по повод смъртта на дете, дадено за отглеждане при тях, което умряло от недохранване и жестоко отношение. На детето била направена аутопсия във фермата при много странни обстоятелства, дори за порядките на онова време. Било е осемгодишно момче. Свалили таблата на една врата от пантите и извършили аутопсията върху нея. Червата изплакнали направо в рекичката до стопанството. Стигнали до извода, че момчето било подложено на „ненужно грубо отношение“, както го наричали по онова време, но не установили дали е умряло вследствие на това отношение. Той е бил свидетел на цялата история. Може и да са били приятели. По същото време е бил приемно дете в „Мелюр“. За него се споменава в преписките по делото — недохранен, с рани по гърба и краката.

Жената замълча. След малко каза:

— Не търся оправдание за поведението му към нас. Не съществува оправдание за такова нещо. Искях просто да знам кой е той.

Тя отново замълча.

— А майка ти? — попита Ерлендур.

Усещаше, че Микелина иска да му каже всичко, което смята, че има значение, но че ще го направи по нейния си начин. Той не искаше да я притиска, жената трябваше да получи необходимото ѝ време, за да разкаже историята си.

— Тя нямаше късмет — отсече Микелина, сякаш това бе единственият разумен извод, до който можеше да се стигне. — Тя просто е имала лошия късмет да попадне на този човек. Това е положението! Тя също не е имала семейство, но поне са се отнасяли с нея нормално, докато е растяла, после станала прислужничка при добри хора. Тогава са започнали да се срещат. Не успях да разбера кои са били нейните родители. Дори да е било записано някъде, документите са изчезнали.

Микелина погледна към Ерлендур.

— Но тя среща истинската любов, преди да бе станало прекалено късно. Той се появи в живота ѝ в подходящия момент, така си мисля.

— Кой? Кой се е появил в живота ѝ?

— И Симон. Брат ми. Нямахме представа как се чувства той. Не подозирахме за бремето, което е носил през всичките тия години. Виждах как се отнася доведеният ми баща към мама и страдах заради нея, но аз бях по-корава от Симон. Бедничкият, бедничкият Симон. А Томас? Прекалено много от баща му имаше у него. Прекалено много омраза.

— Съвсем изгървах нишката. Кой е дошъл в живота ѝ, в живота на майка ти?

— Беше от Ню Йорк. Американец. От Бруклин.

Ерлендур кимна с глава.

— Мама се нуждаеше от любов, от любов и уважение, от признание, че съществува, че е личност. Дейв ѝ върна самоуважението. Превърна я отново в човешка личност. Дълго се чудехме защо той прекарва толкова време с мама. Какво бе онова, което съзираше в нея, когато никой друг не я поглеждаше, освен пастрока ми, и то само

когато я биеше. По-късно той ѝ обясни защо е искал да ѝ помогне. Каза, че веднага разбрал какво става тук, още когато дошъл с пъстървата за първи път. Често ходеше да лови риба в Рейнисватн. Разпознал всички белези на домашното насилие. Разпознал ги по външния вид на мама, видял го в очите ѝ. За един миг разбрал историята ѝ.

Микелина млъкна и погледна към полето, към касисовите храсти.

— Дейв познавал тази история. Израснал бил при същите условия, както ние със Симон и Томас. Баща му никога не е бил обвиняван, никога не е бил съден, нито наказван за това, че пребивал майка му. Докато тя не умряла. Дейв бил при нея, гледал я как умира. Били много бедни, тя се разболяла от туберкулоза и умряла. Баща му я пребил за пореден път точно преди да почине. Дейв бил момче. На следващия ден след смъртта на майка си избягал от къщи и никога повече не се върнал. Няколко години по-късно постъпил в армията. Преди войната. След като избухнала войната, бил пратен в Рейкявик, тук, на каменистото поле, където един ден влязъл в нашата къща и видял отново лицето на майка си.

Настъпи тишина.

— Но този път бил вече достатъчно пораснал, за да може да направи нещо по въпроса — промълви след малко Микелина.

Покрай тях мина кола и спря до строителния изкоп. От колата слезе човек и се завзира в посока към касисовите храсти.

— Това е моят Симон, дошъл е да ме вземе — каза Микелина. — Късно стана. Нали нямаш нищо против да продължим утре? Може да дойдеш у дома, ако искаш.

Тя отвори вратата на автомобила и повика мъжа. Той се обърна.

— Знаеш ли кой лежи там в земята? — попита Ерлендур.

— Утре — каза Микелина. — Утре ще си поговорим отново. Нямаме бърза работа — добави тя. — Нямаме никаква спешна работа.

Мъжът се беше приближил до колата и помогна на Микелина да слезе.

— Благодаря ти, Симон — пристъпвайки навън, каза Микелина.

Ерлендур протегна врат през седалката, за да види мъжа по-добре, след което отвори своята врата и изскочи от колата.

— Това не може да е Симон — възкликна той към Микелина и погледна подкрепящия я мъж.

Този не беше по-възрастен от трийсет и пет години.

— Какво?

— Симон не беше ли твой брат? — попита Ерлендур и погледна към мъжа.

— Да — отвърна Микелина и лицето ѝ се проясни.

Бе разбрала учудването на Ерлендур.

— Това не е онзи Симон — каза тя и се усмихна тъжно. — Това е синът ми, когото кръстих на негово име.

[69] Административен окръг в Западна Исландия, територията му обхваща 3270 кв. километра. До 1959 г. е бил самостоятелен изборителен район, който е изпращал свой депутат в исландския парламент, сега е в състава на Западния изборителен район. Името означава „тресавище“. — Б.пр. ↑

На следващата сутрин Ерлендур се видя с Елинборг и Сигурдур Оли в кабинета си и им разказа за срещата си с Микелина и за казаното от нея, както и че смята да я посети по-късно през деня. Беше сигурен, че тя ще му съобщи кой е погребаният, кой го е погребал там и защо. Освен това костите щели да бъдат извадени надвечер.

— Че защо не ти го каза вчера? — попита Сигурдур Оли, който се бе събудил свеж и с възобновени сили след една спокойна вечер с Бергтора.

Бяха си говорили за бъдещето, за евентуалните деца и бяха постигнали съгласие за това, как да подредят всичко. Както и впрочем за пътуването до Париж и спортната кола, която щяха да наемат.

— И да спрем веднъж завинаги с глупостите — добави той. — До гуша ми дойдоха тия кости. Писна ми от мазето на оня Бенямин. Писна ми и от вас двамата.

— Искам да дойда с теб при нея — каза Елинборг. — Мислиш ли, че тя е била сакатото момиче, което Хънтър е видял, когато е арестувал онзи човек?

— По всичко изглежда, че е така. Тя е имала двама братя. Назова ги по имена, Симон и Томас. Това трябва да са двете момчета, които той каза, че е видял. Имало е и американски войник, който по някакъв начин им се бил притекъл на помощ. Казвал се е Дейв. Ще говоря с Хънтър за него, не знам фамилията му. Реших, че трябва да съм внимателен с жената. Тя ще ни разкаже всичко, което трябва да знаем. Не е нужно да действаме прибързано.

Той погледна Сигурдур Оли.

— Свърши ли с мазето на Бенямин?

— Да, приключих вчера. Не намерих нищо.

— Изключено ли е неговата годеница да лежи там горе в земята?

— Изключено е, или поне така мисля. Тя се е хвърлила в морето.

— Възможно ли е да докажем изнасилването ѝ по някакъв начин? — попита Елинборг.

— Доказателството лежи на дъното на морето — каза Сигурдур Оли.

— Как се казваше, лятно гостуване във Фльоут ли? — намеси се Ерлендур.

— Истинската любов е на село — отвърна Сигурдур Оли и се усмихна.

— Простак!^[70] — каза Ерлендур.

Хънтър посрещна Ерлендур и Елинборг на вратата на жилището си и ги покани да влязат в стаята. Масата беше зарината в бумаги, които по някакъв начин имаха връзка с продоволствената база, копия и факсимилета лежаха разпилени по пода, навсякъде имаше дневници и тетрадки. Ерлендур си помисли, че старият полковник е провел направо грандиозно разследване. Хънтър разлисти купчината на масата.

— Имам тук някъде списъка с онези, които са работили в базата, исландците — каза той. — Посолството ги изнамери.

— Открихме хората от къщата, в която си отишъл тогава — каза Ерлендур. — Мисля, че това е сакатото момиче, за което спомена.

— Добре — отвърна Хънтър, напълно вгълбен в каквото вършеше. — Добре. А, ето го!

Подаде на Ерлендур написан на ръка списък с девет исландски имена — хората, работили навремето в продоволствената база. Ерлендур разпозна списъка. Джим му беше изчел имената по телефона и бе казал, че ще му изпрати копие. Внезапно се сети, че бе забравил да пита Микелина за името на пастрока ѝ.

— Успях да разбера кой ни каза тогава за кражбите, кой натопа крадците. Мой колега от военната полиция в Рейкявик сега живее в Минеаполис. Поддържа връзка, макар и не редовно. Обадох му се. Той добре си спомня за случая, телефонира тук-там и откри името на оня, дето ги е натопил.

— И кой е бил? — попита Ерлендур.

— Казвал се е Дейв, бил е от Бруклин. Дейвид Уелч. Редник.

Същото име, което Микелина бе казала, помисли си Ерлендур.

— Жив ли е? — попита той.

— Не знаем. Мой приятел се опитва да го открие чрез Министерството на отбраната. Може да е бил изпратен в някоя бойна част.

* * *

Елинборг успя да накара Сигурдур Оли да ѝ помогне в издирването на хората, които са работили в продоволствената база, да проучи къде те и техните потомци са се установили впоследствие. Ерлендур я помоли да се срещнат по-късно през деня, за да отидат до Микелина. Но първо искаше да посети болницата и да види Ева Линд.

Влезе в коридора на интензивното отделение и надникна в стаята на дъщеря си. Тя лежеше все така неподвижно със затворени очи. За негово облекчение Халдора не беше там. Погледна към коридора, където беше отишъл несъзнателно предния път и бе провел с нисичката жена странния разговор за момчето в бурята. Бавно се промъкна към най-вътрешната стая и видя, че е празна. Жената с коженото палто я нямаше, леглото, в което бе лежал мъжът между живота и смъртта, също беше празно. Нямаше я и жената, която каза, че е медиум, и Ерлендур се зачуди дали всичко това изобщо му се беше случило, дали не е било просто някакъв сън. Постоя за миг на вратата, след което се обърна и отиде в стаята на дъщеря си. Внимателно затвори след себе си. Искаше му се и да заключи, но на вратата нямаше ключалка. Седна до Ева Линд. Седеше мълчаливо до леглото ѝ и си мислеше за момчето във виелицата.

Доста време мина, докато събере кураж, въздъхна тежко.

— Беше на осем години — каза той на Ева Линд. — Две години по-малък от мен.

Мислеше си за думите на медиума, за това, че той го е приел, че не било ничия вина. Тези прости думи, дошли сякаш отникъде, не му говореха нищо. Беше стоял през целия си живот в тази виелица, а времето я бе направило само още по-свирепа.

— Изпуснах го — каза той на Ева Линд.

Чу в ушите си писъка на бурята.

— Не можехме да се видим един друг — продължи той. — Държахме се за ръка, между нас нямаше нищо, бяхме почти един до друг, но въпреки това не го виждах от виелицата. И после изпуснах ръката му.

Замълча.

— Ето защо ти не бива да си тръгваш. Ето защо ти трябва да оцелееш, да се върнеш отново жива и здрава. Знам, че животът ти не е танц върху рози, че го пропиляваш, сякаш няма никаква стойност. Но това не е така. Не е правилно да мислиш така. Не трябва да мислиш така.

Ерлендур гледаше дъщеря си на слабата светлина от лампата върху шкафчето.

— Той беше на осем години. Казах ли ти това? Момче като всички останали, усмихнат, забавен. Бяхме приятели. Такова нещо не се подразбира. Обикновено има някакви спречквания при момчетата. Бой, съревнование, караници. Но не и между нас. Може би поради това че бяхме съвършено различни. Хората направо се влюбваха в него. Без да искат. Някои са си просто такива. Не и аз. Има нещо у такива като него, което чупи всички бариери, защото са такива, каквито са, и така и постъпват, нямат нищо за криене, не се скатават зад другите, защото са чисти и прями. Такива деца...

Ерлендур млъкна.

— Понякога ми напомняш за него. Малко късно го забелязах. Когато ме откри след всичките тия години. Има нещо у теб, което ми напомня за него. Нещо, което ти се опитваш да разрушиш, и поради това ме боли да гледам как се отнасяш с живота си. А и изглежда, няма да мога да направя нищо по въпроса. Чувствам се също толкова безпомощен, колкото и тогава, когато стоях в онази виелица и усетих, че изпускам ръката му. Вървахме ръка за ръка и го усетих как се случва, усетих, че всичко свърши. И двамата щяхме да умрем. Ръцете ни се вкочаниха и повече не можехме да се държим. Не усещах ръката си, освен само в онзи кратък миг, когато го изпуснах.

Ерлендур отново замълча и се загледа в пода.

— Не знам дали това е причината за всичко. Бях на десет години, оттогава обвинявам себе си за случилото се. Не мога да се отърся от чувството за вина. Не искам да се отърся. Мъката е като крепост, тъга закрилница, с която не искам да се разделя. Може би отдавна трябваше да съм се захванал с живота, който бе спасен, с моя живот, и да му придам някакъв смисъл. Но това не се случи, едва ли и оттук нататък ще стане. Всички си имаме своето бреме. Може моето да не е по-голямо от това на останалите хора, които са изгубили скъп приятел, но не мога да се справя с него по никакъв друг начин.

Нещо угасна в мен. Тогава не успях да го намеря, сънувам го постоянно и знам, че той все още е някъде там, скита се из бурята самотен, изоставен и премръзнал, докато не падне там, където няма да бъде открит никога, където виелицата го удря в гърба и за един миг само го зарива в снега. Без значение колко го викам и търся, не го намирам, не ме чува, загубен е за мен във виелицата, завинаги.

Ерлендур погледна Ева Линд.

— Той сякаш отиде направо при Бог. Мен ме намериха. Намериха ме и аз оцелях, но загубих него. Нищо не можах да им кажа. Не можах да им кажа къде съм бил, когато го изгубих. Нищичко не виждах в проклетата виелица. Бях десетгодишен и почти измръзнал до смърт, не можах да им кажа нищо. Изпратиха хора да го търсят и те обикаляха планината от сутрин до вечер, дни наред, с фенери, викаха го, бодяха в снега с пръчки, сменяха се, водеха кучета. А ние чувахме техните викове, чувахме лая на кучетата, но нищо не се случи. Никога. Никога не го откриха.

И ето че срещнах тук жена, която каза, че имала съобщение за мен от момчето във виелицата. И ми казва тя, че това не било по моя вина и че нямало от какво да се боя. Какво означава това? Не вярвам на подобни неща, но какво да си мисля? Цял живот съм се чувствал виновен, макар да знам, и винаги да съм знаел, че бях прекалено малък, за да поемам някаква вина. Но угризенията измъчват човека, тъй или иначе, подобно на метастазите на рака, които накрая го убиват.

Защото това момче, чиято ръка изтървах, не беше обикновено момче.

Защото момчето във виелицата...

Беше моят брат.

* * *

Майка им хлопна вратата пред мразовития есенен вятър и видя в сумрака на кухнята, че Гримур седи на масата срещу Симон. Не можеше да различи добре лицето му. Не го бе виждала, откакто го бяха отвели с джипа, но в мига, в който усети присъствието му в кухнята и съзря сянката му на слабата светлина, страхът я заля отново. Беше го

очаквала цяла есен, но не знаеше кога точно ще бъде освободен. Щом видя тичащия Томас, веднага разбра какво се бе случило.

Симон не смееше да помръдне, но все пак обърна глава с вдървено изправен гръб в посока към външната врата. Майка му беше втренчила очи в него. Беше пуснала ръката на Томас и той се бе промъкнал в малкото коридорче, където стоеше Микелина. Забеляза ужаса в очите на Симон.

Гримур седеше на кухненския стол и не се помръдваше. Така минаха няколко мига, в които не се чуваше нищо друго, освен воя на есенния вятър и учестеното дишане на майка им. Беше задъхана от тичането през каменистото поле. Страхът ѝ от Гримур се бе притъпил за времето от пролетта насам, но сега избухна наново с всичка сила и за един миг само тя отново стана такава, каквато беше преди. Все едно че нищо не се бе случвало през времето на неговото отсъствие. Краката ѝ отмаляха, болката в стомаха ѝ започна да се усилва, лицето ѝ изгуби възвърнатото си изражение на достойнство, раменете ѝ се свлякоха и тя се опита да стане толкова малка, колкото можеше. Подчинена. Послушна. Готова на най-лошото.

Децата забелязаха внезапната промяна у нея, докато стоеше на вратата на кухнята.

— Със Симон си говорехме — каза Гримур и наведе глава към светлината, така че белегът от изгореното да може да се види.

Очите на майка им се разшириха, когато видя кървавочервения белег на лицето му. Тя отвори уста, все едно че искаше да каже нещо или просто да извика, но нищо подобно не се случи. Продължаваше втренчено да гледа Гримур с невярващи очи.

— Не мислиш ли, че е красиво? — попита той.

Имаше нещо различно у Гримур, нещо, което Симон не можеше точно да определи. Повече самоувереност. Повече самодоволство. Да, той беше човекът, притежаващ цялата власт, това си личеше от поведението му в семейството, открай време беше така, но имаше и нещо повече, нещо по-опасно. Симон се чудеше какво ли би могло да бъде, когато Гримур се изправи бавно от стола си.

И тръгна към майка им.

— Симон ми разказа за войника, който идва тук с пъстърва и се казва Дейв.

Майка им не каза нищо.

— Войник, на име Дейв, ми причини това — продължи Гримур и посочи белега си. — Сега не мога да си отворя окото, защото на него му се струваше съвсем нормално да ме залее с кафе. Първо го кипна толкова, че му трябваше кърпа, за да хване дръжката на канчето, и тъкмо си мислех, че ще сипе по чашка да пийнем, когато лисна канчето в лицето ми.

Майка им погледна Гримур, после заби поглед в земята. Не помръдна.

— Пуснаха го при мен, докато седях с оковани ръце на гърба. Мисля, че знаеха за намеренията му.

Тръгна заплашително към Микелина и Томас в коридора. Симон седеше като закован на стола си до кухненската маса. Гримур се обърна отново към майка им и се насочи към нея.

— Държаха се така, сякаш се отблагодаряваха на човека — каза той. — Знаеш ли защо?

— Не — отвърна майка им тихо.

— Не — изимитира я Гримур. — Твърде бизи^[71] си била да го чукаш.

Усмихна се.

— Не бих се учудил, ако го намерят да се носи удавен някъде в езерото. Все едно е паднал във водата, докато е ловял твоята пъстърва.

Гримур застана плътно до нея и изведнъж я хвана за корема с ръка.

— А дали не е оставил нещо след себе си? — извика той със заплашителен глас. — Нещо от разходките при езерото? Мислиш ли? Мислиш ли, че е оставил нещо след себе си? Искам да знаеш, че ако има нещо оставено от него, ще убия нещото. Или кой знае, ще го изгоря, както тоя ми изгори лицето.

— Не говори така! — промълви майка им.

Гримур я гледаше изпитателно.

— Как разбра гадината за кражбите? — попита той. — Кой може да му е казал за това, което правехме? Ти знаеш ли нещо по въпроса? Може би не бяхме много внимателни. Може и да ни е видял. А може да е дал някому пъстърва и да е видял тук вътре всичката стока, да се е зачудил откъде може да е дошла тя и да е попитал малката курва, дето живее тук, дали пък случайно не знае нещо по въпроса.

Гримур стисна корема ѝ по-силно.

— Не можете да видите униформа, без да си разтворите кълките. Симон тихо се изправи от стола зад баща си.

— Какво ще кажеш да пийнем по кафе? — продължи Гримур да говори на майка им. — Какво ще кажеш да пийнем горещо освежаващо сутрешно кафе? Ако Дейв ни разреши. Мислиш ли, че Дейв ще ни позволи? — Гримур се изсмя. — Може и той да сръбне глътка с нас. Очакваш ли го? Чакаш ли го да дойде и да те спаси?

— Недей! — каза Симон зад гърба му.

Гримур пусна майка им и се обърна към Симон.

— Недей прави това! — повтори той.

— Симон! — викна майка му рязко. — Престани!

— Остави мама на мира! — каза Симон с треперещ глас.

Гримур отново се обърна към майка им. Микелина и Томас слушаха какво се случваше от коридорчето. Той се наклони към нея и прошепна в ухото ѝ:

— Може някой ден да изчезнеш безследно, като момичето на Бенямин.

Майка им гледаше Гримур, готова да понесе ударите му, които бяха неизбежни.

— Какво знаеш за това? — попита тя.

— Хората изчезват. Всякакъв вид хора. Също и големците. Нещастница като теб също може да изчезне. Кой ли ще пита за теб? Освен може би майка ти от газостанцията да тръгне да те търси. Мислиш ли, че е възможно?

— Остави я на мира! — каза отново Симон, който все още стоеше до кухненската маса.

— Симон? — учуди се Гримур. — Мислех, че сме приятели. Ти, аз и Томас.

— Остави я на мира! — отвърна Симон. — Трябва да престанеш да я нараняваш. Трябва да престанеш и да си отидеш. Да се махнеш и никога повече да не се връщаш.

Гримур се приближи до него, гледаше го, сякаш му беше напълно непознат.

— Вече бях махнат. Нямахте ме шест месеца и ето как ме посрещате! Женската се шиба с войници, а малкият Симон иска да изхвърли баща си от къщи. Достатъчно ли си пораснал, за да се

справиш с баща си, Симон? Мислиш ли, че изобщо ще пораснеш някога достатъчно, за да се разправяш с мен?

— Симон! — извика майка му. — Всичко е наред! Заведи Томас и Микелина долу, в Гувунес, и ме чакайте там! Чуваш ли, Симон? Прави каквото ти казвам!

Гримур се ухили в лицето на Симон.

— И женската е започнала да се разпорежда тук. За каква се мисли тя бе? Бая са се променили всички за това кратко време!

Гримур погледна към коридора.

— А с плашилото какво стана? Да не би и сакатата да е започнала да си отваря устата? Тц, тц, тц, шибаната саката, дете трябваше да я удуса още преди години. Това ли ви е благодарността? Това ли ви е благодарността? — изкрещя той към коридора.

Микелина излезе от нишата и се шумугна в мрака на коридора. Томас гледаше към Гримур, който му се усмихна.

— Но ние с Томас сме приятели — каза той. — Томас никога не би предал баща си. Ела, момчето ми, ела при татко!

Томас тръгна към него.

— Мама се обади по телефона — каза той.

— Томас! — извика майка му.

[70] Игра на думи — в оригинала е използван изразът „глупак от Флоуи“, което е обидно прозвище за южняците. Флоуи е селище в Южна Исландия. — Б.пр. ↑

[71] Busy (англ.) — заета. — Б.пр. ↑

— Не мисля, че Томас искаше да му помага. Той по-скоро си мислеше, че така помага на мама. Искаше да го сплаши по някакъв начин и така да помогне на мама. Но най-вероятно е той изобщо да не е знаел какво прави. Беше толкова малък, горкото дете.

Микелина замълча и отправи поглед към Ерлендур. Той и Елинборг седяха в нейната стая и слушаха разказа ѝ за майката от каменистото поле, за Гримур, за това, как са се срещнали и как я е пребил за първи път. Разказваше им за това, как насилието е започнало да се увеличава с времето и как майка ѝ се е опитала да избяга от него, как той я заплашил, че ще убие децата ѝ. Разказа им и за живота в каменистото поле, за войниците от продоволствената база и кражбите, за Дейв, който ходел да лови риба в езерото, и за лятото, когато баща им бил вкаран в затвора; как войникът и майка им се влюбили един в друг; как братята ѝ я изнасяли на слънце; как Дейв ги водил на пикници и за мразовитото есенно утро, когато пастрокът ѝ се върнал от затвора.

Микелина си даде всичкото време, което ѝ бе нужно, за да разкаже историята си, опита се да не пропусне нищо важно или нищо от онова, което тя смяташе за важно от семейната им сага. Ерлендур и Елинборг седяха и слушаха. Отпиваха от кафето, което Микелина им поднесе, и опитваха от кекса — старата жена каза, че го била приготвила специално за тях, защото знаела, че Ерлендур ще я посети. Поздрави много искрено Елинборг и я попита дали има много жени сред разследващите полицаи.

— Почти никакви — отвърна Елинборг и се усмихна.

— Срамота! — каза Микелина и ѝ предложи да седне. — Би трябвало жените навсякъде да са начело!

Елинборг погледна към Ерлендур, който се усмихна вяло. Тя беше минала да го вземе от офиса, знаеше, че той е ходил на свиждане в болницата, и ѝ се стори, че е по-унил от обикновено. Бе го попитала за състоянието на Ева Линд, кой знае защо си мислеше, че се е

влошило, но той ѝ каза, че всичко си било както преди. Когато го попита дали може да помогне с нещо, той само тръсна глава и каза, че нищо не можело да се направи, освен да се чака. Елинборг си помисли, че чакането е започнало доста да му се отразява, но не се осмели да зачекне тази тема. От дългия си опит знаеше, че Ерлендур не изпитва нужда да говори за себе си с други хора.

Микелина живееше на приземния етаж в малък блок в „Брейдхолт“^[72]. Жилището ѝ бе неголямо, но много уютно. Докато тя приготвяше кафето в кухнята, Ерлендур разгледа стаята и снимките на семейството ѝ, или на хората, които той реши, че може да са нейното семейство. Фотографиите не бяха много, изглеждаше, че никоя от тях не е от каменистото поле.

Микелина започна да им разказва малко за себе си още докато се туткаше из кухнята и гласът ѝ се носеше през стаята. Започнала да ходи на училище късно, малко преди да навърши двайсет години. По същото време започнала и да лекува парезата си и бързо постигнала добри резултати. Ерлендур си помисли, че тя малко претупва собствената си история, но си замълча. Микелина била завършила училище задочно, след което се записала в университета и се дипломирала като психолог. Тогава била около петдесетте. Сега вече не работела.

Преди да започне да следва, осиновила дете, на което дала името Симон. Да създаде свое собствено семейство, би било трудно по причини, които може би нямало нужда да споменава. Старата жена се усмихна саркастично.

Каза им, че редовно ходела на каменистото поле през пролетта и лятото, наглеждала касиса, а есенно време беряла плодовете и правела сладко. Все още имаше малко от него, останало от миналата есен, и даде на гостите си да го опитат. Елинборг, бидейки разбирач на готварското изкуство, я похвали за сладкото. Микелина ѝ предложи да вземе каквото е останало, като се извини за малкото количество.

После им разказа за това, как станала свидетел на разрастването на столицата през годините — първо градът се разпростял до Брейдхолт, после със скоростта на пожар настъпил през Граварвогур към Мосфелсбайр, а сега и до Гравархолт, където тя живяла навремето и се добила с едни от най-тъжните си спомени.

— От това място всъщност имам само лоши спомени — каза тя.
— С изключение на онова късо лято.

— Ти с този недъг ли си родена? — попита Елинборг.

Опита се да оформи въпроса си колкото се може по-учтиво, но установи, че няма учтив начин да се попита подобно нещо.

— Не — отвърна Микелина. — Разболяла съм се на три години. Била съм приета в болница. Мама ми разказваше, че имало тогава някакво правило, което забранявало на родителите да бъдат заедно с децата си в отделенията за лежачо болни. Мама тъй и не успя да проумее това отвратително и безмилостно изискване — да не ти се разрешава да бъдеш до детето ти, което лежи тежко болно и дори може да е на прага на смъртта. Отне й няколко години да се убеди, че с подходящи тренировки можех да поправа пораженията, нанесени от болестта, но пастроктът ми не й разреши да се грижи за мен, да се консултира с лекар и да ме изпрати на лечение. Имам спомен отпреди заболяването ми, дори не знам дали е било действителност, или съм, как съм на слънцето в една градина, вероятно където майка ми е била работничка, как тичам с всички сили, пищейки от радост, а мама ме гони. Друго не помня. Спомням си само, че можех да тичам на воля.

Микелина се усмихна.

— Често ми се явяват подобни сънища. В тях съм здрава и мога да се движа така, както ми се иска, главата ми не се тресе постоянно, докато говоря, имам контрол върху лицевите си мускули и те не разпъват физиономията ми на всички страни.

Ерлендур остави чашата си.

— Каза ми вчера, че си кръстила сина си на твоя брат, Симон.

— Симон беше прекрасно момче. Мой полубрат. У него нямаше нищичко от баща му. Или поне аз не видях такова нещо. Беше като мама. Нежен разбиращ, готов да помогне. Носеше жал в сърцето си това дете. Мразеше баща си и омразата го съсипа. Не биваше да му се налага да мрази каквото и да било. Беше като всички ни, уплашен през цялото си детство. Понякога, когато баща му се разбеснееше, се вцепеняваше от ужас. Гледаше как майка ни буквално е пребивана до безсъзнание. Аз се завивах с одеялото през глава, но виждах, че понякога Симон стои и гледа отвратителното зрелище, беше, като че ли по някакъв начин набира сили за сблъсък, по-късно, когато стане

достатъчно голям и силен, за да може да спре баща си. Когато порасне достатъчно, за да се справи с него.

Понякога заставаше между тях. Изправяше се пред майка ни и се опитваше да го отблъсне. Мама се страхуваше в тези моменти повече за него, отколкото от самия побой. Не можеше дори да си помисли, че нещо може да се случи с децата ѝ.

Толкова невероятно мило момче беше Симон!

— Говориш за него, все едно е още дете — каза Елинборг. — Да не е мъртъв?

Микелина само се усмихна.

— А Томас? — попита Ерлендур. — Били сте три деца, двама братя и сестра.

— Да, Томас — промълви Микелина. — Той не приличаше на Симон. Баща им усещаше това.

Микелина отново замълча.

— На кого се обади майка ти? — попита Ерлендур. — Преди да се върне вкъщи.

Микелина не отговори. Стана и влезе в спалнята си. Елинборг и Ерлендур се спогледаха. След малко Микелина се върна, носеше сгънат на четири лист. Разгъна го и прочете наум написаното в него, след което го подаде на Ерлендур.

— Мама ми даде тази бележка — каза тя. — Добре си спомням как Дейв я плъзна през кухненската маса към нея, но така и не разбрахме какво пишеше в нея. Мама ми я показа много по-късно. Години по-късно.

Ерлендур прочете бележката.

— Дейв е накарал някой исландец или войник, който е знаел исландски, да му напише бележката. Мама я пазеше през целия си живот и естествено, аз ще я занеса с мен в гроба.

Ерлендур гледаше листа хартия. Думите бяха написани с разкривени печатни букви, но бяха много ясни:

АЗ ЗНАМ КАКВО ТИ ПРАВИ ТОЙ.

— Мама и Дейв се уговориха тя да се свърже с него в мига, в който пуснеха пастроката ми от затвора. Дейв щеше да дойде да ѝ

помогне. Не знам точно какво мислеха да правят.

— Тя не е ли могла да получи помощ в Гувунес? — попита Елинборг. — Там сигурно са работели много хора.

Микелина я погледна.

— Майка ми понасяше насилието му цяло десетилетие и половина. Физическото насилие. Той млатеше тялото ѝ, понякога толкова свирепо, че тя не можеше да стане няколко дни от леглото, дори по-дълго. Но освен това я подлагаше и на душевно насилие, което може би бе по-лошото от двете, защото, както казах вчера на Ерлендур, то унищожи майка ми. Тя започна да се самопрезира също толкова силно, колкото той я презираше. Дълго време беше обзета от желание за самоубийство, но заради нас, заради децата ѝ, това желание си остана неосъществено. Дейв пооправи малко нещата през онези шест месеца, които прекара с нея, но тъй или иначе, тя не би могла да моли когото и да било друг за помощ, освен него. Никога не бе казала никому за това, което е търпяла през годините, мисля, че беше готова по-скоро да изтърпи поредния побой, ако се наложеше, отколкото да сподели с друг какво става въкъщи. В най-лошия случай мъжът ѝ щеше да я пребие и всичко щеше да си бъде както преди.

Микелина погледна Ерлендур.

— Дейв така и не дойде.

След това погледна Елинборг.

— Но нищо не стана така, както преди.

* * *

— По телефона ли се обади?

Гримур сложи ръце върху раменете на Томас.

— На кого се обади тя, Томас? Ние не трябва да имаме тайни един от друг. Майка ти си мисли, че може да има тайни, но това е голяма грешка. Може да се окаже много опасно да имаш тайни.

— Недей да се възползваш от момчето! — каза майка им.

— А, ето че сега започна и на мен да ми заповядва — продължи Гримур, като разтриваше раменете на Томас. — Как са се променили тук нещата! Какво ли ще е следващото?

Симон застана до майка си. Микелина се дотътри до тях. Томас се разплака. На чатала на панталона му се образува тъмно петно, което започна бързо да се уголемява.

— И отговори ли ти някой? — попита Гримур.

Усмивката му беше изчезнала, подигравателният му тон беше изчезнал, лицето му бе станало сериозно. Те не сваляха очи от белега на лицето му.

— Никой не отговори — каза майка им.

— Никакъв Дейв, който да иска да дойде тук и да оправи нещата?

— Никакъв Дейв — каза майка им.

— И къде ли може да е плямпалото? — рече Гримур. — Сутринта един кораб отплава. Натъпкан догоре с войници. В Европа със сигурност се нуждаят от войници. Не може всички да си стоят удобно в Исландия, където нямат какво друго да правят, освен да чукат жените ни. Или пък може и него да са го пипнали. Това се оказва значително по-голямо дело, отколкото аз си мислех, много глави хвъркнаха. Много по-важни от моята, офицерски глави. И те не бяха доволни от това.

Той изблъска Томас встрани.

— Ама изобщо не бяха доволни от това.

Симон стоеше плътно до майка си.

— Има само едно нещо във всичко това, дето не мога да го разбера — каза Гримур, приближавайки се до майка им, дотолкова, че усетиха киселата му воня. — Просто не го разбирам. Не мога да го проумея. Ясно ми е, че ти би легнала под първия срещнат, който те погледне, след като ме отведоха. Ти си си курва. Но той какво си е мислел?

Гримур почти се докосна до нея.

— Какво видя той у теб?

Гримур вдигна двете си ръце към главата ѝ.

— Ти, проклета, грозна дрипло!

* * *

— Мислехме си, че ще ѝ се нахвърли и този път ще я убие. Очаквахме го. Аз треперех от страх, Симон не се чувстваше по-добре. Чудех се дали ще успее да се добера до някой нож в кухнята. Но нищо не се случи. Те се гледаха в очите и вместо да ѝ се нахвърли, той отстъпи назад.

Микелина замълча.

— Никога не съм била по-уплашена през живота си. А Симон не беше вече същият след това. Започна все повече и повече да се отдалечава от нас. Бедничкият Симон.

Тя заби очи в пода.

— Дейв изчезна от живота ни също толкова внезапно, колкото и се беше появил — каза тя. — Мама не го видя повече.

— Казвал се е Уелч по фамилия — намеси се Ерлендур. — Проверяваме какво се е случило с него. Как се е казал доведеният ти баща?

— Казваше се Торгримур — каза Микелина, — но винаги го наричахме Гримур.

— Торгримур — повтори Ерлендур.

Спомни си за такова име от списъка с исландците, които бяха работили в продоволствената база.

Мобилният му телефон започна да звъни някъде в палтото му. Беше Сигурдур Оли, който се обаждаше от разкопките в каменистото поле.

— Би трябвало да дойдеш тук — каза Сигурдур Оли.

— Тук? Къде? — попита Ерлендур. — Къде си?

— При разкопките, къде другаде! — отвърна Сигурдур Оли. — Извадиха костите и мисля, че открихме кой лежи там.

— Кой лежи там ли?

— Да, в гроба.

— Кой е това?

— Годеницата на Бенямин.

— А?

— Годеницата на Бенямин.

— Защо? Защо мислиш, че това е тя?

Ерлендур бе отишъл в кухнята, за да говори спокойно.

— Ела тук и виж сам — каза Сигурдур Оли. — Не може да бъде никой друг. Просто ела и виж сам.

И затвори телефона.

[72] Квартал в югоизточната част на Рейкявик, който се състои от три района. В квартала живеят около 21 хиляди жители, което го прави един от най-добре населените райони на столицата. В него има 5 училища, 1 гимназия, 3 църкви, 3 спортни дружества, редица музеи и обществени центрове. — Б.пр. ↑

Петнайсет минути по-късно Ерлендур и Елинборг пристигнаха в Гравархолт. Бяха се сбогували набързо с учудената Микелина. Ерлендур не ѝ каза за какво е разговарял със Сигурдур Оли по телефона, а само че трябва спешно да отидат на каменистото поле, защото костите били извадени. Извини се и я помоли да им доразкаже историята си по-късно. Щели да имат достатъчно време да си поприказват.

— Дали да не дойда с вас? — попита Микелина от антрето, докато ги изпращаше до вратата. — Аз бих...

— Не сега — прекъсна я Ерлендур. — После ще си поговорим по-спокойно. Появиха се нови обстоятелства по делото.

Сигурдур Оли ги чакаше на полето и ги заведе при Скарпхедин, който стоеше до гроба.

— Ерлендур — каза археологът, — ето че вече всичко си идва на мястото. Не ни отне в крайна сметка толкова много време.

— Какво открихте? — попита Ерлендур.

— Скелетът е на жена — намеси се Сигурдур Оли важно. — Няма две мнения по въпроса.

— Защо мислиш така? — попита Елинборг. — Да не би да стана изведнъж и лекар?

— Няма нужда от лекар — отвърна Сигурдур Оли. — То е очевадно.

— В гроба има два скелета — каза Скарпхедин. — Единият е на възрастен човек, вероятно жена, другият е на дете, малко дете, може би неродено, ако се съди по начина, по който е разположен в по-големия скелет.

Ерлендур го погледна изненадано.

— Два скелета?

Обърна се към Сигурдур Оли, след това направи две крачки към дупката и погледна в нея. Веднага разбра за какво говореше Скарпхедин. По-голямата част от скелета бе изровена и стоеше срещу

му с вдигнатата си нагоре ръка, челюстта беше отворена и това, което трябваше да представлява уста, бе пълно с пръст. Ребрата бяха счупени. В празните очни кухини имаше земя. Върху челото на черепа стърчаха снопчета коса, а плътта по лицето не се беше разложила напълно.

Отгоре лежеше друг скелет, много малък, свит в ембрионална поза. Археолозите бяха изчистили внимателно пръстта от него. Костите на ръцете и тези на краката бяха с размерите на молив, главичката — като малка топчица. Малкият скелет лежеше под ребрата на големия, главата сочеше надолу.

— Трябва да е годеницата — каза Сигурдур Оли. — Нали тя е била бременна. Как се казваше?

— Солвейх — отговори Елинборг. — Толкова ли е била напреднала бременността ѝ? — сякаш на себе си каза тя, гледайки втренчено надолу към скелетите.

— За дете или за зародиш говорим на този етап? — попита Ерлендур.

— И представа си нямам — каза Сигурдур Оли.

— Нито пък аз — каза Ерлендур. — Трябва ни специалист. Може ли да вземем скелетите в състоянието, в което са сега, и да ги пренесем в моргата на „Баронцигур“^[73]? — попита той Скарпхедин.

— Какво искаш да кажеш с това „състоянието, в което са сега“?

— Един върху друг.

— Остава ни да изчистим големия скелет. Ако махнем съвсем малко от пръстта, ако използваме малките четки и с тях разчистим отдолу много внимателно, бихме могли да вдигнем всичко заедно, да. Мисля, че ще стане. Не искаш ли лекарят да ги види направо тук? В гроба. Както са разположени в момента.

— Не, искам ги в помещение с покрив — каза Ерлендур. — Трябва да ги изследваме при възможно най-добри условия.

Скелетите бяха извадени от пръстта привечер. Ерлендур присъстваше на пренасянето им заедно с Елинборг и Сигурдур Оли. Археолозите се погрижиха за всичко и Ерлендур се убеди, че те подхождат много професионално към работата си. Не съжаляваше вече, че ги е повикал. Скарпхедин ръководеше операцията със същата енергичност, с която бе ръководил и разкопките. Каза на Ерлендур, че някак си са заобичали костите, нарекли ги били „тузалдаровия човек“

в чест на Ерлендур и щели да им липсват. Но работата им не била приключила все още. Скарпхедин, у когото се бе събудил вече интерес към криминалистиката, смятал да продължи с хората си да рови в земята за улики, които да можели да отговорят на въпроса какво се е случило тук преди толкова много години. През цялото време заснемал разкопките както с камера, така и с фотоапарат и бе уверен, че от това може да се получи страхотна лекция за университета, особено ако Ерлендур разбере някога как костите са попаднали в земята, добави той и се усмихна. Бивните му проблеснаха.

Закараха скелетите в моргата на „Баронцигур“, където можеха да ги изследват щателно. Съдебният лекар беше на почивка със семейството си в Испания и щеше да се върне не по-рано от следващата седмица, така каза на Ерлендур по телефона през късния следобед на същия ден, „изгорял от слънцето край барбекюто и пиян до козирката“, помисли си Ерлендур. Областният лекар дойде да наблюдава работата при изваждането на костите от земята и пренасянето им в полицейския автомобил и се погрижи да бъдат сложени където трябва в моргата.

Както поиска Ерлендур, двата скелета не бяха разделени, а пренесени заедно. За да ги вдигнат по този начин, археолозите бяха оставили голямо количество пръст по тях, така че на масата пред Ерлендур и областния лекар лежеше сега доста голяма купчина. Дватама стояха един до друг и флуоресцентните осветителни тела на дисекционната зала ги обливаха с бялата си светлина. Скелетите бяха увити в голям бял чаршаф. Докторът го разгърна и двамата с полицаия започнаха да оглеждат костите.

— На първо време трябва да определим възрастта на двата скелета — каза Ерлендур и погледна областния лекар.

— Да, определяне на възрастта — промърмори замислено лекарят. — Ти вероятно знаеш, че разликата между скелет на мъж и скелет на жена е много малка. Всъщност разликата е само в таза, който ние не можем да видим заради малкия скелет и пръстта помежду им. Струва ми се, че всичките двеста и шест кости са си на мястото при големия скелет. Ребрата са счупени, както знаем. Става дума за сравнително голям скелет, по-скоро на доста висока жена. Това е, което се вижда от пръв поглед. Иначе нямам никакво желание дори да се приближавам до това нещо. Толкова ли е спешно? Не можеш ли да

изчакаш една седмица? Аз всъщност не съм специалист по аутопсиите, нито по определянето на възрастта. Мога да пропусна всевъзможни неща, които един патолог ще види и по които ще определи причините за смъртта. Ако искаш това да се направи като хората, ще трябва да чакаш. Имаш ли бърза работа? Не можеш ли да изчакаш? — повтори той.

Ерлендур видя, че по челото на лекаря бяха избили малки перлички пот. Спомни си, че някога някой му бе казал, че този човек не обича да поема отговорност.

— Мога — каза Ерлендур. — Няма нищо спешно. Или поне не мисля, че има. Освен ако тези кости не отключат нещо, за което не знаем, и от това не произлезе някоя трагедия.

— Искаш да кажеш, че някой е следял историята с намирането на костите и ако разбере какво става, ще се случи нещо ли?

— Ще видим — каза Ерлендур. — Да изчакаме съдебния лекар. Не е въпрос на живот и на смърт. Но все пак виж какво можеш да направиш за нас! Разгледай костите на спокойствие. Може би ще успееш да освободиш малкия скелет, без да унищожиш някоя улика.

Областният лекар кимна колебливо, сякаш не беше сигурен какво точно да предприеме.

— Ще видя какво мога да направя — каза той след малко.

* * *

Ерлендур реши да разговаря с Елза, племенницата на Бенямин Кнудсен, без да изчака до сутринта, и помоли Сигурдур Оли да отидат заедно при нея още същата вечер. Елза ги посрещна на вратата и ги покани да влязат в стаята ѝ. Седнаха. На Ерлендур му се стори, че тя изглежда по-уморена от преди, и разтревожено се запита как ли ще реагира, когато разбере, че са открили два скелета. Представяше си колко тежко би било за нея този стар семеен проблем да се изравя наново след толкова много години и братът на майка ѝ да се окаже забъркан в убийство.

Ерлендур ѝ каза, че археолозите са привършили работата си в каменистото поле и че вероятно ставало въпрос за годеницата на

Бенямин. Докато Ерлендур говореше, Елза гледаше ту единия, ту другия и не можеше да скрие недоверието си.

— Не ви вярвам — изпъшка тя. — Да не ми казвате, че Бенямин е убил годеницата си?

— Уликите...

— И я е заровил в полето край вилата? Не го вярвам! Не разбирам накъде биете с всичко това. Трябва да има друго обяснение. Просто не е възможно. Бенямин не беше убиец, мога да ви го кажа със сигурност. Позволих ви да се мотаате из къщата, да преровите мазето и да правите каквото си искате, но вие стигнахте твърде далеч. Да не мислите, че бих ви оставила да седите в мазето ми, ако аз, ако семейството ми имаше нещо за криене? Не, стигнахте твърде далеч. Най-добре си тръгвайте — каза тя и се изправи. — Веднага!

— Но ти нямаш никаква вина — каза Сигурдур Оли. Въпреки недвусмислената покана с Ерлендур седяха, без да помръднат. — Не е, като да знаеш нещо и да го пазиш в тайна от нас. Или пък...?

— Какво намекваш? — попита Елза. — Че съм знаела нещо ли? Да не би да казваш, че съм била съучастник? Ще ме арестува ли? Ще ме тикнеш в затвора ли? Как можеш да се държиш така?

Тя възмутено погледна Ерлендур.

— Успокой се! — каза той. — Заедно с големия скелет намерихме скелет на дете. Знаем, че годеницата на Бенямин е била бременна. Напълно естествено е да помислим, че това е тя. Нищо не намекваме. Просто се опитваме да разнищим случая. Ти ни беше от изключителна помощ и ние оценяваме това. Не всички биха направили това, което ти направи за нас. И все пак подозрението пада най-вече върху твоя вуйчо Бенямин сега, когато извадихме костите от земята.

Елза все още гледаше втренчено Ерлендур, като че бе някакво чуждо тяло в стаята ѝ. След малко сякаш се поуспокои. Погледна Сигурдур Оли, после отново Ерлендур и седна на стола си.

— Това е недоразумение — каза тя. — И вие щяхте да го знаете, ако познавахте Бенямин като мен. Той не би могъл да направи зло дори на муха. Никога.

— Той е разбрал, че годеницата му е бременна — каза Сигурдур Оли. — Имали са намерение да се оженят. Със сигурност е бил много влюбен в нея. Бъдещето му се е градяло върху тази любов, върху семейството, което е искал да създаде, върху търговията и

положението му в едно снобско общество. Направо е получил удар, когато е разбрал. Не знаем докъде може да е стигнал. Трупът ѝ никога не е бил намерен. Била се хвърлила в морето. Изчезнала безследно. Може да се окаже, че сме я намерили.

— Казала си на Сигурдур Оли, че Бенямин не е знаел кой е бащата на детето на неговата годеница — предпазливо каза Ерлендур.

Май бяха избързали с този разговор, помисли си и запроклина съдебния лекар в Испания. Може би трябваше да поизчакат с това посещение, да изчакат потвърждението.

— Така е — отвърна Елза. — Той не знаеше кой е бащата.

— Но ние разбрахме, че майката на Солвейх го е посетила по-късно и му е разказала как са стояли нещата. След като всичко вече се било случило. След като Солвейх изчезнала.

Лицето на Елза се изопна от учудване.

— Не знаех — рече тя. — Кога е било това?

— По-късно — отговори Ерлендур. — Не знаем със сигурност. Солвейх не е казала кой е бащата. По някакви причини си е замълчала. Не е разказала на Бенямин какво се е случило. Развалила годежа и не съобщила името на бащата на детето. Може би за да предпази собственото си семейство. Репутацията на баща си.

— Какво искаш да кажеш с „репутацията на баща си“?

— Племенникът му изнасилвил Солвейх, когато била на гости у тях във Фльоут.

Елза се отпусна в стола си и неволно вдигна ръка към устата си.

— Не мога да повярвам! — изпъшка тя.

* * *

В другия край на града по същото време Елинборг разказваше на Баура за намереното в гроба и че най-вероятната версия била, че скелетът е на Солвейх, годеницата на Бенямин. Че търговецът може би я е положил там. Полицията знаела само, подчерта Елинборг, че от онези, които са я познавали, той е бил последният, видял я жива, и че върху скелета от каменистото поле открили скелет на дете. Всички по-нататъшни анализи на костите щели тепърва да се извършват.

Баура слушаше невъзмутимо. Както и преди, тя беше сама сред разкоша на голямата си къща. Не реагира по никакъв начин. После каза:

— Баща ни е искал тя да направи аборт. Майка ни искала да я изпратят в чужбина, където да роди, да остави някъде детето, след това да се върне, сякаш нищо не се е случило, и да се омъжи за Бенямин. Била готова да я придружи. Двамата обсъждали възможностите помежду си и един ден извикали Солвейх да говорят с нея.

Баура се изправи.

— Мама ми разказа това по-късно.

Тя се приближи до голям дъбов шкаф, извади от едно чекмедже малка бяла кърпичка и я поднесе към устата си.

— Предложили й само тези две възможности. Третата, да роди детето, което да стане част от семейството ни, не била обсъждана. Солвейх се опитала да говори с тях за това, но и татко, и мама не искали и да чуят за подобен вариант. Не искали детето да се ражда. Не искали изобщо да го знаят. Искали са само да го умъртвят или да го дадат някому. Нищо друго.

— А Солвейх?

— Не знам — каза Баура. — Горката тя, нямам представа. Мисля все пак, че искаше да роди детето, не приемаше друг вариант. Тя самата беше дете. Не беше повече от дете.

* * *

Ерлендур погледна Елза.

— Би ли могъл Бенямин да възприеме това като предателство? — попита той. — Ако Солвейх е отказвала да назове бащата на детето?

— Никой не знае какво е станало между тях при последната им среща — отвърна Елза. — Бенямин е казал на майка ми много неща, но не е възможно да знаем дали е казал всичко. Наистина ли е била изнасилена? Боже Господи!

Елза гледаше ту Ерлендур, ту Сигурдур Оли.

— Бенямин би могъл да приеме това като предателство, да — каза тя след малко.

— Извинявай, какво каза? — попита Ерлендур.

— Бенямин би могъл да приеме, че тя го е предала — повтори Елза. — Но това не означава, че я е убил и я е заровил на каменистото поле.

— Защото е мълчала — каза Ерлендур.

— Да, защото е мълчала — отвърна Елза. — Отказала е да каже чие е детето. Той не знаеше за изнасилването. В това съм напълно сигурна.

— Би ли могъл той да придума някого да му помогне? — попита Ерлендур. — Някой да свърши работата вместо него може би?

— Не те разбирам.

— Той е давал къщата в Гравархолт под наем на насилник и престъпник. Това само по себе си не значи нищо, но фактът е установен със сигурност.

— Не знам за какво говориш. Какъв насилник?

— Добре, засега това вероятно е достатъчно. Може би избързахме с нещата, Елза. Май е по-добре да изчакаме заключението на съдебния лекар. Извинявай, ако...

— Не, съвсем не, аз ви благодаря, че ми позволявате да следя работата ви. Оценявам това.

— Ще те държим в течение — каза Сигурдур Оли.

— Кичурът коса е у вас, нали? — попита Елза. — За да установите самоличността ѝ?

— Да — каза Ерлендур. — Косата е у нас.

* * *

Елинборг се изправи. Денят беше дълъг и ѝ искаше вече да се е прибрала. Благодарни на Баура и я помоли да ѝ извини за безпокойството, което ѝ е причинила толкова късно вечерта. Баура ѝ каза да не се притеснява. Проводи Елинборг до вратата и заключи след нея. След минута на вратата се позвъни и Баура отвори отново.

— Беше ли висока? — попита Елинборг.

— Кой? — попита Баура.

— Сестра ти — каза Елинборг. — Беше ли много висока, средно висока или ниска? Какъв ръст имаше?

— Не, не беше висока — отвърна Баура и се усмихна тъжно. — Нищо подобно. На всички им правеше впечатление колко е дребничка. Беше миньонче. Едвам се подава над масата, така казваше майка ми. Смешна картинка бяха с Бенямин, когато ходеха, хванати за ръце. Той беше толкова висок, че се извисяваше над нея като кула.

* * *

Областният лекар позвъни на Ерлендур, докато той седеше при дъщеря си в болничната стая малко преди полунощ.

— В моргата съм — каза лекарят — и разделих скелетите. Надявам се, че не съм съсипал нищо. Не съм патолог. Тук навсякъде по масата и по пода е пълно с пръст, направо си е кочина.

— И? — попита Ерлендур.

— О, да, извинявай, значи, имаме костите на плода, който е бил на не по-малко от седем, осем или дори девет месеца.

— Да — каза нетърпеливо Ерлендур.

— Няма нищо странно с него. Освен...

— Да?

— Може да е умряло, след като е било родено, или да е било мъртвородено. Невъзможно е да се каже. Но скелетът под него не е на майката.

— Чакай, какво...? Какво казваш?

— Не майката на детето е лежала под него или е била погребана с него, или както искаш си го формулирай.

— Не е майката? Какви ги говориш? Кой е тогава?

— Не е майката на детето. Изключено е.

— Защо?

— И дума не може да става — каза областният лекар. — Тазовите кости ни го казват.

— Тазовите кости ли?

— Големият скелет е на мъж. Под детето е лежал мъж.

[73] Улица в центъра на Рейкявик. Наречена е на Барона на Квитаурветлир, френския барон Шарл Боле, който има огромно

влияние върху градския живот в Рейкявик в края на XIX и началото на XX век. — Б.пр. ↑

Зимата в каменистото поле беше дълга и тежка.

Майката на децата продължи да работи в стопанството в Гувунес, а момчетата вземаха училищния бус всяка сутрин. Гримур получи отново работа като разносвач на въглища. След делото за кражба армията вече не искаше да го наеме. Продоволствената база беше затворена и бараките бяха преместени долу в Хаулогаланд^[74]. Останаха само огражденията и стълбовете от базата, както и бетонната площадка, която бяха направили пред бараките. Голямото оръдие бе извадено от укреплението. Хората говореха, че войната скоро ще свърши. Немците в Русия отстъпвали и се носеше слух, че се готви голяма контраофанзива на Западния фронт.

Тази зима Гримур не удостои майка им дори с поглед. От време на време се обръщаше към нея колкото да ѝ подхвърли някоя обида. Вече не спяха в едно легло. Майка им спеше със Симон, а Гримур искаше само Томас при себе си в спалнята. Всички, освен Томас забелязаха, че през зимата коремът на майка им става все по-издут, докато накрая щръкна като някакъв горчиво-сладък спомен за случилото се през лятото и зловещо предупреждение за това, което щеше да се случи, ако Гримур изпълнеше заветите си.

Тя се опитваше, колкото можеше, да омаловажава сериозността на положението си. Гримур редовно я заплашваше, казваше ѝ, че нямало да ѝ позволи да задържи детето. Понякога ѝ говореше, че ще го убие при раждането, че щяло да стане идиот като Микелина и най-добре би било да го пречука веднага. Проклетата американска курва, казваше. Но през тази зима не ѝ налиташе. Мълчеше си и се промъкваше около нея безшумно, като хищник, който се готви да нападне жертвата си.

Тя се опита да говори с него за евентуален развод, но той ѝ се изсмя. Майка им не обсъждаше положението си с хората в Гувунес и криеше бременността си. Може би до края си мислеше, че когато му

дойде времето, Гримур няма да изпълни заплахите си, ще се убеди, че са безсмислени, и въпреки всичко ще стане баща на детето.

Накрая реши да прибегне към отчаяни действия. Не за да си отмъсти на Гримур, макар и да имаше многобройни причини за това, ами за да предпази себе си и детето, което носеше под сърцето си.

През тази трудна зима Микелина усещаше силно нарастващото напрежение между майка ѝ и Гримур. Забеляза и у Симон промяна, която будеше у нея не по-малка тревога. Открай време изключително привързан към майка си, сега той почти не се отделяше от нея, след като се върнеше от училище и тя приключеше работа. Беше станал много по-нервен след връщането на Гримур през онова мразовито есенно утро. Гледаше да избягва баща си колкото можеше и притесненията му по повод майка му ставаха все по-силни от ден на ден. Микелина го чуваше понякога да си говори сам, а друг път ѝ се струваше, че той говори на някого, когото тя не вижда и няма как да бъде в дома им, някой, който не съществуваше. Чуваше го от време на време да говори на глас за това, какво трябвало да предприеме, за да защити майка си и детето, което тя носеше от приятеля му, от Дейв. Как било негов дълг да пази майка си от Гримур, да спаси живота на детето. На друг не можело да се разчита. Приятелят му Дейв нямало да се върне никога повече. Симон приемаше много сериозно заплахите на Гримур. Вярваше напълно, че бебето няма да получи шанс да живее, че Гримур ще го вземе и те повече няма да го видят, че Гримур ще го занесе в планината и ще се върне без него.

Томас беше мълчалив, както и преди, но през зимата Микелина забеляза промяна и у него. След като Гримур забрани на майка им да спи в семейната спалня, той започна да взема Томас при себе си. Майка им бе изгонена да спи в леглото на Томас, което беше малко и неудобно за нея. Микелина не знаеше какво Гримур говори на Томас, но брат ѝ започна да се държи с нея по съвсем различен начин. Не искаше да прави нищо с нея, отдалечи се и от Симон, с когото бяха толкова близки. Майка им се опитваше да приказва с Томас, но той винаги избягваше разговора, винаги беше сърдит, мълчалив и безпомощен.

— Симон е станал странен — чу тя един път Гримур да казва на Томас. — Станал е странен също като майка ти. Пази се от него! Пази се да не станеш като него, защото и ти също ще станеш странен.

Микелина чу веднъж майка им да говори с Гримур за бебето и това бе единственият път, когато той ѝ позволи да изкаже мнението си. Поне за друг подобен случай Микелина не знаеше. Майка ѝ вече бе много напълняла и Гримур ѝ забрани да работи в стопанството на Гувунес.

— Ще напуснеш работа и ще им кажеш, че трябва да се грижиш за семейството си — чу го Микелина да казва.

— Но ти би могъл да им кажеш, че детето е твое — отвърна майка им.

Гримур се изсмя.

— Би могъл!

— Я млъквай!

Микелина забеляза, че Симон също подслушваше.

— Какво ти пречи да кажеш, че детето е твое? — с умолителни нотки в гласа попита майка им.

— Не си го и помисляй! — отвърна Гримур.

— Не е необходимо никой нищо да знае. Не трябва никой нищо да разбира.

— Много е късно да се оправят нещата сега. Трябвало е да мислиш за това, когато си се въргала в мъха с американското животно.

— Бих могла да дам детето за отглеждане — внимателно каза майка им. — Не съм единствената в това положение.

— Със сигурност не си — каза Гримур, — половината жени от проклетия град са си лягали с тия мъже. И не си мисли, че това те прави по-добра.

— Няма да има нужда да го виждаш. Ще го дам веднага щом се роди и ти няма да го видиш никога повече.

— Всички знаят, че жена ми е американска курвичка — изсъска Гримур. — Всички знаят от кого си „в положение“.

— Никой не знае — каза тя. — Никой. Никой не знаеше за нас с Дейв.

— А как, мислиш, аз научих за това, тъпачке? Защото ти ми разказа ли? Да не мислиш, че такова нещо няма да се разчуе?

— Да, но никой не знае, че детето е от него. Това никой не го знае.

— Млъквай! — каза Гримур. — Да мълчиш, инак...

* * *

Всички те чакаха през тази дълга зима онова, което имаше да се случва и по някакъв ужасен начин беше неизбежно.

Започна се с това, че Гримур се разболя.

* * *

Микелина изпитателно гледаше Ерлендур.

— Тя започна да го трови през онази зима.

— Да го трови?

— Мисля, че не знаеше какво прави.

— По какъв начин започна да го трови?

— Спомняш ли си „Дукшкот“^[75] в Рейкявик?

— Млада жена е използвала отрова за мишки, за да убие брат си. Май е било някъде в началото на века.

— Мама нямаше намерение да го убива. Искаше само да го разболе. Така че да роди детето и да го спаси, преди той да разбере, че всичко е свършило и детето е изчезнало. Жената от „Дукшкот“ давала на брат си отрова за плъхове. Сложила му голямо количество от нея в скира, той даже я видял, но не знаел какво било това и не успял да каже никому. Умрял няколко дни по-късно. Жената му дала и бренивин със скира, за да прикрие вкуса на отровата. При аутопсията установили наличието на фосфорна отрова, която действала бавно. Майка ни знаеше тази история — тя беше много известна в Рейкявик. Бе намерила отрова за плъхове в Гувунес и му слагаше в храната. Използваше съвсем малки количества, за да не усети той странен вкус в яденето или нещо друго да събуди подозренията му. Не пазеше от отровата вкъщи, крадеше по малко, колкото ѝ бе необходимо, докато не престана да работи в стопанството, когато донесе голяма доза и я скри у дома. Нямаше си представа как ще му подейства отровата, дали въобще ще му подейства в толкова малки количества, но щом мина известно време, през което тя редовно му сипваше в храната, изглежда, че започна да дава резултат. Той стана по-отпуснат, често се чувстваше

неразположен или уморен, повръщаше. Не можеше да ходи на работа. Лежеше в леглото и се превиваше от болки.

— Никога ли не заподозря нещо? — попита Ерлендур.

— Не и преди да стане прекалено късно — отговори Микелина. — Той нямаше никаква вяра на лекарите. А тя, разбира се, изобщо не го караше да ходи да се преглежда.

— А какво излезе от онова, което ви беше казал: че ще се погрижи за Дейв? Спомена ли нещо повече за това?

— Не, никога — отвърна Микелина. — Повечето неща само си ги говореше, дрънканици, колкото да уплаши мама. Той знаеше, че тя обичаше Дейв.

Седяха в нейната стая, Ерлендур и Елинборг, и слушаха разказа на старата жена. Бяха казали на Микелина, че скелетът под детето в гроба от Гравархолт е на мъж. Микелина поклати глава, можела и сама да им каже това, ако не били хукнали презглава, без да ѝ обяснят защо.

Искаше да узнае повече за малкия скелет. Когато Ерлендур я попита дали не иска да го види, тя поблагодари, но отказа.

— Обаче бих искала да получа костите, когато си свършите работата с тях — каза тя. — Време е тя да получи възможност да почива в осветена земя.

— Тя? — изненадано попита Елинборг.

— Да. Тя — каза Микелина.

* * *

Сигурдур Оли уведоми Елза за откритието на областния лекар. Трупът в гроба не можел да бъде на Солвейх, годеницата на Бенямин. Елинборг позвъни на Баура, за да ѝ съобщи същата новина.

Докато пътуваха към Микелина, Хънтър се обади на Ерлендур по мобилния телефон, за да му каже, че все още не бил успял да разбере какво е станало с Дейвид Уелч, не знаел дали бил изпратен някъде извън Исландия и ако да, кога се е случило това, но заяви, че смятал да продължи с търсенето.

По-рано същата сутрин Ерлендур се отби при дъщеря си в реанимацията. Състоянието ѝ беше непроменено. Ерлендур поседя при нея известно време и продължи да ѝ разказва за своя брат, който

изчезнал в планината недалеч от Ескифьордур^[76], когато Ерлендур бил на десет години. Били излезли с баща си да прибират овце, когато бурята ги застигнала. Братята изгубили баща си във виелицата, а скоро след това бурята разделила и тях. Баща им се добрал до фермата напълно отчаян. Пратили хора да търсят момчетата.

— Намерили са ме по някаква щастлива случайност — каза Ерлендур. — Имах сили само да се зароя в някаква пряспа. Бил съм по-близо до смъртта, отколкото до живота, когато са забили пръчка в снега и са ме закачили за рамото. Изселихме се. Не можехме да живеем повече там и да мислим, че той е някъде наблизко в планината. Опитвахме се да започнем нов живот тук, в Рейкявик. Напразно.

В този момент в стаята влезе лекар. Поздравиха се и накратко поговориха за състоянието на Ева Линд.

— Без промяна — каза лекарят. — Няма признаци за подобрение, нито че идва в съзнание.

Замълчаха. Пожелаха си „довиждане“. На вратата лекарят се обърна.

— Не трябва да се надяваш на чудо — каза и се слиса, като видя, че Ерлендур се усмихна студено.

* * *

Сега Ерлендур седеше срещу Микелина и мислеше за дъщеря си в болничното легло и за брат си, лежащ нейде в снеговете. Думите на Микелина с мъка проникваха в съзнанието му.

— Майка ми не беше убиец — каза тя.

Ерлендур я гледаше.

— Тя не беше убиец — повтори Микелина. — Мислеше си, че може да спаси бебето. Страхуваше се за детето си.

Втренчи очи в Елинборг.

— В крайна сметка той не умря — каза тя. — Не умря от отровата.

— Но ти каза, че не подозирал нищо, преди да е станало много късно! — рече Елинборг.

— Да — отвърна Микелина. — Тогава беше станало прекалено късно.

* * *

Вечерта, когато това се случи, Гримур, който през целия ден бе лежал и изпитвал силни болки, се почувства малко по-добре.

Майка им вече имаше болки и привечер контракциите ѝ зачестиха. Беше твърде рано. Детето щеше да се роди преждевременно. Тя накара момчетата да изнесат дюшека от стаята и заедно с този на Микелина си направи нещо като постеля на пода в кухнята. Легна там около времето за вечеря.

Помоли Симон и Микелина да пригответ чисти чаршафи и топла вода, за да измият бебето. Беше родила три деца и знаеше добре какво да прави.

Навън все още бе зима и беше тъмно, но неочаквано времето се бе затоплило и през деня заваля дъжд. Пролетта щеше скоро да дойде. Същия ден майка им беше поразчистила около касисовите храсти и окастрила мъртвите клонки. Каза им, че през есента ще се роди много плод, хубав плод, от който тя ще направи сладко. Симон не се отделяше от нея. Придружи я до храстите, а тя се опитваше да го успокои, казваше му, че всичко ще е наред.

„Нищо няма да е наред — каза Симон и го повтори. — Нищо няма да е наред. Ти не можеш да запазиш това дете. Не можеш. Той смята да убие бебето. Тъй казва. Кога ще дойде бебето?“

„Не се притеснявай толкова много — отвърна майка му. — Когато детето се появи, ще го занеса в града и той никога няма да го види. Той е болен и безпомощен. По цял ден лежи в леглото и нищо не може да направи.“

„Но кога ще дойде бебето?“

„Може да се случи по всяко време — каза майка му успокоително. — Да се надяваме, че ще е скоро, та всичко да свърши бързо. Не бой се, Симон. Трябва да бъдеш силен! Заради мен, Симон.“

„Защо не отидеш в болница? Защо не се махнеш оттук и не отидеш да родиш детето в болница?“

„Няма да ми го позволи — отвърна тя. — Ще дойде да ме вземе и ще ми нареди да раждам вкъщи. Той иска никой нищо да не разбере. Ще кажем, че сме намерили детето. Ще го дадем на добри хора. Това иска той. Всичко ще е наред.“

„Но той казва, че ще го убие.“

„Няма да го направи.“

„Толкова ме е страх — каза Симон. — Защо трябва да е така? Не знам какво да правя. Не знам какво да правя“ — повтори той и майка му усети колко силно е разтревожен.

Сега той стоеше и я гледаше как лежи върху дюшеците на пода в кухнята — освен спалнята, това беше единственото достатъчно голямо помещение в къщата. Майка му започна да се напъва, без да издава никакъв звук, абсолютно мълчаливо. Томас беше в стаята при Гримур. Симон безшумно се приближи до вратата и я затвори.

Микелина лежеше до майка си, която се опитваше да стене колкото се може по-малко. Вратата на спалнята се отвори и Томас излезе в коридора, оттам тръгна към кухнята. Гримур седеше на ръба на леглото и пъшкаше. Беше изпратил Томас да донесе чинията с каша, която бе останала от по-рано недокосната в кухнята. Казал му бе да си хапне малко от кашата, ако иска.

Томас мина покрай Симон и Микелина, погледна надолу и видя, че главата на бебето се е показала, а майка му го тегли с всички сили. Ето че и раменете на детето излязоха.

Томас взе чинията с кашата и една лъжица. С крайчето на окото си майка му изведнъж видя, че той се готви да лапне пълна лъжица с каша.

— Томас! За бога, не пипай тая каша! — изкрещя тя в пълно отчаяние.

Мъртва тишина настъпи в къщата. Децата втренчено гледаха майка си. Тя държеше в ръце новороденото дете и не изпускаше от поглед Томас, който се бе стреснал толкова, че изтърва чинията на пода и тя се разби на парчета.

Креватът в спалнята изскърца.

Гримур се появи в коридора и влезе в кухнята. Погледна към майка им и новороденото в ръцете ѝ. Лицето му излъчваше отвращение. Погледна към Томас, после към кашата по пода.

— Възможно ли е? — каза Гримур тихо и учудено, сякаш най-после бе намерил отговора на загадка, с която дълго време се бе борил. Пак погледна към майка им. — Отрова ли ми даваш? — попита вече високо.

Майка им гледаше нагоре към Гримур. Микелина и Томас не смееха да вдигнат очи. Томас стоеше притихнал до разлятата на пода каша.

— Мамицата му, подозирах! Тая отпадналост. Болките. Болестта...

Гримур се огледа. Хвърли се върху шкафа и бясно заизмъква чекмеджетата. Обзет от ярост, помете с ръка всичко от лавиците на пода. Грабна стар чувал за брашно и го запокити в стената. Чувалът се разпра и от него изпадна малък стъклен буркан.

— Това ли е? — изкрещя той и вдигна буркана.

Гримур се надвеси над майка им.

— Колко време е продължавало това? — изсъска той.

Майка им го гледаше втренчено в очите. Малка свещичка светеше на пода до нея. Тя припряно взе една голяма ножица, загоря на пламъка на свещта, преряза пъпната връв и докато Гримур търсеше отровата, с треперещи ръце завърза пъпчето на детето.

— Отговори ми! — изрева Гримур.

Нямаше нужда да отговаря. Видя го в очите ѝ. В изражението на лицето ѝ. В упорството ѝ. В това, как винаги го дразнеше, защото оставаше несломена дълбоко в себе си, независимо колко често я биеше, независимо колко здраво я налагаше; видя го в мълчаливата ѝ съпротива, в предизвикателния начин, по който го зяпаше с това окървавено войнишко копеле в ръцете.

Видя го в детето, което тя държеше в прегръдките си.

— Остави мама на мира! — каза Симон тихо.

— Дай ми го! — кресна Гримур. — Дай ми детето, проклета отровна змия такава!

Майка им тръсна глава.

— Няма да го вземеш! — каза тихо тя.

— Остави мама на мира! — каза Симон по-високо.

— Дай го! — ревна Гримур. — Или ще ви убия и двамата. Ще ви убия всички! Ще ви избия! Всичките!

Пяна се появи на устата му от ярост.

— Проклета курва! Ще те пречукам! Да не мислиш, че можеш да ме убиеш!

— Престани — извика Симон.

Майка им притискаше детето здраво към себе си с едната ръка, докато с другата опипваше наоколо за голямата ножица, но не успя да я намери. Ужасена, я затърси с поглед, но ножицата беше изчезнала.

* * *

Ерлендур погледна към Микелина.

— Кой беше взел ножицата? — попита той.

Микелина се бе изправила и гледаше през прозореца на стаята. Ерлендур и Елинборг размениха погледи, и двамата си мислеха едно и също.

— Само ти ли можеш да разкажеш какво се е случило? — попита Ерлендур.

— Да — отвърна Микелина. — Няма друг.

— Кой взе ножицата? — попита Елинборг.

[74] Старо име на част от Северна Норвегия. През IX и X век е било малко кралство, основано от викинги. Често се споменава в Исландските саги. — Б.пр. ↑

[75] Име на къща, известна още с адреса си „Вестургата“ 13. Била е изградена през 1800 г. като торфена къща без прилежаща земя. Наречена е така на първия си собственик, Йон Йонсон от имението „Дук“ в областта Щадархрехпа, в Скагафьордур, Северна Исландия. През 1913 г. друг човек със същото име — Йон Йонсон, е живял в „Дукшкот“ заедно с жена, на име Юлиана Силва Йонсдохтир, която убива брат си, като го отравя с отрова за мишки. Това е била една от най-големите сензации за вестниците от онова време. Юлиана е била осъдена на смърт, но през 1914 г. присъдата ѝ била заменена с по-лека. Къщата била съборена през 1920 година. — Б.пр. ↑

[76] Фиорд и име на населено място на източното крайбрежие на Исландия. Едно от 6-те населени места в страната, които получават лиценз за търговия през 1786 г., когато е вдигнат монополът за търговия от датския крал, но скоро след това губи правата си. Градът се разраства след втората половина на XIX век, когато започва търговията с херинга. Днес е административен център за източните земи и градът има малко повече от 1000 жители. — Б.пр. ↑

— Искате ли да видите Симон? — попита Микелина.

Очите ѝ бяха пълни със сълзи.

— Симон? — възкликна Ерлендур, не беше сигурен за какво говореше старата жена. После си спомни. Спомни си за мъжа, който дойде да я прибере от каменистото поле. — Искаш да кажеш сина ти?

— Не, не сина ми — каза Микелина. — Брат ми. Симон, моя брат.

— Той жив ли е?

— Да. Жив е.

— Тогава трябва да говорим с него — заяви Ерлендур.

— Няма да ви е от полза — каза Микелина и се усмихна. — Но можем да отидем да го видим. Той много се радва на посещения.

— Чакай, няма ли да продължиш разказа си? — попита Елинборг. — Що за животно е бил той? Не мога да повярвам! Как може човек да се държи така!

Ерлендур я погледна.

Микелина се изправи.

— Ще ви разкажа по пътя. Да отидем да видим Симон!

* * *

— Симон! — изкрещя майка им.

— Остави мама на мира! — извика Симон с треперещ глас и преди да се опомнят, вече бе забил ножицата докрай в гърдите на Гримур.

Симон дръпна ръката си. Ножицата стърчеше изправена от ребрата на Гримур. Той погледна сина си с безкрайно учудване, сякаш не си даваше сметка какво точно се е случило. Погледна надолу към ножицата, изглеждаше, че няма сили дори да се помръдне. Отново вдигна очи към Симон.

— Убиваш ли ме?

Гримур с пъшкане се свлече на колене. Кръвта му на тласъци бликаше край ножицата и се стичаше на пода. Гримур бавно се наведе назад и се просна на земята.

Майка им притискаше детето към себе си, обхваната от мълчалив ужас. Микелина, безмълвна, лежеше до нея. Томас все още стоеше, без да мърда, на мястото, където бе изтървал чинията с каша. Застанал изправен до майка си, Симон затрепери. Гримур лежеше неподвижно.

Гробна тишина се възцари в къщата.

Докато майка им не нададе пронизващ смразяващ вой.

* * *

Микелина замълча.

— Не знам дали бебето се роди мъртво, или мама го бе притискала толкова силно, че то се бе задушило в ръцете ѝ. Във всеки случай тя го роди много преди термина. Трябваше да се появи през пролетта, а то дойде на света през зимата. Така и не го чухме да проплаква. Мама не успя да му изчисти дихателните пътища, беше му притиснала личицето в дрехите си, когато го държеше на ръце, страхувайки се, че той ще ѝ го вземе, страхувайки се, че ще ѝ го отнеме завинаги.

Ерлендур зави към някаква безлична еднофамилна къща, към която го насочваше Микелина.

— Той щеше ли да бъде мъртъв до пролетта? — попита Ерлендур. — Мъжът ѝ? На това ли се е надявала?

— Може би — отговори Микелина. — Бе го тровила в продължение на три месеца. Оказа се недостатъчно.

Ерлендур спря на паркинга и загаси колата.

— Чували ли сте за хебефрения^[77]? — попита тя и отвори вратата на колата.

* * *

Майка им гледаше мъртвото дете в ръцете си, поклащаше се напред-назад и плачеше на висок глас.

Симон сякаш не я забелязваше, гледаше трупа на баща си с невярващи очи. Под тялото на Гримур се бе образувала голяма кървава локва. Симон трепереше като вейка.

Микелина се опитваше да успокои майка си, напразно. Томас мина покрай тях, без да каже и една думичка, влезе в спалнята и затвори вратата след себе си. Лицето му беше напълно безизразно.

Така премина известно време.

Скоро Микелина успя да утеши майка си. Тя дойде на себе си, престана да плаче и се огледа. Видя Гримур да лежи в собствената си кръв, видя треперещия Симон, съзря ужаса на лицето на Микелина. След малко се захвана да мие детето с водата, която Симон бе донесъл. Направи го бавно, старателно, с внимателни движения. Изглеждаше така, сякаш знаеше до най-малки подробности какво трябва да прави, без въобще да й се налага да мисли за това. Остави детето настрана, изправи се и прегърна Симон, който не бе мръднал от мястото си. Треперенето му престана и той избухна в ридания. Тя го заведе до един от столовете в кухнята и го накара да седне с гръб към трупа. Приблужи се до Гримур, извади ножицата от гърдите му и я хвърли в умивалника.

След всичко това седна на стол до масата, напълно изтощена след раждането.

Каза на Симон какво трябваше да направят, даде нареждания и на Микелина. Изтъркаляха Гримур върху едно одеяло, което издърпаха до външната врата. Майката излезе със Симон навън, двамата се отдалечиха на достатъчно разстояние от къщата и Симон започна да копае голяма дупка. Утрото приближаваше и отново заваля тежък, студен зимен дъжд. Почвата не беше замръзнала, поне не много. Симон използваше кирка и след два часа копане довърлякоха трупа до гроба. Избутаха го в дупката и издърпаха одеялото. Тялото се изтъркаля така, че лявата му ръка щръкна нагоре, но нито Симон, нито майка му имаха желание да се докосват до нея.

С тежки и бавни крачки майка им се върна обратно в къщата и взе детето. Изнесе го в студения дъжд и го положи върху трупа.

Понечи да направи кръстен знак над гроба, но се спря.

— Той не съществува — каза тя.

След това започна да хвърля с лопатата пръст върху телата. Симон стоеше до гроба и гледаше как мократа черна пръст пада върху двата трупа, които малко по малко изчезваха от поглед. Микелина бе започнала да подрежда в кухнята. Томас не се виждаше никъде.

Дебел слой пръст се бе натрупал в гроба, когато изведнъж на Симон му се стори, че Гримур помръдва. Момчето потръпна и впери очи в майка си, но тя не беше забелязала нищо. Отново погледна към гроба и за свой огромен ужас видя, че лицето на баща му, наполовина покрито с пръст, се раздвижва.

Очите му се отвориха.

Симон сякаш се срасна със земята.

Гримур го гледаше втренчено от гроба.

Симон изпищя. Майка му престана да копае. Обърна очи към сина си, после към гроба и видя, че Гримур е все още жив. Застина до ръба на дупката. Дъждът плющеше върху им и измиваше пръстта от лицето на Гримур. Гледаха се в очите. Внезапно устните на Гримур се раздвижиха.

— Направи го!

Очите му отново се затвориха.

Майка им погледна Симон. После надолу към гроба. Отново към Симон. Грабна лопатата и продължи да хвърля пръст, все едно нищо не се беше случило. Гримур потъна под земята и те повече никога не го видяха.

— Мамо — простена Симон.

— Върви вкъщи, Симон! — каза майка им. — Всичко свърши. Върви и помогни на Микелина. Моля те, скъпи ми Симон. Върви вкъщи!

Симон видя майка си да се прегърбва над лопатата, мокра до кости от студения дъжд, и да продължава да запълва гроба с пръст. След малко тръгна по пътя към къщата, без да пророни нито дума.

* * *

— Може би Томас мислеше, че всичко станало е било по негова вина — каза Микелина. — Никога не говореше за това, не искаше да говори с нас. Напълно се затвори в себе си. След като мама му изкрещя

и той изпусна чинията с кашата на пода, настъпиха събития, които доведоха до смъртта на баща му и промениха целия ни живот.

Седяха в чиста и подредена стая, чакаха Симон. Казаха им, че бил на разходка в района, но го очаквали да се прибере всеки момент.

— Хората тук са изключително дружелюбни и сърдечни — каза Микелина. — По-добро място не можеше да му се падне.

— Никой ли не се поинтересува за Гримур, или...? — попита Елинборг.

— Мама изчисти къщата от горе до долу. След четири дни съобщи, че мъжът ѝ тръгнал пеша на изток към Селфос^[78] през Хетлисхейди^[79] и от тогава нямала вести от него. Никой не знаеше за бременността ѝ, поне никой не я попита за нея. Изпратиха хора да го търсят, но естествено, не го откриха.

— По каква работа е трябвало да ходи до Селфос?

— Никой не я попита — отвърна Микелина. — Никой никога не поиска от нея обяснения. Той беше бивш затворник. Крадец. Кому влизаше в работата какво е имал да върши в Селфос? Никой не се интересуваше. Абсолютно никой. Имаше достатъчно други неща, за които трябваше да се мисли. Същия ден, когато мама съобщи за изчезването му, американските военни бяха застреляли един исландец.

Микелина се усмихна тъжно.

— Минаха няколко дни. Минаха седмици. Той не се появи. Отписаха го. Изгубен. Съвсем обикновено изчезване по исландски.

Тя изпъшка.

— Но Симон беше онзи, когото мама оплакваше най-много.

* * *

Когато всичко приключи, в къщата настъпи странна тишина.

Майка им седеше до кухненската маса, все още мокра от силния дъжд, и гледаше в една точка. Ръцете ѝ бяха мръсни от пръстта и сякаш не забелязваше децата си. Микелина седна до нея и я погали по ръцете. Томас все още беше в спалнята и не искаше да излезе. Симон се бе изправил в средата на кухнята, гледаше навън в дъжда и сълзи се стичаха по бузите му. Обърна се към майка си и Микелина, след туй

отново се загледа през прозореца, там където бяха очертанятията на касисовите храсти. После излезе навън.

Беше му студено, целият трепереше, когато стигна до храстите. Спря се до тях и погали голите клонки. Вдигна глава към небето, дъждът мокреше лицето му. Небето беше черно, в далечината ехтяха гръмотевици.

— Знам — каза Симон. — Не беше възможно да се направи друго.

Замълча и сведе глава, дъждът продължаваше да го брули.

— Беше толкова трудно. Беше толкова трудно и лошо. И дълго. Не знам защо той беше такъв. Не знам защо трябваше да го убивам.

— С кого говориш, Симон? — попита майка му, която го беше последвала и приближавайки се до него, го прегърна.

— Аз съм убиец — каза Симон. — Аз го убих.

— Не и в моите очи, Симон. Ти никога не можеш да бъдеш убиец в моите очи. Не повече, отколкото съм аз. Може би това е съдбата, която той сам си създаде. Най-лошото би било ти да се измъчваш за това, което той представляваше, сега, когато е вече мъртъв.

— Аз го убих, мамо.

— Защото нямаше какво друго да се направи. Трябва да разбереш това, Симон.

— Но аз се чувствам толкова зле!

— Знам това, Симон. Знам.

— Толкова зле се чувствам!

Тя погледна храстите.

— Есента ще се появят гроздчета върху тия клонки и всичко ще бъде наред. Чуваш ли, Симон? Всичко ще е наред.

[77] Хебефренията е една от формите на шизофренията, характеризираща се с изменения в емоционалната сфера на съзнанието. — Б.пр. ↑

[78] Селфос е най-големият град в Южна Исландия, в общината Аурборг, с население около 7000 души. Намира се на брега на реката Йолфусау, на 50 км от Рейкявик. Първият заселник на мястото е Торир Аусасон малко след 1000 година, но в исландските саги се споменава, че Инголвур Артнарсон е прекарал зимата на 873–874 г. под планината Инголвсфятл, която се намира малко по на запад от Йолфусау. През

1891 г. над реката построяват първия висящ мост в Исландия. Дотогава транспортът се е осъществявал чрез ферибот. — Б.пр. ↑

[79] Невисоко планинско плато на югоизток от Рейкявик. Днес там се намира най-голямата геотермална станция в света, която произвежда около 300 МВ електричество и 400 МВ топла вода. — Б.пр. ↑

Гледаха към входната врата на дома, когато тя се отвори. Влезе мъж на възраст около седемдесетте. Раменете му бяха извити надолу, имаше изтъняла бяла коса, дружелюбно усмихнато лице и беше облечен в красив дебел пуловер и сив панталон. Придружаваше го болничен служител, който каза на стареца, че са му дошли гости. Помогна му да се обърне с лице към стаята.

Ерлендур и Елинборг се изправиха. Микелина тръгна към него и го прегърна. Човекът ѝ се усмихна и лицето му засия като на дете.

— Микелина! — възкликна той с учудващо младежки глас.

— Привет, Симон! — каза Микелина. — Дойдох ти на посещение с хора, които искат да се срещнат с теб. Това тук е Елинборг, а този мъж се казва Ерлендур.

— Аз се казвам Симон — каза старият човек и се здрависа с гостите. — Микелина е моя сестра.

Ерлендур и Елинборг кимнаха.

— Симон е много щастлив — каза Микелина. — Макар ние, останалите, да не сме и никога да не сме били щастливи, Симон е щастлив и само това има значение.

Симон седна до тях, хвана ръката на Микелина и ѝ се усмихна. Погали я по лицето и се усмихна на Ерлендур и Елинборг.

— Какви са тези хора? — попита той.

— Това са мои приятели — отвърна Микелина.

— Добре ли се чувстваш тук? — попита Ерлендур.

— Как се казваш? — вместо отговор каза Симон.

— Казвам се Ерлендур.

Симон се замисли.

— Чужденец^[80] ли си? — попита той.

— Не, исландец — отвърна Ерлендур.

Симон се усмихна.

— Аз съм брат на Микелина.

Микелина го погали по ръката.

— Те са полицаи, Симон.

Симон погледна Ерлендур, после Елинборг.

— Те знаят за всичко, което се случи — продължи Микелина.

— Мама е мъртва — каза Симон.

— Да, мама е мъртва — отвърна Микелина.

— Говори ти! — умолително каза Симон. — Говори ти с тях!

Той гледаше сестра си, като избягваше да среща погледите на Ерлендур и Елинборг.

— Добре, Симон — успокои го Микелина. — После ще дойда да те видя.

Симон се усмихна и се изправи, запъти се към преддверието и с бавни крачки излезе в коридора.

— Хебефрения — каза Микелина.

— Хебефрения? — попита Ерлендур.

— Така и не разбрахме какво стана — отвърна Микелина. — По някакъв начин той престана да расте. Продължи да си бъде същото мило и добро момче. Емоционалното му развитие престана да следва физическото съзряване. Хебефренията е разновидност на шизофренията. Симон е като Питър Пан. Понякога заболяването е свързано с пубертета. Може да е бил болен и по-рано. Винаги си е бил чувствителен и когато се случиха онези страшни събития, сякаш изтърва контрола над нещата. През целия си живот беше живял в страх и винаги се бе чувствал отговорен. Винаги му се бе струвало, че е негова задача да предпазва майка ни, просто поради това че нямаше кой друг да го направи. Той беше най-големият и най-силният, макар и може би да е бил най-малкият и слабият от всички нас.

— Откога е в дом, от момчешка възраст ли? — попита Елинборг.

— Не, живееше с мен и майка ни, докато тя почина. Умря преди, колко, двайсет и шест години вече. Болните като Симон не са проблемни, често са много спокойни и мили, лесни са за обгрижване. Но се нуждаят от голяма и постоянна грижа, която мама му оказваше чак до смъртта си. Той работеше и си припечелваше нещо в сметосъбирането към града, когато можеше. Събираше боклук с метален шиш, обикаляше Рейкявик надлъж и шир и броеше боклуците, които прибираше в една торба.

Микелина замълча. Седяха известно време, без да говорят.

— Дейвид Уелч никога ли не се обади повече? — попита Елинборг по някое време.

Микелина я погледна.

— Мама го чакаше до смъртта си — отвърна тя. — Но той така и не се върна.

Млъкна отново.

— Обадила му се от стопанството в Гувунес онази сутрин, когато доведеният ми баща се прибра — каза тя накрая. — Говорила с него.

— Но защо тогава той не е дошъл? — попита Ерлендур.

Микелина се усмихна.

— Обадила му се, за да се прости с него — каза тя. — Щели да ги прехвърлят в Европа. Корабът му щял да отплава същата сутрин и тя искала да му се обади не за да му съобщи, че е попаднала в опасност, а за да му пожелае „на добър път“ и да му каже, че всичко е наред. Той ѝ казал, че ще се върне. Вероятно е загинал във войната. Тя така и не получи никакви вести от него, а като не се завърна след войната...

— Но защо...

— Мислела си е, че Гримур ще го убие. Затова се върнала сама. Не искала той да идва да ѝ помага. Това си било неин проблем.

— Но той би трябвало да е знаел, че пастрокът ти ще излиза от затвора, че връзката им се била разчула — каза Ерлендур. — Пастрокът ти е научил за нея, дочул е нещо отнякъде.

— Всъщност те не са можели да знаят за това. Любовната им връзка беше много потайна. А и не знаем как доведеният ми баща бе разбрал за нея.

— А детето...?

— Не са имали представа, че мама е бременна.

* * *

Ерлендур и Елинборг дълго време мълчаха, премисляха казаното от Микелина.

— А Томас? — попита след малко Ерлендур. — Какво стана с него?

— Томас почина. Беше едва на петдесет и две. С два развода. Имаше три деца, момчета. Не поддържам връзка с тях.

— Защо не? — попита Ерлендур.

— Той приличаше на баща си.

— Как така приличаше на него?

— Имаше злочест живот.

— Тоест?

— Стана като баща си.

— Искаш да кажеш...?

Елинборг въпросително погледна Микелина.

— Склонен към насилие. Биеше съпругите си. Биеше децата си.

Пиеше.

— А връзката му с твоя пастрок? Беше ли...?

— Не знаем — каза Микелина. — Не мисля. Надявам се да не е.

Опитвам се да не мисля за това.

— Какво е имал предвид пастрокът ти с това, дето го е казал от гроба? „Направи го“^[81]? Да не би да й се е молел да му помогне? Да не е молел за милост?

— Много сме си приказвали за това с мама. Тя имаше определено обяснение за тия думи, което беше напълно достатъчно за нея, за мен също.

— Какво беше то?

— Той е знаел какъв е бил.

— Не те разбирам — каза Ерлендур.

— Той е знаел какъв е бил и мисля, че дълбоко в себе си е знаел и причината за това, защо е станал такъв, макар и никога да не го каза гласно. Знаехме, че е имал много тежко детство. Някога е бил малко момче и трябва да е имал някаква връзка с това малко момче, с нещо от неговата душа. Дори когато изпаднеше в най-люта ярост и злобата му не щадеше никого, това малко момченце у него му е крещяло да престане.

— Майка ти е била изключително смела жена — каза Елинборг.

— Може ли да поговоря с него? — попита Ерлендур след дългото мълчание, което настъпи в стаята.

— Със Симон ли имаш предвид? — попита Микелина.

— Може ли? Да отида при него? Сам?

— Той никога не е говорил за тези събития. Никога през цялото това време. Мама мислеше, че най-добре би било, ако се държим така, сякаш нищо не се е случвало. След като тя почина, аз се опитах да накарам Симон да проговори, но веднага разбрах, че е безнадеждно. Все едно че имаше спомени единствено от времето след случката. Все едно че всичко останало се беше изтрило. Макар че, ако го притисна, казва някое и друго изречение. Иначе е напълно затворен. Той принадлежи на един съвсем друг свят, блажен и спокоен, който си е изградил сам.

— Имаш ли нещо против? — попита Ерлендур.

— Не, можеш да говориш с него, ако питаш мен — отвърна Микелина.

Ерлендур стана, излезе в преддверието и от там в коридора между стаите. Повечето врати стояха отворени. Видя Симон да седи на края на леглото си и да гледа през прозореца. Ерлендур почука на вратата и почака Симон да му разреши да влезе.

Симон го погледна, кимна за поздрав и продължи да се взира навън през прозореца.

До бюрото в стаята имаше стол, но Ерлендур седна на леглото до Симон. Върху писалището имаше няколко фотографии. Ерлендур разпозна Микелина и си помисли, че възрастната жена на една от снимките трябва да беше майка им. Протегна се и я взе. Жената седеше на стол до кухненска маса, облечена в онова, което Ерлендур си спомняше, че едно време наричаха „халатите на «Хагкойп»“^[82], тънки халати от изкуствена материя, с картинки. Жената леко се усмихваше пред фотоапарата. Симон седеше до нея и се заливаше от смях. Ерлендур си помисли, че може би снимката бе заснета в кухнята на Микелина.

— Това майка ти ли е? — попита той Симон.

Симон погледна снимката.

— Да, това е мама. Тя е мъртва.

— Знам.

Симон отново се загледа през прозореца и Ерлендур върна фотографията на мястото ѝ. Седяха така мълчаливо доста време.

— Какво гледаш? — попита Ерлендур.

— Мама ми каза, че всичко ще е наред — отвърна Симон, без да отвърне очи от прозореца.

— Всичко е наред — каза Ерлендур.
— Няма ли да ме отведеш?
— Не, никъде няма да те водя. Искаше ми се само да се срещна с теб.
— Може да станем приятели.
— Със сигурност — каза Ерлендур.
Седяха мълчаливо, сега и двамата гледаха през прозореца.
— Ти имаше ли добър баща? — внезапно попита Симон.
— Да — отговори Ерлендур. — Баща ми беше добър човек.
Замълчаха.
— Искаш ли да ми разкажеш за него? — каза Симон след малко.
— Да, някой път ще ти разкажа — каза Ерлендур. — Той...
Ерлендур млъкна.
— Какво?
— Той загуби сина си.
Двамата гледаха през прозореца.
— Само едно ми се иска да узная — каза Ерлендур.
— Какво? — попита Симон.
— Как се казваше тя?
— Кой?
— Майка ти.
— Защо искаш да знаеш това?
— Микелина ми разказа за нея, но не ми каза как се е казвала.
— Казваше се Маргрет.
— Маргрет.
В този момент Микелина се появи на вратата на стаята и щом Симон я зърна, изправи се на крака и тръгна към нея.
— Донесе ли ми касис? — попита той. — Носиш ли касис?
— Ще ти донеса касис през есента — отвърна Микелина. — Наесен. Тогава ще ти донеса касис.

[80] „Ерлендур“ означава „чужденец“. — Б.пр. ↑

[81] На исландски изразът „направи го“ може да означава и „моля те“. — Б.пр. ↑

[82] Верига хипермаркети, основана от Паулми Йонсон през 1959 година. Интересно е, че на Коледа през 2008 г. собствениците на „Хагкойп“ предлагат на клиентите си заем за половин година срещу

3% лихва, твърдейки, че искали да помогнат на онези, на които поради кризата не им достигали средства. Въпреки предупрежденията на омбудсмана на Исландия около 700 души са се възползвали от този заем. — Б.пр. ↑

В същия този момент в едното око на Ева Линд, която лежеше неподвижно в мрака на реанимацията, се образува малка сълзица. Уголеми се, превърна се в едра капка и бавно потече надолу от ъгълчето на окото ѝ, по лицето, надолу през кислородната маска, докато застана върху устните ѝ.

Няколко минути по-късно тя отвори очи.

Издание:

Автор: Арналдур Индридасон

Заглавие: Гробна тишина

Преводач: Айгир Сверисон

Година на превод: 2016

Език, от който е преведено: исландски

Издание: първо

Издател: ИК „Колибри“

Град на издателя: София

Година на издаване: 2016

Тип: роман

Националност: исландска

Печатница: „Инвестпрес“

Излязла от печат: 05.08.2016

Редактор: Росица Ташева

Технически редактор: Симеон Айтов

Художник: Стефан Касъров

Коректор: Соня Илиева

ISBN: 978-619-150-660-6

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/9691>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.